

Penitentiära förhållanden

Storfurstendömet Finland.

(Svar å ett af Hederspresidenten för 1878 års internationela penitentiär-kongress
afåttet cirkulärbref.)

Af tillförordnade Inspektören för fängelserna i Finland,
A. GROTEFELT.

1. Straff- och fångvårdslagstiftning. Olika arter af fängelser.

Kärnan för Storfurstendömet Finlands gällande lag om brott och straff är att söka uti den af Sveriges och Finlands förenade Ständer vid riksdagen år 1734 antagna allmänna lag, ehuru väl hvad i Missgernings- och Straffbalkerne af denna lag förekommer, genom senare utfärdade författningar, blifvit i särskilda delar ändradt. Efter Finlands förening med Kejsaredömet Ryssland år 1809 förekom frågan om penitentiära reformer först vid landtdagen år 1863, då Ständerna af Regeringen uppmanades att yttra sig rörande de allmänna grunder, enligt hvilka en strafflag för Storfurstendömet borde utarbetas. Hufvudsakligen i öfverensstämmelse med hvad Regeringen i sådant afseende hade föreslagit uttalade sig Ständerna icke allenast för afskaffande af det i Finland sedan 1824 ej mera exeqverade dödsstraffet utan ock för antagande af ett straffsystem, som skulle bestå

af böter och tre arter af frihetsstraff: arrest, fängelse och tukthus, hvilka sistnämnda straff borde tillämpas i det progressiva fängelsesystemets anda. Men enär Finlands straffängelser voro i saknad af celler, kunde den strafflag, som byggd på nämnda straffsystem utarbetades, vid den tiden ännu icke träda i verket. Förslag härtill afgafs emellertid af en särskildt tillförordnad komité och blef år 1875 till tryck befordradt samt undergår för närvarande granskning af vederbörande myndigheter. Men redan år 1866 utkom med Ständernas bifall och samtycke en lag om verkställighet af frihetsstraff, lämpad efter fängelsebyggnaderna sådana de för tiden voro och deri ensamhetsfängelse endast undantagsvis förekommer. Denne lag¹⁾ var afsedd att bilda en öfvergång till ändamålsenligt ordnade penitentiära förhållanden och söker i främsta rummet att genom fångarnes klassificering uti Finlands fängvårdssystem införa vissa af progressivsystemets elementer.

Uti förslaget till den nya strafflagen äro upptagna följande allmänna straffarter, nemligen: *böter* högst 4000 finska mark (= francs), *arrest* i högst 50 dagar, men hvilket frihetsstraff såsom *custodia honesta* (för politiska brott) kan utsträckas ända till 15 år, *fängelsestraff* i högst 5 år, *tukthusstraff* på viss tid ifrån ett halft till 15 år och tukthusstraff för lifstiden. Endast för våldsgerning å monarken i högförrädisk afsigt finnes i strafflagsförslaget dödsstraff ovilkorligen utsatt och, om sådan afsigt saknas, alternativt jemte tukthusstraff för lifstiden. Af egentliga „ärestraff“ förekommer intet i förslaget, emedan föreskrifter om utöfningen af medborgerliga „ärerättigheter“ fått sin plats inom andra lagstiftningsgebit och ärestraffen icke syntes vara förenliga med ett progressivt straffsystem, som måste betrakta den bestraffade såsom förbättrad. Indelningen i crime, délit och contravention förekommer icke i strafflags-

¹⁾ Se sidan 18

förslagets särskilda del, emedan denna indelning är främmande för den finska lagstiftningen och ej heller betingas hvarken af domstolväsendet eller straffprocessen i landet. Skilnaden emellan brott i vidsträktaste bemärkelse (*infraction de la loi*) och polisförseelse (*contravention de police*) är emellertid i lagen iakttagen.

I förslaget¹⁾ till lag om verkställighet af straff förekomma, jemte föreskrifter om dödsstraffets exekution och om böters uttagande, hufvudsakligen bestämmningar om verkställighet af frihetsstraff. På sätt redan nämndes ansluta sig dessa bestämmningar till grundsatserna för ett progressivt straffsystem. Sådant gäller särskildt om fängelse- och tukthusstraffen, af hvilka det förra endast är en modifikation af det senare. Den första tiden af begge dessa frihetsstraff ända till 12 månader utstås i ensamhet. De på längre tid dömda fångarne uppflyttas allt efter deras uppförande senare i högre klasser eller afdelningar och tukthusfångarnes högsta klass kan möjligen jämföras med en „öfvergångsanstalt“. Antalet af klasser i tukthusen och af afdelningar i fängelserna beror deraf, om anstalten är inrättad för kortare eller längre strafftider. Likväl skola klasserna i ett tukthus vara minst tre och afdelningarne i ett fängelse minst två, dervid likväl äfven cellfångarne räknas till en klass eller afdelning. De öfrige fångarne hållas klass eller afdelningsvis om dagen i gemensamhet till förrättande af tvångsarbete, men skola, så vidt möjligt, tillbringa sina fristunder och nätter i celler. Endast uti högsta klassen kan härifrån undantag medgifvas. Arreststraffet försonas enligt regeln i gemensamhet men kan på den fängsliges egen begäran eller, om han anses kunna skada sina medfångar, äfven utstås i cell. Äfven arrestfångar måste arbeta men valet af sysselsättning är inom vissa gränser åt dem sjelfve öfverlåtet.

¹⁾ Se sidan 22.

Enligt förslaget böra alla fångar, som deraf äro i behof, ega tillfälle till undervisning. Endast om strafftiden icke utgör femtio dagar eller fången är äldre än fyratio år inträder ett undantagsförhållande så vidt skolundervisningen beträffar. Undervisningen i handverk och tvångsarbetet måste lämpas efter hvarje fånges särskilda fallenhet och hans sannolika sociala ställning efter frigifningen. För alla fångar, som äro dömda för en tid af minst tre år och som under fängelsetiden iakttagit godt uppförande, är „vilkorlig frigifning“ föreslagen.

Fängelserna i Finland äro:

1) *Egentliga straffanstalter*, der den svårare arten af frihetsstraff eller „tuktusstraff“ försonas. De viktigaste bland dessa, de i *Tavastehus* och *Åbo*, hafva under senaste årtionde blifvit försedda med särskilda cellflyglar, ehuru de på sistnämnda ort ännu icke till begagnande upplåtits. I närheten af *Helsingfors* uppföres för närvarande ett nytt straffängelse för 400 fångar enligt cellsystemet.

2) *Läns- och häradsfängelser* (distriktfängelser) för ransakningsfångar och transportfångar och der frihetsstraff af kortare varaktighet och lindrigare art försonas. Länsfängelser finnas ett i hvarje af landets åtta län, häradsfängelser i vissa aflägsna landsdelar såsom *Lappmarken*, *Åland*.

3) *Stads- och tingslagshäkten* (kommunala fängelser) för ransakningsfångar och vagabonder från den kommun, inom hvilken häktet är beläget och slutligen

4) *Korrektionsinrättningar* för vagabonder, och der arbete äfven i vissa fall förrättas af personer, hvilka blifvit ålagde att med arbete godtgöra eller aftjena värdet för stulen och sedermera icke tillrättakommen egendom.

Se i öfrigt den sidan 17 anförda tablå öfver fängelserna i Finland.

2. *Fängelsofvervaltning*. Förvaltningen af hela fängelseväsendet underlyder en afdelning af högsta styrelseverket nemligen Civilexpeditionen i Finlands Senat, hvilken expe-

dition likväl derjemte äfven handlägger en mängd andra ärenden, rörande landets inre administration och politi. En på obestämd tid tillförordnad Fängelseinspektör utöfvar tillsyn och kontroll öfver alla landets fängelser och rådför sig i fängelserna rörande angelägenheter med lokala auktoriteter eller anmäler om nödiga förbättringar hos högsta styrelsen. Fängelsernas förvaltning är likväl icke åt denne Inspektör öfverlåtten utan han eger med sina anmärkningar vända sig till de administrativa myndigheterna för afhjelpande af bristfälligheter, dem han under sina inspektioner upptäcker. Nyligen har en komité blifvit nedsatt, hvilken det åligger afgifva förslag till en ny organisation af fängelsernas förvaltning under en enda styrelse.

3. *Tjenstemän och betjente vid fängelserna.* Politiska förhållanden utöfva i Finland intet inflytande på fängelse-tjenstemäns anställande och entledigande. Vid straffanstalten i Tavastehus åtnjuter Direktörn en aflöning uppgående till 4000 mark jemte fri bostad och bränsle, Predikanten 3,200 mark, Läkaren 2000 mark, Arbetsföreståndaren 2,400 mark, Läraren 1,800 mark, Vaktmästarne en hvar 900 mark jemte fri bostad och ved samt Vaktkonstaplarne 700 å 800 mark en hvar. Öfriga straffängelser undergå för närvarande reorganisation och tjenstemännen vid desamma ställas lika med dem vid straffanstalten i Tavastehus. För närvarande åtnjuta en del af tjenstemännen vid dessa straffängelser, likasom också de vid korrektionsinrättningar och länsfängelser anstälde, en något lägre aflöning än öfvanföre upptages.

Endast på de högre tjenstemännen vid fängelserna i Finland har man hittills kunnat såsom fordran uppställa ett högre mått af bildning, förmåga af sjelfuppooffring och ett djupare intresse för sitt kall; äfven böra de ega insigt uti principerna för fångars ändamålsenliga behandling och fängelsers förvaltning. Af de lägre betjente fordras endast att de ega god frejd och hjälplig kristendomskunskap; alla kunna läsa, många äfven skriva. En anstalt för fång-

bevakningspersonalens utbildning har sedan mer än ett år tillbaka varit ifrågasatt och torde snart komma till stånd genom en fängvaktareskolas inrättande i sammanhang med straffängelset i Tavastehus. Alla fackmän i landet äro ense om behöfligheten af en dylik anstalt.

4. *Fängelsedisciplin.* Disciplinen åsyftar icke uteslutande att på fångarne verka afskräckande, men kan icke heller sägas vara handhafd på det sätt, att den endast och allenast har fångarnes förbättring i sigte. I förstnämnda afseende har vid straffanstalten i Tavastehus, der celler funnits att tillgå, frihetsstraffet i början af strafftiden, och speciellt för återfällige, tillämpats så strängt som möjligt, sålunda att fångarne under längre tid hållits fullkomligt isolerade.

Det i 1866 års författning förekommande förbud för fångar, hvilka förvaras i gemensamhet att meddela sig med hvarandra genom tal, åtbörder eller tecken har i praktiken befunnits vara olämpligt och utförbart.

Med syfte att på fångarne verka förbättrande hafva åt fångar i en högre klass förunnats dels sparpennning till högre belopp dels ock i öfrigt större förmåner än åt dem, som höra till en lägre, äfvensom rättigheten att under fristunderna röra sig med större frihet än andra fångar, hvarförutan fångar med godt uppförande användts till vissa förtroendeposter o. s. v.

Utan att ingifva fångarne hopp för framtiden skulle arbetet att få fångarne förbättrade blifva resultatlöst. Ofta befinna sig nemligen fångarne, särdeles vid inträdet i fängelset, nära förtviflan och då söker man att hos dem intala hopp för framtiden. Lyckas man häri, är det att hoppas att en sådan fänge förbättrad lemnar fängelset; men lyckas detta icke, blir följden sorglig, emedan slutet vanligen blir likgiltighet, förhärdelse eller ock sinnessjukdom.

Vid disciplinens upprätthållande litar man både på bestraffningar och belöningar, fruktan och hopp. De disciplinära straffen äro: inspärning i mörk cell eller vid

vatten och bröd eller begge i förening, nedflyttning till lägre klass, dervid äfven mellanliggande klass kan förbigås, eller insättande i enrum på viss kortare eller ock på obestämmd tid. Med jern eller annat fängsel belägges fänge endast, om han försökt eller verkställt rymning eller visat våldsamhet, som icke annorlunda kunnat tyglas. Bland belöningar, som tilldelats fångarne, må nämnas: sparpenning enligt 1866 års författning, rättighet til korrespondens med anhöriga och att under fristunder sysselsätta sig med läsa, skriva, räkna och för några äfven rita. Om belöningarne hafva fångarne visat sig vara särdeles måne. De disciplinära bestraffningarne hafva vid straffanstalten i Tavastehus verkat så att af 100 bestraffade hafva 11, 29 straffats för andra, 5, 16 för tredje, 1, 93 för fjerde, O, 32 för femte, O, 32 för sjette, O, 65 för sjunde och O, 52 för tionde gången under hela strafftiden.

5. *Moralisk och religiös inverkan på fångarne.* De medel, som användts för att i religiöst och moraliskt hänseende utöfva inflytande på fångarne, äro: den offentliga gudstjensten, bibelutläggningar, samtal, religiösa skrifter och religionsundervisning i fängelseskolorna. Besök af utom fängelserna stående personer i ändamål att verka för fångarnes förbättring äro tillåtna och hafva jemväl ifrågakommit, särdeles vid fängelserna i Åbo, der religiösa föredrag på sön- och helgdagseftermiddagarne, blifvit hållna af kristligt sinnade personer, både män och qvinnor (de sistnämnda såkallade bibelqvinnor). — Verkan af fångarnes korrespondens med anhöriga och dessas besök i fängelserna har i allmänhet visat sig vara för fångarne snarare gagnelig än skadlig.

6. *Skolundervisning.* Bildningsgraden hos den talrika klassen af för egendomstillgrepp bestraffade förbrytare står enligt regeln lägre än den fria befolkningens i samma del af landet, ehuru från denna regel äfven undantag gifvas; men öfrige med frihetsstraff belagde brottslingar, och särskildt de för dråp och misshandel bestraffade, stå öfver-

hufvudtaget på samma ståndpunkt i bildning som den fria befolkningen på deras hemort. Såväl vid straff- som länsfängelser finnas lärare anstälde och jemväl smärre biblioteker inrättade. Andra föredrag än religiösa hafva endast undantagsvis blifvit inom fängelserna i Finland hållna. En och annan periodisk skrift af religiöst eller allmänt bildande och lärorikt innehåll anskaffas på bekostnad af allmänna medel för fångarnes räkning; men andra tidningar eller tidskrifter få af fångarne hållas endast på grund af utverkadt särskildt tillstånd.

7. *Antal män och kvinnor i fängelserna.* Enligt förhållande i April 1878 tillhörde litet mera än fjerdedelen eller 25,93 pct af alla i Finlands fängelser förvarade brottslingar kvinnokönnen, då åter af för brott sakfälda personer i medeltal endast 18 pct. äro kvinnor. Denna olikhet i proportionen emellan sakfälda och fängsliga kvinnor förklaras af det oroväckande antal barnamord, som i Finland föröfvas, då man erinrar sig att detta svåra brott medför både häktning under ransakningstiden och såsom laga ansvar dessutom ett ofta långvarigt frihetsstraff.

8. *Arbetet i fängelserna.* Allt arbete i Finlands fängelser är industrielt, d. v. s. frambringar värden, och verkställes för fängelseförvaltningens egen räkning. Inkomsten af fångarnes arbeten uppgår vid straffanstalten i *Tavastehus* till en tredjedel, om man tager i beräkning äfven det arbete, som utan någon ersättning Kronan till förmån verkställes, men till en fjerdedel af fängelsekostnaderna, om Kronans arbete icke inberäknas. Vid öfriga fängelser utfaller inkomsten af fångarnes arbeten ännu något lägre.

Fångarne hållas till nedannämnda arbeten, nemligen: jordbruksarbeten, stenhuggning, byggnadsarbeten med der-till hörande mureri och timmermannaarbeten, snickeri och slöjdande i trä, svarfning, tunnbinderi, tillverkning af tändsticksaskar, korgmakeri, bindning af nät och andra fiskredskap, drefredning, mattfabrikation af bast, grof- och klensmide, målning, bokbinderi, sadelmakeri, skomakeri,

skrädderi, färgning, strumpstickning, spånad, väfnad m. m. samt renskrifning och husliga göromål, såsom vedhuggning vattenhemtning, renhållning af rummen och gårdsplanerna, tvättning, bakning, brygd, matlagning, sjukvård o. s. v.

9. *Sanitära förhållanden i fängelserna.* Vid inträdet i fängelset är fångarnes helsotillstånd i allmänhet enahanda med den fria befolkningens vid den ålder, fångarne innehafva, likväl äro de för vagabondage häktade ofta i följd af ett länge fortsatt oordentligt lefnadssätt fysiskt förkomme.

Enligt den vid straffanstalten i *Tavastehus* följda matordning, hvilken efter hand införes äfven vid andra straff-fängelser och korrektionsinrättningar, undfå fångarne till frukost och qvällsvard: bröd, tillredt af råg- och hafremjöl, dricka af kornmjöl och saltad strömming samt till mid-dagen, förutom bröd och dricka, soppa tillredd af färskt nötkött eller fläsk med ärter eller potatis jemte korngryn eller och tvenne dagar i veckan gröt af korngryn med smör och siraps-kallskål, I läns- och häradsfängelserna tillhandahålles fångarne två skålpund rågbröd och tolf penni till sofvel eller kokmat om dagen.

De manlige fångarnes beklädnad utgöres af: skjorta och underbenkläder af linne, tröja, väst, benkläder om vintern af ylle men sommartiden af linne, mössa af ylle, halsvalk, strumpor och läderskor med träbrottnar. De qvinliga fångarne åter undfå vid deras ankomst till fängelset till förbrukning och nödigt ombyte, tvenne klädningar, den ena af tjockare och den andra af tunnare tyg, hvardera bestående af kjortel och tröja; tvenne halsdukar, tvenne förkläden, tvenne linnen, tvenne par ull- och ett par linnestrumpor samt två par skor.

Ventilationen är uti hittills uppförda cellbyggnader god, försiggår medelst luftkanaler, som utmynna i en hög skorsten. I en del äldre byggnader är ventilationen hjälplig, men i andra saknas ventilationsapparater helt och hållet.

Flytande sekretioner afledas vid straffanstalten i *Ta-*

vastehus medelst rör och uppsamlas i en bassin; de fasta sekretionerna bortföras af fångarne sjelfva.

I allmänhet är snygghet rådande såväl med hänsyn till fångarne som byggnaderna, ett eller annat mindre häkte på någon aflägsen landsort kan likväl härifrån göra ett ledsamt undantåg.

Cellbyggnaderna uppvärmas i *Tavastehus* medelst varmt vatten, i *Åbo* den ena cellflygeln med varm luft, den andra med ånga; i öfriga fängelser medelst vanliga kakelugnar. Fängelserummen upplysas enligt regeln med petroleum-lampor, undantagsvis medelst ljus i stakar.

Sjukdomsförhållandena hafva i allmänhet under de senare åren varit särdeles gynsamma; frossor och febrar förekomma bland akuta sjukdomar oftast. Dödlighetsprocenten har vid straffanstalten i *Tavastehus* under de senaste åren varit 1,25 pct.

10. *Ådömda straff*. Frihetsstraffen ådömas i Finland antingen i dagar eller månader eller år, högst femton år, eller på lifstid. Ett fängelsestraff i högst tjuguåtta dagar kan ock skärpas genom föreskriften att kosten under strafftiden skall bestå af endast vatten och bröd. Den strängare arten af de frihetsstraff, som icke äro skärpta med kost vid vatten och bröd, eller „tukthusstraffet“ varar i medeltal i vidpass fem år; dock är tidsbestämningen af tre år oftare använd än någon annan i de fall der tukthus ådömts, nemligen i 30 pct af alla fallen.

Enligt de författningar från äldre tider, som ännu i Finland tillämpas, ådömes frihetsstraff för lifstiden redan för tredje resan kvalificerad och för fjerde resan enkel tjufnad; och då stöld är det brott, hvori återfall oftast förekomma, men första och andra resan stöld enligt gällande lag bestraffas endast med penningböter eller, i brist af tillgång, med fängelse vid vatten och bröd, komma sålunda i Finland korta frihetsstraff icke att ofta upprepas. Icke utan skäl kan deremot anmärkas: att iterationsan-

svaret för stöld alltför hastigt springer upp till frihetsstraff för listiden. I någon mån mildras likväl strängheten i en dylik ansvarsbestämning deraf, att listidsfångar, om de i fängelseanstalt i Finland i fyra års tid iakttagit klanderfritt uppförande, enligt regeln undfå tillstånd att såsom kolonister afgå till Sibirien.

Förutom iterade stöldbrott straffas äfven, ehuru i mindre ofta förekommande fall, dråp, rån och iteradt koppleri med tukthusstraff för listiden. Efter en strafftid af tio år och derutöfver hafva listidsfångar, som i fängelset iakttagit särdeles godt uppförande och derjemte ega tillfälle till lifsbergning för framtiden, stundom blifvit för bosättning äfven inom eget land frygifne, men flertalet af till Sibirien icke afgågne listidsfångar har i alla fall, sådana förhållandena hittills varit, fått till dödedag i straffängelset qvartanna. På vis tid till frihetsstraff dömde förbrytare och vagabonder tillåtes i flertalet af fall att efter kortare tids uppehåll i fängelse i Finland få såsom kolonister afsändas till Sibirien; och hafva inalles, listidsfångar inberäknade, under de senaste sex åren såsom kolonister dit afgått 320 män och 58 qvinnor.

Såsom en kvarleva från förgångna tider må här ännu framhållas: att, då mer än halft bevis och nära fulla skäl funnits mot en anklagad i lifssaker, men han likväl enligt lagens mening icke kunnat anses vara om sin missgerning fullt förvunnen och förty ej heller åt saken fällas, han enligt äldre författningar blifvit insatt i fängelse på obestämd tid för att, under det han förrättade allmänt arbete, af prest allvarligen uppmanas att bekänna sitt brott; dock har på senare tider en stark opinion mot berörda rättsbruk gjort sig gällande, hvilken verkat derhän att under senaste fyra år ingen sådan presumerad brottsling blifvit på bekännelse insatt. Fem med mer än halft bevis om mord eller dråp besvärade individer förvaras emellertid ännu för att anmanas till bekännelse uti fängelse och undergå

sålunda en slags „poena extraordinaria“ enligt äldre tiders rättsbruk.

11. *Dödsstraffet.* Uti Finlands allmänna lag af år 1734 äro flere tiotal förbrytelser af olika slag med dödsstraff belagda, från högförräderi, mord och mordbrand till trolldom, smädelse mot Gud samt kvalificerade stölder och otuktsbrott. Emellertid har allt sedan år 1824 intet dödsstraff blifvit i Finland verkställt, utan försändas i svårare fall de i högsta instans till döden dömda till Sibirien för att der förrätta tvångsarbete, eller och förvandlas det dem ådömda dödsstraffet till ett frihetsstraff, som försonas i Finland. Under senaste tio år hafva, efter benådning från dem ådömdt dödsstraff, till Sibirien deporterats 84 manlige och 15 qvinliga förbrytare. Ingen tillökning i de grofva brottens antal har såsom en följd af förberörda förhållande kunnat iakttagas; men att färre med dödsstraff belagda brott skulle föröfvats, låter icke heller bevisa sig. Faktisk är, att säkerheten till lif och egendom i Finland ingenting lidit deraf, att dödsstraffet på så lång tid ej mera verkställes. Den allmänna meningen i landet fordrar därför ej heller att dödsstraff skola exequeras, och otvifvelaktigt är att den praktiska verkställigheten häraf skulle stöta på allvarsamma svårigheter. Man kan med skäl säga: att dels 54 års erfarenhet, dels medvetandet om den starkt utpräglade vekheten i det finska nationallynnet och den med folket sammanvuxne aktningen för all laglig öfverhet bidragit att skingra de farhågor, som mot dödsstraffets afskaffande tidigare äfven i Finland gjort sig gällande.

Uti 1875 års förslag till ny strafflag för Finland är, på sätt ofvanföre nämndes, dödsstraffet bibehållet endast för uppsåtlig våldsgerning å Kejsaren och Storfursten; men då denne icke bor inom landet, är det uppenbart att förbrytelser, för hvilka dödsstraffet behöfde ådömas, derest förslaget blefve såsom lag antaget, egentligen icke kunna i Finland föröfvas.

12. *Bysättningstvånget.* Bysättningstvånget fortbestår

i Finland; och ehuru väl röster äfven här höjt sig mot detsamma, har likväl en fullt stadgad opinion i frågan ännu icke i landet bildat sig. Också tillämpas det endast i sällsynta fall och enligt regeln på individer, som låtit stor vårdslöshet i sina penningtransaktioner komma sig till last. Den allmänna opinionens likgiltighet för de bysattes öde kan till en del förklaras af bristfälligheterna i den gällande gamla brottmålslagen, deri ansvar för en mängd olika bedrägerier helt och hållet saknas. De bysatte få, i motsats till andra häktade, åtföljda af bevakning, lemna fängelset för att ombesörja nödiga angelägenheter och erhålla jemväl 50 pct. högre dagtraktamente än ransakningsfångar. Så snart bysatt gäldenär till sina borgenärer upplåter sitt bo, varder han från bysättningsfängelset frigifven.

13. *Straffens verkan på fångarne.* För något tiotal år tillbaka ingick sträfvandet för fångarnes förbättring icke i sättet för verkställighet af frihetsstraff, och ännu kan målet att vinna en dylik förbättring icke sägas vara det som främst hålles i sigte. Om äfven således fångarne, under en tidigare period, enligt regeln lemnade fängelset till moraliteten sämre, än då de der gjorde sitt inträde, torde numera dock den undervisning, de erhålla i religion, elementära kunskaper och handhafvandet af särskilda yrken, kunna anses uppväga det dåliga inflytande, de i gemenskap förvarade utöfva på hvarandra. Antalet af iterade brott har under de senaste åren utgjort i det närmaste 10 pct. utaf hela antalet af i landet begångna förbrytelser.

14. *Frigifne fångar.* År 1869 stiftades i Finland en fängelseförening i hufvudsakligt ändamål att söka från återfall i brott bevara frigifna straffångar. Denna förening har filialafdelningar i alla förnämligare städer i landet, uti hvilka fängelseinrättningar äro belägna. Enskilda medlemmar af denna förening, förträdesvis fruntimmer, hafva med oförtröttadt nit egnat sig åt det mål, föreningen för sig uppställt, men ett kraftigt understöd från allmänhetens

sida kan icke sägas hafva på senare år kommit föreningen till del. Stora resultat hafva icke heller af föreningen uppnåtts; dock hafva ett antal qvinnor blifvit från återfall i brott räddade genom de asyler för frigifna qvinnor föreningen på särskilda orter underhållit. Föreningen bestri-der sina utgifter medelst frivilliga bidrag och gåfvor af en-skilda, men har på senaste tid nödgats vända sig till sty-relsen med anhållan om ett statsunderstöd för befordrande af föreningens syftemål.

15. *Wittnen i brottmål.* Endast för gröfre brott mis-tänkta personer kunna i Finland tagas i fängsligt förvar, men till vittnen åberopade i intet fall. Likväl kunna de sistnämnda, i händelse de tredska att på kallelse infinna sig vid domstol för vittnesmåls afgifvande genom den exe-kutiva magten til rätten inställas.

16. *Olika arter af brott och orsaker till brott.* Bland manlige förbrytare äro öfverhufvadtaget brotten mot egen-dom de förherrskande i vestra delen af landet på vissa trakter misshandel och dråp. Orsakerna äro: brist på upp-fostran, lätja, dryckenskap. Bland de i fängelserna förva-rade qvinliga brottslingar hafva 75 pct. och derutöfver för-öfvat barnamord eller försök dertill eller och genom vårdslöshet vållat sitt fosters död och lagt detsamma å lön. Dessa förbrytelser härflyta dels ur blygsel öfver det begångna felsteget, dels och i lika hög grad ur bekymmer för framtiden, då det för dessa barnaföderskor, de der of-tast tillhöra de tjenande klasserna, faller sig särdeles svårt att med arbete förtjena livets nödtorft för tvenne personer.

17. *Uppfostrings- och förbättringsanstalter för minderåriga.* Bland de uppfostringsanstalter, som i Finland finnas, egnar en nyligen inrättad i närheten af Åbo före-trädesvis sin omvårdnad åt vanartiga och lastfulla barn och minderåriga: alla de öfriga taga i sin vård minder-åriga, som befinna sig utan huld och skydd. Anstalterna äro af mindre omfång och söka alla att åt de upptagna

barnen lemna en ersättning för saknaden af ett godt familjelif. De flesta hafva omkring tjugu skyddslingar eller något derutöfver. En enda i närheten af Wiborg har för närvarande tjugu gossar och tjugu flickor; den för vanartade är beräknad för fyratio gossar och tjugu flickor men har för närvarande endast tjugutvå gossar. Alla anstalterna anses på de unga utöfva ett välgörande inflytande. Vid landtdagen 1877-1878 beviljades af landets Ständer ett anslag för första uppsättningen af en uppfostringsanstalt för unga förbrytare och vagabonder af mankön.

18. *Önskvärda reformer.* Bland de brister och olägenheter, hvilka vidlåda de penitentiära förhållandena i Finland, må här främst anföras: att fångar, som stå under ransakning för brott, ännu enligt regeln förvaras i gemenskap, emedan cellfängelser intill denna tid hunnit iordningställas endast för en obetydlig del af slika fångar, och att de för fångars transport emellan olika orter vidtagna anordningar icke tillräckligt afhålla fångarne från beröring med den fria befolkningen på de orter, genom hvilka fångarne färdas. Vidare utgöra de fångar — hvilka, churu om brottslighet icke lagligen förvunne, hållas häktade i och för bekännelse af hvad mot dem angifvits — enligt min uppfattning ett bevis om bristfälligheter i lagstiftningen rörande brottmålsprocessen, de der visa sig vara så mycket mera betänkliga som de äfven inom det penitentiära gebitet medföra rubbningar. Det måste nemligen alltid förefalla en fängelsetjensteman svårt att afgöra om desse så kallade „bekännelsefångar“ skola behandlas såsom ransakningsfångar eller såsom straffångar. Såsom en brist må här jemväl anmärkas: att de till Sibirien deporterade icke på deportationsorten underlyda finska myndigheter, som med noggran kännedom om förhållandena i de deporterades hemland på det mest verksamma sätt kunna tillgodose deras högre andliga behof. Sjulavård och religionsundervisning egnas likväl de deporterade af en finsk prestman och en finsk kateket: och märkes må äfven, vid bedömande

af deportationens ändamålsenlighet, att, då den nya strafflagen i framtiden undfår gällande kraft, deportationen kan ifrågakomma endast på derom framställd särskild anhållan af den, som önskar blifva till Sibirien afsänd.

Emedan fängbevakningens bristfälliga utbildning för sitt kall utgör ett svårt hinder mot införande af behöfliga re-reformer i fängvården, anser jag en fängvaktare-skola böra med det snaraste inrättas i sammanhang med landets bäst organiserade straffanstalt, nemligen den i *Tavastehus*.

Äfven saknaden af en uppfostringsanstalt för unge förbrytare och vagabonder har gifvit sig tillkänna såsom en stor brist, och straffbehandlingen af minderåriga brottsliga personer har i längre tid lemnat föga gynsamma resultat. Förhoppning är dock förhanden att nu ifrågavarande brist i en snar framtid skall varda afhjelpat.

Slutligen vore det särdeles önskvärdt, att fängelseföreningen, som eger filialer i landets större städer, blefve satt i tillfälle att utöfva en mera omfattande verksamhet än hittills, sålunda att densamma skulle egnas ett lefvande intresse från allmänhetens sida, och derjemte äfven penningeunderstöd komma densamma till godo både från statens sida och af de kommuner, inom hvilka föreningen utöfvar sin verksamhet. En dylik större lifaktighet inom fängelseföreningen vore af så mycket större vikt som man af den nya strafflagen har att vänta, det fångar, hvilka under fängelsetiden vunnit förtroende hos sitt befäl, skola kunna på vissa villkor frigifvas, redan innan den för dem i straffdomen utsatta tid gått till ända. I händelse definitiva benådningar efter ett ordnad system under den närmaste framtiden skulle ifrågakomma med hänsyn till fångar, hvilka under fängelsetiden ådagalagt godt uppförande, skulle densamma på ett lämpligt sätt förmedla öfvergången till de penitentiära förhållanden, som blifva rådande efter det vilkorlig frigifning af straffångar genom lag sanktionerats.

Storfurstendömet Finlands fängelser.

	Rum, inom hvilka fångar i gemensamt förvaras.	Celler.	Under loppet af år 1877 förvarades i fängelset		Den 1 Januari 1878 funnos fängslade	
			Män	Qvinnor	Män	Qvinnor
I. Straffängelser.						
Åbo	51	150	397	"	302	"
Tavastehus.	48	84	448	"	300	"
Willmanstrand	21	16	"	346	"	270
Kexholm (egentligen depôt för mindre arbetsföre lifs- tidsfångar af mankön) . .	17	5	75	"	67	"
St. Michel (provisoriskt för lifstidsfångar af mankön) .	17	"	83	"	76	"
Kuopio (provisoriskt för lifs- tidsfångar och, efter en inom korrektionsinrättningen i Nurmis timad brand, äfven korrektionsister af mankön).	18	"	103	"	68	"
II. Länsfängelser.						
Helsingfors.	23	4	859	238	81	12
Åbo	49	"	864	355	78	20
Tavastehus	13	"	727	334	72	18
Wiborg (nytt länsfängelse en- ligt cellsystemet är under byggnad)	13	"	868	275	32	9
St. Michel	10	2	354	102	32	5
Kuopio	10	"	422	140	27	10
Nikolaistad	29	4	551	172	79	15
Uleåborg (för ett nytt läns- fängelse enligt cellsystemet har landtdagen anslagit nödiga medel).	14	"	371	186	42	12
III. Korrektionsinrättningar.						
Wiborg	18	6	338	"	97	"
Nurmis (torde inom kort ned- läggas)	6	2	86	"	50	"
Åbo	16	2	"	200	"	101

Dessutom finnas 3 häradshäkten (Kastelholm på Åland. Kajana och Kittila i Lappmarken), 30 stadshäkten och 31 tingslagshäkten, hvilka vid behof användas.

Förordningen
om
verkställighet af frihetsstraff i Finland
af den 26 November 1866.

De viktigaste bestämmelserna i Förordningen, som trädde i kraft den 1 Januari 1870, äro:

I. Kap.

Om tukthusstraffet.

§ 1. De svårare arbetsstraff skola under namn af tukthusstraff verkställas i de allmänna straffanstalter, hvilka i sådant ändamål för de olika könen äro eller framdeles varda bestämda.

§ 3. För hvarje vecka skall fånge, uppförande i straffanstalten efter beskaffenheten vitsordas såsom godt, försvarligt eller dåligt; och bör vitsordet grundas på fångens förhållande ej blott i disciplinärt afseende, utan äfven vid undervisningen och arbetet.

Genom dåligt uppförande förverkas rätt till klassuppflyttning.

§ 4. Ung förbrytare, som ej fyllt aderton år, skall efter möjligheten hållas i enrum, eller om tillfälle inom landet yppas, aflemmas till uppfostringsanstalt för brottsliga eller vårdslösa barn, för att der uppfostras tills han fyllt *tjuguet* år, eller dessförinnan sin strafftid utstått.

§ 5. Ung eller äldre brottsling, som visar sig vara så sedligt förderfvad att hans sammanvaro med andra fångar kan lända desse till förförelse eller skada, varde och efter möjligheten hållen i enrum, tills att han sig förbättrat.

§ 6. Öfriga fångar än de, som i 4 och 5 §§ nämde äro, varda hållne i fångklass, om dagen till gemensam sysselsättning, men om natten i enrum, eller, om utrymme dertill saknas, i gemensamma sofrum.

§ 8. Till första fångklassen varde i strafftidens början hänförd hvarje fånge, som fyllt aderton år och ej enligt 4 eller 5 § bör i uppfostringsanstalt eller i enrum hållas.

Längsta tid för vistelsen i denna klass vare vid godt uppförande sex och vid försvarligt tolf månader.

§ 9. Andra klassen genomgås vid godt uppförande på fyra och vid försvarligt på åtta månader.

§ 10. Tredje klassen, till hvilken uppflyttning sker från den andra, genomgås vid godt uppförande på sex och vid försvarligt på tolf månader.

§ 11. 1 fjerde klassen skall fånge, som från den tredje dit uppflyttats, tillbringa sin återstående strafftid.

12. I första och andra klassen vare fångarne förbjudet att meddela sig med hvarandra genom tal, åtbörder eller andra tecken. I tredje och fjerde klassen må från en sådan tysthet tillåtes den afvikelse, som med god ordning är förenlig.

Nattetid vare hvarje meddelande emellan fångarne i alla klasser förbjudet: och varde detta förbud genom sträng öfvervakning i de gemensamma sofrummen handhafdt.

§ 14. Åt fånger som i fjerde klassen tilbragt minst sex månader under godt uppförande, må der medgifvas så mycken frihet, som är nödvändig för att vänja dem vid frestelsers öfvervinnande och sjelfständighet i handling, med vilkor dock att arbetsamhet och god ordning äfven af desse iakttagas. Missbrukar någon slik frihet, vare densamma genast förlustig.

§ 15. Åt fångarne skall meddelas undervisning i

- 1) religion
- 2) elementära kunskaper, och
- 3) yrken, som med inrättningen äro förenliga.

§ 19. Fångarne skola både i ensamhetsfängelse och i fångklass träget sysselsättas med tvångsarbete.

I ensamhetsfängelse må förbrytare dock, vid inträdet deri, högst åtta dagar lemnas utan sysselsättning.

§ 22. Inkomsten af tvångsarbetet tillfalle Kronan, utan att fångarne kunna såsom en rättighet fordra andel deri.

Till uppmuntran för fånge, som ådagalagt godt uppförande, samt för underlättande af hans återinträde i samhället, må honom likväl, om han tillhör någon af de tre högre fångklasserna, eller för ungdom enligt 4 § hålles i enrum och der redan tillbragt fyra månader, tillgodoräknas en sparpenning af följande belopp, nämligen:

i ensamhetsfängelse . . .	20 penni i veckan
i andra klassen . . .	30 " "
i tredje klassen . . .	40 " "
i fjerde klassen . . .	60 " "

§ 26. Förgår sig fänge mot tukthusordningen genom lättja, ohörsamhet, uppstudsighet, eller på annat sätt, eller föröfvar han ringare brott, för hvilket med penningar bötas kan, varde derföre af tukthusets direktion dömd till disciplinär bestraffning hvar till må användas:

1) För fänge i enrum: vatten och bröd högst åtta dagar, eller inspärning i cell högst fyra dagar, eller begge i förening likaledes högst fyra dagar.

2) För klassfänge: inspärning i ljus cell högst trettio dagar, eller vatten och bröd, eller begge i förening högst åtta dagar, eller inspärning i mörk cell, eller dylik inspärning vid vatten och bröd, högst fyra dagar, eller och nedflyttning till lägre klass, dervid mellanliggande klass jemväl må kunne förbigås, eller slutligen insättande i enrum på obestämd tid, såsom i 5 § sagdt är.

§ 27. Med jern eller annat fängsel må fänge inom straffanstalten icke beläggas i annat fall, än om han försökt eller verkställt rymning, eller visar våldsamhet, som icke annorlunda kunnat tyglas i hvilka fall det på fängelsedirektionen skall ankomma att om sådan åtgärd och dess upphörande besluta.

2. Kap.

Om fängelse vid vatten och bröd.

§ 29. Fängelse vid vatten och bröd varde verkställt i läns- eller häradshäkte, men skall af den, som äfven tukthusstraff bör undergå, utstås i tukthuset.

§ 31. Fångar, som till vatten och bröd dömda blifvit, skola hållas i enrum, men, om utrymme dertill saknas, i gemensamhet och under ständig öfvervakning; börande dock fångar af olika kön från hvarandra afskiljas. Ej må slike fångar tillåtas att genom tal, åtbörder eller andra tecken meddela sig med hvarandra.

§ 32. De, som i fängelse vid vatten och bröd hållas, vare berättigade, men ej förpligtade att med lämpligt handarbete för Kronans räkning sig sysselsätta.

§ 33. För öfverträdelse af fängelseordningen, eller för mindre brott, hvilket med penningböter umgällas kan, varde fänge, som till vatten och bröd dömd blifvit, af fängelsedirektionen straffad med förflyttning till „cell“, nämligen till „mörk cell“ högst fyra dagar, om han förut i enrum hållits till „ljus cell“ högst åtta dagar, om han förut i gemensamhetsfängelse varit. Ej må dock fångens af domstol bestämda strafftid öfverskridas.

3. Kap.

Om fängelsestraffot.

§ 34. Under namn af fängelse varde det med benämningarne fängelse, eller enkelt fängelse, eller fästnings- eller tukthusfängelse

utan arbete, betecknade frihetsstraff verkställt i läns- eller härads-häkte, eller annan dertill upplåten straffanstalt.

§ 35. De, som till fängelse dömda blifvit, skola under behörig uppsigt och hvardera könet afskildt från det andra hållas i gemensamhet.

§ 36. Förbrytare, som blifvit dömd till fängelsestraff, vare skyldig att arbeta, men må efter eget val och för egen räkning sysselsätta sig med sådant löfligt arbete, som med straffanstalten är förenligt.

§ 37. Förgår sig fånge genom öfverträdelse af fängelseordningen, eller föröfvar han mindre brott, för hvilket med penningar bötas kan, varde derföre af fängelsedirektionen straffad med inspärning i ljus cell högst trettio dagar, eller med vatten och bröd, eller med insättande i ljus cell vid vatten och bröd högst åtta dagar, eller med inspärning i mörk cell, eller dylik inspärning vid vatten och bröd högst fyra dagar, eller slutligen med insättande i enrum för någon del eller återstoden af strafftiden.

Förslag

till

Förordning om verkställighet af straff i Finland.

2. Kap.

Om frihetsstraffen i allmänhet.

§ 8. I den mån tiden för ådömdt frihetsstraff det medgifver, skall hvarje sådant straff afse icke allenast den sakfäldes säkra förvarande, utan äfven hans bättring samt vänjande vid ordning och arbete. Hvad frihetsstraffen närmare angår, bör, i öfverensstämmelse med denna lag, i fängelsereglementen bestämmas.

§ 9. Åt hvarje fänge skall själavård egnas samt anvisning gifvas, huru han sitt sinne och lefverna må kunna förbättra.

§ 10. I hvarje straffanstalt bör gudtjenst om sön- och helgedagar samt andaktsöfning äfven å andra dagar i veckan hållas.

§ 11. Är fånges strafftid längre än femtio dygn, skall undervisning honom gifvas i religion och annan skolkunskap, så och i sådant yrke, som med hans fallenhet och sannolika näringsfång efter frigifningen öfverensstämmer samt med straffanstalten är förenligt. Finnes den, hvars strafftid icke öfverstiger femtio dygn, vara i behof af undervisning; eller begär han sjelf att i visst ämne blifva undervisad; ankomme på inrättningens föreståndare att, efter pröfning af omständigheterna, derom förordna.

§ 12. Fånges undervisning i skolkunskap bör åtminstone folkskolas kurs omfatta. Har fänge fyratio år fyllt, eller fångskolans kurs väl inhemtat; må han ej till skolgång tvingas.

§ 13. Är fänge kunnig i sådant yrke, hvarmed han kan i straffanstalten sysselsättas och efter frigifningen sig försörja; må undervisning i annat yrke honom ändå meddelas, i fall det nödigt finnes.

§ 14. Är fänge, som till straffanstalt anländer, yngre än aderton år, och hans strafftid längre, än femtio dygn; inberätta föreståndaren derom genast till den myndighet, som öfver landets

straffanstalter inseende hafver: och ankomma på denna myndighet att, med afseende å fängens ålder och lefnadsförhållanden samt öfriga till saken hörande omständigheter, förordna, om han skall i straffanstalten qvarhållas, eller till uppfostringsanstalt för brottsliga barns aflemnas.

§ 15. Varder minderårig förbrytare till uppfostringsanstalt aflemnad; skall han der med hänsigt till sin brottslighet behandlas, uppfostras, undervisas och sysselsättas, tills att hans strafftid utgått. Är han då ännu minderårig; kan han med samtycke af målsman, eller, om sådan ej finnes, af underrätten i den minderåriges hemort, för vidare uppfostran i anstalten qvarhållas, dock icke längre, än tills att han tjugu års ålder uppnått.

§ 16. Förordnas ej, att den minderårige skall till uppfostringsanstalt aflemnas; skall hans behandling i straffinrättningen efter brottet lämpas och hans uppfostran afse.

§ 17. Hvad fänge af sin tillhörighet till straffanstalten medfört och ej enligt särskild bestämmning i denna förordning får om händer hafva, skall honom vid ankomsten dit fräntagas, upptecknas och för hans räkning, under föreståndarens inseende, förvaras, för att vid frigifningen åt honom återställas. Är det penningar, eller hafva sådana i straffinrättningen honom tillfallit: skola de för hans räkning bokföras ej mindre i anstaltens räkenskaper, än i särskild af fången förvarad motbok, hvori jemväl de utgifter, hvilka honom i anstalten tillstodas, böra antecknas. Behållningen varde, så vidt möjligt är, i säker bank eller sparkassa för fängens räkning förräntad.

§ 18. Begär fänge, hvilken gods å annan ort eger, att för värden derom biträde erhålla; foga fängelsedirektionen anstalt derom, att förmyndare för den förvaltning under fängens strafftid i laga ordning utses. Har han maka och barn; njute de af den egen- dom sitt underhåll, så ock han sjelf, om vilkorlig frihet honom förunnas.

§ 19. Åt hvarje fänge bör jemn uppmärksamhet egnas af straffanstaltens föreståndare, prest, läkare och öfrige tjenstemän samt oafslätlig tillsyn af dess betjening. Hålles fänge dygnet om i enrum; skall han der af de förre träget besökas och af betjeningen flitigt efter ses.

§ 20. Fångarne skola till trägen sysselsättning, lydnad, ordning och renlighet hållas. Å fristunder bör dem medgifvas tillfälle till läsning i böcker af sedligt innehåll ur den boksamling, som i hvarje anstalt bör finnas.

§ 21. Åt hvarje fänge skall dagligen tillfälle till rörelse i fria luften gifvas; men ej må fångar, hvilka böra afskilde från hvarandra hållas, dervid sammanföras. Sjuknar fänge; skall sjukvård honom meddelas.

§ 22. Med mattillredningen i straffanstalten få andra fångar sig icke befatta, än de, hvilka föreståndaren till biträde dervid anvisat. Om fångarnes deltagande i andra husliga göromål inom straffanstalten ege föreståndaren ock förordna med sådan fördelning deraf, som skäligen finnes.

§ 23. Bref, som till fånge anländer, eller fånge afsända vill, skall af föreståndaren läsas: och bestämmer han, efter omständigheterna, om brefvet må vidare befordras. Är brefvet stäldt till den, som insecende öfver straffinrättningen hafver; skall brefvet oläst af föreståndaren afsändas.

§ 24. Begär någon, som till anstalten icke hör, att få besöka fånge; afgöre föreståndaren, efter de grunder, hvilka i denna förordning bestämmas, om och huru länge besöket må tillåtas, och huruvida någon å anstaltens vägnar bör dervid närvara. Ej må medlem af fängelsedirektionen hindras att fångarne besöka.

§ 25. Efter beskaffenheten skall fånges förhållande i straffinrättningen minst en gång i månaden med röstetal vitsordas; och anteckne föreståndaren röstetalet i bok, så ock annat, som fången angår.

§ 26. Förgår sig fånge emot fängelseordningen genom lätja, ohörsamhet eller uppstudsighet, eller på annat sätt: eller söker han dertill förleda annan: eller föröfvar han ringare brott, som enligt allmän lag får med böter umgällas; må han, i fall det nödigt finnes och han ej är förut i enrum insatt, af föreståndaren i ljus cell inspärras, och varde saken sedan, så fort sig göra låter, i närvaro af någon ibland fängelsedirektionens ledamöter, undersökt af föreståndaren, som, efter samråd med denne och pröfning af omständigheterna, eger att näpsa den skyldige: 1. om han förut är i enrum insatt, med hårdt hviloläger ej öfver åtta dygn, eller med kost af vatten och bröd högst åtta dagar, eller med inspärning i mörk cell högst fyra dygn, eller med två af dessa straff i förening samt 2. om han i gemensamhet med andra fångar hållits, med något sådant straff, som i första punkten nämnes, eller med insättande i ljust enrum ej öfver fjorton dygn, eller med två af dessa straff i förening. Anser föreståndaren förseelsen svårare näpst förtjena: sammankalle han fängelsedirektionen, som eger makt att belägga den skyldige antingen med straff, som i första eller andra punkten omförmäles, eller med inspärning i ljust enrum ända till sextio dygn, eller med insättande i ljust enrum på obestämd tid, eller med fångens nedflyttning till lägre klass eller afdelning. Har fånge på obestämd tid i enrum insatt blifvit, eller är han till lägre klass eller afdelning nedflyttad; ankomme på fängelsedirektionen att äfven besluta om upphörande af sådant straff. Ej må fånges af domstol bestämda strafftid förlängas genom näpst, som af föreståndaren eller fängelsedirektionen honom åläggas.

§ 27. För brott, som icke får med böter umgällas, skall fånge af domstol dömas, såsom i strafflagen säges. Varder han sedan

åter i straffanstalten insatt; bestämme fängelsedirektionen, om han skall i enrum insättas, eller i gemensamhet med andra fångar hållas. (Se 49 och 58 §§.)

§ 28. Med jern eller annat fängsel må fånge inom straffanstalten icke beläggas i annat fall, än om han rymt, försökt rymma eller visat sådan våldsamhet, som ej kunnat annorledes tyglas: och ankomme på fängelsedirektionen att till sådan åtgärd och dess upphörande besluta. I brådsakande fall må föreståndaren dertill förordna; men vare skyldig att saken hos fängelsedirektionen ofördröjligen anmäla.

§ 29. Om straff och fånges beläggande med fängsel samt anledningen till hvartera skall anteckning af föreståndaren göras.

§ 30. Kan fånge, hvars strafftid nalkas sitt slut, eller om hvars villkorliga frigifning jemlikt § 31 kan blifva fråga, ej påräkna att efter frigifningen finna säker bergning; söke fängelsedirektionen i god tid förut att tjenst hos redbar lushonde eller annan utväg till ärligt förvärf åt honom bereda.

§ 31. Har den, som till frihetsstraff i tre år eller längre tid dömd blifvit, två tredjedelar deraf, eller, om han på listid blifvit i tukthus insatt, minst tolf år utaf sin strafftid utståt under sådant förhållande, att ett ostraffligt lefverne kan af honom med sannolikhet väntas, och är derjemte visshet vunnen, att han efter frigifning skall kunna sig ärligt försörja; må han, med eget begifvande, hos Senatens Justitie departement af fängelsedirektionen föreslås att varda villkorligen frigifven. Till sin hemställan derom foga direktionen uppgift om fångens ålder, brott och öfriga lefnadsomständigheter, hans förhållande i straffinrättningen och utsigt till försörjning, samt insände sin hemställan till den myndighet, som öfver straffanstalterna insende hafver, och hvilken det åligger densamma med eget utlåtande deröfver till Senatens Justitie departement öfverstyra.

§ 32. Förordnar Senatens Justitie departement, att fånge skall villkorligen frigifvas; tillställe fängelseföreståndaren honom för hans återstående strafftid ett fripass, hvori fången bör föreläggas: 1. att med passet till utsatt försörjningsort sig genast begifva; 2. att inom två dygn efter ankomsten dit, och sedan inom lika tid ifrån början af hvarje månad, till påteckning uppvisa passet på landet hos länsmannen, och i stad hos borgmästaren, eller, der poliskammare finnes, hos polismästaren; 3. att under sin återstående strafftid, som i fripasset utsättas bör, föra ett arbetsamt, stilla, ordentligt och ostraffbart lefverne, samt undvika sällskap af illa beryktade personer, som ej äro hans nära anhörige; äfvensom 4. att vid ombytte af vistelseort, hvilket ej får ske utan vigtigare anledning dertill, för påteckning uppvisa passet såsom i 2:dra punkten säges, samt derefter vid ankomsten och sedan i början af hvarje månad jemväl iakttaga sådan uppvisning å den ort, till hvilken han sig begifver: allt vid af-

äventyr, att, om något häraf åsidosattes, den villkorliga friheten är förverkad, men med rättighet deremot för den frigifne att, sedan strafftiden utan sådant åsidosättande gått till ända, få sin frihet utan villkor till godo njuta.

§ 33. Anser polismyndighet den, som på villkor frigifvits, hafva sitt fripass förverkat, fastän han icke till nytt brott kan bindas; inberätte saken med alla dess omständigheter till Senatens Justitie departement, som efter pröfning förordnar, huru med den frigifne bör förhållas. Emellertid ege polismyndigheten, om viktiga skäl dertill äro, rätt att den frigifne i häkte taga. Har han nytt brott föröfvat; ankomme på den domstol, som deröfver dömer, att förklara hans villkorliga frihet vara förverkad.

§ 34. Förklaras den, hvilken villkorlig frihet åtnjutit, hafva den samma förverkat; skall han i straffanstalt åter insättas för att undergå det straff, som återstod, då han på villkor frigafs, och varde tiden räknad från den dag, då han sin frihet ånyo beröfvades. Blef straff för nytt brott honom ådömdt i svårare straffart; skall han, efter domstolens förordnande, i samma straffart sin återstod af det förra straffet utstå. (Se 27, 49 och 58 §§.)

§ 35. När fänge på villkor ifrån straffanstalt frigifves, skall hälften af hans dit medförda penningar och af hans der gjorda besparing jemte all hans öfriga tillhörighet med fripasset åt honom öfverlemnas af föreståndaren, hvilken det och åligger att till kommunalstyrelsen i den frigifnes försörjningsort samtidigt öfversända den andra hälften af hans penningetillgång, för att der efterhand honom tillhandahållas.

§ 36. När fänge utan villkor ifrån straffinrättning frigifves, tillställe föreståndaren honom betyg deröfver, samt öfverlemme åt honom tillika den ena hälften af hans till straffanstalten medförda penningar samt der gjorda penningebesparing jemte all hans der befintliga öfriga lösegendom, och sände samtidigt andra hälften af hans tillgodohafvande i straffanstalten till kommunalstyrelsen i hans försörjningsort för att honom vid ankomsten dit tillställas. Är fångens tillgång ringa: eller skall han utom landet sig begifva; må alltsammans vid frigifningen honom tillställas.

3. Kap.

Om tukthusstraffet.

§ 37. Tukthusstraffet skall inom landet verkställas i de straffanstalter, hvilka för sådant ändamål äro eller framdeles blifva inrättade. Ej må män och qvinnor i samma tukthus förvaras.

§ 38. Tukthusfångarne skola till tvångsarbete för Kronans räkning hållas; och bör sådant arbete, efter deras olika fallenhet och sannolika näringsfång efter frigifning, omfatta: i enrum handverk, handaslöjder och annat dylikt, samt i gemensamhetsfängelse

så väl handverk och handaslöjder, som jordbruks- och trädgårdsarbeten samt annan sysselsättning i fria luften.

§ 38 Ifrån tukthus för män må sådane fångar, hvilka i straffanstalten sig väl förhållit och icke i enrum förvaras, kunna under nödig bevakning på längre eller kortare tid flyttas till ställen, som från den egentliga anstalten äro mer eller mindre aflägsna, för att der, utan beröring med frie arbetare, till tvångsarbeten i fria luften hållas.

§ 40. Tukthusfångarne skola, efter sin strafftids längd, genomgå en eller flera klasser; och böra klasserna vara minst tre, nemligen en tvångsklass, en läroklass och en prøfvoklass; men i tukthus, hvarest längre strafftider utstås, eller omständigheterna det eljest påkalla, kunna flere läroklasser inrättas.

§ 41. Till tvångsklassen skall hvarje fånge i sin strafftids början hänföras. Uppflyttning derifrån till läroklass och sedan till högre klass bör, efter hans förhållande, grundas å de röstetal, hvilka enligt § 25. honom tilldelas.

§ 42. Fänge, som till tvångsklass hör, skall dygnet om i enrum hållas minst fyra och högst tolf månader, der icke tukthusdirektionen finner hans qvarhållande i cell under längre tid vara nödigt. Pröfvas fånge, som till tvångsklassen hör, ej kunna utan men för sin helsa uthärda ständig vistelse i enrum, eller kan han af annan orsak icke i cell hållas; bör han under ständig tillsyn i gemensamhet med andra fångar af samma klass arbeta, men nätterna och längre fristunder, om möjligt är, i cell tillbringa. För minderårig fånge, som till tvångsklassen hör, ankomme tiden för vistelse i enrum å tukthusdirektionens pröfning. Ej må minderårig i gemensamhet med äldre fångar af tvångsklassen hållas.

§ 43. Fänge, som i enrum hålles, må, efter föreståndarens och läkarens pröfning, i strafftidens begynnelse högst åtta dygn för utan sysselsättning förblifva, men sedan icke utan arbete lemnas.

§ 44. I läroklass bör tukthusfänge sitt tvångsarbete under jemn tillsyn i gemensamhet med klassens öfriga fångar förrätta, men nätterna och längre fristunder, så vidt möjligt är, i cell tillbringa.

§ 45. I prøfvoklassen skola fångarne sitt arbete i gemensamhet med hvarandra utföra samt äfven om nätterna hållas i samfäldt sofrum, der icke tukthusdirektionen pröfvar nödigt att lediga nattceller äfven åt fångar i denna klass anvisa. Sina fristunder må desse fångar, efter omständigheterna och föreståndarens förordnande i klassens rum eller sofceller, eller å tukthusets gårdsplan tillbringa.

§ 46. Begär fånge, hvilken i gemensamhet med andra fångar hållas borde, att få dygnet om i cell vistas; må sådant, efter pröfning, kunna honom af tukthusdirektionen beviljas, om ledig dagcell i anstalten finnes. Fången varde ändå, efter sitt förhållande, till

viss klass räknad, och må på egen begäran till gemensamhet med andre fångar icke flyttas förr, än han till följd af sin förra anhållan minst en månad i cell tillbragt.

§ 47. Inkomsten för tukthusfångarnes tvångsarbete tillfalle Kronan, men har fånge, som till läroklass uppflyttad blifvit eller till prøfvoklassen hunnit, under hel månad sig väl förhållit, må honom ändå för månaden tillgodoskrifvas en sparpenning, hvars belopp för hvarje arbetsdag Senaten för Finland eger bestämma. Af sparpenning, må fånge genom föreståndarens bemedling få använda i läroklass en tredjedel och i prøfvoklassen högst hälften till någon beqvämlighet eller prydnad i sitt fångrum, samt i prøfvoklassen dessutom till någon förbättring i kosten eller annan oskyldig välfägnad, men i hvardera klassen, med tukthusdirektionens samtycke, äfven något derutöfver till skadestånd åt dem, hvilka han genom brott bragt på lidande, och till understöd åt nära anhörige. Sparpenning må ej tillgripas för gäld, hvilken fången före sin strafftid sig åsamkat, men vare vid rymning eller rymningsförsök, eller vid nedflyttning i tvångsklassen till straffanstalten förverkad. Dör fånge och lemnar maka, barn, föräldrar eller syskon efter sig; tillfalle hans sparpenning dem, såsom i lag om giftorätt och arfsrätt säges, men i annat fall straffanstalten.

§ 48. Till åtskilnad emellan klasserna i tukthuset må för öfrigt användas sådant, som är egnadt att låta strafftvånget framstå i tvångsklassen såsom svårast, i läroklass såsom lättare, och i prøfvoklassen såsom lättast: i hvilket afscende fångarne kunna, bland annat, i de lägre klasserna inskränkas i rättigheten att brevfe med och emottaga besök af anförvandter och vänner, med mera sådant. Jemväl i klädedräkten kunna klasserna genom något yttre tecken ifrån hvarandra åtskiljas. I prøfvoklassen varde fångarne efter hand tillåtet att inom tukthuset utföra sådana förrättningar, som förutsätta förtroende samt, utan att blottställa ordning och säkerhet, gifva dem ökad tillfälle att ådagalägga sin bättring. Med tukthusdirektionens samtycke må kunnig fånge i prøfvoklassen ock fritagas från tvångsarbete för att, i stället, användas såsom biträde vid yrkesundervisningen åt fångar, hvilka icke i enrum vistas.

§ 49. Beträdes tukthusfänge med brott: eller har den, som vilkorlig frihet åtnjutit, densamma förverkat; ankomme på tukthusdirektionen att bestämma, till hvilken klass han derefter skall räknas. Ej må sådan fånge genast till prøfvoklassen öfverföras.

4. Kap.

Om fängelsestraffet.

§ 50. Fängelsestraffet skall i länshäkte eller annan dertill upplåten straffinrättning inom landet verkställas. Insättas män och kvinnor i samma straffanstalt; böra de olika könen i skilda och från

hvarandra afstängda delar deraf förvaras. Göra omständigheterna det nödigt att låta fängelsestraff utstås i tukthus; må de, som till fängelse dömda blifvit, icke med tukthusfångarne sammanföras.

§ 51. De, som till fängelse dömda äro, skola, efter de grunder 11 och 13 §§ innehålla, inom straffanstalten för Kronans räkning sysselsättas med handtverk, handslöjder och annat lämpligt handarbete, samt, efter sin strafftids längd, en eller flere afdelningar genomgå.

§ 52. Fängelseafdelningarne vare minst två; och bör till uppflyttning från lägre afdelning till högre lämpas, hvad i 41 § om klassuppflyttning i tukthus är stadgadt.

§ 53. I strafftidens början skall hvarje fånge till lägsta afdelningen hänföras samt, så vidt möjligt är, i enrum hållas. I mån af fångens strafftid må hans vistelse i enrum, efter fängelsedirektionens pröfning, ända till tolf månader samt, för viktigare skäl, äfven derutöfver utsträckas kunna, der ej så är, att fångens helsa kunde af sådan behandling taga skada. De, hvilka icke i enrum hållas, skola under tillsyn i gemensamhet med andra fångar af samma afdelning arbeta samt, om celler ej äro att tillgå, äfven tillsammans med dem tillbringa nätter och fristunder. Ej må dock minderårig fånge, som till lägsta afdelningen hör, sammanföras med äldre fångar af samma afdelning.

§ 54. I högre afdelning skola fångarne, om möjligt är, i gemensamhet med hvarandra arbeta. Om deras vistelse under fristunder ankommo på föreståndaren att efter omständigheterna bestämma.

§ 55. Begär fånge, som i gemensamhet med andra fångar hållas borde, att få dygnet om i cell vistas; skall å honom tillämpas, hvad i 46 § är om tukthusfänge stadgadt.

§ 56. Hvad för fångarnes arbete inslyter, skall tillfalla Kronan. Dock må åt fånge, som till högre afdelning uppflyttad blifvit, så ock åt den, hvilken lägsta afdelningen minst tre månader tillhört, för godt förhållande under hel månad tillgodoskrifvas en sparpenning, hvars belopp för hvarje arbetsdag Senaten eger bestämma. Hvad om sparpenning i tukthus är i 47 § stadgadt, varde för öfrigt lämpadt till sparpenning åt fångar, hvilka fängelsestraff undergå.

§ 57. Med ledning af de grunder, hvilka i 48 § för tukthus bestämda äro, skola fångafdelningarne jemväl för öfrigt ifrån hvarandra åtskiljas på sådant sätt, att fångarne kunna deri finna en uppmuntran att göra sig förtjente af uppflyttning till högre afdelning.

§ 58. Å fånge, som föröfvat nytt brott, eller efter villkorlig frigifning densamma förverkat, skall ock efter omständigheterna tillämpas, hvad i 49 § är stadgadt.

Fængselsreformens nuværende standpunkt i den civiliserede verden.

En tale holdt ved åbningen af den internationale penitentiære Kongres i
Stockholm d. 20. August 1878.¹⁾

Af
E. C. WINES,
Kongressens næsæd-
sæd-
(Fra Engelsk.)

Denne anden internationale penitentiære Kongres træder sammen under de mest lovende omstændigheder både med hensyn til tid, sted, forberedelse og repræsentation.

Med hensyn til tid, fordi freden i Evropa, som længe truedes af krigens vrede skyr, nu er bleven os tilsikret af den fornylig i Berlin samlede kongres, så at nationerne nu kunne lægge deres ødelæggelsesredskaber tilside og hengive sig til brugen af dem, der tjene til at mangfoldiggøre og anspænde civilisationens kræfter, til at skabe, opbygge og fuldkommengøre livets og det sociale fremskridts afføddinger.

¹ Denne tale, der er en almindelig oversigt over den penitentiære sags øjeblikkelige standpunkt i den civiliserede verden og derfor af tildels historisk betydning, og som tillige er et vidnesbyrd om den levende, udtømmelige interesse, som de internationale penitentiære kongressers ophavsmand Dr. Wines besidder for den penitentiære sag, har Tidsskriftet af disse grunde anset det for rigtigt at optage, idet det selvfølgelig ikke kan indestå for, om nogen urigtighed af mindre betydning skulde findes deri.

Med hensyn til sted, fordi vi mødes i et land, hvor kongerne en efter anden med højsind og alvor have studeret det penitentiære spørgsmål, hvor en af dem, Oscar den Første, højsalig ihukommelse, for næsten et halvt århundrede siden udgav en bog om fængsler og straffe, som i ikke ringe grad har bidraget til denne reforms fremgang, og hvor sønnen, den berømmelige Konge, der nu sidder på tronen, dels som arvetager og dels af egen overbevisning er fængselsreformens ven; i et land, hvor souverænen interesse for sagen har fundet kraftig genklang hos folket, så at Sverig nu er istand til at fremvise både penale og præventive etablissementer, som fortjene Kongressens omhyggelige undersøgelse og studium.

Med hensyn til forberedelse, fordi troligvis ingen international forsamling af hvad navn nævnes kan nogensinde har fundet sted, for hvis arbejde der har været truffet mere fuldstændige forberedelser, idet de række over en periode af fire år og ere blevne ledede under tilsyn af repræsentanter fra den større del af de lande, som tog del i Londonerkongressen af 1872.

Med hensyn til repræsentation, fordi de delegerede både officielle og ikke officielle, som nu ere samlede her i Stockholm til denne økumeniske penitentiære rådslagning, og de beretninger, der ere sendte fra regeringer, som ikke således ere repræsenterede her, komme til os fra ligeså vidtstrakte egne og ligeså fjerne punkter, om ikke i virkeligheden fra mere vidtstrakte og mere fjerne end medlemmerne af nogetsomhelst økumenisk gejstlig råd, som den pavelige myndighed nogensinde har sammenkaldt. Det er ingen overdrivelse at sige, at de uhyre strækninger af øer og fastland, ligefra Japan, Ny Zeeland og Australien i østen til de Havaiske eller Sandwich øerne i vesten og fra Nova Scotia og Island mod nord til Kap Horn og det gode Håbs forbjerg imod syd, enten ved personlige delegerede eller ved officielle beretninger ere repræsenterede her i Stockholm, som med rette kaldes Nordens Venedig.

På anmodning af mine kolleger i den permanente internationale penitentiære Kommission er det blevet mit hverv i denne åbningstale at forelægge Kongressen en sammentrængt udsigt over fængselssagens fremgang i hele den civiliserede verden, siden Londonerkongressen for seks år siden fandt sted.

Det turde dog ikke være upassende, før jeg udfører dette hverv, at forudskikke nogle bemærkninger om selve kongressen i London.

Det stod klart, at hvis en grundig fængselsreform nogen-
sinde skulde kunne realiseres, måtte man komme til at ty
til regeringerne for de nødvendige forarbejders skyld, og
at det følgelig vilde være ønskeligt forud at påkalde deres
sympathi og medvirkning. Der blev derfor sørget for at
sikre sig officiel repræsentation fra deres side i kongressen.
Men det syntes ligeså klart, at en kongres, sammensat
udelukkende af regerings repræsentanter, vilde få en altfor
eksklusiv officiel karakter, og det blev derfor besluttet at
forbinde et ikke officielt element med det officielle, hvorved
diskussionen vilde kunne få større frihed.

Foreningen af disse to elementer i en fælles for-
samling påtrykte kongressen i London et præg af originalitet.
Der havde tidligere været internationale kongresser af
regeringsmænd og internationale kongresser af private
borgere, hinc udelukkende officielle, disse udelukkende ikke-
officielle; men Londonerkongressen var enestående derved,
at den forenede begge disse elementer. Det var en glimrende
forsamling. Lord CARNARVON var dens præsident; Prindsen
af Wales bærede den med sin nærværelse; den britiske
indenrigsminister bød i hjertelige og veltalende ord de frem-
mede delegerede velkommen. Næsten et hundrede officielle
delegerede tog sæde i kongressen. Eminente jurister fra
de Forenede Stater og fra andre lande gav møde. General-
direktører for den penitentiære administration og fængsels-
inspektører fra mange evropæiske stater ydede deres bistand;
fængselsbestyrere og reformatorer indfandt sig allevegne

fra for at gøre kongressen delagtig i deres erfarings lys og i den praktiske visdom, som ene erfaring kan give; mænd, der havde ofret den penitentiære videnskab et helt livs studium, og som vare lige udmærkede ved deres talenter og deres skrifter, valfartede ved denne lejlighed til London for at give diskussionen, over hvilken de udgød deres kundskabs og deres visdoms lys, værdighed og dybde; juridiske foreninger og kriminallovs-fakulteter fra universiteterne tog del i dens rådslagninger. L'Institut de France sendte et af sine medlemmer for at meddele noget af den tankefylde og kundskab, som det havde opsamlet ved et gennem et halvt århundrede fortsat studium. Kongressens diskussioner varede i ti dage. De behandlede spørgsmål vare mange og vægtige; diskussionerne dygtige og alvorlige. Den officielle beretning om forhandlingerne, et bind på 800 sider, er overalt anerkendt som et af de værdifuldeste bidrag til den penologiske litteratur, som verden nogensinde har set.

Og hvad frugt har så denne kongres båret? Hvilke resultater kan den tilegne sig? — I sandhed, den har brudt en ny bane for det penitentiære spørgsmål. Men seks år ere kun et øjeblik i menneskehedens liv; hvad er et sådant tidsrum, når det gælder om at lægge grunden til en verdensstor social reform? Og end ydermere, når der skal gives den en vis grad af udvikling og af virkelig fremgang. Ikke desto mindre har Londonerkongressen udstrakt sin indflydelse over hele jordens kreds; endog antipoderne have følt dens velsignelsesrige påvirkning. Det må imidlertid indrømmes — og indrømmelsen gøres med glæde —, at så store resultater kun kunde nås i en jordbund, som tidligere dyrkere kraftigt og højsindet have forberedt, og at kongressens arbejde uden sådan forudgået forberedelse vilde have vist sig forholdsvis ufrugtbart.

For at begynde med hvad der ligger på overfladen må jeg fremhæve, at Londonerkongressen som en kilde til underretning, som en samler og udbreder af fakta må siges

med hensyn til værdien af sine arbejder at stå uopnået; denne ros har pressen hele verden over enstemmig tilkendt den, hvad anden fortjeneste den så end har frakendt den. Man er desuden overalt enig om, at kongressen har gjort en god gerning ved at anspore og opdrage den offentlige mening i dette spørgsmål, ved at bringe tænkere og arbejdere på dette område til at komme sammen og stifte bekendtskab med hinanden. Forsåvidt er Londonerkongressens nytte anerkendt uden modsigelse. Men i mange lande har den hidført andre resultater af højeste værdi; man kunde hellige en hel dag til at fortælle herom, men jeg har kun en time; det er klart, at et flygtigt blik er alt, hvad der kan skænkes hver enkelt land.

Lad mig tage *Frankrig* først, da det er iblandt de lande, i hvilke Londonerkongressen i størst overflodighed har båret frugt. Og lad det i forbigående være sagt, at Frankrig er et af de lande, hvor jordbunden i forvejen har været godt forberedt ved sådanne mænds arbejder som d'Hrr. BÉRENGER, (de la Drôme) — fader og søn — d'Hrr. de METZ, GASPARI, CHARLES LUCAS, BONNEVILLE de MARSANGY, FAUSTIN-HÉLIE, JAILLANT, og mange andre, ikke mindre eminente værkfæller i denne gerning.

På samme tid som Londonerkongressen trådte sammen i 1872 begyndte Frankrig et nyt studium af det penitentiære spørgsmål. Under ledelse af en ung men dulig statsmand, Vicomte D'HAUSSONVILLE, blev der nedsat en parlamentarisk kommission, oprindelig bestående af femten, men senere forøget til nitten deputerede med et lignende antal udefra hentede medlemmer, valgte blandt republikens mest udmærkede specialister. Hos ingen anden nation, tør jeg nok sige, har nogensinde en så udførlig og dybtgående drøftelse fundet sted, hverken om dette eller noget andet spørgsmål. Kommissionen fortsatte i flere år sine arbejder med en flid og intelligens, som i højeste mål fortjener ros. Den stævnedes ikke blot enhver sagkyndig i Frankrig, hvis kundskaber og erfaring gav ham adgang til slig en udmærkelse, til sig

for at rådspørge ham, men den indbød også fremmede til at afgive deres vidnesbyrd. Den adspurgte alle højere domstole i Frankrig, fra hvilke den modtog udtalelser af største værdi. For enhver af det penitentiære spørgsmåls forskellige faser forberedte den afhandlinger, hvis literære fortrinlighed er deres mindste fortjeneste; thi de udmærke sig for største delen ved sund dømmekraft, indgående analyse, dybe tanker og vidtgående humanitet. Angående anordningen af de departementale fængsler og angående forbedringshuse udarbejdede den lovudkast, af hvilke hine ere ophøjede til love, medens disse endnu vente på lovgivningsmagtens godkendelse, som de dog utvivlsomt tidligere eller senere ville erholde. Den anbefalede desuden — og det franske parlament har stillet sig gunstig hertil — dannelsen af et officielt bureau eller departement i regeringen, det såkaldte øverste fængselsråd (*le conseil supérieur des prisons*). Dette råd træder istedenfor kommissionen og danner en permanent statsinstitution, som har det hverv vedvarende at studere det penitentiære spørgsmål og, når tilfældet kræver det, at tage initiativet til reformer i den penitentiære styrelse. Kommissionen har offentliggjort sine optegnelser, de undersøgelser den har anstillet, de udtalelser den har modtaget fra de franske retter, de papirer, dens medlemmer have forberedt, og sine lovudkast i en række kvartbind, som for sig alene udgøre et helt bibliothek for penitentiær litteratur.

Men den virksomhed på det penitentiære område, som Frankrig efter Londonerkongressen har udfoldet, indskrænker sig ikke til hvad der er blevet udrettet af den parlamentariske kommission, hvor betydelig dens arbejde end har været; det er langt fra. Patronagegerningen har i samme tidsrum fået et mægtigt stød fremad og en tilsvarende udvikling. Takket være Hr. JULES de LAMARQUES ubetvingelige iver er der i Paris blevet organiseret et nationalt fængselsselskab (*la société générale de patronage*), hvis formål er at drage omsorg for løsladte fanger, og som

allerede tæller mange filialer i departementerne. Dette selskabs udvidelse er bleven begunstiget ved tilstedeværelsen af de tidligere tilsynskommissioner, som næsten vare hendedøde, men som nu leve op påny og ere indblæste ny livskraft i form af understøttelsesselskaber for fanger. Patronagegerningen, som næppe var til i Frankrig, da Londonerkongressen trådte sammen, er nu organiseret på næsten ligeså bred en basis som i selve England.

En anden frivillig bevægelse af stor interesse og betydning har i de sidste atten måneder båret frugt i Frankrig; det er *la société générale des prisons* (det almindelige fængselselskab), der lig Minerva af Jupiters pande er trådt fuldbåret ud i livet i den modne alders fulde kraft og virksomhed. Det tæller allerede et stort antal medlemmer af Frankrigs og særlig Parises bedste kræfter og har sit sæde i Paris. Ved hjælp af breve, som dette selskab udsender til alle landes specialister i det penitentiære spørgsmåls forskellige forgreninger, indsamler det efterretninger. Det holder månedlige møder, i hvilke dets egne medlemmers eller fremmedes afhandlinger oplæses og underkastes en sagkyndig og udtømmende diskussion. Det udgiver et månedligt tidsskrift, i hvilket disse afhandlinger og diskussioner offentliggøres sammen med andre artikler og med de nyeste oplysninger om det penitentiære spørgsmål fra alle verdens kanter. Selskabet er fri for al politisk og sekterisk påhæng: katoliker og protestanter, imperialister, monarkister og republikanere sidde her side om side til fælles rådslagning. Et bevis på den fuldstændige udelukkelse af al partivæsen har man i det faktum, at den forhenværende og nuværende premierminister, Hertug de BROGLIE og Hr. DUEFAURE, hvor fjernt de end stå hinanden i senatet, her i *la société générale des prisons* virke harmonisk sammen til menneskehedens bedste og for at fremme den franske civilisation.

Endnu et, omendskønt bestræbelser til fordel for børns frelse tidligere vare meget fremlige i Frankrig, er der dog

nylig i dette land bleven givet denne gerning en stærk impuls. I løbet af det sidste år er der i Paris blevet dannet et protestantisk selskab med dette formål. Dets præsident er Hr. DURAND-DASSIER, en mand med stor formue og endnu større hjerte, og mange, som i begge henseender høre til hans kategori, have sluttet sig til ham. Selskabet er trådt i virksomhed fuld af liv og håb, og det lover værdifulde resultater ved at føre samfundets forsømte hjemløse bort fra forbrydelsens og fordærvelsens rækker for at gøre dem delagtige i hæderlig og produktiv industri.

Ruslands nugældende straffelov skriver sig fra 1845. Ved denne lov afskaffedes den i historien så berygtede knut, og i 1863 have næsten alle andre korporlige straffe haft samme skæbne. Siden Londonerkongressen er straffeloven ikke undergået nogen vigtig forandring, men det russiske justitsministerium har været fordybt i et alvorligt studium af denne sag, og i 1877 blev der nedsat en kommission med det særlige hverv at undersøge et udkast til en ny straffeskala, som ministeriet havde udarbejdet. Kommissionen har fuldført sit hverv, og den ny straffeskala vil komme til at tjene som basis for en ny straffelov. I denne skala er dødsstraffen kun bevaret for forbrydelser imod statens sikkerhed og mod kejserens person. Egenlig talt indtager derfor forvisning til Siberien i forbindelse med strengt arbejde (*travaux forcés*) den første plads blandt de russiske straffe. For tiden er denne straf enten livsvarig eller idømmes for en maksimaltid af 20 år; efter kommissionens udkast er den enten livsvarig eller har en maksimalvarighed af 15 år. Kommissionen tilsigter andre forbedringer i den nugældende lov. Den tager ordet for en stor formindskelse i antallet af de forbrydelser, for hvilke hin straf nu må anvendes, og vil kun have den anvendt for forbrydelser af groveste slags. Kommissionen udtaler sig desuden til gunst for den absolute afskaffelse af simpel forvisning til Siberien, det vil sige uden tillæg af strengt arbejde, og vil have denne slags forvisning erstattet ved

fængsel i en eller anden skikkelse. Dens arbejder og forslag tendere i virkeligheden henimod ganske at afskaffe Sibirien som straffekoloni.

Samme kommission fik det hverv at gøre udkast til et nyt penitentiær system. Den foreslår tre slags frihedstab: 1) for en tid af atten måneder til seks år med fælles arbejde, gårdtur, skole- og kirkegang, dog med visse indskrænkninger, og den øvrige tid tilbragt i celle; de første fire uger skulle dog under alle omstændigheder både dag og nat tilbringes i celle. 2) For en tid fra to uger til et år, som skal tilbringes i fuldstændig afsondring i celle. 3) I arresthuse for en tid, der ikke overskrider tre måneder — afsondring i celle.

I de senere år har den russiske regering, fordi den ventede en fuldstændig reform af sit penitentiære system, indskrænket sig til delvise forbedringer, især ved konstruktionen af fængselsbygningerne. I 1865 blev det første forsøg gjort i St. Petersburg med at bygge et stort cellefængsel til 700 fanger, nemlig 600 mænd og 100 kvinder. I dette fængsel er der dog kun 317 celler, og resten af bygningen er bestemt for fællessystemet.

Rusland har endnu ikke nogen anstalt, hvor fængselsbetjente kunne få en professionel uddannelse; men regeringen har i år sendt 3 embedsmænd til Evropas forskellige stater for at studere konstruktionen, ordningen og bestyrelsen af penitentiære etablissementer og håber at kunne drage nytte af den kundskab, de bringe tilbage med sig, til fordel for fortsættelsen og påskyndelsen af fængselsreformen indenfor dets egne enemærker. Siden 1874 har det været pålagt en af professorerne ved universitetet i St. Petersburg at holde årlige forelæsninger over den penitentiære videnskab. Alt dette peger utvivlsomt hen på, at man påtænker oprettelsen af specielle skoler, hvor fængselsbetjente kunne få deres professionelle uddannelse.

Rusland vågner øjensynligt op til erkendelse af vigtigheden af forebyggende og reformatoriske institutioner for

de unge. Den første penitentiære agerdykningskoloni for unge delinkventer under 14 års alderen blev i 1870 organiseret i nærheden af St. Petersborg af et velgørende selskab; men regeringen overlod det grunden dertil og yder det en årlig pengeunderstøttelse. Siden den tid er der blevet organiseret syv eller otte lignende kolonier i forskellige provindser af kejserriget, for største delen uden regeringens hjælp. I almindelighed finde disse institutioner megen sympati og understøttelse hos befolkningen; men da de endnu kun så kort tid have været i virksomhed, anse avtoriteterne det for at være for tidligt at dømme om resultaterne.

Der er i St. Petersborg, i Moscow og i nogle provindsbyer reformatoriske og industrielle skoler, som til en vis grad begynde at vise fremgang og som love gode resultater. Der findes ligeledes, hovedsagelig i de store byer, talrige asylter for omstrejfende, fader- og moderløse og betlende børn. Man går ud på, når disse børn have nået en alder af tolv år, at oplære dem til en eller anden handel eller at fortsætte deres opdragelse og undervisning i andre skoler. Alle disse institutioner trives vel, især hvad de pekuniære hjælpemidler angår, da velgørenhed i høj grad er karakteristisk for det russiske folk og det er let at finde bidragydende.

To patronageforeninger for løsladte forbrydere ere nylig blevne organiserede i St. Petersborg, en for mænd og en anden for kvinder; men de resultater, som de hidtil have opnået, ere ikke store. Ikke desto mindre er den offentlige opmærksomhed bleven henvendt på denne gren af det penitentiære system. Bladene udtale sig gunstigt derom, og for kort tid siden fremkom i en russisk revue „Bulletin de l'Europe“ en afhandling om denne genstand, som giver et historisk uddrag af hvad der i denne henseende har været udrettet i andre lande og som påpeger, hvorledes sagen bør gribes an i Rusland. Ved højsindede russiske damers initiativ står man i St. Petersborg i begreb med at danne en patronageforening for unge løsladte forbrydere

af begge køn, hvilken forening sandsynligvis vil træde i virksomhed i indeværende års efterår (1878).

Da *Finland*, skønt det er et russisk storhertugdømme, har en i høj grad autonomisk regering, vil det være passende at give en oversigt over sagens fremskridt og tilstand i dette land, før vi gå over til andre. I Finland har der siden Londonerkongressen været et betydeligt røre for at få en ny straffelovbog og et forbedret penitentiar system; og både befolkningens og regeringens interesse og aktivitet er i stadig stigen. I året 1875 blev der offentliggjort et udkast til en ny straffelovbog, ledsaget af udkastet til en ny lov om udførelsen af straffe, eller med andre ord en ny penitentiar lov¹⁾. Disse udkast ere vedblivende genstand for diskussion og man venter, at regeringen og parlamentet snart ville lægge den sidste hånd på dem. De forbedringer, som allerede ere indførte i det penitentiære regime med hensyn til disciplin, arbejde og undervisning, pege hen på udførelsen af det progressive eller irske system for forbryderes behandling, hvilket man til syvende og sidst vil ende med at antage.

For nogen tid siden er en skole for fængselsbetjentes professionelle uddannelse bleven foreslået regeringen, og man venter med sikkerhed, at den snart vil træde i live. I Finland ere alle, som kunne danne sig en begrundet mening om denne sag, enige om nødvendigheden af et sådant etablisement. Et fængselselskab blev dannet i Helsingfors i 1869 og har allerede filialer i flere byer i landet. Det er løsladte kvindelige fanger, som hyppigst ty til disse selskaber; i lige måde er det religiøse kvinder, som varmost interessere sig for fangerne, både under deres fangenskab og efter deres løsladelse.

Hvad angår etablisementer for forsømte og omstrejfende børn ligesom også reformskoler for unge delinkventer, så erkende alle deres påtrængende nødvendighed. Førstnævnte

¹⁾ Se side 22.

slags skoler ere allerede tilstede i et antal af 10 eller 12 i forskellige byer af landet, og i det mindste en af dem modtager lastefulde børn fremfor andre. Da de fleste af disse skoler ere beliggende på landet, blive deres elever fortrolige med landlivet og dets beskæftigelser. Finlands parlament bestemte i begyndelsen af indeværende år at grundlægge en særlig institution for behandlingen af unge forbrydere og voterede de fornødne summer til dens bygninger.

En interessant særegenhed i dette lands behandling af fanger må fremhæves. Et stort antal forbrydere, som i en betydelig tid have været indespærrede i Finlands fængsler og som have udmærket sig ved god opførsel som fanger, have selv forlangt — og regeringen har tilstået dem det — at blive transporteret som kolonister til Siberien. Man har fundet, at denne tilladelse har været til held for disciplinen i fængslerne, på samme tid som det således tilståede privilegium har ført de pågældende bort fra deres tidligere lastefulde kammeraters kreds, til hvilken de ellers efter deres løsladelse så godt som sikkert vilde være vendte tilbage. Denne tilladelse har desuden givet dem lejlighed til ved agerbrug eller anden industri at fortjene deres daglige brød på en ærlig måde. Beretningen herom fremkalder det spørgsmål, om ikke transportation med nytte kunde anvendes i et penitentiært system som belønning istedenfor som straf. Hvis straffen bør udsones på selve stedet, det vil sige i det land, hvor forbrydelsen er begået, for at retfærdigheden ikke skal være underkastet en mislig usikkerhed, er det så ikke omvendt sandt, at en transportation, bunden til jorbunden ved den løsladte fanges ejendom og familie, vilde være til liden eller ingen fare for samfundet? Retfærdigheden vilde i dette tilfælde ikke være udsat for nogen risiko; tilfældigheden som et element i problemet vilde være udelukket, og den sociale gerning vilde fuld-
stændiggøre den penale uden at blive forvekslet med den.

I kejserdømmet *Østerrig* har ingen fundamental for-

andring fundet sted siden Londonerkongressen. Ikke desto mindre har Østerrig ikke ligget på den lade side på dette område, og der kan berettes om fremskridt her som andesteds. Dette lands gældende straffelov blev vedtaget i 1852; men der foreligger nu for lovgivningsmagten et forslag til væsentlige modifikationer og et andet, som går ud på at indføre et nyt fængselssystem. Men til trods for disse foreslåede forholdsregler, som tilsigte en radikal forbedring, har Østerrig ikke desto mindre arbejdet på at udvikle sit penitentiære system på dets nuværende basis, særlig i retning af en mere udvidet anvendelse af cellefængslet. Det første af denne slags fængsler blev åbnet samme år som Londonerkongressen (1872). Tre andre ere komne til, hvoraf det sidste blev indviet i forrige måned. Tilsammen indeholde de 1050 dag- og natceller. Efter den indvundne erfaring siges cellefængslerne at have givet tilfredsstillende resultater. I Østerrig er fuldstændig afsondring dog ikke gennemført. Under gudstjenesten, i skolen og ved gårdturen ere fangerne sammen og kunne se hinanden, og man har fundet, at samkvem indenfor disse grændser har haft en gavnlig virkning på fangernes sanitære, moralske, mentale og fysiske tilstand, især for de fangers vedkommende hvis intellektuelle og moralske dannelse ikke står på et meget lavt trin. Af denne klasse findes et betydeligt antal blandt fangerne i de mange forskellige landsdele, som udgøre det østerrigske kejserdømme. Omhyggeligt udførte og optegnede iagttagelser vise følgende komparative indflydelse af cellefængsel og fællesfængsel med hensyn til at fremkalde sindssygdом og selvmord. Hint giver 1 tilfælde af sindssygdом for hver 186 fanger, medens dette kun giver 1 sådant tilfælde for hver 279 fanger. Afsondring i celle giver 1 selvmord for hver 484, det blandede system derimod kun 1 for hver 2142 fanger. Af denne grund har den østerrigske lovgivning formildet anvendelsen af cellesystemet på den allerede omtalte måde og har endydermere taget hensyn til fangernes intellektuelle dannelse og

nationalitet. Man har ikke fundet, at denne formildelse gør anvendelsen af cellestraffen mindre virksom eller fangens moralske genfødelse mindre sandsynlig.

Det progressive klassifikations system er blevet indført i alle østerrigske fængsler, både celle- og fællesfængsler, og dets indflydelse har vist sig udmærket til at fremme flid, orden og god disciplin blandt fangerne.

Få kunne have stærkere og mere velgørende følt Londonerkongressens indflydelse end *Sveits*. Siden denne sammenkomst fandt sted er Sveitserlandet i fængselsspørgsmålet blevet som en bikube om sommeren, alt er liv og virksomhed og den summende lyd ophører aldrig. De gjorde fremskridt ere mærkværdige. Ny straffelovbøger ere blevne anordnede, ny og forbedrede fængsler ere blevne byggede; ny forebyggende og reformatoriske institutioner ere kaldte tillive; det progressive system for fangernes behandling har slået fast rod; vilkårlig løsladelse er bleven dekretet eller er i færd med at blive det i en mængde kanton; patronagegerningen er bleven meget udviklet; det sveitsiske fængselsselskab har udfoldet en overordenlig rigdom af initiativ og en ligeså overordentlig virksomhed for at bringe sine forholdsregler deres fuldendelse nær, hvad enten de havde hensyn til penal lovgivning, fængselsdisciplin eller forebyggende og reformatoriske virkninger. Dette er i korthed historien om det seksårige arbejde i den lille republik, som danner centrum i Evropa.

Jeg kunde standse her; der vilde være sagt tilstrækkeligt. Men lad mig tilføje et par fakta for at belyse det her fremførte.

Det er blevet sagt, at beskyttelsesgerningen er bleven meget fremskyndet og udvidet. Et faktum vil støtte denne påstand. Kanton Neuchâtel har en befolkning af 100000 sjæle. Det havde før Londonerkongressen et patronageselskab, men det talte kun få medlemmer og udfoldede kun ringe virksomhed. Nu har det et medlemsantal af 1500 personer. Præsten ved cellefængslet gik fra hus til hus,

hele kantonet igennem og bad om deltagelse, navne og penge. Udfaldet blev det, som jeg har nævnt.

Det er blevet sagt, at forebyggende og reformatoriske institutioner ere voksede i antal i Sveits, og herfor er følgende bevis. For nogle år siden legerede en borger i Neuchâtel en Hr. BOREL på sit dødsleje en sum af 800000 fr. — nu er den vokset til en million — som skulde anvendes til velgørende formål efter kantonets lovgivende rads nærmere bestemmelse. Rådet sammenkaldte en kommission, der skulde bestemme det øjemed, hvori den legerede sum skulde anvendes. Forskellige stiftelser ansøgte om den højsindede gave, men fik den ikke. Men da kommissionen efter Londonerkongressen var bleven underrettet om dennes idræt og anskuelser, besluttede den enstemmig, at legatet skulde anvendes til oprettelsen af en stiftelse til hjælpeløse og forsømte børns frelse. Londonerkongressen erhvervede disse penge til denne gerning ligeså fuldt som om den in corpore havde begivet sig til Neuchâtel og ansøgt om den. Bygningerne til stiftelsen, som skal indrettes efter familiesystemet, ere i dette øjeblik deres fuldendelse nær. Nogle år senere bestemte en rig borger i kanton Neuchâtel LAMBELET (ligeledes underrettet om hvad Londonerkongressen havde udrettet og tænkt og derhos inspireret af det eksempel, det lovgivende råd i Neuchâtel havde givet) i sit testamente hele sin formue, der næsten var lige så stor som Hr. BORELS, til grundlæggelsen af en lignende stiftelse for piger. Han er siden død, og skolen, som ligeledes er indrettet efter familiesystemet, er allerede i virksomhed. Man behøvede nemlig ikke at vente på opførelsen af de nødvendige bygninger, da hans egen bolig efter testamentets ordlyd skulde anvendes til dette brug. Londonerkongressen erhvervede også disse penge ligesåvel som Hr. BORELS for at benytte dem til forebyggelse af forbrydelser.

Adskillige stiftelser, organiserede efter familiesystemet ligesom drengelhjemmet i Farmington i England og prinsesse Marys landsby ved Addlestone i nærheden af London ere,

siden Londonerkongressen fandt sted, blevne åbnete i Sveits. Da der i Sveits er en overvejende stor mængde stiftelser til børns beskyttelse, som skyldte privat velgørehed deres tilværelse og som ikke modtage børn over en vis alder, hvorved unge *forbrydere* mellem 15 og 20 år enten ere overladte til deres skæbne eller henviste til fængsler for voksne, ere forskellige kantoner med denne lakune for øje tillige beskæftigede med det problem at få dannet en reformskole i lighed med den i Redhill ved London for unge forbrydere af nysnævnte klasse, hvilken skole skal virke for forbundet i dets helhed.

Endnu må jeg omtale et faktum — ikke fordi det er mere karakteristisk for tingenes tilstand i Sveits end i andre lande, men — fordi det på engang kan fremkalde efterlignelse og vækkelse. En præst i kanton Neuchâtel legerede på sit dødsleje hele sin lille formue, henved 30000 fr., til dermed for alle kommende tider at give tilskud til kapelaniet i kantonets penitentiære fængsel. Indkomsten af denne legatkapital vil, når den lægges til den af staten tilståede lønning, for bestandig yde den, der beklæder kapelaniet en god hjælp. Bør dette ikke være et fingerpeg til de velgørende mellem de rige, at de bør „gå hen og gøre ligeså“! Thi der er få mænd, som arbejde så strengt og ere så knapt lønnede for deres gerning som fængselspræsterne.

Danmark har siden Londonerkongressen lagt en overordenlig virksomhed for dagen i penale og penitentiære reformer.

Først og fremmest er Danmarks straffelovgivning undergået vigtige modifikationer såvel af almindelig som af lokal karakter, særlig med hensyn til børns arbejde i fabriker, udbredelse af veneriske sygdomme og bevarelse af orden og fred under statskirkens gudstjeneste. Ved siden heraf have årene mellem 1872 og 78 været frugtbare for konventioner med fremmede lande om gensidig udlevering af forbrydere. Mange penale bestemmelser ere siden 1872

udgæede for Islands vedkommende, et land, som både ved en personel og en borgerlig union er knyttet til kongeriget Danmark, så at denne ø's straffelovgivning har nået samme grad af udvikling som Danmarks. I hovedstaden på Island er der blevet oprettet et nyt penitentiar fængsel, og på samme tid er der omkring i landet blevet bygget cellefængsler for personer, som vente at blive forhørte, og for forbrydere, der ere idømte fængsel på kort tid.

Ved en kongelig anordning blev i 1873 det progressive system indført i de fængsler, hvor tugthusstraf udsønes i fællesskab, således, at straffen deler sig i fire stadier: et forberedende stadium i celleafsondring, et penalt og reformatisk stadium, et intermediær stadium og et vilkårlig løsladelsesstadium (ticket of leave). Systemet har i altfor kort tid været i virksomhed til, at myndighederne kunne uddrage tilforladelige resultater; ikke desto mindre påstå de uden betænkelighed, at det har vist en gavnlig virkning på opretholdelsen af disciplinen, på at fremkalde forbrydernes kraftige medvirkning til deres egen forbedring og på at vække hos dem håb om på hvert successiv stadium af deres straf at opnå formindsket tvang og forøget frihed, ja på at sikre dem ved uafbrudt flid og god opførsel gengivelsen af deres frihed endog før udløbet af den idømte fængselstid.

I 1875 blev et af fængslerne i Danmark nedlagt, hovedsagelig fordi fangernes antal i kongeriget er aftaget godt og vel til det halve efter at en ny straffelov i 1866 var trådt i kraft, som samme år var bleven vedtaget og som i høj grad havde formildet de tidligere straffe. Det er et interessant faktum, at man tilskriver formildelsen i de lovbestemte straffe og den omstændighed, at den moralske magt er trådt i stedet for den fysiske ved forbryderens behandling, at antallet af de til straffearbejde (travaux forcés) dømte fanger er gået så mærkeligt ned, nemlig fra 1800 til 900 eller så omtrent.

Isolationssystemet anvendes i de 93 lokale fængsler på fanger, som vente på at blive forhørte og på dem, der ere

idømte simpelt fængsel. Siden 1872 ere ikke færre end 9 af disse fængsler blevne helt ombyggede og andre ere bleve forandrede og forbedrede.

Med begyndelsen af 1878 har Hr. STUCKENBERG udgivet et tidsskrift, hvis formål er at drøfte alle spørgsmål vedrørende den penale og penitentiære videnskab og at være organ for alle de nordiske lande, Danmark, Sverige, Norge og Finland. Disse landes presse har hilset dette Hr. STUCKENBERGS foretagende på det varmeste og spået det en gunstig fremtid.

Befolkningens interesse for alt hvad der vedkommer det penitentiære spørgsmål er i bestandig tiltagen; men det er særlig med hensyn til fængselsselskaber, af hvilke der er et for hver af de 3 centrale fængsler, at interessen på umiskendelig måde lægger sig for dagen. Disse selskaber, som længe have bestået i Danmark, have siden 1872 med udholdenhed forfulgt og udvidet deres virksomhed. Fra den tid at regne har regeringen ligesom også den større del af by- og landkommuner tilstået dem årlige understøttelser; og til de derved fremkomne midler har den private godgørelighed ydet sine tilskud.

Hvad stiftelser for børns frelse angår, har Danmark gjort store fremskridt siden Londonerkongressen. For mere end halvtredsindstyve år siden blev der oprettet foreninger og stiftelser, som have været tilflugtsted for hjælpeløse, forladte, og forældreløse børn, i hvilke disse ere blevne behandlede tildels efter familiesystemet, og hvor der er givet dem en opdragelse, der gjorde dem skikkede til landbrugsarbejde. I tidsrummet fra 1872—1878 er det unge piger og børn af kvindeskønnet, som i særlig grad have tildraget sig publikums opmærksomhed og omsorg. Et selskab til forvildede unge pigers frelse blev organiseret i 1872, og forrige år åbnedes for unge piger, der vare blevne løsladte fra fængselsstraf, et asyl, hvor der ligesom i Holland stræbes at give dem en undervisning, der kan sætte dem istand til på en ærlig måde at tjene deres brød.

Der står endnu kun tilbage at omtale en stiftelse, som er enestående i sit slags og særegen for Danmark. Det er en anstalt, som tilbyder pigebørn, forældreløse eller af fattige forældre, et asyl, hvor de modtages i en alder af fra to til fire år for at blive der til de ere 16 år gamle. Pigebørnene modtage der en opdragelse, der 'gør dem skikkede til de højeste stillinger som tyender. Denne anstalt, der skriver sig fra 1874, skylder den afdøde Grevinde DANNERS velgørenhed sin tilblivelse. Til at grundlægge den skænkede Grevinden sit slot Jægerspris med alt tilliggende, en gave, der repræsenterer en sum af henved 10,000,000 fr. eller 2,000000 kr. eller £ 400000 sterling. Den er bestemt for 600 børn, men indtil nu har den kun optaget 250.

Direktionen for fængselsvæsenet i Danmark udgiver hvert femte år beretninger, i hvilke genstandenes mængde stadig vokser, og som på samme tid give et statistisk materiale af den højeste værdi.

Londonerkongressen har ikke været uden indflydelse i Norge, omendskønt indflydelsen har været mindre der end i Danmark. Siden 1872 har den norske straffelov, som skrev sig fra 1842, været underkastet en revision, som har forandret mange foranstaltninger, der tidligere vare i kraft, isærdeleshed med hensyn til formildelsen af straffe. Således blive en mængde forbrydelser, som tidligere blev straffede med døden, nu straffede med strengt arbejde, enten for livstid eller for et begrændset antal år, og ved forbrydelser, som endnu ere genstand for dødsstraf, er det næsten altid overladt domstolene enten at ikende denne straf eller strengt arbejde for livstid eller for et begrændset antal år. For at indskrænke anvendelsen af straffen, der består i strengt arbejde for livstid, har den ny lov desuden gjort det muligt istedenfor denne straf at idømme strengt arbejde for en begrændset tid; men den længste varighed af denne straf, der før var 15 år, er nu udvidet til 18.

Mange andre formildelser i straffene ere blevne sikrede

ved den ny lov, men en beretning herom vilde optage for lang tid.

Omendskønt ingen materiel forandring i Norges fængsels-system har fundet sted i de sidste 6 år, har dog spørgsmålet om et forbedret system været gjort til genstand for et alvorligt studium. Den offentlige mening i landet er bleven beskæftiget med det penitentiære spørgsmål i langt højere grad end tidligere og ligeledes har regeringen og stortinget ofret det en stigende opmærksomhed. Disse sidste ere gæde så vidt, at de i Juli 1875 oprettede under justitsdepartementet et nyt bureau under bestyrelse af en „expeditionschef“, hvis stilling i det væsentlige svarer til de andre landes generaldirektøres for fængselsvæsenet. Hr. C. C. SMITH beklæder denne stilling og det er overdraget ham at udarbejde et lovforslag til en omordning af det penitentiære system.

Endskønt der som forhen omtalt ikke har fundet nogen væsentlig forandring sted med fængslerne i Norge, er der dog blevet indført forskellige forbedringer, som ingenlunde ere uden betydning. Man har til eksempel ikke uden held bestræbt sig for at udvide og forbedre skoleundervisningen i fængslerne, for at udvide fængselsbibliothekerne, for at organisere arbejdet på en sådan måde, at fangerne så vidt muligt i deres fængselstid kunne blive beskæftigede med de arbejder, som ved deres løsladelse bedst ville sætte dem i stand til på en ærlig og hæderlig måde at erhverve deres livsfornödenheder.

Der er også sket fremskridt i en anden retning og det af megen betydning. Tidligere eksisterede der kun et fængselsselskab i Norge, men i løbet af de sidste 2 år ere flere sådanne blevne dannede. Disse foreninger have fundet varm tilslutning og flere af dem understøttes af staten. Antallet af løsladte fanger, som ty til dem om hjælp, vokser.

Hidtil er der i Norge ikke blevet gjort noget for forsømte børns frelse; men også på dette område begynder man at røre sig. Hr. PETERSEN, Norges officielle delegerede ved Londonerkongressen, siger i sin beretning til regeringen: „TOTTES gave, en lille agerdyrkningskoloni for omstrejfende

og forsømte børn, er en stiftelse, på hvilken det kan være muligt at bygge videre, og det kan være, at den fremtidige reform først vil fæste sit øje på denne anstalt.“ Disse ord have vist sig at have været profetiske. Den lille stiftelse til lastefulde børns opdragelse og forbedring, som for mange år siden blev grundet ved Hr. TÖRTES gavmildhed, er nylig bleven betydelig udvidet, og det var stortinget, som tilskød midlerne til udvidelsen. Dette kan betragtes som et banebrud, og om få år er det sandsynligt, at Norge vil være vel forsynet med et system af præventive og reformatoriske institutioner.

Hvis jeg vilde sige alt, hvoraf mit hjerte er fuldt, om det land, i hvilket denne internationale penitentiære Kongres nu er samlet, er jeg bange for at den eneste udsigt jeg vilde have til at undgå beskyldning for at smigre, vilde være den kendsgerning, at de selv ere i landet og at beviset for mine ords sandhed vilde ligge for deres egne øjne. Lad mig da istedenfor at forsøge på med egen hånd at udkaste et billede af det penitentiære spørgsmåls fremgang og tilstand i *Sverig* i de forløbne få år citere nogle få steder om denne genstand af en meddelelse, som den udmærkede generaldirektør for den penitentiære administration i *Sverig* har sendt til en fængselskongres i Amerika. Hr. ALMQUIST siger: „Den internationale penitentiære kongres i London har haft den virkning, at den har hændraget lovgivningsmagtens og befolkningens opmærksomhed på nødvendigheden af yderligere forholdsregler, der kunne forbedre fangernes behandling.

At kongressen har udøvet en vigtig indflydelse i *Sverig* er godtgjort ved mangfoldige beviser.“ Efter at have anført, at rigsdagen i 1873 havde behandlet en vis lov, tilføjer Hr. ALMQUIST: „Dette var et skridt i retning af det progressive system, som straks blev ført ud i livet.“ Længere henne siger han: „I sidste års rigsdag blev det foreslået at adoptere det progressive system i dets helhed.“ Efter at have henvist til visse vanskeligheder, som udførelsen af

dette system vilde møde i Sverig, tilføjer han: „Alligevel må, efterhånden som det progressive systems høje værd bliver kendt, de nødvendige forandringer vedtages af lovgivningsmagten, og de ville upåtvivlelig blive det.“

Hr. ALMQUIST giver, idet han fortsætter, følgende overordenlig interessante meddelelse: „I mellemtiden er der taget andre forholdsregler for at give sikkerhed for en bedre penitentiær behandling. I forbindelse med det centrale penitentiære fængsel ved Stockholm er der bleven oprettet en anstalt, hvor fængselsbetjente opdrages til deres særlige gerning. Studierne og øvelserne ere her delte i to dele, nemlig: et lavere kursus for de underordnede betjente og et højere for de overordnede, hvert varende i 6 måneder — tillige med meget mere af interesse om samme genstand.

Idet han går over til et andet punkt, siger Hr. ALMQUIST: „Det er foreslået at oversætte populære afhandlinger om fængsler og fængselsdisciplin på svensk; at der fra tid til anden gøres uddrag af beretningerne om de fremskridt, som andre lande have gjort; og at der skrives og udgives korte opsatser om denne genstand. Man håber ved gratis omdeling af sådanne skrifter at vække fængselspersonalets interesse, at klare deres omdømme og at forøge deres dulighed til nyttig tjeneste.“

I et andet skrift fra året 1877 anfører Hr. ALMQUIST: „Med det formål at yde løsladte fanger hjælp er der i den samme tid blevet organiseret flere fængselsselskaber nemlig et central selskab og forskellige andre i provindserne. Medlemmerne betale årlig et moderat kontingent, og foruden dette modtage selskaberne understøttelse fra den øverste fængselsadministration.“

Vender jeg mig til den beretning, der blev sendt til fængselskongressen i St. Louis, finder jeg i den følgende angivelse, som er interessant i og for sig og tillige i højeste grad hædrende for den afdøde berømmelige kongemoder, for den kongelige familie og for det svenske folk: „Forrige år (der menes 1873) blev under Hds. Majestæt Enkedronning

JOSEPHINES patronat stiftet en forening, som ved sin stiftelse sammenskød 37500 kr., senere har den modtaget betydelige tilskud fra den kongelige familie og fra alle klasser af samfundet, så at den snart vil være i stand til at grunde en reformatorisk koloni med Mettray i Frankrig som mønster.“

Hr. ALMQUIST slutter sine meddelelser til den amerikanske fængselskongres med følgende ord: „Af ovenstående angivelser vil det let ses, at der i den senere tid har været en i høj grad tiltagende virksomhed med hensyn til penale og reformatoriske institutioner, en virksomhed, som overgår alt, hvad man hidtil har kendt hos os; og denne virksomhed kan uden overdrivelse tilskrives den belæring og begejstring, som de svenske delegerede bragte hjem med sig fra Londonerkongressen. De store resultater, som ere udgaaede fra denne forsamling, ere således allerede blevne erkendte i Sverige, og i fremtiden vil dens indflydelse på den kriminelle lovgivning og på forbrydernes behandling blive endogså større.“

Jeg erfarer af et brev fra Hr. ALMQUIST, at den lokale komite i Stockholm har undfanget en beundringsværdig ide, som bliver bragt ud i livet, medens denne Kongres holder sine møder her. Der vil blive foranstaltet en udstilling af arbejder fra fængslerne i de nordiske lande — Sverige, Norge, Finland og Danmark. Det kan ikke fejle, at en sådan udstilling må blive både interessant, belærende og vækkende. Hvorfor skulde den ikke føre til, at der ved kommende kongresser blev udstillet resultater af det dygtige arbejde i fængslerne, samlet fra alle lande? Mig forekommer det, at den må have denne virkning, og at den bør have den. Men af grunde, som senere ville ses, vil jeg genoptage denne sag i forbindelse med hvad jeg har at sige om de fremskridt, der i de sidste seks år ere gjorte i Italien.

Det *Belgiske* fængselssystem har med få svage undtagelser siden 1844 simpelthen bestået i en absolut og fuldstændig afsondring af fangerne under hele deres straffetid, med undtagelse af de for livstid dømte, som efter 10 års

cellefængsel blive flyttede til fængslet i Gent, hvor de arbejde og nyde deres måltider i fællesskab, omendskønt de vedblivende have afsondrede soveceller. I begrændset udstrækning begyndte man dette system i 1835 under den berømte DUCRETIAUX, men endogså efter dets endelige antagelse i 1844 var det langt fra at have opnået en fuldtændig organisation i hele kongeriget. Det er i virkeligheden først i de allersidste år at der er lagt den sidste hånd på værket, så at det nu kan siges at være ganske fuldført. *Belgien* er nu forsynet med et fuldstændigt penitentier system efter afsondringsprincippet med dag- og natceller i et antal af 4702. Dette store værk er blevet fuldført med en på 40 år fordelt udgift af mindre end 20,000000 francs = £ 800000 sterling. Ikke alene er administrations- og disciplinærsystemet et og det samme i de centrale fængsler, men bestyrelsen af de sekundære fængsler (varetægts- og arresthuse) er hele landet over organiseret på ensartet måde. Inddelingen af dagen, inventariet i cellerne, sengene, klæde- dragten, besøgene, de sanitære foranstaltninger, klassifikationen, skoleundervisningen, de moralske foredrag, bogføringen- alt er ensartet, alt det samme overalt.

Megen omhu er anvendt på rekrutteringen af betjentene i de forskellige fængsler. De, der ansættes, begynde så at sige på stogens laveste trin og kunne, når de fornødne egenskaber ere udviklede hos dem, skridt for skridt nå op til en fængselsdirektørs stilling. Det er denne slags organisation, som udgør administrationens styrke og giver den den stærke *esprit de corps*, som udmærker den. Men det må være mig tilladt i forbigående at sige, at der efter min mening er givet det militære element for stor overvægt ved betjeningspersonalets sammensætning. Vise end militære større punktlighed i deres færd, så ere civile mindre strenge og mere sympathetiske uden nogen nødvendig formindskelse i deres disciplins kraft og virksomhed.

Skoler haves i alle fængsler i *Belgien*, endog i de sekundære, i hvilke der gives fangerne undervisning i læsning,

skrivning, regning, grundtrækkene af geografi, historie, grammatik, elementerne af liniertegning og geometri, særlig med hensyn til deres anvendelse ved handel og håndværk. Moralske foredrag af en utvungen og gennemgående praktisk karakter holdes bestandig for fangerne.

Cellelivets kedsomhed har man søgt at formindske ved mængdehånde adspredelser. I arbejdstimerne modtager fangen mange besøg. Alle betjente må besøge ham og hver efter sin grad søge at indvirke forbedrende på ham. Hver vogter har tilsyn med 25 fanger. Det er hans pligt bestandig at være i cellerne, han går fra den ene til den anden, så at enhver af beboerne efter bestemmelserne får en femogtyvendedel af sin vogters dag. Desuden modtager fangen besøg af direktøren, underdirektøren, de tre præster, skolelærerne og de to læger. Der er et reglement, som fastsætter antallet af de besøg, enhver funktionær er forpligtet til daglig at gøre. Direktøren og underdirektøren må hver besøge fem og tyve fanger; præsterne skulle tilbringe 5 timer i cellerne, og lægerne skulle hver foruden deres sygebesøg aflægge besøg hos tolv fanger i deres celler.

I *Holland* synes cellesystemet stadig at vinde terræn, om end det progressive princip efter CROFTONS plan har fundet tilhængere. Ved det årsmøde i den juridiske forening, som blev holdt efter Londonerkongressen, blev en hel dag anvendt til en diskussion om det for staten tjenligste fængselssystem, og ved denne lejlighed blev der hyppigt henvist til debatterne og hvad der var foregået i London. Med en ringe majoritet vedtoges en resolution, som gik ud på, at det progressive system ikke burde anbefales til anvendelse ved straffe af lang varighed, medens man næsten enstemmig vedtog en anden resolution, hvorefter fangen i sådant tilfælde, når han havde udholdt det maksimum af cellestraf — 3 år — som loven tilsteder, burde optages i et fællesfængsel, baseret på en sund klassifikation. Der kunde synes at være en svag inkonsekvens mellem disse to afstemninger. De vise, at afsondring i celle, i det mindste

på lang tid, endnu ikke har vundet en så fuldstændig sejr i *Holland* som i Belgien; medens på den anden side den progressive klassifikations princip har fundet mange tilhængere der; desuden er det klart, at *Nederlandene* endnu ikke ere nåede hen til et endeligt og fast fængselssystem. Men spørgsmålet studeres ivrigt der, og det kan ikke vare længe før man tager sit parti, hvilket sandsynligvis vil blive til gunst for det belgiske system.

Der kan ikke være nogen tvivl om, at *Holland* er et af de lande, som stærkest har følt den indflydelse, der nylig har gjort sig gældende ligeoverfor penale og penitentiære reformer, og det har vist sig at være blandt dem, der med mest alvor drive denne sag frem. Det er i særdeleshed tilfældet med hensyn til dets straffelov, som tillige omfatter det penitentiære system. En kongelig kommission, bestående af fem udmærkede jurister, er allerede i 1870 bleven nedsat for at udarbejde et udkast til en ny penal og penitentiær lovbog og ledsage den med en begrundelse for dets antagelse. Det vilde tage altfor megen tid at forklare endogså de vigtigste forskrifter i disse love; det må være nok at sige, at deres antagelse, som næppe vil blive længe udsat, vil bevirke et betydelig fremskridt lige over for den gamle tingenes tilstand.

Fængselsreformen har gjort synlige fremskridt i *Italien* siden Londonerkongressen. I to henseender må dette særlig fremhæves, nemlig med hensyn til oprettelsen af penitentiære landbrugskolonier og af en normalskole for fængselsbetjentes professionelle opdragelse.

Tre kolonier af den nævnte slags ere blevne oprettede på lige så mange øer i det toskanske arkipelag, og til disse kunne fanger, som have udstået halvdelen af deres straf, henflyttes fra et hvilket som helst af kongerigets andre fængsler som belønning for flid og god opførsel. Disse kolonier repræsentere i alle henseender det intermediære fængsel i Croftons system i dets bedste skikkelse. Med undtagelse af det arbejde, som knytter sig til selve etableringerne,

er arbejdet helt og holdent landbrugsarbejde, som drejer sig om dyrkning af vin, oliven og kornsorterne. Landbruget lærer fangen såvel theoretisk som praktisk. Overflytningen fra de andre fængsler sker på grund af fortjeneste og som belønning. Hensigten er derved at fremkalde orden, flid og lydighed, og opnåelsen af disse resultater fremmes, efter hvad der siges, meget virksomt. Indflydelsen på disciplinen i de fængsler, hvorfra fangerne overføres til landbrugs-kolonierne, er udmærket, og ikke mindre udmærket er indflydelsen på fangerne selv af det nyttige og sunde arbejde, hvortil de anvendes i kolonierne. Idet de beskæftiges på denne måde, bortdrages deres sind i høj grad fra onde tanker og fra disse onde makinationer, som dovenskab så ofte fremmer. Dag for dag bringes de mere og mere til at se henimod en bedre fremtid, og vanen i forbindelse med higen efter fortjeneste (thi de få en passende andel i deres arbejdes frembringelser) bevirker ganske naturligt, at de få kærlighed til arbejdet. I fysisk henseende må de trives vel, da de bestandig arbejde under fri himmel. Da de vælges ud af fangerens masse på grund af god opførsel og flid ved deres arbejde, og da de have udstået halvdelen af deres straf, opføre de sig gennemgående så godt, at der sjelden indtræffer noget tilfælde af uorden, og disciplinen siges at være i sandhed beundringsværdig.

Siden Londonerkongressen har den italienske fængsels-administration stiftet et etablissement i Rom, som er af største interesse og lover den penitentiære reforms sag de bedste resultater. Det er et etablissement — man kunde kalde det et normalgymnasium — bestemt for fængselsbetjentes professionelle uddannelse. Det er indrettet til at modtage mellem 200 og 300 beboere. Størsteparten af disse, om end ikke alle, udvælges af den italienske hær; det er unge mænd, tagne af dens elite. Størstedelen af dem besidder dulighed som landbrugere, skrædere, skomagere, tømmere eller i et andet håndværk. De undervises omhyggeligt i alt, hvad der er nødvendigt for at gøre dem

til dulige betjente i de forskellige anstalter for forbrydere og landstrygere, men særlig uddannes de med hensyn til de krav, som førnævnte landbrugskolonier stille. To tusind af disse unge mænd ere allerede udgaaede fra dette etablissement, og deres indflydelse har gjort sig bemærket som en velgørende og løftende magt i den italienske halvø's fængselsadministration. Det var med udsigelig henrykkelse jeg nylig aflagde et besøg i dette etablissement, som i alle henseender må siges at være et mønster i sit slags. Man kan kun lykønske til, at den næste fængselskongres efter den italienske regerings indbydelse skal afholdes i Rom, thi landbrugskolonierne og normalskolen for fængselsbetjente ere vel værd, at der foranstaltes pilgrimstog til den evige stad fra jordens mest fjerntliggende lande. Men Italien ønsker ikke blot, at den næste kongres skal samles i dets hovedstad, det ønsker også at tidspunktet for den skal falde sammen med den verdensudstilling, hvortil det har i sinde at indbyde alle nationer i 1880. Det må håbes, at dets ønske også i denne henseende må blive opfyldt; thi det kan ikke fejle, at kongressens personlige undersøgelse af det ypperlige middel, hvoraf det betjener sig for at forsyne sig selv med dulige fængselsbetjente, må give hele verden den stærkest mulige impuls til reformer i denne retning. En bifordel, som kan føjes til det direkte betegnede udbytte, er den, at sådanne institutioner ville bidrage til at give fængselsadministrationen et præg af stabilitet i lande, hvor dette nu savnes.

Jeg opsatte, da jeg talte om Sverig, mine bemærkninger om det kloge i at udstille fængselsarbejdets produkter i forbindelse med fængselskongresser men lovede at komme tilbage til denne sag, når jeg omtalte Italien. Grunden til denne udsættelse må nu ligge klart for dagen. Den italienske regering indbyder kongressen til at samles i Rom i 1880 netop fordi den venter, at hele den civiliserede verden vil foretage pilgrimstog til dens hovedstad, draget derhen af den verdensudstilling, som den netop i det år

påtænker at foranstalte der. Det vil blive en lejlighed, bedre end nogen anden til at organisere den første udstilling af fængselsarbejder i forbindelse med fængselskongresser. Det hovedudbytte, man kunde vente af sådanne udstillinger, vilde være:

1. De vilde blive middel til fængselsindustriens forøgelse og udvikling i de lande, som tage del i kongresserne. I 1880 for eksempel vil der sikkert fra alle dele af kloden komme fængselsembedsmænd til Rom og der se nogle snese, om ikke hundreder af forarbejdede genstande, hvilke de aldrig før have kendt som produkter af fængselsarbejde. Upåtvivlelig vil den større del af disse genstande være så fremmed for ideerne, vanerne og fremfor alt fornødenhederne i de lande, som repræsenteres i kongressen, at det vilde være umuligt at omplante dem; men der vil dog altid være et vist antal, hvis forarbejdelse vil kunne tåle omplantninger, og som villig vil fæste rod i den ny jordbund.

2. De vilde blive et middel til at forbedre fængselsarbejdets kvalitet. Fra sådanne udstillinger måtte der utvivlsomt mellem forskellige lande fremspire en kraftig, ærefuld og venskabelig rivalitet om, hvilket der kunde fremvise det bedste fængselsarbejde, en rivalitet, ved hvilken sejrherren og de besejrede vilde glædes lige meget. En kappestrid, som denne, vilde ægge til bestræbelse efter at gøre fremskridt, hvilket altid med sikkerhed efterfølges af et virkeligt fremskridt.

3. De vilde være et middel til at forøge mængden af fængselsarbejde. Denne sidste virkning vilde naturlig ledsage den nylig omtalte; thi hvad der ægger til fremskridt må også ægge til produktion, og således vil kvantiteten af arbejde forøges, *pari passu*, med dets kvalitet.

4. Ved dem vilde man udfinde den bedste methode for fængselsarbejdets organisation, og denne vilde efterhånden blive indført overalt; thi når menneskene først ere komne til klar indsigt, foretrække de altid det bedre for det slettere. På denne måde vilde der sluttelig nås en

løsning, der tilfredsstillede alle og hvori alle havde del, på det kildne spørgsmål om det er klogest og bedst at overdrage fangernes arbejdskraft til entreprenører eller om administrationen selv bør sætte dem i anvendelse.

5. Resultatet af alt dette vilde blive et i alle lande efterhånden voksende antal fængsler, der bestod ved egne midler, og det vilde ikke være underlig, om selvopholdelse blev reglen og ikkeopnåelsen heraf en undtagelse; i særdeleshed, hvis administrations udgifterne, hvad der vilde være det ene rigtige, blev holdt udenfor de udgifter, som indtægterne ved fængselsarbejdet burde dække. Jeg tror, at dette resultat vilde nås; thi alt hvad der forøger antallet af fængselsindustrier, alt hvad der forbedrer fængselsarbejdets kvalitet og derved hæver dets pris, alt hvad der forøger fængselsproduktionens mængde og sikrer den de bedste fremgangsmåder må af samme grund og i samme grad forøge fængslernes evne til selvopholdelse og bidrage til dennes virkeliggørelse. Og om det end ikke er formålet for forbryderens behandling at bringe ham til at kunne underholde sig selv, så er det alligevel et mål, som hverken bør ignoreres eller overses. Der kan forøvrigt ikke være nogen tvivl om, at når alt forresten er lige, ville fanger, som i deres fængselstid underholde sig selv, være mere modtagelige for reformatorisk påvirkning og lettere at forbedre end de, der ikke kunne nå et sådant resultat, blandt andre grunde fordi de stadig have for øje et synligt bevis på deres evne til at underholde sig selv ved deres egne hænders gerning. De kunne ikke undgå at tænke: „Der-som jeg kan gøre dette i fængslet, hvorfor da ikke uden-for?“ Denne tanke vil gennemtrænge deres hjerte og må udøve sin virkning.

Jeg beder om tilgivelse for denne digression og skal nu genoptage min tales tråd.

Tyskland har siden Londonerkongressen antaget en ny straffelov, som nu atter er underkastet en revision i kejserdømmets parlament. I hele det tyske forbund er

fængselsreform-spørgsmålet genstand for alvorligt studium; men dets løsning møder særegne vanskeligheder, som skyldes de i de sidste få år opståede ny politiske forhold. Med grund betragtes ensartethed i den tyske fængselsdisciplin som en logisk følge af den fælles tyske straffelov. At tilvejebringe den ensartethed i tyve eller flere forskellige stater, hvoraf enhver indtil fornylig havde sit eget fængsels-system, som det gennemførte ganske uafhængig af de andre, er forbundet med alvorlige vanskeligheder og kræver megen eftertanke og megen klogskab. Staternes regeringer og det nationale parlament ere enige om nødvendigheden af at revidere og sammenarbejde de regler, som endnu gælde for fængselsdisciplinen i de forskellige dele af kejserriget; men det er ganske naturligt, at staternes regeringer ikke kunne være, og i virkeligheden heller ikke ere villige til skyndsomt at foretage forandringer i de bestående forhold og derved foregribe fuldkommengørelsen eller rettere fuldstændiggørelsen af straffelovbogen. Fængselsorganisationen og fængselsdisciplinen kunde let lide under pludselige forandringer og tvivlsomme eksperimenter. Men begivenhedernes logik er ligeså ubønhørlig som tankens; og opnåelsen af det efterstræbte mål vil fremskyndes ved den gæring af tanker og undersøgelser, vedrørende hele dette spørgsmål, som nu foregår i *Tyskland*.

I *Preussen*, den største af det tyske kejserdømmes stater, bliver interessen for det penitentiære spørgsmål mere og mere almindelig, uagtet der siden Londonerkongressen ingen reform har fundet sted, som rører ved spørgsmålets grundprinciper. Interessen vokser såvel blandt folk i almindelighed som i de styrende klasser. Den offentlige mening har vist sig i høj grad gunstig stemt for udviklingen af det penitentiære spørgsmål. Der er dem, der tale imod den påståede overdrevne bekvemmelighed i fængslerne, idet de betragte denne omsorg for fangerne som et slags lokkemiddel til overtrædelser; men folk i almindelighed skattemere og mere vigtigheden af en god administration, og for-

øvrigt er der få lysthavende embedsjægere til fængsels-tjenesten. I det preussiske parlament findes der medlemmer, som gøre fængselsspørgsmålet til genstand for et dybtgående studium og omfatte det med kærlighed. Såsnart der er tale om et penitentiær reformspørgsmål, undlade de aldrig at vise sig på tribunen, og deputeretkammeret negter sjelden de summer, regeringen forlanger til dette formål. Der har været tilfælde, da kammeret selv har taget initiativet; således engang for at forhøje fængselsskolelærernes lønning, og atter i 1874, da indenrigsministeren på grund af mere påtrængende krav trykkede sig ved at forlange de til en forbedring af fængselsbetjentenes lønning nødvendige beløb, påmindede de deputerede regeringen om, at alle betjentenes lønning burde forhøjes i overslaget for 1876.

I *Spanien* er der af Oberst MONTESINOS, i det store fængsel i Valencia fra 1835 til 1850 blevet foretaget et af de mærkværdigste eksperimenter, som nogensinde ere gjorte på fængselsdisciplinens område, og derved opnået resultater, der ere lige så forbavsende som tilfredsstillende. Men dette eksperiment synes at have være rent lokalt i sin karakter, og dets indflydelse synes ikke at være nået udover det sted, hvor det havde sin oprindelse. Spanien står derfor i sin penitentiære organisation og administration tilbage for de fleste andre europæiske lande, ja endog for adskillige af dets amerikanske døtre. Men der begynder på den iberiske halvø at vise sig umiskendelige tegn på fornyet interesse og virksomhed på det penitentiære gebet. Municipaletet i *Barcelona* har nedsat en kommission, der skal udarbejde planen til en reformskole for hjælpeløse, forsømte og lastefulde børn i denne by, og der er af kommissionen taget alle de erfaringer til hjælp, som kunde indsamles. Den 20de Juni 1876 nedlagde Hans Majestæt Kongen i en af Madrids forstæder grundstenen til et forbedringshus for unge delinkventer og en opdragelsesanstalt i lighed med Mettray i Frankrig. Den 5te Februar 1877 er der i lige måde med al behørig højtidelighed blevet lagt

grundstenen til et cellefængsel for mænd, hvilket, omendskønt det efter hvad jeg hører beskyldes for nogle grove forsyndelser mod den penitentiære videnskabs love, ikke desto mindre er et tydeligt bevis på, at sandsen for reformer er vakt og er villig til at anvende både penge og arbejde under bestræbelsen for at skride fremad. Samme dag læste man i den officielle avis et kongeligt reskript, dateret den 31te Januar, ifølge hvilket der blev nedsat en kommission (junta) for fængselsreformer, og i et nyt værk af Hr. LASTRES angives det, at kommissionen fra den dag, da den blev dannet, med megen iver har studeret ethvert af de punkter, som det var overdraget den at undersøge. Den 4de Oktober sidstleden kundgjordes et andet kongeligt reskript, som i hver jurisdiktions største by nedsatte en junta med det hverv at forbedre kredsens fængsler og bygge ny efter cellesystemet, hvis det var nødvendigt. Der klæber utvivlsomt nogle mangler og udvækster ved disse foranstaltninger, og det kan være, at man har nølet noget under gennemførelsen; men de ere vidnesbyrd om en god ånd og gode hensigter hos regeringen, og denne Kongres bør bifalde og opmuntre dem. Det er sikkert for at bruge apostlen Paulus ord, anvendte i en anden anledning og med andet formål, at *Spanien* „endnu ikke har nået“, men strækker sig henimod noget bedre i det penitentiære system, og lad os, så vidt det står i vor magt, hjælpe det i dets bestræbelser. Alt er håbefuldt i et land, der har tre sådanne studerende og skribenter som DONNA CONCEPTION ARENAL, DON FRANCESCO LASTRES, og DON ARMENGOL Y CORNET, hvis forskellige efter Londonerkongressen publicerede skrifter vilde gøre ethvert land ære.

Omendskønt *Ungarn* ikke i de forløbne få år har gjort så betydelige fremskridt som nogle andre lande, har det dog ikke stået stille på det penale og penitentiære gebet. Ligesom så mange andre folk have Ungarerne revideret deres straffelovsystem. Den ny lovbog foreligger allerede i parlamentet, og når den er ophøjet til lov, vil den be-

virke en radikal reform i det penitentiære system, en reform, der stemmer med tidens ideer og fordringer. En progressiv klassifikation er i virkeligheden allerede bleven indført i forskellige af kongerigets penitentiære etablissementer. Enhver fange holdes ved sin optagelse i fuldkommen afsondring i det mindste i seks uger, i hvilken tid han gøres til genstand for et alvorligt studium fra personalets side. Når han slippes ud af cellen, begynder klassifikationen i 1) en prøveklasse, 2) en reformatorisk klasse, 3) en klasse, særlig for god opførsel, 4) en intermediær klasse (*libérés à moitié*).

Skoleundervisningen i de penitentiære etablissementer er undergået en ikke ubetydelig udvikling; der læres ikke alene læsning, skrivning, regning, morallære, kathekismus og bibell historie, men også naturhistorie, naturlære, geografi, landøkonomi og elementerne af den ungarske statsret.

De ungarske love kende intet til fængsel for livstid. Denne straf idømmes kun i de dele af kongeriget, hvor den østerrikske straffelov midlertidig er påtvungen.

Der eksisterer kun et selskab til beskyttelse af løsladte fanger i *Ungarn*, og dette har kun bestået i fire år. Trods dets indskrænkede midler og dets begrænsede område (det virker kun for hovedstaden) har det fuldført en udmærket gerning. Det har i de fire år hjulpet 230 løsladte fanger og med et så tilfredsstillende resultat, at der blandt de således hjulpede og beskyttede kun har fundet et eneste tilbagefald sted — mindre end en halv pro cent.

Den eneste herhen hørende underretning, jeg har fra de forenede kongeriger *Slavonien*, *Croatien* og *Dalmatien*, går ud på, at det progressive princip i fængselsdisciplinen fuldt ud er blevet antaget i dette land, og at det arbejder der med den bedste virkning.

Da *Englands* fængselssystem var modnet og vel grundfæstet længe før Londonerkongressen fandt sted, har fremskridtet der ikke været og ikke kunnet være så betydeligt som i nogle andre lande. Der fattes dog ikke beviser for,

at den interesse, som dette land først af alle følte for det penitentiære spørgsmål, er bleven dybere og mere udbredt. Inden et år var forløbet efter mødet i London, søgte en deputation fra de sociale videnskabers selskab med Lord HAMPTON og Mr. G. W. HASTINGS i spidsen avdiens hos indenrigsministeren for at andrage om, at der måtte blive udnævnt en kongelig kommission til påny at studere dette spørgsmål. Kommissionen blev nedsat forrige år og er nu i gang med de undersøgelser, der ere overdragne den. Der vil sikkert blive belyst en mangfoldighed af fakta og meninger og derved til slutning foranlediget nogle praktiske foranstaltninger. Det går ikke an at tillægge udsagn fra livsfanger for megen troværdighed eller for megen vigtighed; men hvis der ligger noget til grund for hvad der af denne sort nylig er anført i de engelske blade, bør kommissionen ile med helt at blotte de derved delvis blottede sår og så hurtigt som muligt anvende et virksomt lægemiddel. Om end fangers beretninger må modtages med megen forsigtighed, så ere de dog i det mindste nyttige til at anvise vejen for forespørgsler. I de mange undersøgelser, som det er faldet i min lod at gøre med hensyn til bestyrelsen af fængsler, har jeg fundet fangernes angivelser brugelige til dette formål, og hvor stærkt deres fortællinger end have været farvede, har det dog aldrig slået fejl, at jeg har opdaget en eller anden kendsgerning, som lå til grund for hvad de sagde mig. Undertiden får man ad denne vej en hjælp af den allerhøjeste værdi.

Omendskønt beskyttelsen af løsladte fanger var godt organiseret og vidt fremskreden i *England* i forvejen, synes dog kongressen af 1872 at have givet den en mægtig impuls. Der er efter den tid blevet dannet tolv understøttelsesselskaber, så at hele antallet nu er henved 50, og endnu drives denne sag med kraft fremad af Mr. MURRAY BROWNE, dens store ven og promotor.

Industrielle skoler for hjælpeløse og forsømte børn, dette vigtige middel til at forebygge forbrydelser, have gjort

store fremskridt siden Londonerkongressen. Dette er i særdeleshed tilfældet med de skoler, som kaldes „day-industrial feeding-schools“, i hvilke børnene, som sove hjemme, tilbringe deres dag og erholde deres måltider hos skolens økonom.

Men den mest radikale forandring i *Englands* penitentiære system er dog bevirket ved en parlamentsakt¹⁾, som blev vedtaget forrige år og ifølge hvilken bestyrelsen af de lokale fængsler er fratagen land- og flekkekommunerne og er bleven centraliseret i et regeringskollegium. Denne ny regeringsmyndighed begyndte først sin virksomhed den 1ste April i år. Det er for tidligt at dømme om resultaterne; men den offentlige mening er i al fald delt med hensyn til hvad der vil komme ud deraf. I visse henseender vil resultatet sikkert blive godt, for eksempel derved at mange små fængsler ville blive lukkede og derved udgifterne nedbragte betydeligt; lad os håbe, at resultatet må blive ikke mindre godt i alle andre henseender.

Mutatis mutandis, gælder, hvad der foran er anført om England, også om Skotland og Irland.

Ved den britiske koloniminister Lord CARNARVONS energiske medvirkning er Kongressen kommen i besiddelse af en stor mængde højst interessante og værdifulde oplysninger fra det britiske kejserdømmes kolonialbesiddelser, dette kejserdømme, som den dygtigste af vore amerikanske statsmænd, afdøde DANIEL WEBSTER, beskriver så veltalende som det, „hvor solen aldrig går ned og morgenreveillen aldrig ophører med at lyde.“ Mere end halvdelen af „Hendes Majestæts kolonier,“ hvis antal beløber sig til nogle og halvtreds under alle længde- og bredegrader, have besvaret det cirkulære, jeg i 1876 havde den ære at udsende til alle regeringer i verden. Disse svar ere komne fra de ostindiske præsidentskaber, fra de forskellige kolonier i Australien, Ny Zeeland, Straits-koloni, Ceylon, Mauritius, Cap det gode Håb, Vestindien, Nova Scotia, Canada og andre, altfor talrige blot til at opregnes. Og hvilke beretninger have vi

¹⁾ Se Tidsskriftet, første bind, side 332.

ikke modtaget! Hvilket billede give de ikke af iver, opofrelse, intelligent virksomhed og solidt fremskridt på det penitentiære område! Det korteste uddrag vilde udtømme denne forsamlings tålmodighed. Jeg kan derfor kun henvise dem til selve dokumenterne, når de blive optagne i det trykte bind om vore forhandlinger, både for at de kunne overbevise dem om mine antydningers berettigelse og af hensyn til den vækkende indflydelse, som de uundgåelig ville have på dem.

Idet vi nu overskride det brede atlantiske hav og den usynlige linie, vi kalde Ækvator, ville vi se, om Londonerkongressen har udrettet noget for Sydamerika. Uheldigvis er jeg ikke i besiddelse af nøjagtige data og kan ikke fremføre detaillerede angivelser om den stedfundne indvirknings resultater. Jeg kan kun sige ganske i almindelighed, at både det udstrakte kejserdømme *Brasilien* og de tre mægtigste republikker i Sydamerika — *Peru*, *Chili* og den *Argentinske Republik* — have indført reformer i deres penitentiære systemer og at de alle endnu arbejde videre på at fuldkommengøre deres kriminelle lovbøger og deres fængsels-administration. *Guatemala* og andre af de mindre stater følge i hines fodspor, og man kan tillidsfuldt forudsige, at der ikke vil hengå et tiår endnu uden at opleve vigtige forbedringer i penale og penitentiære lovbøger og administrationer i den større del af, om ikke i alle det store syd-amerikanske fastlands stater.

De *Havaiiske Øer*, hvis befolkning, da jeg som ung mand var på gymnasiet, endnu var vild og af den laveste type, udgør nu en kristnet nation, hvis regering har sendt Kongressen en værdifuld beretning, som påpeger et betydeligt fremskridt i et civiliseret liv i almindelighed, men særlig i den gren af civilisationen, som omfatter fængsels-disciplinens teori og praksis.

Det samme kan siges om republikken *Liberia*, beliggende i det vestlige Afrika's ækvatoriale regioner. Endnu efter at de fleste af denne Kongresses medlemmer blev født, vare disse regioner et uhyre jagtdistrikt for slaver.

De indfødte stammer lå i evindelig krig med hverandre, hvortil hovedbevæggrunden var håbet om at fange fjender, som da kunde sælges som slaver. Nu er *Liberias* befolkning et kristnet folk og dets gouvernør har sendt denne forsamling en interessant beretning om de fremskridt det har gjort i fængsels-disciplin og reform.

Men kejserdømmet *Japan* er måske det land blandt alle, som har draget størst nytte af Londonerkongressens arbejder. Dets regering har forfattet den mest gennemarbejdede, omfangsrige og udtømmende beretning, som denne forsamling nogensteds fra har modtaget. Jeg betragter det ikke som nogen undervurdering af de mange andre dygtige og instruktive beretninger, som regeringerne have sendt, når jeg siger, at få eller ingen af dem vil sandsynligvis have så høj interesse som den fra *Japan*, hverken for selve Kongressens medlemmer eller for publikum i almindelighed. Da vore forhandlinger meget snart efter Kongressens slutning ville foreligge trykte, behøver jeg ikke nu at indlade mig på en vidtgående analyse af den. Det er tilstrækkeligt med få ord at sige, at Japan forstandigt og alvorligt er slået ind på fængselsreformens vej, at det er dets hensigt at lade fangernes opmuntring og forbedring være drivfjederen i dets fængselsdisciplin og derfor udloves forskellige belønninger for god opførsel og i særdeleshed afkörtning i fængselstiden for fanger, der vedvarende vise et godt forhold; at det betragter religionsundervisning som vigtig, og medens en præst af de indfødtes religion er opfordret til at holde en prædiken for fangerne om søndagen, kan en kristen missionær, som ønsker det, få tilladelse til det samme; at cellerne belyses om natten, så at beboerne kunne vedblive deres arbejde; at fanger med bedre opdragelse opfordres til at undervise de mindre vel instruerede; at det øverste personale en gang hver måned undersøger, hvilke fremskridt hver enkelt fange har gjort i sine studier; at kun produktivt arbejde udføres i de japanesiske fængsler; at fangerne efter de første hundredé dage få 10 pct.

af fortjenesten; at Japan stræber efter og håber at nå så vidt, at dets fængsler kunne underholde sig selv ved fangerne arbejde, og at det gør gode fremskridt i denne retning; at der gøres alle mulige bestræbelser for at bibringe fangerne dulighed og et alvorligt ønske om på retskaffen måde at kunne erhverve opholdet, når de komme ud derfra; at der intet gældsængsel findes i Japan; at der findes et særligt etablissement eller asyl, hvor fanger efter deres løsladelse kunne få arbejde, når de ingen anden tilflugt have; at den offentlige følelse erkender vigtigheden af patronageselskaber og at der er bragt forslag frem om at organisere et sådant, men at det endnu ikke er trådt ilive; at der ikke findes nogen reformatorsk institution for unge, som går under dette navn, men at der findes en af en beslægtet karakter under navn af forbedringshus, hvis funktion består i at modtage vanartige børn, når deres familie ønsker det, for at beskæftige dem og give dem en elementær opdragelse, der kan frelse dem fra et forbryderisk liv; og at man nu er i gang med en revision af det penale og penitentiære system i den hensigt at bringe dem i harmoni med tidens ånd og civilisation.

Jeg bør ikke i denne flygtige skitse undlade at omtale mit eget land, hvis regering organiserede disse nuværende internationale bevægelser til gunst for fængselsreformer, en bevægelse, som i syv år har gjort sin indflydelse gældende så vidt omkring og på så velgørende en måde. Londonerkongressen har i høj grad virket tilbage på de *Forenede Stater*. Den offentlige mening, som hos os er den mægtigste drivkraft ved reformer af alle slags, er i færd med at undergå en hurtig og sund opdragelse i dette punkt. Fire nationale fængselskongresser (deri indbefattet forrige års udsøgte kongres i Rhode Island) ere afholdte i de *Forenede Stater* efter den internationale i London og have udøvet en vidtstrakt og mægtig indflydelse. Ohio, Pennsylvania og New-Jersey ere i dette øjeblik ved hjælp af legislative kommissioner ifærd med et særligt studium af

fængselsspørgsmålet for at udfinde hvilke reformer der må anses for nødvendige. En stor reform har nylig fundet sted i New-York, hvorved man håber at administrationen af statsfængslerne, der svare til de centrale fængsler i Evropa, i fuld mål vil blive taget bort fra de politiske partiers arena og for bestandig lagt i hænderne på kompetente mænd. To ny statsfængsler for kvinder ere blevne oprettede — et i Indiana, som i fire år har udrettet det vidunderlige i retning af personelle forbedringer, det andet i Massachusetts, som indviedes forrige år, lover ligeledes tilfredsstillende resultater. Disse fængslers særegenhed består deri, at deres bestyrelse hel og holden er i kvinders hænder. Fængselsreformens sag skrider således tappert frem hos os ligesom den gør det andensteds.

Nu har jeg givet mit kalejdoskop den sidste drejning, og det hverv, som mine kolleger i den internationale penitentiære kommission have overdraget mig at udføre i denne time, har jeg nu fuldført så godt jeg kunde. Andre kunde let have medbragt større dygtighed til denne gerning; ingen en mere alvorlig ånd og et varmere hjerte.

Det er netop ti år siden tanken om den nuværende internationale fængselsreformbevægelse blev undfanget. Hvor mange af dem, der interesserede sig for den, hvor mange af dem, der have støttet den, ere ikke allerede gæde bort? LIEBER, SUMNER, CHASE, PILSBURY, HAINES, LEAVITT, STRONG og HATCH i de Forenede Stater; MATHEW DAVENPORT- og EDWIN HILL, DEMETZ, CORNE, VISSCHERS, SURINGAR, VAUCHER-CRÉMIEUX, og MARY CARPENTER i Evropa — hvilken glimrende sammenstilling af navne! Den er således, at soldaten nedlægger sine våben, sømanden synker under voven, arbejderen slipper sine arbejdsredskaber og væddeløberen forsvinder fra banen. Der lyder en påmindende stemme fra dette højtidelige optog og dets manende ord er: *„Arbejd medens det endnu er dag; thi natten kommer da ingen mand kan arbejde.“*

Og have vi ikke enhver mulig opfordring til at omgjorde

os selv og styrte os ind i kampen, hvor den er hedest? Ingensinde, siden jorden blev sluppet løs til sine mægtige omdrejninger, har den således som nu været gennemtrængt af fængselsreformens surdejg. Og den skjulte kraft arbejder, udbreder sig og levendegør massen. Der er overalt synlige tegn på virksomhed, iver og fremskridt. Lad da os som trofaste værkfæller, en for alle, og alle for en, modigt og uden vaklen sætte skulderen til byrden; da skal ved kraftig og udholdende brug af troens, bønnens og arbejdets våben, disse civilisationens og det humane fremskridts tre ypperste kræfter, med Guds hjælp hele jordens rund blive sejrens pris.

Og nu, da jeg på en måde, som, det føler jeg altfor godt, er altfor ufuldkommen og kun lidet svarende til denne store lejlighed og denne udmærkede forsamling, har fuldført mit embedes sidste pligt, trækker jeg mig glad tilbage fra forsædet i kommissionen og i Kongressen med dybt følt tak for al den overbærenhed og al den godhed, som er bleven mig til del i de seks år, på hvilke jeg i min oversigt har skuet tilbage. Erindringen herom vil i de få dage, jeg endnu har tilbage at leve i, for mig være en skat, som altid vil være mig dyrebar og som jeg bestandig vil omfatte med en glæde, der er mit hjerte lige så kær som kilden til den vil være uudslettelig af min erindring.

Betydningen
af
forebyggende (præventive) bestræbelser
ligeoverfor forsømte børn.

Af FR. STUCKENBERG.

Et vidnesbyrd om hvilken betydning den penitentiære videnskabs dyrkere tillægge de forebyggende bestræbelser ligeoverfor de individer, der enten alt have været inde på forbryderbanen eller ere udsatte for at komme ind derpå, er det, at den sidst afholdte internationale penitentiære kongres i Stockholm havde overdraget en af sine tre sektioner behandlingen af spørgsmål om præventive forholdsregler. Disse ere derved opstillede som en selvstændig side af den penitentiære sag, ja man kan vel endogså sige, at straffevæsenet i sin nuværende udvikling anser dem for sit nødvendige supplement. Deres igennem en lang år-række foregåede udvikling, den ved dem udfoldede, særlig i enkelte lande betydelige virksomhed og dennes velsignelsesrige resultater have givet dem berettigelse til at indtage denne plads.

Opmærksomheden var næppe bleven rettet på en hensigts-svarende, menneskelig og retfærdig behandling af straffede personer, førend den snart avlede bestræbelser i præventiv retning særlig ligeoverfor fanger, som løslodes af fængslerne.

Det er således i Tidsskriftets første bind, side 114 op-

lyst, hvorledes et fængselsselskab dannedes i *Danmark* 1797. *Howards* overordnede virksomhed bar rige frugter i den retning særlig i England, hvor ELISABETH FRY i begyndelsen af dette århundrede opofrende anstrengte sig for at redde sine ulykkelige medmennesker. Bekendtskabet med hende foranledigede præsten i Kaiserswerth, THEODOR FLIEDNER, til at stifte det Rhinsk-Westphalske fængselsselskab 1826. Til disse forebyggende bestræbelser for løsladte fanger, som endnu fremdeles udvikles og torøges, kommer snart lignende bestræbelser ligeoverfor børn. *La société de patronage des jeunes détenus de la Seine* stiftedes 17 Marts 1833 i Paris nærmest på foranledning af et cirkulære, som den daværende minister for de offentlige arbejder d'ARGOUT havde ladet udgå om anbringelsen af børn, der vare erklærede for at være uden bevidsthed om deres brødefulde handling (sans discernement). Opdragelsesanstalten for vildledte børn, *Das rauhe Haus* ved Hamburg oprettedes 1833. I 1834 stiftes *American Female Guardian Society* i New York til beskyttelse af ulykkeligt stillede børn. I Frankrig toges agerbrugskolonierne for dømte børn i *Mettray* i brug 1839. Loven af 3 April 1848 for *Belgien* bestemmer oprettelsen af *l'école de réforme* for trængende, betlende og vagabonderende børn, medens *la maison pénitentiaire et de réforme* i St Hubert ved Namur er åbnet 1847 for unge forbrydere sans et avec discernement. Hvad her er nævnt, og som kunde forøges meget, viser, hvorledes den præventive bevægelse, efterhånden som det nittende århundrede skrider frem, gør sig gældende overalt, hvor opmærksomheden for den penitentiære sag er vakt. Med 1850 vokser den præventive bevægelse ligeoverfor forsømte børn såvel i omfang som i styrke. En lov af 5 August 1850 henviser i Frankrig børn, som løslades på grund af mangel på brødefuld bevidsthed, til korrektionsanstalterne, offentlige eller private, som hovedsagelig ere agerbrugskolonier. 1854 stiftes de første *reformatory schools* i England, og samtidig gør en lignende bevægelse sig gældende i Unionen i Amerika. Medens *Belgien*

i de følgende tyve til femogtyve år udvikler og udvider sine børneanstalter efter en fuldstændig statsmæssig ordning, og medens Frankrig i hovedsagen bliver stående ved loven af 1850, — idet dog loven af 2 Juni 1874 om børns arbejde i fabrikker har ført til oprettelsen af såkaldte fabrikskoler, hvoraf der d. 31 Decbr. 1876 fandtes 237 med 9600 børn, og Paris har oprettet to *écoles d'apprentis* i la Villette og Rue Tournefort, den ene for de børn, som have endt deres elementære undervisning, og den anden for de ældre, som endnu sidde på skolebænken, idet tiden deles mellem undervisning og håndværk — så foregår der hovedsagelig ad privat vej i Unionen i Amerika og i England en udvikling af de præventive forholdsregler ligeoverfor børn, som er så mægtig og så betydningsfuld, at den må rive andre lande med sig i samme bestræbelser. Iblandt det, som foran er anført om præventive bestræbelser, er medtaget såvel hvad der er foretaget ad statsmæssig vej, som hvad private kræfter have sat i værk, idet alle forholdsregler, som fra statens side tages for at adskille brødefulde børn fra voksne forbrydere og de mere eller mindre brødefulde børn fra hinanden, jo også må medregnes til de præventive.

Hovedmomentet i den foran nævnte præventive udvikling i England er *the industrial school*, som fra lovgivningsmagtens side er anerkendt og ordnet ved lov af 10 Aug. 1866.

Et indlæg for denne skoles tillæmpning i Frankrig, hvor dette mellemstadium mellem reformskolen og forældreløse og forladte børns opdragelse mangler, er nylig udgivet i Frankrig af den protestantiske præst E. ROBIN under titelen: *Des écoles industrielles et de la protection des enfants insoumis ou abandonnés*. Bogen, der omfatter 150 sider, bringer oplysninger om de præventive bestræbelser i Unionen i Amerika, i England og i Frankrig samt meddeler uddrag af de vigtigste lovbestemmelser, som vedkomme denne sag i disse lande. Med den forfatteren egne livlighed og varme for alt, hvad der vedrører den ulykkeligt stillede ungdom,

giver han træffende skildringer af de vagabonderende børns liv i London og Paris, ligesom han meddeler mange oplysninger om den i disse lande udfoldede virksomhed og dens resultater. I korte træk giver han et billede af enkelte af de i disse lande værende anstalter, som han selv har besøgt. At gå nærmere ind på detaljerne i denne interessante bog, som så indtrængende taler de forsømte børns sag, kan her ikke blive tale om; muligt skal jeg i en anden artikel komme nærmere ind derpå.

Ved siden af alt dette lærerige, som pastor ROBINS bog således indeholder, og på samme tid, som den kæmper for indførelsen af et særligt led i de præventive forholdsregler i Frankrig, leverer den helt igennem beviser for betydningen af de præventive bestræbelser ligeoverfor forsømte børn.

Det er foran sagt, at udviklingen af de præventive forholdsregler og bestræbelser igennem dette århundrede og deres mange, store resultater have givet dem en plads i den penitentiære videnskabs rækker, og dette gælder fortrinsvis om bestræbelserne for de forsømte børn. Statsminister OXENSTJERNAS bekendte sætning: Af den opdragelse, som gives barndommen, afhænger statens lykke, har JULES de LAMARQUE i en lille artikel om reformskolerne i Frankrig kaldt et program for den sociale reform. Hvad her er sagt som gældende i almindelighed for barnet og samfundet, får endnu mere vægt, når der blive tale om det forsømte barn. Vokser nemlig det forsømte barn op til mand, uden at der i god tid rådes bod på dets forsømte tilstand, da er der ingen tvivl om, at det i større eller mindre grad let forøger tilgangen til fængslerne, og derved formindskes statens lykke. Moralstatistikeren QUETELET har sagt: „Erfaringen godtgør i virkeligheden med overbevisende styrke den mening, som straks kan synes at være en paradoks, at samfundet forbereder forbrydelsen, og at forbryderen kun er redskabet, som udfører den. Deraf følger, at den ulykkelige, som bringer sit hoved på skafottet

eller ender sit liv i et fængsel, i en vis forstand er samfundets sonoffer. Hans forbrydelse er frugten af de omstændigheder, hvori han har levet“. Således fremstillet kan denne sætning ingensinde være sand, fordi den forudsætter en vis ufrivillighed hos det brødefulde individ, som står i modstrid med individets selvbestemmelsesevne. Var den sand, måtte den blive en begrundelse for den i det socialdemokratiske blad Volkstaat for 1874 opstillede sætning: Privat ejendom er i sin dybeste grund kilden til næsten alle forbrydelser, som forekomme i samfundet. Men tages den sidste del af den af QUETELET udtalte mening og overføres på barnet, ja så kan den vistnok siges at have i mange, særdeles mange tilfælde truffet det rette, thi hos barnet mangler evnen til selvbestemmelse udvikling, dets handling får umiddelbarhedens præg, dets tanker og meninger stemples af indflydelserne, oftest af de øjeblikkelige, hvorunder det har levet eller lever.

Fattigdom er en ulykke i og for sig for den voksne, som selv kan have forskyldt den, men for barnet, som fødes og ernæres i et fattig og forsømt hjem uden lys, varme og ren luft, for hvilket den eneste solstråle måske er moderens glæde over dets fødsel, for det er fattigdommen mere end en ulykke, den er næsten en forbandelse. Fattigdommen har alt før fødselen gjort barnet svagt og den styrker det ikke efter fødselen. Det vokser op med alle tegn på atrofi og en i almindelighed såvel åndelig som legemlig langsom og svag udvikling. Enhver, som har været opmærksom på barnelivet og barnenaturen, og som har haft meget med børn at gøre, må tidt have følt, hvorledes slige atrofiske børn ofte gjorde et sørgeligt indtryk, fordi man ligesom følte mangler i deres organisme, der enten gjorde dem til lærvillige redskaber for enhver indflydelse eller til aldeles utilgængelige for næsten enhver indflydelse. Sandheden heraf er jo forsåvidt erkendt, som børns tilbøjelighed til at lege med ild (pyromani) henføres netop til en mangelfuld udvikling af visse organer. Over-

hovedet vil vel ingen benegte den legemlige mere eller mindre sunde organismes indflydelse på de sjælelige tilstande og ytringer. Dette har jo også mere og mere ført til, at der fra lægevidenskabelig side er stillet fordring til at tage forbryderens hele organiske tilstand med i betragtning ved bedømmelsen af hans strafskyld. Således har en fransk læge PROSPER DESPINE i et lille meget interessant skrift: *Du rôle de la science dans la question pénitentiaire* søgt at hævde forbryderens mangelfulde organiske udvikling navnlig af hjernen og denne tilstands betydning som et væsentlig moment i bestemmelsen om formerne for straffens udførelse.

„Barnet“, siger pastor ROBIN, „som er forladt og forsmødt, er ulykkeligt. Behandlingen af det må ikke forøge denne tilstand. Det er dette ny princip i den penitentiaire videnskab, som har skabt den mægtige interesse, hvorfor den forladte ungdom for tiden er genstanden, og som har frembragt så mange institutioner bestemte til at beskytte den“. Det er ikke blot den ofte såvel legemlige som sjælelige og åndelige svage konstitution, som fattigdommen skaber hos barnet, der gør dets tilstand ulykkelig, men det er tillige de forhold som fattigdommen medfører, hvorunder dets udvikling foregår, som gør tilstanden ulykkeligere. Dårlige familieforhold, rå udskejelser, svinskhed og nød gør det af naturen svage barn endnu uslere. Selv om skolen passes, passes den dårligt; hjemmet river mere ned, end skolen bygger op, det tilbyder intet ret tilflugtssted i fritiden, og barnet lever derfor en stor del på gaden, hvor atter andre ofte værre indflydelser gøre sig gældende, og det med såmeget større styrke, fordi de udgå fra jevnaldrende, fra andre ofte mere fordærvede børn. Meningen er jo ikke den, at der ikke i den fattige befolkning skulde gives sunde, gode og kraftige naturer. Tværtimod, lykkeligvis er det modsatte tilfældet. Men selv disse børns hele levevis, deres dagligdags livsforhold udsætte dem for langt, langt større fristelser og farer igennem slette eksempler, end de bedre

stillede. Hjemmets, moderens, forældrenes bestræbelser for at føre børnene på rette vej kunne være gode i og for sig og velmente, men deres indflydelse svækkes ofte af andre bestræbelser udefra. Jeg har kendt adskillige børn, som dog bukkede under for andres overtalelser og forførelser. Som et eksempel skal jeg kun anføre en i skolen og hjemmet flink dreng, som dog lod sig forlede til skulkeri og omdreven; han endte med at hænge sig. Dette eksempel er kun et af tusinder, som findes rundt om i verden.

Alt det foran anførte må vise, hvormeget de forebyggende bestræbelser ligeoverfor børn have at udrette, hvilken betydning de have for det sociale liv, og den i så henseende rige virksomheds store resultater godtgøre, hvad Lord PALMERSTON engang så træffende har sagt: Snavs er kun stoffet på urette plads (*dirt is but matter in the wrong place*). Årsagerne til at stoffet ikke er på sin rette plads ere ikke vanskelige at finde; de ere fattigdom, uvidenhed, lediggang og onde tilbøjeligheder. Det er derfor heller ikke vanskeligt at finde midler derimod. Hvad det gælder om er at finde de bedste midler og at anvende dem itide, inden det er forsilde. „Når“, siger pastor ROBIN i sin foran nævnte bog, „den unge uvidende vagabond er vokset op på gaden og bleven stor, når han er bleven ond og flere gange har gjort sig skyldig i forbrydelser, tager staten ham under sin beskyttelse og anbringer ham i en korektionsanstalt, til han er myndig“. Og et andet sted siger han, „hvis man vil forhindre barnet fra at blive en rekrut i forbrydernes arme, må man optage det i skolen og ikke i fængslet“. Den gamle sætning „*melior est prævenire quam punire*“ vender således bestandig tilbage. Og hvor kunne de forebyggende bestræbelser bedre tage fat end hos børnene, de forsømte og vildledte børn. Derfor er der heller intet punkt, hvor de præventive bestræbelser have taget kraftigere fat og udviklet sig under mangfoldigere former end på dette. Reformskoler, industrielle skoler, internater, eksternater, dag-skoler, aftenskoler, fabrikskoler, billige logishuse, midler-

tidige hjem, sømandsskoler, og agerbrugsskoler, og mange flere ere formerne for de præventive bestræbelser ligeoverfor børn, særlig således som disse have udviklet sig i Unionen i Amerika og i England. Og hvilken grandios virksomhed udfolde disse institutioner ikke? Som eksempel skal anføres, at et selskab i New York, (*Children Aid Society*) i 1876 modtog 10345 børn i sine skoler, 15727 børn i sine asyler for natten og sendte 3989 børn til vesten. Udgifterne til adskillige præventive bestræbelser af ovenanførte slags, som ere satte i værk i London alene af en enkelt mand, en ung læge Dr. BARNARDO, beløb sig i et år til 432000 kr., som alt udrededes ved frivillige gaver. Men det forstår sig, stoffet der skal søges bragt på rette plads er også betydeligt. Således oplyser pastor ROBIN i sin tidnævnte bog, at man i Paris regner mere end 10000 børn fra 10 til 16 år, som leve udenfor noget hjem, og i 1875 var der efter rapporten fra direktøren for den elementære undervisning i Paris omtrent 18000 fra 6 til 14 år, som aldeles ingen undervisning fik. Herved må dog erindres, at der i Frankrig ikke findes tvungen skolegang. I den stærkeste modsætning hertil stå de tilsvarende forhold i New York, hvis politi anholder ethvert på gaden i skoletiden omstrefende barn og afleverer det til vedkommende øvrighed —, som lader det bringe til de industrielle skoler.

Ihvorvel tilstandene fra de store verdenscentre ikke uden videre kunne overføres på mindre forhold, så er marken, som skal bearbejdes, dog over alt vid; der er nok at tage fat på for mange kræfter, og arbejdet lover en god høst; thi ikke blot er, således som Ch. LUCAS, en af den penitentiære videnskabs stormænd, har sagt, alt det, som har de ulykkelige vildledte eller brødefulde børns opdragelse for øje, det sande og principale grundlag for den penitentiære reform, men det er tillige for en del grundlaget for den sociale reform.

Blandet Indhold.

Lov om forsømte børns anbringelse i Preussen. Loven af 13 Marts 1878, som er trådt i kraft 1 October s. å., bestemmer i §. 1: Den, som efter det fyldte sjette år og før det tolvte år begår en strafbar handling, kan af øvrigheden anbringes i en dertil skikket familie eller i en opdragelses- og forbedringsanstalt, når anbringelsen er ønskelig af hensyn til den strafbare handlingens beskaffenhed, til forældrenes eller barnets opdragers personlighed og til dets øvrige livsforhold for at forebygge yderligere sædelig fordærvelse. § 8 siger, at anbringelsen ikke må ske i anstalter, som ere bestemte for syge, idioter, fattige og vanføre. Efter § 10 ophører retten til at underkaste barnet tvangsopdragelse i almindelighed med barnets fyldte sekstende år eller med vedkommende myndigheds beslutning om tvangsopdragelsens ophør, som i tvivlstilfælde om målet er nået kan gøres genkaldelig. I overordenlige tilfælde kan tvangsopdragelsen udstrækkes til det fyldte attende år.

Denne lov er dels hidført ved den utilfredshed, som den tyske rigsstraffelovs § 55, der siger, at en handling begået forinden det fyldte tolvte år ikke kan forfølges strafferetlig, har afstedkommet, og som alt i 1872 foranledigede det Rhinsk-Westphalske fængsels-selskab til ved dets generalforsamling at beslutte indgivelsen af et andragende til regeringen om denne paragrafs forandring, hvorved bestemmelsen om det fyldte tolvte år bortfaldt. Man gik navnlig ud fra, at denne paragraf bragte en stor forandring med sig i den preussiske befolknings retsbegreber om børns strafbarhed, og at tillige derved en fordærvet yngre slægt lettelig vilde vokse op, hvilket samfundet senere vilde komme til at lide under. Dels har selvfølgelig den ikke ubetydelige stigning af antallet af unge forbrydere i Preussen i de senere år ligesom vistnok også den hele sociale udvikling sammesteds bidraget sit til denne lovs fremkomst, hvis virkninger ville kunne blive af ikke ringe betydning, når lovens udførelse kommer til at svare til dens hensigter.

La Société générale de Patronage des prisonniers libérés adultes.

Dette selskab er stiftet 1871 i Paris af den i slutningen af 1878 afdøde *Jules de Lamarque*. Det tæller efter beretningen i 1878 allerede 40 filialer i forskellige egne af Frankrig. Selskabet har i 1878 besluttet at grunde et midlertidigt asyl for løsladte, som ikke kunne finde arbejde straks ved løsladelsen. Desuden har det begyndt udgivelsen af en fjerdingårlig *Bulletin*. Hensigten hermed er at give oplysninger om midlerne til at gøre godt og at opmuntre til deres praktiske udførelse i livet. Den vil derfor også bringe meddelelser om lignende forhold i udlandet. De udkomne numere indeholde foruden oplysninger om fængselselskaber i Frankrig således: Om de løsladtes genoptagelse i samfundet og straffelisterne; Om selskabet til beskyttelse af løsladte fra kolonien i Mettray; Om reformskolerne i Frankrig; *Armengol y Cornets og Jules de Lamarques* rapporter til patronagespørgsmålet ved kongressen i Stockholm. Selskabets Præsident er *L. Lefébure*.

I 1877 har det understøttet 133 løsladte med 3833 fr. Den samlede indtægt i 1877 var 15728 fr. Udgiften 10,041 fr.

Fængselselskaberne i Italien. *Società di patrocinio pel liberati del carcere della provincia di Roma* anfører i sin beretning for 1878, at der ved udgangen af 1877 fandtes 10 fængselselskaber i Italien, hvortil er kommet 11 ny i det sidste år, deriblandt det i *Rom*; ligesom flere ere under dannelsen. Der viser sig således i Italien ligesom i Frankrig, Spanien og flere andre lande en stærk bevægelse særlig i retning af dannelsen af patronageselskaber. (Bul. de la Soc. gén. de Pat.)

Antallet af straffede børn i England. Fredsdommeren *Barwick Baker* siger i et lille skrift, *Thoughts after the Congress of Stockholm*, 1878: „I 1856 (ved begyndelsen af reformskole bevægelsen) beløb antallet af børn under 16 år, som blev bragt i fængsel i England og Wales, sig til 13931, men fire år derefter var det gået ned til 8029, og skønt det steg igen til 9000, faldt det dog atter, så at det i 1876 kun var 7138. Tages hver by for sig, begyndte nedgangen netop med det tidspunkt, da forbedringsanstalterne opstod fra enhver by de ældre og mere forhærdede forbrydere, som ligefrem havde besmittet, fordærvet, opdraget og ledet begynderne i forbrydelsen. Nedgangen var ikke hidført ved forbedring, thi vi havde kun modtaget og kunde derfor kun have forbedret færre end 1000 børn om året; men formindskelsen af de domfældtes antal beløb sig næsten til 6000 om året.“ Han anfører dette som bevis for den af ham forfægtede mening, at der udrettes mere ved præventive forholdsregler end ved forbedrende foranstaltninger,

La Société de protection des jeunes libérés engagés dans l'armée er navnet på et selskab, som i 1878 er stiftet i Paris under

Felix Voisins forsæde. Det var bekendt, at indenrigsministeren lagde særlig vægt på unge straffede personers tilgang til hæren og anså denne måde at beskytte på for den bedste. At fremkalde og lette de frivillige engagementer er i virkeligheden at skabe for disse unge mennesker en forbedringsskole, som er fortrinlig skikket til at fuldende den korrektionelle opdragelse og som har den fordel af tillyde dem, som ere vel sindede, et sikkert middel til at finde en hæderlig genoptagelse i samfundet.

Selskabets statuter fremsætte som formål at opmuntre til indtrædelse i den militære stand de unge mennesker, som ere opdragede i korrektionsanstalterne, have fyldt deres 18 år og som ved deres gode opførsel, deres vedholdende flid ved arbejdet og deres fremgang i skolen gøre sig værdige til hjælp og beskyttelse, at yde denne under deres ophold ved regimentet og, hvis det er nødvendigt, endnu støtte dem ved deres tilbagetræden i den civile stand.

(Bul. de la Soc. gén. de Pat.)

La Société générale des Prisons i Paris er stiftet i Maj 1877. Dets opgave er efter statuterne at bidrage til den penitentiere ordnings forbedring i Frankrig ved i sammenkomster, tid efter anden, at undersøge spørgsmål, som vedrøre de penitentiere anstalter, ved periodiske og særlige skrifter, ved en samarbejden mellem fængslernes tilsynskommissioner og patronageselskaberne. Det styres af et direktionsråd, i spidsen for hvilket står en præsident. Det deles i en afdeling, der forbereder de spørgsmål, som skulle behandles i sammenkomsterne, og besørger offentliggørelsen af selskabets *Bulletin* (la commission des Études), og en afdeling, som undersøger forslag til selskabets ydre virksomhed (la commission des Oeuvres). Selskabets medlemmer ere desuden fordelt i fire sektioner, nemlig for den penitentiere lovgivning i Frankrig, for fængselsordningen i Frankrig og for patronagen for voksne, for den korrektionelle opdragelse, for patronagen for unge mennesker og de præventive forholdsregler, og endelig for de penitentiere forhold i udlandet. Selskabets *Bulletin* indeholder beretningen om de almindelige sammenkomster, de rapporter, som ere afgivne i disse, sektionernes arbejder og enkelte medlemmers, hvilke ikke egne sig til at blive genstand for en mundlig diskussion, endelig giver den en fremstilling af praktiske forhold og udsigt over nyttige bøger på det penitentiere område. Den vil, hedder det i beretningen om selskabets stiftelse, formål og virksomhed, være selskabets mest virksomme middel til at vinde indgang i samfundet. Denne Bulletins nr. 8 for November f. a. indeholder således blandt andet: Dr. *Wines* i Tidsskriftets nærværende hefte, side 30-70, gengivne artikel, endvidere Indflydelsen af det franske straffevæsen på tilbagefald; Storbritaniens fængsler; Cellefængsel anvendt på vagabonder, m. m. Selskabets præsident er nuværende Konseilspræsident *Dufaure*, dets generalsekretær *Fernand Desportes*.

Kjøbenhavns „Internat.“ Kjøbenhavns kommune har med be-
gyndelsen af dette år åbnet som forsøg et lille internat, som er
bestemt til at optage børn, der ved skulkeri eller anden dårlig op-
førsel egne sig til indlæggelse deri. Internatet, der ligger på
stadens yderste grændse, har et areal af $\frac{3}{4}$ td. land, hvorpå er op-
ført en bygning, der i stuen afgiver plads til forstanderens bolig,
økonomien og et sygelokale. Første etage er optaget af et sove-
rum til 24 drenge tilligemed soverum til en lærer, vaskerum og
spiselokale. Loftsrømmet benyttes for en del til arbejdslokale,
hvori det er hensigten at beskæftige drengene med paparbejde,
kurvesletning m. m., ligesom kælderen har plads til et snedker-
værksted foruden oplagsrum. Et gymnastiklokale er opført på den
anden side af gårdsrummet. Det ubebyggede areal skal dyrkes med
grøntsager af drengene. Bygningernes opførelse og indretning har
kostet omtrent 40000 kr.

Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse har udgivet sin
ni og tredivte beretning for 1877—78. Ifølge denne har foreningen
i sit sidste virksomhedsår taget sig af 33 børn, 28 drenge og 5 piger,
der efter de i beretningen om disse børn givne meddelelser have
trængt hårdt til at komme bort fra de forhold, hvori de levede.
De ere hovedsagelig anbragte i pleje på landet, nogle enkelte af
dem ere optagne i opdragelsesanstalter. Det vilde være i høj grad
interessant at se de resultater som foreningen i sin mangeårige,
fortjenstfulde virksomhed har opnået; derom indeholder imidlertid
beretningen intet. Dens årsregnskab viser en indtægt af 9252 kr.,
hvoraf årlige bidrag udgøre 2362 kr., overordnede bidrag 1713 kr.
Udgiften har været 6876 kr.

Desuden ejer foreningen 33000 kr. i obligationer foruden flere
legater, af hvilke den dels nyder renter, dels ville disse i årenes
løb tilfalde den.

Idet beretningen slutter med at henvise til Kjøbenhavns til-
tagende befolkning og til de voksende mindre heldige forhold, der
kræve en forøget virksomhed fra foreningens side, fremhæver den
nødvendigheden af en forøget pengeunderstøttelse. Endnu mere
indtrængende opfordrer den befolkningen rundt om i landet til at
komme den imøde ved at modtage børn, som skulle anbringes, idet
den dog bemærker, at det egentlig ikke drejer sig om noget økonomisk
offer, da der betales for børnene. Det er tillige det personlige
offer, med omhu og kærlighed at føre tilsyn med og lede børnene,
som den anmoder enhver, der føler kald eller evne dertil, om at
bringe.

En agerbrugskoloni for unge forbrydere i Rusland. Ikke langt
fra Petersburg, tre eller fire werster bagved Porochowje, hvis
kirke med sin forgyldte kuppel lyser langt omkring, fører en san-
det vej til det omtaske skovrevier, i hvis ensomhed den ny anlagte

agerbrugs koloni for unge forbrydere ligger. Den er anlagt midt i en granskov på en højning, hvorfra koloniens kirke, opført i simpel men smagfuld stil af træ, hilser den besøgende. Til venstre for den fører vejen til direktørens bolig, som er omgivet af fire ensbyggede huse, der bebos af koloniens unge befolkning. Renholdte veje gennemskærer anlæget; ved nogle huse sås begyndelsen til haver. Alt ser venligt ud men er endnu i sin vorden; thi kolonien er ung. Først den 20de October 1871 er den åbnet, og bygningerne såvelsom de øvrige arbejder ere af økonomiske hensyn blevne udførte efter hånden, som nødvendigheden krævede det. Jordens beskaffenhed og den kraftige skov sikrer ved rationel forvaltning kolonien, der såvidt muligt skal bestride sine fornødenheder af jordens udbytte, en gunstig udvikling.

I ethvert af de fire huse er der anbragt 15 drenge, som under ledelsen af en opdrager skulle danne en „familie.“ Det for dem bestemte værelse, i hvis midte der er et stort bord med bænke, tjener tillige til soverum, idet jernsengene ere indrettede således, at de tilligemed madras og sengetøj kunne slås op og befæstes til væggen. Den hele indretning er tagen fra Mettray ved Tours i Frankrig. Et siderum indeholder et vaskeapparat, et andet er bestemt for „opdrageren.“ Drengene arbejde under opdragerens ledelse i marken og i værkstederne. Der findes et snedkerværksted, smedeværksted og bogbinderværksted. Skoleundervisningen er indskrænket til læsning og skrivning, da opdragerne ifølge deres dannelsestrin ikke ere en større opgave voksne; de have nemlig ikke fået den forberedelse, som husfaderen og medhjælperne i mange andre anstalter i Rusland; mange af disse ere brødre fra „das rauhe Haus.“ Ved koloniens åbning stillede sagen sig forsåvidt gunstigere, som den ene af de to mænd, der vare sendte til udlandet for at lære de tyske anstalter at kende, fik de drenge, der udelukkende gav sig af med agerbruget, under sig tilligemed koloniens økonomi, medens den anden fik dem, der beskæftigede sig med håndværk, under sig. Ved den tiltagende tilgang af børn kunde denne ordning ikke overholdes. Den øverste ledelse overdroges koloniens nuværende direktør, *Rawinsky*. Opdragerne, hans organer, fik en instruktion, der selvfølgelig ikke kan stilles ved siden af den forberedelse, som brødreanstalterne i Tyskland byde. I fremtiden er indsættelsen af en gift opdrager stillet i udsigt, så at det nødvendige kvindelige tjenestepersonale såvelsom den kvindelige ledelse kan være til stede. Medens opdrageren bor, spiser og arbejder sammen med drengene, er der ansat særegne håndværksmestere ved værkstederne. Forhåbenlig vil interessen for opdragelsen og undervisningen på en mere tilfredsstillende måde komme til sin ret, når, som der er påtænkt, en gejstlig bliver ansat ved kolonien. En velgører, hr. *Sinoisjow*, har skænket 5000 rbl. til opførelsen af en bolig for den gejstlige. Foruden de fire familiehuse er der indrettet endnu et hus for de drenge, der efter udløbet af den bestemte frist blive ved kolonien for yderligere at uddannes i et håndværk eller for at søge en plads.

Der skal herske en glad og barnlig stemning mellem drengene. I det mindste modtog fremstilleren, som i „Petersburger herold“ beskriver det af ham i kolonien gjorte besøg, og af hvis fremstilling de øvrige kendsgerninger ere tagne, et gunstigt indtryk.

(Fl. Bl. a. d. R. II.)

Literatur.

Den kriminelle Retspleje i Danmark for 1871—75, udgivet af det statistiske Bureau, er udkommen i slutningen af forrige år. Tidsskriftet forbeholder sig, forhåbenlig i næste hefte, at gøre den til genstand for en nærmere betragtning.

Il congresso penitenziario internazionale di Stocolma af *Beltrani Scalia*, Generalinspektør for fængselsvæsenet i Italien, giver en kort skildring af kongressen i Stockholm, hvortil forfatteren har knyttet nogle bemærkninger om slige kongressers betydning. Han fremhæver således, at ved dem stifte mænd med samme interesse bekendskab, hvoraf udvikles gensidig hjælp; tanker og skrifter udveksles; at ved kongresser holdes publikum à jour med de spørgsmål, som stå på dagsordenen, og mange, som ikke forhen have tænkt på sagen, få interesse for den; at kongresser foranledige udgivelsen af ofte betydningsfulde skrifter, af officielle og ikke officielle rapporter o. s. v.; at de give lejlighed til at lære fremmede landes institutioner at kende.

Des écoles industrielles et de la protection des enfants insoumis ou abandonnés af *E. Robin*, protestantisk præst i Paris. Om denne interessante bog henvises til den side 71 i denne årgang af Tidsskriftet optagne artikel om: Betydningen af forebyggende bestræbelser ligeoverfor forsømte børn.

Bulletin de la Société générale des prisons, nr. 9. for December 1878 indeholder blandt andet: Rapport fra selskabets delegerede ved Stockholmerkongressen; Undersøgelser om lovgivningen ligeoverfor forbryderiske sindssyge; Forhandlinger i deputeretkammeret om den penitentiære reform og i senatet om lov af 5 Juni 1875, samt de penitentiære spørgsmåls behandling i repræsentanternes hus i Belgien 1864—78.

Rettelser i Første bind.

Side 109, linie 9	fraoven:	„ ³ “ læs „ ¹ “
— 299, — 12	—	„kulsort“ læs „kvalmt“
— 302, — 3	—	„ikke alene“ læs „ikke alene ikke“
— — 15	franeden:	„meget“ læs „noget“
— 303, — 9	—	„;“ læs „; få vi dem,“
— 304, — 1	—	„værk“ læs „vægt“
— 338, — 20	fraoven:	„mere“ læs „men“

Udsigt
over
fængselsforholdene
i
Norge.

Af Fængselsdirektør R. PETERSEN.

Ved kgl. resolution af 10 September 1837 blev der nedsat en kommission til at tage vort straffeanstaltsvæsen under overvejelse og fremkomme med forslag til dets reorganisation. Denne kommissions indstilling af 1841, som er trykt under titelen „Beretning om Beskaffenheden af Norges Straffeanstalter og Fangepleje samt Betænkning og Indstilling om en Reform i begge efter fremmede Staters Mønster“, danner hovedkilden til kundskaben om vore fængselsforhold. Indstillingen, som indeholder 707 trykte sider, er skrevet af kommissionens formand, daværende ekspeditionssekretær, senere statsråd MØINICHEN og kan i mange henseender siges at være et mønster for arbejder af lignende slags. Den begynder med en, i den største detail gående, men i hvert punkt pålidelig og for fagmænd særdeles instruktiv beskrivelse af straffeanstalterne i Norge indtil udgangen af 1840. Dernæst kommer en meget vel-skreven udvikling af de nyere fængselssystemer på den tid og endelig forslag til en reform af Norges straffeanstalter og

fangepleje. Kommissionen erklærede sig for det filadelfiske system og vilde have fængsler efter dette systems orden byggede over det hele land, både for mandsfanger og for kvindefanger, for yngre og ældre fanger, og det uden hensyn til straffearbejdets varighed.

Frugten af kommissionens møjsommelige arbejde blev loven af 12 Juli 1848, ifølge hvilken bodsfængslet ved Christiania skulde bygges og celler påbødes indrettede ved de øvrige straffearbejdsanstalter. Bestemmelserne i førstnævnte henseende findes i lovens §§ 14 og 15¹⁾.

Bodsfængslet blev da bygget og trådte i virksomhed i Mai 1851. Fællesanstalterne fik nogle celler, hvorpå al fængselsreform hvilede indtil den vigtige lov om fængselsvæsenet af 13 Oktober 1857 udkom. Denne påbød nemlig cellebehandling ikke alene for varetægtsfanger, men også for dem, der have at udholde straf af fængsel på vand og brød eller sædvanlig fangekost, og som en følge deraf, at der over hele riget skulde bygges cellefængsler, idet hvert fængselsdistrikt (d: hvert amt med de inden samme beliggende ladesteder og enhver købstad) blev forpligtet til med bidrag af statskassen at anskaffe og vedligeholde de for distriktet fornødne straffe- og varetægtsfængsler efter visse derom givne regler.

Året efterat loven om fængselsvæsenet var udkommen,

¹⁾ § 14. De, der for forbrydelser, begæde efterat denne lov er trådt i kraft, have at udstå deres straf i andre straffearbejdsanstalter end bodsfængslet, skulle, forsåvidt dertil haves anledning, ved deres indbringelse i, samt forinden deres løsladelse fra straffeanstalten, hensættes til afsondring fra deres medfanger i behørigen udstyrede celler i så lang tid, som af straffeanstaltens bestyrelse efter overlæg med vedkommende gejstlige og læge måtte findes passende, dog at afsondringen i intet tilfælde mod fangens villie varer længere end tilsammen 3 måneder.

§ 15. Når cellerne ikke fornødiges til optagelse af indkommende, udgående eller til revselse eller for sikkerhedens skyld deri indsatte fanger, kan straffeanstaltens bestyrer, efter overlæg med præsten, bestemme, at de fanger, som måtte ønske sådant, hensættes i dem til afsondring fra deres medfanger. Hensiddende i celle efter foregående og denne § medfører ingen afkortning i fangens straffetid.

tog bodsfængslets direktør, NORUM, sin afsked, hvorhos det ved kgl. resolution af 27 October 1858 blev ham pålagt, efter personligen at have nøjagtigt undersøgt de administrative og økonomiske forhold ved Christianias, Christiansands og Bergens tugthuse og anstillet de forøvrigt fornødne undersøgelser og overvejelser, at indkomme med indberetning angående de nævnte straffeanstalters tilstand samt i forbindelse dermed at afgive betænkning og forslag såvel angående den reform, som måtte anses hensigtsmæssig med hensyn til bemeldte og muligvis flere straffeanstalter, som i henseende til den fremtidige reforms udvikling af straffe-arbejdsvæsenet her i riget i det hele. Hans undersøgelser blev senere efter ordre anstillede ved samtlige vore straffeanstalter med undtagelse af Vardøhus, hvorpå han i 1860 indgav sin „Beretning og Betænkning angående Straffearbejdsvæsenet i Norge,“ som under denne titel samme år blev udgiven i trykken. Dette NORUMS skrift slutter sig nøje til straffeanstalt-kommissionens af 1841 og fortsætter skildringen af vore straffeanstalter for det tidsrum af 19 år, som senere var forløbet, om end ikke så minutiøs som kommissionen, så dog med fuldstændig klarhed og grundighed. Med kommissionen deler han derhos den navnlig i en materie som nærværende uundværlige egenskab, at han aldrig stikker noget under stolen.

På straffeanstalt-kommissionens tid bestod vore straffeanstalter af Akershus, Fredrikstads, Fredriksstens, Kongsvingers, Bergenhus, Throndhjems og Vardøhus slaverier, Christianias, Christiansands, Bergens og Throndhjems tugthuse med et samlet tal af 1840 fanger, idet antallet i de 25 år fra 1814—1840 under en næsten årlig stigen var blevet over 4 gange større og forholdsvis havde overfløjet rigets folkemængde. I 1815 kom 1 fange på omtrent 1846 mennesker og i 1840 1 fange på 694 mennesker. I 1860 blev de i Fredrikstads, Fredrikstens og Kongsvingers fæstninger indrettede straffeanstalter nedlagte og ligeledes kort efter den lille straffeanstalt på Vardøhus.

Af de her nævnte beskrivelser over de ældre norske straffeanstalter fremgår det, at de med deres meget uhensigtsmæssige bygninger og ved deres hele ydre apparat lagde væsenlige hindringer i vejen for en rationel fangebehandling. Hertil kom, at bestyrelsesmåden var uensartet og at reglerne for hver enkelt straffeanstalt vare forskellige. NORUM siger således i sin beretning: „Således ere de gældende reglementer for tillægskostens uddeling, der tillige bestemme mængden af det arbejde, fangerne skulle præstere, affattede efter forskellige anskuelser om muligheden af at udføre et vist arbejde i en vis given tid, de ere derhos af forskellig bindende kraft for bestyrelsen og af højst forskellig udstrækning med hensyn til de forekommende virksomhedsgrene. Følgen deraf er, at fangerne i et særdeles væsentligt punkt, nemlig hvor det gælder såvel graden af arbejdspligt som ernæringsvilkårene, behandles efter forskellige principer ikke alene i de forskellige straffeanstalter indbyrdes, men også i en og samme anstalt. Måden, hvorpå tillægskosten uddeles, har også betydning. Medens den i de fleste straffeanstalter uddeles portionsvis og tildels endog må nydes under opsyn, uddeles den andensteds ugevis og afgiver derved ufejlbarligen et middel til tuskhandel mellem fangerne og fremkalder anledning til tyverier og klammerier mellem dem.“ Ligeledes siger han: „I en straffeanstalt opvarmes og oplyses sovelokalerne om vinteren, i en anden må fangerne lægge sig i kulde og mørke. I en anstalt nyde fangerne ophold i fri luft lige indtil 6 gange om dagen, i en anden kun 1 gang hver anden dag og det i deres hviletid efter middagsmåltidet. Etsteds indskærpes og påses renlighed for person overholdt på behørig måde, andensteds bruges aldrig bade, uden når det aflægen i sygdomstilfælde foreskrives, ligesom rekvisiter til den allernødvendigste renholdelse ikke tilstås, hvoraf den nærmeste følge da er, at utøj og hudsygdomme der trives. Beklædningen er ulige i varme og i godhed. I en straffeanstalt anskaffes tyndt og usselt tøj, klæderne skæres efter det knappest snit, adgang

til at bruge underklæder gives ikke, og klædningsstykkerne må benyttes ualmindelig længe, ligesom ombytte ikke haves. I andre anstalter forholder det sig i denne henseende ganske anderledes. Lignende uligheder forefindes med hensyn til songenes renlighed og orden, den mer eller mindre appetitlige måde, hvorpå fangerne indtage deres måltider, den disciplinære behandling af fangerne i anstalten såvel som omsorgen for dem ved deres løsladelse.“

I sin kritik over de bestående forhold siger NORUM med hensyn til arbejdsmåden meget træffende: „En grundfejl ved vort straffearbejdsvesen, som virker lige misligt både i økonomisk henseende og for strafføjemedet, er det upåtvivlelig, at der ikke haves passende beskæftigelse for fangerne af mandkønnet. Loven foreskriver straffearbejde, staten ejer og er nødt til at underholde denne arbejdskraft, og for fangerne selv er arbejdet såvel af hensyn til deres tilstand *under* straffen som *efter* samme en nødvendighed. Men det arbejde, som fangerne sættes til at udføre, er i reglen såre uhensigtsmæssigt både for det offentlige og for fangerne. På ganske få undtagelser nær består den hele fangeflok af mennesker, der ere opdragne til groft og tungt arbejde i fri luft, ligesom de almindeligvis ere i en alder, da legemet ikke gärne er istand til at erlverve ny færdigheder allermindst af nogen vanskeligere slags. De komme fra plougen, fra fiskerierne, fra skovhugst, tømmerflødning, kreaturrøgt eller fra det tungere sjouer- og slæbearbejde i byerne. Alle disse spærres inde, tilmåles den fri luft af nødvendighed i knappe portioner og sættes alle uden forskel til at udføre sådant finere håndarbejde, som kræver oplærelse og tilvænnelse fra barnsben, eller til puslearbejde, hvortil ældre fruentimmer af arbejdsklassen gerne pleje at anvende deres fritimer. Kun ved Akershus fæstnings slaveri og Christiania tugthus, hvor for nogen del hugning af sten drives, haves der passende beskæftigelse. Vel fordrer også denne oplærelse i nogen tid, ligesom der gives individer, som på grund af uskikthed ikke lade sig anvende dertil,

men der er dog intet i selve arbejdet til hinder for, at den store masse af mandsfangerne med fordel kan anvendes i denne bedrift. Ved samtlige de øvrige straffeanstalter beskæftiges derimod fangerne i reglen på den oven antydede uheldige måde. Hvad bodsfængslet angår, da hører denne mulighed så at sige til den sammesteds anvendte fængslingsmethodens væsen. Ved Bergens, Christiansands og Thronhjems tugthuse anvendes den overvejende større del af fangebelægget til uldplukning, karding, spinding, tvinding, vævning, notbinding og anden behandling af tråd, medens mange også dermed beskæftiges i Christiania tugthus og i slaverierne. At sådan bedrift ikke kan svare regning i økonomisk henseende, er af sig selv indlysende. — — — Når nu arbejderne dertil ere uøvede eller endnu værre, formedelst de sysler, de før have drevet, ganske uskikkede til at opnå nogen færdighed, er det arbejde, de i denne retning udføre, så godt som aldeles spildt. De fremhævede resultater fra vore straffeanstalter bevise tilfulde rigtigheden af denne påstand. I Christiania tugthus, hvor den omhandlede syssel, tøjtilvirkningen, drives dels ved maskiner, dels med den for arbejdet dog bedst skikkede arbejdsstyrke, kvindefangerne, medens mandsfangerne anvendes på en for deres anlæg og sædvaner hensigtsmæssigere måde, beløber arbejdsfortjenesten sig i det hele pr. fangedag til 13 skilling (43½ øre). Ved de øvrige straffeanstalter varierer den mellem 3 og 6 skilling (10 og 20 øre), og gøres regningen gennemsnitlig for et større antal år, viser den sig endnu mindre. — — Den økonomiske vantrivsel er imidlertid ikke den eneste ulempe derved. Det varer ikke mange dage efter indbringelsen i straffeanstalten, at fangerne befinde sig vel ved sådan beskæftigelse. Sålænge de betragte dette blødagtige arbejde som en hvile, og sålænge nyhedens interesse er tilstede, ere de tilfredse dermed. Men når den ringe grad af færdighed, over hvilken de snart kunne komme, er nået, indfinder kedsomheden sig, og den bliver snart til en pine, der dels egger, dels sløver sindet,

hyppig forleder til disciplinære uordner, beforder den skadelige underholdning med kammeraterne og ganske vist i større eller mindre grad kuer fangens fremgang i det gode. På samme tid, især når straffen er længere, svækkes eller tilintetgøres fangens arbejdsevne, således at han, når han løslades, er mere eller mindre uskikket til at tage alvorligt fat på det anstrengende arbejde, hvorved han må søge erhverv. Der lyder derfor jævnlig klage over, at løsladte straffearbejdsfanger have tabt den lyst til arbejde, som de havde vist før deres afstraffelse, og især over at de ikke længere ere så udholdende i deres dont som tidligere.“

NORUM klager derhos over, at der er for mange straffeanstalter, at tugthusene optage fanger af begge køn, at der ikke haves natceller, at fæstningsfanger endnu ere belagte med jern og at der ikke findes nogen overordnet fængselsøvrighed (generalfængselsdirektør). Han foreslår endelig opbyggelse af en ny straffeanstalt, for 5 à 600 fanger, beliggende, overensstemmende med de oven berørte principer om arbejdsmåden, enten ved Carl Johansværns værft eller i granitbruddet i Tonsenåsen, en mils vej fra Christiania. Hans endelig forslag går ud på:

- a) „at de kortere straffetider af ikke over 2 år udholdes i fuldstændig indrettet cellefængsel,
- b) at af de længere straffetider den første del, formentlig ikke over 1 år, ligeledes udholdes i sådant fængsel,
- c) at den øvrige del udholdes i fællesfængsel med afsondring mellem fangerne om natten og med strengt groft arbejde, i reglen i fri luft, om dagen, og
- d) at antallet af straffeanstalter i hele riget indskrænkes til 4, nemlig for det søndenfeldske og vestenfjeldske bodsfængslet i Christiania, en fællesanstalt for mandsfanger med afsondring mellem dem om natten og en fællesanstalt for kvindefanger, samt for det nordenfjeldske en straffeanstalt med 3 afdelinger, nemlig en

celleafdeling, en fællesafdeling for mandsfanger med afsondring mellem dem om natten og en fællesafdeling for kvindefanger.“

Ved lov af 3 Juni 1874, indeholdende forandringer i lov, angående forbrydelser, af 20 August 1842, blev det fastsat, at straffefanger ikke skulde belægges med jern, med mindre sådant i enkelte tilfælde for sikkerhedens skyld anses fornødent. Efter den tid er altså jernbelægget så godt som aldeles forsvundet for de i fæstningerne indrettede straffeanstalter.

I Juli 1875 trådte fængselskontoret under justitsdepartementet i virksomhed med en ekspeditionschef i spidsen. Dette kontor har senere sat sig til opgave så meget som muligt at bringe enhed i fængselsadministrationen. Det har nedlagt Christiansands tugthus, Bergenhus fæstnings og Throndhjems fæstnings straffeanstalter (den sidste i dette år), hvorved rigets straffeanstalter fra 8 ere blevne reducerede til 5. Det arbejder til det mål at få egne straffeanstalter for kvindefanger og har udvirket loven af 30 April 1877, som hæver forskellen mellem straffeanstalterne i fæstningerne og tugthusene og overlader det til Kongen at fordele de under fællesfængslerne sorterende mandsfanger i de forskellige anstalter. Det har forhøjet noget de underordnede fængselsfunktionærers gager og forpligtet dem til at gøre indskud i statens pensionskasse for bestillingsmænd. Det har udfærdiget et nyt uniformsreglement for betjentene. Det har udvidet søndagsskolerne og fængselsbibliotekerne. En fælles dagsorden er vedtagen for alle straffeanstalterne, hvorved der er fastsat en arbejdstid for fangerne af 11 timer daglig. Et nyt straffereglement for fællesanstalterne er udfærdiget, hvorved korporlig tugt er bleven forbudt i kvindefdelingene. Et udsalgssted for de tre i Christiania værende straffeanstalter er blevet oprettet. Det er blevet tilladt at hjemsende løsladte fanger pr. dampskib eller jernbane, medens den gamle regel var, at de fik 6 skilling milen. Fra 1875 udgår årlig en samlet beretning over rigets straffe-

anstalter. Fangedragten, som for fællesanstalterne før bestemtes ved kgl. resolution, skal nu bestemmes af justitsdepartementet, og er det ikke uvigtige spørgsmål herom for tiden under behandling i fængselskontoret. Man er derhos beskæftiget med planen til en fuldstændig fængselsreform.

Fangetallet i rigets samtlige straffeanstalter var ved udgangen af forrige år 1111, af hvilke 851 mandsfanger og 260 kvindefanger. De vare fordelte på følgende måde: Åkershus fæstning 294, Throndhjems fæstning 66, Christiania tugthus 97 mandsfanger og 196 kvindefanger, Bergens tugthus 94, Throndhjems tugthus 104 mandsfanger og 64 kvindefanger, bordsfængslet 196.

Det ny fængselskontor har i de gamle straffeanstalter en yderlig ubekvem materie at behandle. Dog har Christiania tugthus, som beliggende midt i byen, en stor værdi og kan derfor tænkes solgt og erstattet med ny tidssvarende bygninger. Anderledes er det med bordsfængslet, som er et moderne cellefængsel, hvor et bestemt system kan blive gennemført. NORUMS ovennævnte skrift indeholder selvfølgelig et eget afsnit om dette fængsel, og dette skulle vi behandle her, idet det er af yderste vigtighed at klargøre de i fængslet vundne erfaringer. Ved den forestående fængselsreform vil rimeligvis bordsfængslets skæbne først afgøres, da det må blive fundamentet for hvad der senere skal bygges op, eller ialfald et rimeligt udgangspunkt.

NORUM begynder med den bemærkning, at den ny fangetugt (den pelsylvanske) ikke er istand til at opfylde de fordringer og forhåbninger, som ved dens indførelse stilledes til den, men at den dog, anvendt på den måde, menneskenaturen tillader, med de afændringer virkeligheden kræver, og i passende tidslængder, er den hensigtsmæssigste måde, hvorpå straf af frihedens berøvelse kan udøves. Straffeanstaltskommissionen og de fleste forfattere fra den tid, anfører han, havde en ganske anden opfatning af systemet end den, som senere har gjort sig gældende, og det

er højst interessant nu at læse, hvorledes man den gang tænkte sig sagen. Kommissionen siger således: „Filadelfia-systemet er såre simpelt i sin anordning, dets hele apparat er en celle for hver fange. — — — Systemet opretholdes fuldstændigen næsten alene ved sin egen kraft, kun med almindelig understøttelse af forvaltning og opsyn. — — — Fangens sfære er indskrænket til det snevre rum, hans celle indeholder, til de der ham anviste beskæftigelser, til hans få bøger, til de samtaler der tilstedes ham med anstaltens præst, forstander m. fl., medens endog det blotte syn af noget andet menneskeligt væsen er ham forment, og endelig højst til den ensomme og snevre spadscereplads. — — — Det er efter kommissionens formening en ganske overordentlig fortjeneste ved systemet, at det aldeles tilintetgør fængselsbekendtskaberne, at det i den grad afsondrer forbryderne fra hverandre, at de i flere år kunne hensidde i samme fængsel, ja i sammenstødende celler, uden ved løsladelsen nogensinde at have set eller hørt hverandre eller engang haft anledning til at erfare hverandres navne.“

Virkeligheden ser ganske anderledes ud, siger NORUM. Vort fængsel, fortsætter han, er indrettet og udstyret efter de bedste mønstre i andre lande og vistnok med al den omhu og bekostning, som nogensinde kunde tænkes tilladt under vore forhold, men det besidder langt fra den evne til at isolere på den af straffeanstaltskommissionen tænkte måde. Han opregner nu de måder hvorpå fangerne kunne komme til at korrespondere med hverandre, og påviser, at cellen, som er det mekaniske apparat for afsondringen, er et meget svagt og upålideligt redskab til at isolere fangen, så at det er meget langt fra, at „systemet opretholdes fuldstændigen næsten alene ved sin egen kraft.“ Heller ikke udenfor cellerne, mener NORUM, har man det ganske i sin magt at isolere fangerne fra hverandre, men han opkaster dernæst det spørgsmål: „er den størst mulige nærmelse til en fuldkommen afsondring mellem fangerne ønskelig?“ Til besvarelse heraf udvikles, hvorledes der i tidsrummet 1851—

1858 indtraf 207 tilfælde af sindsanføgtelser eller 12.68 pct. af det hele fangebelæg med tilføjende: „det forstås iøvrigt af sig selv, at den uheldige virkning indtræder desto stærkere og sikrere, jo strengere afsondringen gennemføres og jo længere den varer.“ Der påpeges dernæst, at det stillesiddende eneboerliv virkede forstyrrende navnlig paa fordøjelsesredskaberne, så at lægen daglig var nødt til at gøre betydelige forandringer i spisereglementet, hvilket han altid vil blive nødsaget til, siges der, og naturligvis desto stærkere, jo strengere indespærrelsen i cellen gennemføres.

Ligesålidt som en fuldkommen afsondring af fangerne er opnåelig, eller en strengere i sine virkninger er heldig, fortsættes der, ligesålidt er afsondring i sådan grad nødvendig for øjemedet. Afspærringen i og for sig er ikke af nogen moralsk natur, den måde, hvorpå fangerne behandles, er hovedsagen. „Bestræbelsen må således først og fremmest gå ud på at vinde fangen selv for den gode sag og åbne hans syn for, hvor vigtigt det er for ham tro og lydighed at underkaste sig den disciplin, der skal fremme hans forbedring og således kun tilsigter hans eget vel. Lydigheden mod disciplinen bliver derved en samvittighedssag for ham. Men et sådant resultat nås ikke ved at bestyrelsen klammer sig fast til visse udvortes former for afsondringen, som f. eks., at fangen, uden hensyn til hans individualitet, stadig holdes indespærret i cellen, at en vidtdreven forsigtighed iagttages hver gang han nødvendigvis skal ud af og ind i sin celle, at det anses i væsentlig strid med det mål, som skal nås, at to eller flere fanger enkelte gange, når omstændighederne kræve det, sættes ved hinandens side ved udførelsen af et eller andet arbejde, at det forfølges som en stor brøde, der belægges med hård disciplinærstraf, når det opdages, at fanger have meddelt sig til hinanden om, hvorfra de ere, hvor lang straffetid de have, hvad arbejde de forrette i fængslet og deslige.“ Støttende sig til denne udtalelse og til eksempler fra andre lande begrundet vor forfatter dernæst de afændringer fra det strenge system,

som han tid efter anden havde iværksat under bodsfængslets bestyrelse. Men når straffen eksekveres på den måde og tiden ikke sættes over 2 år, antager han at systemet indeholder væsentlige fortrin for ethvert andet, navnlig for det i vore ældre straffeanstalter rådende. Fangen kan ganske anderledes blive behandlet individuelt; ensomheden gør ham lærvillig; afsondringen fra det slette selskab civiliserer ham; samvittigheden vækkes.

Grundreglerne for bodsfængslet findes i loven af 12 Juli 1848 §§ 2 og 3¹⁾.

Den 11 December 1858 afgav jeg, som fra Oktober samme år havde overtaget bodsfængslets bestyrelse, på inspektionens opfordring en forklaring om de tilfælde, hvori to eller flere fanger arbejdede sammen i fængslet. De vare følgende:

1. I smedien Nr. 6, hvor agerdyrkningsredskaber forarbejdedes, var af og til, når det groveste smedearbejde udkrævde en samarbejden af seks hænder, to fanger sysselsatte i forening med værkassistenten.

¹⁾ § 2. Den grundregel, som ved den hele anordning i bodsfængslet skal iagttages og i henhold til hvilken alle reglementariske bestemmelser skulle opfattes, er, at fangerne i alle tilfælde skulle hindres fra samkvem med og meddelelse til deres medfanger og enhver anden, som kunde formodes at ville virke skadeligt på dem i moralsk henseende, idet man derhos ved arbejde, undervisning og besøg af fængslets foresatte og andre, om hvis karakter og hensigter man kan være forvissat, søger at virke til deres forbedring.

§ 3. Enhver fange skal under hele straffetiden, såvel dag som nat, holdes i særskilt celle, i hvilken han beskæftiges med arbejde, undervises, tilses, besøges af fængslets direktør, præst og, når fornødiges, af den ved fængslet ansatte læge, og hvor han iøvrigt behandles således, som i denne lov og de ifølge samme udfærdigede reglementer nærmere bestemmes. Fangerne belægges ikke med jern eller andet tvangsredskab, med mindre sådant i enkelt tilfælde for sikkerhedens skyld agtes fornødent. Enhver fange skal dagligen tilstedes mindst en halv times bevægelse i fri luft, og forøvrigt så ofte og for så lang tid ad gangen, som fangens helbredstilstand måtte fordrø det.

2. I køkkenet arbejdede daglig tre fanger, af hvilke den ene hovedsagelig var beskæftiget i anretningsrummet, den anden ved ildstedet og den tredje ved kogeapparaterne, altså tre forskellige rum, men det oplystes tillige, at det ved opvaskningen, ophejsningen af maden og ved et eller andet daglig forekommende køkkenarbejde ikke kunde undgås, at de af og til trådte sammen og arbejdede i fællesskab dog naturligvis altid under opsigt af en køkkenbetjent.

3. Til at hugge og sage al den ved, som brugtes ved lokalerne udenfor ringmuren, anvendtes seks fanger. For at skaffe deslige fanger, som efter lægens råd trængte til samarbejde i fri luft, end mere rørelse, lod man undertiden fire fanger trække vedvognen ud gennem fængselsporten og ind i gårdsrummene, hvor de også blev beskæftigede med at kaste veden ind i skjulene. Foretrak man at køre vognen, fulgte to fanger med. En ekstrabetjent var selvfølgelig altid tilstede. Den ved, som forbrugtes i selve fængslet, huggedes og sagedes af en enkelt fange, men af og til bistodes han af fire til seks fanger.

4. Ved forefaldende reparationer og udbedringer af fængslets lokaler og indretninger lod man flere fanger arbejde sammen. Ved ringmurens spækning anvendtes således otte fanger.

5. Ved indbringelse af varer og materialier anvendtes tre til fire fanger.

6. Ved gårdsrummenes rensning om våren anvendtes seks til otte fanger.

7. Til i påkommende tilfælde at reparere gærden om fængslets ejendom anvendtes fire fanger.

8. Efter endt arbejde om sommeraftnerne udtog undertiden efter speciel given tilladelse betjentene nogle fanger til at arbejde på de udenfor ringmuren anviste havestykker. Vogterne tog fire fanger og vagtmesterne hver otte.

9. Om sommeren luftedes en trediedel af fangerne

samtidig på den store gårdsplads mellem nordre og østre fængselsfløj, hvor enhver fange var anvist sin bestemte plads.

Som jeg ved en tidligere lejlighed har haft anledning til at udvikle var fængslets første bestyrelse efter min opfatning på en måde tvungen til at afvige fra det strenge isoleringsprincip, idet fængslets slette ventilation og cellernes vinduer, som vare af riflet glas og ikke til at åbne, gjorde det så at sige til en umulighed stadig at holde fangerne inde i cellerne. På den tid var en trækrude, for ikke at tale om et vindue helt til at slå op, anset for noget, der stred mod systemet. Det er altså let at forstå, at man lidt efter lidt gav fangerne arbejde udenfor cellerne og derefter satte dem ved siden af hverandre, idet man troede med det stadige opsyn tilstrækkeligt at have separeret dem, ialfald på en sådan måde at ikke nogen moralsk smitte kunde blive udbredt. Man overså kun, at straffen, der på grund af den lovbefalede isolation var anset for streng og derfor i og for sig lettedes ved borttagelse af en trediedel af tiden, på denne måde endydermere blev mildnet. Men herom senere.

Norums og den daværende inspektions opfatning var den, at ovennævnte tilfælde af samarbejde ikke direkte stred mod lov af 12 Juli 1848. Forsåvidt det skulde antages, at lovens bestemmelser vare overtrådte, vilde NORUM have en ny paragraf, som tillod direktøren, når fængslets præst og læge vare enige med ham om ønskeligheden eller nødvendigheden af, at enkelte fanger på grund af deres forbigeående mislige sinds- eller legemstilstand nogen tid beskæftigedes i samvær med medfanger, at iværksætte sådan undtagelse fra de i §§ 2 og 3 opstillede grundregler for fangetugten, dog således at uafbrudt opsyn af foresatte var tilstede. Det bemærkes, at den daværende inspektions formand var straffeanstaltskommissionens formand MÖNICHEN.

Navnlig udearbejdet udenfor fængselsporten fremstillede sig snart for mig som en umulighed, idet det ikke lykkedes mig at opretholde disciplinen, så længe jeg ikke stadig

havde fangerne indenfor fængslets enemærker, ringmuren. Her vil der forresten i intet tilfælde opstå nogen tvist, da det nu er en overalt anerkendt sætning, at der nødvendigvis må opstå endogså store misligheder, når man slipper fanger sammen med fri folk, selv om man etablerer et så stærkt opsyn som muligt. Der er en stærk attraktion mellem fanger og fri mennesker, navnlig af den simplere klasse, og en kanal for korrespondance og meddelelse dem imellem tilvejebringes straks på de utroligste måder. Men jeg fandt tid efter anden, at også de fleste andre afvigelser (ialfald fra lovens strikte ord) vare ikke ganske tilbørlige, for det første fordi jeg troede, at de ikke tiltrængtes, og dernæst fordi de, uden at tilføre fængslet noget moralsk godt, indeholdt en for stor lettelse i straffen. De blev derfor lidt efter lidt afskaffede og bibeholdtes ikke flere end de, som vare nødvendige for fængslets egen drift, det vil sige, at man *ved forefaldende lejlighed* lod indtil fire fanger arbejde sammen ved kullempning, træmaterialers ophejsning på lofterne, gårdsrummenes planering o. s. v. Efter klasseinddelingens indførelse kunde fanger, som havde været her i 1 år og 8 måneder eller 1 år og 10 måneder, tages til sligt fællesarbejde, medens det aldrig kom fanger tilgode, som havde været her i kortere tid. Ligeledes indførtes den forandring i det bestående, at man altid lod en fange våge over en syg fange, når dennes tilstand var en sådan, at han efter lægens opfatning tiltrængte stadig hjælp, istedenfor at tilkalde lejlighedsvis hjælp. Man ræsonnerede heri som så, at der ikke kunde være tale om et skadeligt samkvem mellem en dødssyg fange og hans plejer, og man gjorde også snart den erfaring, at dette sygevogterarbejde ikke alene blev udført med stor nøjagtighed og til lægens fuldkomne tilfredshed, men at det også var meget velgørende i moralsk henseende for den friske fange. At kun særegne fanger blev kaldte og fremdeles kaldes til at våge over dødssyge fanger, følger naturligvis af sig selv. Sløjfningen af de tilståede lettelser var bleven mig mulig,

eftersom jeg åbnede cellernes vinduer og bragte friskere luft ind.

Vi skulle nu se, hvorledes den forandrede disciplin virkede på fangebelægget i mental og fysisk henseende. Her skal kun tilføjes, at der også som en ydre lettelse, og vel også for at gøre gudstjenesten mere fyldig, var tilstedet fri kirkesøgende af begge køn at overvære gudstjenesten, idet de blev anvist plads i centralhallen, hvorfra de kunde se samtlige fanger og ses af dem under deres opstilling langs fløjenes halse (fængslet har nemlig intet særegt kirkelokale), og at også denne lettelse som forbundet med særegne misligheder i sin tid blev borttagen.

I 1869 stillede jeg de to perioder 1851—1859 og 1860—1868 op mod hinanden. Jeg valgte skemaet fra Bruchsal fængsel, som efter mit skøn indeholder de for et cellefængsel nødvendige momenter. Tabellen side 101 viser resultatet.

Man vil deraf se, at sindssygdommene aftage i den anden periode (1860—1868), som er den strengere. Den første periode har 32 fuldstændig udviklede sindssygdomme, den anden (rigtignok med et noget mindre fangetal) kun 19. Mere påfaldende er sammenligningen, når man henser til de sygelige forstemninger, idet den første periode har 325 tilfælde, medens den anden periode kun har 119. Udsættelse af fængslet på grund af sygelig sindsstemning ses også i første periode at være iværksat 149 mod 36 gange i anden periode. Af fængslets dagbøger fremgår det også, at der gennem hele den første periode af og til er sporet en deprimeret sindsstemning over det hele fangebelæg eller en stor del af samme, medens der i den anden periode aldrig vides at være sporet en sådan stemning uden over enkelt fange. Her kan også mærkes, at i fængslets første år spiller kongestioner til hovedet en betydelig rolle, idet der heraf for hvert af årene 1851—1857 er opført henholdsvis 7, 10, 25, 42, 40, 21, 12 tilfælde, medens de senere år have 4, 1, 3, 7, 4, 3, 3, 3, 2 og 1 tilfælde. Efterat være

År.	I Fangetal.			II Sygdomstilf.		III	IV Sygedage.		V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	Tilgang.	Sum.	Dagligt gennemsnit.	mindre betydelige.	betydeligere.	Sygedage på sygeafdelingen.	med fuldstæn- dig arbejds- frihed.	med delvis arbejds- frihed.	Gennemsnit af de fuldstændig og delvis arbejdsfri dage.	Dødsfald.	Selvmod.	Sygelig sindsstemning.	Sindssygdom.	Overflyttede til fællesanstalt i henhold til lov af 12 Juli 1848 § 10 in fine.	Afviste ved indbringelsen.
1851(⁵ / ₅)	227	227	139	208	100	268	161	ikke noteret	"	"	"	4	5	1	"
1852	220	417	225	755	135	559	978	1340	10.30	"	"	12	6	22	2
1853	189	432	236	954	129	281	1465	1354	11.94	"	1	64	6	7	4
1854	186	427	233	869	51	190	1157	562	7.38	2	"	56	3	20	5
1855	178	416	226	730	50	109	619	287	4.1	"	"	37	3	17	2
1856	216	437	228	688	42	257	987	824	7.94	"	"	42	1	17	4
1857	207	440	235	778	67	262	1054	1071	9.4	"	"	51	4	24	6
1858	208	441	227	674	61	519	1979	750	12.2	1	"	34	3	26	6
1859	202	425	229	523	42	703	1751	1136	12.61	"	"	25	1	15	7
1860	207	425	221	521	53	311	950	478	6.46	1	"	34	4	8	7
1861	205	447	225	477	56	436	1172	662	8.15	1	"	24	2	8	3
1862	180	403	206	433	62	996	1273	779	9.96	2	"	13	6	5	4
1863	169	371	213	435	41	591	834	371	5.66	5	"	16	"	2	5
1864	180	386	202	357	47	727	897	527	7.5	2	"	6	3	1	4
1865	178	387	202	382	49	1079	1252	748	9.90	2	"	6	1	3	9
1866	201	405	207	354	42	898	795	723	7.33	"	"	10	2	3	5
1867	177	385	192	297	31	654	703	329	5.37	2	1	4	"	3	5
1868	214	405	206	258	19	624	607	365	4.72	2	1	6	1	3	7

gjort bekendt hermed bemærkede fængselslægen, at han i tidligere år måske havde opført som hovedkongestioner, hvad han senere har givet den mildere benævnelse hovedpine, men det må bemærkes, at hovedpinerne også ere i aftagende i anden periode. De vare for 1851—57 henholdsvis 33, 66, 98, 66, 55, 60, 89 og for 1858—68 henholdsvis 54, 55, 44, 42, 19, 22, 16, 13, 20, 10 og 16.

Forøvrigt vil den nøgne liste for uindviiede let være vildledende, idet den visselig synes frygteligere end den virkelig er. Perioderne kunne vel holdes op mod hinanden, da en og samme læge var her i begge perioder, men han har også opført alt, som på nogen måde kunde passe i rubriken. Det må således udhæves, at der til sygelig sindsstemning er regnet søvnløshed med ængstelse (hvoraf haves ikke mindre end 211 tilfælde), søvnløshed med ængstelse og mismod (20 tilfælde), mismod med søvnløshed (10 tilfælde), sørgmodighed (84 tilfælde). Med hensyn til de mindre betydelige sygdomme må udhæves, at her også er alt medtaget, som på nogen måde kan kaldes en sygdom. Blandt mindre betydelige sygdomme er på listerne opført forstoppelse, alle forkølelsetilfælde, bylder, elveblæst (*urticaria*), værkefinger, hovedpine, fnat, synssvækkelse, næseblod, indgroet negl og meget andet, som i det fri liv ikke altid kommer under lægehånd og som i ethvert tilfælde næppe i den udstrækning opføres af alle fængselslæger.

Holder man fremdeles perioderne mod hinanden, ser man, at sygdommene i det hele aftage i anden periode. Første periode har således tilsammen 677 betydeligere sygdomme og 6179 mindre betydelige, medens anden periode har henholdsvis 400 og 3514. I første periode falder der altså gennemsnitlig hvert år på hver fange af betydeligere sygdomme 0.34 og af mindre betydelige 3.12, medens disse tal i anden periode ere henholdsvis 0.21 og 1.87. Gennemsnittet af de på grund af sygdom (fuldstændigt og delvis) arbejdsfri dage ses også at være mindre i anden periode end i første. For perioden 1852—1859 (1851 er

sat ud af betragtning, da den delvise arbejdsfrihed for dette år ikke er beregnet) falder der på hver fange 9.41 arbejdsfri dage og i anden periode 7.18. Sygedagene på sygeafdelingen ere imidlertid færre i første periode end i anden, idet de ere henholdsvis 3148 og 6316; der er altså mere end dobbelt så mange i anden periode. Den væsentlige grund hertil er at søge i antallet af de fanger, som have været indlagte på sygeafdelingen, hvilket igen synes at betyde, at der i anden periode har været alvorligere tilfælde af hvad der kaldes betydeligere sygdomme end i første. Følgende liste viser, hvor mange fanger der hvert år have været indlagte på sygeafdelingen.

1851 — 9	1860 — 6
52 — 5	61 — 5
53 — 12	62 — 17
54 — 5	63 — 6
55 — 4	64 — 14
56 — 4	65 — 15
57 — 4	66 — 8
58 — 9	67 — 11
59 — 9 = 61	68 — 8 = 90

Den anden periode har altså haft 29 flere sygdomme af den slags, som det var nødvendigt at helbrede på sygeafdelingen. Gennemsnitlig falder der på hver af de 61 fanger i første periode 51.6 sygedage, medens der på hver af de 90 i anden periode falder 70.2 sygedage.

Går man dernæst over til rubriken: dødsfald, stiller anden periode sig i en mærkelig grad ugunstig mod første. I første periode ses nemlig, at der kun er indtruffet 3 naturlige dødsfald, medens der i anden er ikke mindre end 17, ja dødsfaldene kunne egentlig først siges at begynde med anden periode. Ved gennemgængelse af tugthusets døds-
lister for årene 1851—1868 ses imidlertid seks fanger der at være døde, som på grund af alderen skulde have hensiddet i bodsfængslet, men som dels ere overflyttede derfra til tugthuset og dels på grund af mislig helbred ikke ere mod-

tagne i bodsfængslet. Af disse faldt 5 på første periode og 1 på anden. Regnes disse dødsfald med, bliver altså antallet af periodernes dødsfald henholdsvis 8 og 18. Af de til Akershus fæstnings straffeanstalt herfra tilbageflyttede fanger er ingen afgået ved døden ved udgangen af 1868.

Følgende liste (se side 105) udviser i hvilken alder de i fængslet døde fanger vare, hvorlænge de havde hensiddet i fængslet, af hvilken sygdom de vare døde og hvorfra de vare komne.

I anledning af de 5 dødsfald i 1863 siger fængselslægen i sin beretning fra samme år, at den større dødelighed må betragtes som tilfældig og ikke som et udtryk for en i året herskende mindre god sundhedstilstand i fængslet, da denne endogså havde været bedre end sædvanlig. At tilfældighederne her have meget at sige er klart, ikke alene hvor det gælder sygdomme som kræft og tarmslyng, men også den almindeligste fængselssygdom brysttæring. I reglen ere de af denne sygdom døde fanger indkomne som brystsvage, altså medbringende spiren til deres død, hvoraf igen følger, at de år ville stille sig ufordelagtigst, hvori der indkommer flest brystsvage fanger. Grunden kan imidlertid også ligge i straffeanstalten og den måde, hvorpå straffen fuldbyrdes. Ser man hen til første periode, kan den til sin fordel på hygieinens felt påberåbe sig, at fangerne kom mere i frisk luft, og at spisereglementet blev undergivet betydelige forandringer for de enkeltes vedkommende, idet til sine tider endogså 41.75 pct. af fangerne havde forandring i kosten. Anden periode har (siden høsten 1875) åbnet fangernes vinduer og i det hele bragt friskere luft ind i fængslet ved anbringelse af trækruder i alle korridorvinduer og ved omhyggeligere behandling af latrinrørene, hvortil kommer poudrettevæsenet. Endelig er i anden periode fangernes bad isommermånederne blevet hyppigere, hver uge istedenfor hver tredie uge.

Til sammenligning bemærkes, at der fra 1851—1868 i Akershus fæstnings straffeanstalt ialt er død 170 fanger, hvilket, da gennemsnittallet af fangerne var 7209, gør 2.36 pct., og at der i Christiania tugthus med et gennem-

Aar.	Alder.	Hvorlænge hendsiddet i fængslet?			Sygdom.	Hvorfra komme?
		År.	Md.	Dage.		
1854	33½	1	1	19	Cancer.	Akershus fæstning.
—	29½	"	8	8	Tuberculosis.	do.
1858	27	"	7	3	Phthisis tuberculosa.	Bergens tugthus.
1860	41	"	9	2	Cancer.	Christiania tugthus.
1861	26	"	6	2	Febris typhosa.	Jurisdiktionen.
1862	35	"	"	20	do.	Christiania tugthus.
—	20	"	9	17	Phthisis tuberculosa.	Jurisdiktionen.
1863	61½	1	5	5	do.	Akershus fæstning.
—	48	2	2	18	Volvulus intestinorum.	Christianssands tugthus.
—	45½	1	6	3	Phthisis tuberculosa.	Akershus fæstning.
—	25	1	10	14	do.	Christianssands tugthus.
—	20	"	9	13	do.	Jurisdiktionen.
1864	39	2	2	18	Perityphlitis.	do.
—	28	"	9	2	Peritonæitis af Ulcus perforans ventriculi.	do.
1865	24	2	3	2	Phthisis tuberculosa.	do.
—	22½	1	"	13	do.	do.
1867	20	1	2	1	do.	do.
—	22½	"	1	21	Meningitis.	do.
1868	25	1	1	19	Phthisis tuberculosa.	do.
—	34	"	8	27	Peritonæitis.	Bergens tugthus.

snitlig belæg af 3241 mandsfanger i samme tidsrum er død 52 fanger, hvilket gør 1.60 pct. Regner man i begge disse straffeanstalter kun de døde, som have været i en kraftigere alder af mellem 18 og 50 år og ikke havde udholdt en større straffetid end seks år, og man heller ikke medregner koleratilfældene, selvmord og dødsfald ved ulykkestilfælde, bliver dødsprocenten henholdsvis 0.75 og 0.80. Bods-fængslets dødsprocent (de ovennævnte på tugthuset afdøde seks fanger naturligvis ikke medregnet) bliver i samme tidsrum, selvmordene iregnet, 0.60 og uden selvmordene 0.52. Regner man kun perioden 1860—68, bliver den derimod 1.01 og uden selvmordene 0.91, altså større end i begge de nævnte fællesanstalter.

Det danske cellefængsel (Vridsløselille forbedringshus) havde på den her omhandlede tid en større dødelighed end vort. Det havde med en sum af 4203 fanger 21 døde, medens vort fængsel med en sum af 7276 fanger havde 23. Den danske femårsberetning (1863—1868) har 15 døde, af hvilke 4 selvmordere, hvilket er beregnet til 1.01 pct., altså netop det samme som i vort fængsel for perioden 1860—68. Den hele dødsprocent i Vridsløselille var 1.71 mod 0.60 i vort fængsel.

Hvad rubriken: selvmord angår er der i første periode 1 tilfælde og i anden periode 2. Herved tror jeg er kun lidet at bemærke.

Med hensyn til de følgende rubriker må mærkes, at kun VIII og IX ere selvstændige, medens X (overflyttelse til fællesanstalt) i reglen refererer sig til de foregående, idet de overflyttede dels have været sygelig forstemte og dels virkelig sindssyge. Hvad året 1852 angår, da flere ses at være overflyttede, end der haves tilfælde af sindssygelighed, må bemærkes, at overflyttelsen også har været begrundet i den legemlige helbredstilstand. I de følgende år er derimod overflyttelsesgrunden væsenlig at søge i rubrik VIII og tildels i IX. Rubriken XI er heller ikke selvstændig. Størstedelen af de afviste fanger have forhen

hensiddet i fængslet og har altså tidligere haft plads under rubrikerne VIII og IX. Enkelte af dem ere desuden afviste flere gange. Endnu må her bemærkes, at de under rubrik VIII opførte tal ere hentede fra rubriken: mindre betydelige sygdomme, og at de under rubrik IX opførte tal ere hentede fra rubriken: betydeligere sygdomme.

NORUM anfører, at udlandets eksempel støttede hans forandringer i det systematiske princip. Han havde ret for Pentonvilles vedkommende, men såvidt mig bekendt ellers ikke. I Pentonville gjorde man mange forsøg med at lette cellestraffen, men det påstås den dag idag af „*The Howard Association*“, som er misfornøjet med det nuværende engelske fængselssystem og arbejder for cellesystemets indførelse, at dette aldrig har været forsøgt med alvor i England. I Bruchsal har man altid strengt gennemført systemet, thi at der i grundetagen var en sal for fællesarbejde betyder ikke mere, end at der var enkelte fanger, som vare uskikkede til isolationen og som man beholdt der istedenfor som hos os at sende dem over i en fællesanstalt. Belgien har altid strengt holdt på systemet og det har senere Holland, Sverige og Danmark¹⁾ gjort, uden at man har villet indlade sig på de store afvigelser, som gjordes i vort fængsels første periode. At de ikke vare nødvendige for at frelse fangerne for sindssygelighed synes uigendriveligt at fremgå af mine tal. Heller ikke kan man sige, at de vare nødvendige for at bevare fangernes helbred, idet tallene fortælle os, at sygdommene ere i aftagende. Men der er flere dødsfald siden systemet toges mere på ordet, det kan ikke negtes, dog bliver spørgsmålet: ere dødsfaldene begrundede i den større isolation eller hvile de på en anden årsag? De kunne som oven berørt hvile på spisereglementet, hvorfor det, som i Danmark, bliver en sag af megen vigtighed at tage dette under alvorlig behandling, og de kunne

¹⁾ I Oktober 1866 gjorde fængselsbestyrelsen i Danmark ad administrativ vej et forsøg på at bryde med cellestraffen. Forsøget måtte opgives. Herom er naturligvis forfatteren uvidende. (Red. Anm.)

hvile på den omstændighed, at de senere år naturligvis må have flere recidivister end de tidligere år, og alene af den grund flere svækkede individer.

Det har sine store betænkeligheder at gøre en straffeanstalt for let, og da tyngden i cellefængslerne ligger i ensomheden, må man ikke uden tvingende grund for tidligt gøre brud på den. Fra de fattigste bygder og de usleste kår komme unge fanger til vort fængsel. De falde i staver over den store, prægtige bygning, over de uniformerede vogtere, over den store renlighed og orden, som hviler over den hele anstalt, over den gode og rigelige mad, over det lette, renlige arbejde, over den humane, venlige behandling. I sandhed her er stor anledning til fordærvelse, dersom ikke straffen, navnlig for de kortere grader eksekveres strengt. Hvis man ikke nøje holder på, at det mindste inventaristykke altid pusses blankt og sættes på sit bestemte sted, at samkvemmet med medfanger alvorligt søges forhindret og at takstarbejdet holdes, hvis man tværtimod ved at kalde sligt småting indbilder sig, at man udelukkende kan kaste sig over hvad man vil kalde den moralske påvirkning, så tror jeg, at man kommer til at gribe fejl. Straf må være straf, et onde, der skal gennemgås, om man end vil fjerne alt brutalt og arbejde hen til under denne proces at rejse det sunkne menneske. Det går ikke an i et cellefængsel for meget at tale om den unaturlige isolation og at den ene fange ikke skulde have lov til at sende et uskyldigt ord ind til den anden. Man må naturligvis gøre fangerne det begribeligt, hvorfor huset er bygget således som det er, hvorfor den ene fange skal sidde fjernet fra den anden, at det hele er gjort til fangernes egen beskyttelse. Man må altså gøre det til en „samvittighedssag“ for dem at overholde taushedspligten ligesom de andre dem påhvilende fængselspligter, og som en følge deraf må man straffe dem, hvis de ikke ville lystre. Det er kedsommeligt nok at gøre det i mangt tilfælde, men cellesystemet er engang noget kunstigt, og når man desuagtet må have

det, så får man finde sig i at straffe forseelser, som andensteds se ubetydelige ud. Jeg gør i denne henseende en stor forskel. Bankes der i væggen og det kan mærkes, at der bankes med telegrafisk dygtighed, straffer jeg altid og gerne ikke så ganske mildt. Kastes der åbenlyst et ord fra den ene fange til den anden, advarer jeg kun, men hvis det ikke hjælper, må naturligvis også her straf til. Det er ikke så vanskeligt at overholde taushedspligten ligeoverfor fanger, som første gang underkastes cellestraf, men vanskeligheden stiger med hver gang fangen kommer igen. Da kommer han sløvere og sløvere for alle påvirkninger, med modbydelighed for alle de stængende apparater og berøvet al mulig respekt for deres indre grund. Mit forslag går derfor ud på, at recidivisten ikke skal tages igen, når han fuldstændig har trådt sine børnesko eller når han har fyldt sit 25de år. Jeg tror at cellestraffen er skadelig for ham, sløvende, svækkende. NORUMS sunde bemærkninger om arbejdet i straffeanstalterne gør sig ikke kraftigere gældende end ligeoverfor et cellefængsels recidivister. I reglen har det ikke været muligt at lære ham noget håndværk, hvorfor han kun er en plukker, spinder, æskeklistrer, spoler eller i det højeste en væver. Er der nogen mening i, år for år, at sætte ham på krakken med dette puslearbejde, er det ikke rimeligere at sætte ham over i en fællesanstalt og der lade ham trække i sit ansigts sved, såvidt muligt under åben himmel?

Men når recidivisterne undergives deres egen lov, indser jeg ikke, hvorfor man ikke skal kunne gå længere end til to års cellestraf. Man siger at det er farligt for fangens sind at beholde ham over denne tid. I mit ovenberørte opgør for 1869 siger jeg: Om sindssygdommene skal her endnu tales lidt. De i rubrik IX opførte, fuldt udviklede sygdomme optrådte, efterat vedkommende fanger havde hensiddet i fængslet i følgende tidsrum:

Indtil 1 år.	Mellem 1 og 2 år.	Mellem 2 og 3 år.	Mellem 3 og 4 år.
36	11	4	0

Overflyttelse til fællesanstalt (rubrik X, der væsentlig refererer sig til VIII og indeholder de stærkeste af de derhen hørende tilfælde) er iværksat, efterat vedkommende fanger havde hensiddet i fængslet i følgende tidsrum:

Indtil 1 år.	Mellem 1 og 2 år.	Mellem 2 og 3 år.	Mellem 3 og 4 år.
142	36	6	1

Man ser altså, at det første år her er det farligste og dernæst det andet, men at de senere år kun vække liden bekymring.

Vil man fjerne fangen inden den tid, da faren synes hyppigst at lure på ham, så får man kun beholde ham i nogle få måneder, thi man gør ham jo ingen tjeneste ved at beholde ham gennem hele det farlige tidsrum af to år. Men er man kommen til denne grændse, hvad har man så at frygte for? For sløvhed, vil man sige. Jeg tror det ikke, når der er lagt en fornuftig progression i straffen. Redicivisten sløves, det spores ofte her i fængslet, men den første gang cellestraffede bevarer hos os sin friskhed og kvikhed, selv om han sidder her i fire år. Det kunne vi til alle tider fremvise mange eksempler på. Fra Danmark siges: hvad skal fangen gøre i fængslet, når han tilfulde har angret sin brøde og han er så godt påvirket som muligt? Hertil svares, han skal straffes. Det er umuligt at føre noget tilfredsstillende bevis for, at fangen forsåvidt er færdig med sin straf, at han er komplet i egenskab af sådan, man har derfor at lade straffetiden gå til ende, fordi dommeren i lovens medfør har forordnet det.

Jeg erkender, at der ligger et vægtigt moment i stemmerne fra Danmark og Sverige, som råbe på to år som maximum for cellestraf, men man skal lægge mærke til, at cellestraf eksekveres på forskellig måde i Norge og i de to andre nordiske lande. Vil man også hos os holde på to år som en ydergrænse, så må man konsekvent, synes jeg, gå over til den dansk-svenske methode. Det er nemlig ikke tvivl uderkastet, at forholdene hos os ere de samme

som i Danmark og Sverige. Der siges rigtignok i Sverige, at der ikke er mere sindssygelighed i cellefængslerne end i fællesanstalterne, men denne bemærkning er enestående for Sverige og må hvile på den i en vis henseende uheldige omstændighed, at cellefængslerne ere små og fordelte på mange hænder over det hele land, medens erfaringen i Danmark og hos os er samlet i et stort fængsel og af en hånd. Kan man nu i vore nabolande eksekvere straffen på den strengere måde, så kan man og bør man også gøre det hos os. Men kan man nu på den måde eksekvere cellestraf hos os (dog med den rimelige fordring, at reduktionen bliver noget anderledes, navnlig således, at der ikke aftrækkes en trediedel fra de korteste straffe, så at f. eks. 6 måneders straffetid bliver 6 måneders celle istedenfor som nu fire), forudsat at den ikke befindes at være for mild, og opnå at indtage straffefanger med dom på lige indtil seks år, så bør man naturligvis holde på den, *da det er af højeste vigtighed at kunne indtage så mange fanger som muligt af den sort, som i reglen kun forgår sig en gang og som altid og overalt vil være cellefængslernes kærne.*

Jeg går nu over til at meddele oplysning om den seneste periode 1869—1878. For disse års vedkommende udfyldes skemaet således, som på side 112 findes anført.

Jeg skal først forudskikke den bemærkning, at fængslets nuværende læge, IVAR ONSUM, begyndte sin virksomhed 1 Juli 1873, og at altså sygelisterne siden det års begyndelse ere udfyldte af ham, medens alle tidligere ere skrevne af fængslets første læge, TIDEMAND. Sammenligningen mellem perioderne kan derfor ikke længere være fuld så stringent, men man har naturligvis intet andet at gøre end at holde de forskellige rubriker op mod hverandre. Man vil på den måde fremdeles se, at sundhedstilstanden i fængslet er i stigende. Af betydeligere sygdomme falder der i perioden 1869—1878 gennemsnitlig hvert år på hver fange 0.07, medens der i perioden 1851—1859 falder 0.34 og i perioden 1860—1868: 0.21. Af mindre betydelige sygdomme falder

	I. Fangetal.		II. Sygdomstilf.		III.	IV. Sygedage.		V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.
	Tilgang.	Sum.	mindre betydelige.	betydeligere.	Sygedage på sygeafdelingen.	m. fuldstændig arbejdsfrihed.	m. delvis do.	Dødsfald.	Selv mord.	Sygelig sindstemning.	Sindssygdom.	Overflyttede til fællesanstalt som uskikkede til fortsat cellestraf.	Afvist ved indbringelsen.
1869	224	447	267	35	750	708	555	2	"	2	"	1	3
1870	197	426	212	53	505	769	455	2	"	1	2	4	3
1871	207	430	183	44	537	743	168	3	1	2	"	3	5
1872	181	397	192	19	1024	786	418	2	"	2	2	"	3
1873	157	347	149	26	200	495	179	1	"	5	1	"	1
1874	130	317	109	23	210	649	209	4	"	6	3	"	2
1875	174	327	103	10	248	383	139	1	"	2	2	"	9
1876		354	73	13	125	244	39	"	"	3	4	3	3
1877		368	57	12	102	195	65	4	"	1	1	1	8
1878		394	55	15	118	162	60	1	"	2	1	4	6
Sum		3807	1400	250	3819	5134	2287	20	1	26	16	16	43

der i perioden 1869—1878: 0.37 på hver fange, medens der i de tvende tidligere perioder falder henholdsvis 3.12 og 1.87. Af arbejdsfri dage falder der også i sidste periode kun 1.95 på hver fange, medens der i de tidligere perioder falder henholdsvis 9.41 og 7.18.

Rubrikerne „sindssygdomme“ og „sygelig forstemning“ have siden 1873 en særegen interesse, da Onsum er sindssygelæge *ex professo* og hans optegnelser derfor ere værd at lægge mærke til. Vi se, at sindssygdommene og sindsrystelserne vedblive, men de spille langt fra den rolle som tidligere. Vor læge tager dem ganske roligt, behandler dem og kurerer de fleste af dem¹⁾. Vi skulle her kun undersøge, efter hvor lang tids celleliv de sindssygelige fænomener indtraf, til støtte for vor tidligere fremsatte mening at det første år er det farligste, dernæst det andet, men at de senere ikke vække synderlig betænkelighed. Af periodens 16 fuldt udviklede sindssygdomme indtraf

inden 1 år,	mellem 1 og 2 år,	mellem 2 og 3 år,	mellem 3 og 4 år,
9	4	3	0

hvorhos mærkes at den ene af de sidstnævnte tre sindssygdomme gælder en fange, som også i 1876 under sin hensiddende i fængslet var bleven behandlet for sindssygdom, opstået inden to år. Ligeledes må mærkes, at af de 9 inden 1 år indtrufne tilfælde er der ikke færre end 5, som indtraf allerede inden et halv år.

Af periodens 26 sygelige forstemninger indtraf

inden 1 år,	mellem 1 og 2 år,	mellem 2 og 3 år,	mellem 3 og 4 år,
17	8	1	0

Her må også mærkes, at af de 17 inden 1 år indtrufne tilfælde er der ikke færre end 9, som indtraf allerede inden udløbet af det første halvår. Når man påberåber sig sindssygeforholdene, nytter det altså lidet at sætte ydergrænsen for cellestraf med to år.

¹⁾ Han har lovet mig ved en anden lejlighed i nærværende Tidsskrift at udtale sig nærmere om dette vigtige emne.

Vi skulle nu se lidt på dødsforholdene. Skematisk har forholdet været, som side 115 er anført.

Da perioden har en sum af 3807 fanger, bliver altså dødsprocenten 0.53. Den var for perioden 1860—1868: 0.91 og har altså forbedret sig noget. I Vridsløselille cellefængsel var dødsprocenten i femåret 1 April 1868—31 Marts 1873 med 18 naturlige dødsfald 1.04.

Vel beset stiller der sig ingen synderlig betænkelighed ivejen, når man holder sig til vort fængsels dødsprocent i de senere år, da den første periode 1851—1859 med en sum af 3662 fanger og kun tre naturlige dødsfald eller en dødsprocent af 0.08 forsåvidt må siges at være anomal i heldig retning.

Jeg hidsætter imidlertid fængselslægens følgende nærmere forklaring om dødsforholdene, idet han har bevist mig den tjeneste at kaste et blik på den af mig ovenfor opstillede periode:

Fra bodsfængslets læge.

I tidsrummet fra 1869 til udgangen af 1878 døde der i bodsfængslet 20 fanger.

Som hyppigste dødsårsag opføres tuberkuløse sygdomme, dels akut tuberkulose dels lungetæring, phthisis tuberculosa, hvilket en nærmere indgåen på de enkelte dødsfald skal vise.

I 1869 døde 2 fanger, hvoraf den ene stod opført på sygelisten under diagnosen hydrops ascites, den anden led af phthisis tuberculosa. Hos den første viste sygdommen og dødsårsagen sig at være kræft, en i fængslet yderst sjelden forekommende affektion og næppe ejendommelig for dette. Hos den anden patient synes sygdommen at være udviklet under fangenskabets, thi den daværende læge anfører, at fangen var frisk ved indkomsten, at han først efter over et års ophold begyndte at hoste blod; blodhosten angives opstået efter et anstrengende legemligt arbejde.

I 1870 døde to fanger; den ene af en hjerneblødning, som ikke stod i nogensomhelst forbindelse med fængsels-

	Alder.	Hvor længe fængslet?	Brøde.	Sygdom.	Hvorfra komne?
		År. Md. Dage.			
1869	51½	1 — 1 — 13	5 g. tyveri.	Hydrops ascites.	Christiania tugthus.
	25	" — 10 — 8	Brandstiftelse.	Phthisis tuberculosa.	Jurisdiktionen.
1870	23	1 — 6 — 16	Falsk.	Apoplexia cerebri.	do.
	23	1 — 5 — 8	4 g. tyveri.	Phthisis tuberculosa.	do.
1871	31½	1 — 7 — 12	Groft tyveri.	do.	do.
	22	" — 6 — 18	3 g. tyveri.	do.	do.
	28	1 — 4 — 17	4 g. tyveri.	do.	do.
1872	19	" — 1 — 18	2 g. tyveri og overfald.	Volvulus	do.
	26	" — 3 — 30	Overfald og gadeuorden.	Hyperæmia cerebri.	do.
1873	23	" — 3 — 15	Groft tyveri.	Tuberculosis acuta.	Christianssands tugthus.
1874	21	1 — 7 — 23	2 g. groft tyveri.	Phthisis.	Jurisdiktionen.
	43	" — 5 — 6	Groft tyveri.	Vitia organica cordis.	do.
	23	1 — 4 — 7	2 g. groft tyveri.	Phthisis.	do.
	30	1 — 7 — 5	2 g. groft tyveri.	do.	do.
1875	31	1 — " — 25	3 g. tyveri.	do.	do.
1877	30	1 — 10 — 21	4 g. tyveri.	do.	do.
	25	1 — 11 — 4	4 g. tyveri.	do.	do.
	26	1 — " — 10	4 g. tyveri.	Anæmia perniciosa progr.	do.
	21	" — 3 — 5	2 g. tyveri.	Meningitis tuberculosa.	do.
1878	20	" — 5 — 4	Posttyveri.	Tuberculosis acuta.	do.

opholdet; den anden, som er opført på sygelisten under diagnosen hæmoptysis, af lungetæring. Denne sidste var ved indkomsten svag og mager og klagede over cardialgi. Sygdommen begyndte med blodhoste efter 16 måneders ophold. Patienten havde forøvrigt tilbragt en stor del af sit liv på forbryderbanen og opholdt sig i fængslet for tredje gang.

I 1871 forekom der 3 dødstilfælde. Samtlige patienter døde af lungetæring. På sygelisten vare 2 af dem opførte som lidende af bronchitis chronica, den 3die af phthisis tuberculosa.

Af disse havde den ene allerede før indsættelsen i fængslet hostet blod. Den anden, i hvis familie sygdommen synes at have været arvelig, blev efter en måneds forløb læs og frembød allerede efter et par måneder tydelige tegn paa afsætninger i lungerne. Den tredje havde også sygdommen i sin familie, var svag ved indkomsten og blev tidlig syg i fængslet.

Af de i 1872 døde 2 fanger led den ene af tarmslynge (volvulus), en tilfældig sygdom, som ikke på nogen måde berører fængslets hygieine; den anden fandtes en morgen død i sin seng, uden at nogen legemlig lidelse forhen havde været bemærket hos ham. Obduktionen viste blodoversfyldning af hjernen, desuden cystiforme nyrer.

I 1873 indtraf der 1 dødsfald. Patienten var opført som lidende af febris simplex, blev syg efter 3 måneders ophold i fængslet og døde efter 36 dages sygdom af akut tuberkulose.

For 1874 findes der 5 dødsfald. En 43 år gammel murer døde pludselig af en organisk hjertesygdom; 3 af lungetæring, hvoraf den ene var opført under diagnosen dyspepsia chronica.

Den ene tæringspatient havde allerede før indkomsten haft anfald af blodhoste, og sygdommen var udviklet før indsættelsen i fængslet. Den anden, som for tredje gang opholdt sig i dette, var allerede fra tidligere indlæggelser

antegnet som brystsvag ved indkomsten. Allerede kort tid efter denne begyndte han sidste gang at hoste blod, han afmagredes stadig, og efter et halvt års tid døde han. Fader og broder vare døde af samme sygdom.

Den under diagnosen *dyspepsia chronica* behandlede tuberkulosepatient indkom i Januar 1873 og blev samme års høst angreben af en betydelig pleurit, der først langsomt resorberedes. Derefter skrantede han altid, afmagredes i høj grad og klagede over cardialgi med fordøjelsesforstyrrelser. Han døde hektisk på sygecelle i Juni 1874, og sektionen viste rigelige tuberkelafsætninger over lungehinderne, ligeledes i de forskellige underlivsorganer, med sammenvoksninger, sårddannelser og udsvedning af serum.

1875 havdes 1 død, ligeledes af lungetæring.

Fader og moder havde lidt af samme sygdom, og selv var han anført som lidende af den ved indkomsten. I 1876 døde der ingen fange, hvorimod der i 1877 indtraf 4 dødsfald. To fanger, hvoraf den ene er opført på listen under diagnosen *dyspepsia chronica*, døde af lungetæring, 1 af tuberkuløs meningitis, 1 af *anæmia perniciosa progressiva*. Den under diagnosen *phthisis* opførte patient var allerede syg ved indkomsten, han led desuden af stemningsforstyrrelser og viste sig i det hele både som en åndelig og legemlig forkommen person. Han døde efter omtrent to års ophold.

Den anden tæringspatient indkom i fængslet første gang i Juni 1873 på et år og fire måneder. Han led da af hyppige hold i brystet med dyspeptiske symptomer og var under jevnlig behandling. I Februar 1873 indkom han atter. Han så elendig ud, klagede stadig over cardialgi, blev, uagtet han fik sygekost, mere og mere anæmisk; efterhånden udviklede der sig afsætninger i lungerne, og han døde hektisk i Januar 1877.

Det opførte tilfælde af meningitis tuberculosa var en ung bondegut, som indkom, tilsyneladende ganske sund, i fængslet den 21de April 1877. Han begyndte allerede

12te Juli at klage over hovedpine med feber; sygdommen udviklede sig hurtigt, så at han døde den 21de Juli.

I 1878 indtrådte død hos et 19 $\frac{3}{4}$ år gammel menneske af bedre klasse, som indkom i fængslet i Oktober 1877. Han så ret frisk og rask ud, men i Marts 1878 udviklede der sig efter en forkølelse bronchit, der stadig forværrede sig. Den 26de Marts døde han, og sektionen viste udbredt miliær tuberkulose.

Tuberkulosen synes efter det ovenanførte at være den hyppigste dødsårsag i fængslet, og den akute skylder måske dette fuldstændigt sin udvikling; i al fald optræde de to, som ere behandlede af mig og som jeg altså nøje kender, hos sunde, unge mennesker. Derimod kan man vel ikke så ganske skrive hyppigheden af den tuberkuløse lunge-tæring alene på fængslets regning. Under min funktionstid fra 1873 er der indtruffet seks dødsfald af denne sygdom, men fire af de døde vare allerede ved indkomsten angrebne, og hos to af disse var der desuden arveligt anlæg. Af de øvrige tvende havde den ene lidt af en ufuldstændig resorberet pleurit og var ved denne i høj grad svækket; men også under fri forhold begunstiger denne sygdom udviklingen af tuberkulose, det er vel tvivlsomt om ikke udgangen også andensteds havde været den samme. Den anden patient var svag og sygelig ved indkomsten; den enhver diætbehandling og al medikation trodsende fordøjelsessygdom var måske allerede begrundet i en tuberkuløs disposition, i al fald frembragte den hurtigt en blodløshed og deraf følgende svækkelse, som gjorde legemet mindre skikket til at modstå udviklingen af en sådan sygdom. Det må bemærkes, at denne fange ikke led af nogen psykisk forstyrrelse; han befandt sig overmåde vel i fængslet og havde selv søgt sig overflyttet fra fæstningen. Forøvrigt synes det også for en nøjere granskning tydeligt, at der af de under min forgænger optrådte tæringstilfælde ere enkelte, som skrive sig udenfra og ikke skyldte fængslet sin op-rindelse; for dog ikke at give mistanke om at ville ud-

arbejde en altfor gunstig statistik, skal jeg forbigå disse. En indvending kunde måske gøres, den nemlig, at fængselslivet har påskyndet disse tilfældes dødelige udgang. Hertil skal jeg bemærke, at der i årenes løb ikke ere indkomne få af den slags patienter, som have tålt sin straf og endog ere gaaede ud i bedre tilstand end ved indkomsten. Om dette emne vil jeg måske udtale mig mere vidløftigt, når jeg om en tid kommer til at omhandle nærmere sundhedstilstanden i vort fængsel.

Christiania, 31 Januar 1879.

Ærbødigst
IVAR ONSUM.

Til

bodsfængslets direktør.

I kraft af den oven citerede lov af 13 Oktober 1857 er der her i landet i det hele bygget 55 fængler for vare-tægts- og fængselsfanger. De have tilsammen 640 enkeltceller, 83 dobbeltceller og 84 rum for dem, som ere ilagte straf af simpelt fængsel eller arrest. Betragtede som et led i vort straffeanstaltsvæsen indtage disse fængsler naturligvis den største og vigtigste plads, fordi det er her, hvor forbryderen gør sin debut og hvor han får det første indtryk. Vil man blot dømme efter det ydre apparat, må man sige, at landet står højt, hvad deslige fængsler angår, da alt synes at være så moderne og tidsmæssigt, som man vel kan ønske sig. Men går man dybere i tingen, vil man snart se, at der er ingen af vore straffesteder, som mere påkræver årvågenhed og opmærksomhed fra den overordnede bestyrelses side og som ere vanskeligere at kontrolere. Man tænke sig disse 55 fængsler spredte ud over vort store land fra det sydligste i Mandal til det nordøstligste i Vadsø og man kan begribe, at det har sine vanskeligheder med at underkaste dem en jævnlig og gennemgående inspektion. Og en sådan inspektion er visselig her nødvendig, da disse

fængslers bestyrelse vel er lagt under embedsmænd, men som mange gange bo langt borte fra dem og som i ethvert tilfælde betragte denne syssel som en småting sammenlignet med de andre embedsforretninger. Følgen deraf er igen, at disse fængsler i mangfoldige tilfælde kunne siges at stå direkte under vedkommende vagtmester eller slutter. „*An oath or a jeer in the hall or the yard can do more injury than the chaplain can overcome in the pulpit*“ siger Dr. BITTINGER. Vi straffeanstaltsbestyrere have alle følt sandheden af disse ord, når man en enkelt gang har været så uheldig at få en rå vogter, som ikke har sands eller forstand på den humane fangebehandling. Snart får man dog øje på et sådant skadedyr og får det fjernet; men hvorledes går det til i distriktsfængslerne? Hvor længe kan det ikke der gå, at både vagtmester og slutter arbejde mod det satte mål?

I slutningen af forrige år stod der i den norske tidende „Fædrelandet“ en af en præst skreven artikel, som indeholder et ord i rette tid angående vore distriktsfængsler. Jeg skal tillade mig at citere lidt af denne artikel: „Distriktsfængslet er af større betydning, end mange tro. — — — Der begynder forbryderen, den unge, der ved en slet opdragelse eller af andre grunde er ledet ind på forbryderbanen, udstår der første, ofte også anden gang sin straf, og den tid, hvori han opholder sig der, kan være temmelig lang, især hvis han er for ung eller for svag til at sættes på vand og brød. Vi have på det herværende distriktsfængsel haft unge forbrydere dømt til 120 dages fangekost. At det for disses vedkommende er af stor betydning, hvorledes fængslet er indrettet og betjent, indses let. Det beror meget derpå, om disse ulykkelige skulle kunne standses på den fordærvelige bane, de have betrådt. Distriktsfængslet har ligeoverfor dem den store opgave at forsøge at redde dem; de fleste af dem ere jo endnu ikke komne længere end, at man kan have håb om deres redning. Fremdeles kommer der ind på distriktsfængslet en stor del af distriktets forbrydere i den tid, undersøgelserne, forhørerne og sagens gang gennem

retterne står på. Også disses ophold på distriktsfængslet bliver ofte temmelig langvarigt, især hvis sagen går lige til højesteret, ja lige til Kongen. Der kan da gå et halvt år, ja over det, hen. Denne tid, navnlig forhørs- og undersøgelsestiden er en meget vigtig tid i forbryderens liv. For det første er det af stor betydning, at den påvirkning, for hvilken han i denne tid er udsat, er sådan, at den såvidt muligt ansporer ham til at afgive en sand og fuld tilståelse af sin forbrydelse. Dette er af betydning ikke alene for samfundet, hvis retsorden kræver, at forbryderen får sin fortjente straf, og at forbrydelsen kommer frem for dagens fulde lys; det er også af stor betydning for forbryderen selv; en løgnagtig bekendelse for retten er et stærkt skridt fremad på selvforhærdelsens vej, medens derimod en sanddrubekendelse ialfald kan være det første skridt på forbedringens vej. Også hensynet til forbryderens redning må altså gøre det magtpåliggende for samfundet at gøre alt, hvad der står i dets magt, for under forhørstiden at påvirke ham til sandhed. For det andet er denne tid for mange forbrydere en særegen besørgelses tid. — — — — —

Distriktsfængslet får også den vigtige opgave at påvirke forbryderen således, at den følgende straffetid kan blive ham til velsignelse; det skal forsøge ligesom at stille ham i det rette forhold på den ene side til forbrydelsen, han har umiddelbart bag sig og endnu i frisk minde, og på den anden side til straffetiden, han har foran sig; det skal søge at påvirke ham til en sand erkendelse af, ja om mulig, en sand anger over den første og til en ydmyg og villig underkastelse under den sidste som vel fortjent, ja nødvendig både for samfundets og hans eget sande vel. Forsåvidt må ordenlig indrettede og godt betjente distriktsfængsler siges at danne grundlaget for et forsvarligt fængselsvæsen.“
— — — — — Efterat have talt om vigtigheden af, at der skaffes fangerne arbejde og god læsning udenfor de strengt religiøse bøger vedbliver han: „Endelig står der endnu et punkt tilbage, og det er det vigtigste, nemlig den

præstelige betjening af fængslet. Jo vanskeligere det er for de temmelig lave lønninger at få betjente, der kunne øve nogen synderlig forædlende indflydelse på fangerne, desto nødvendigere er det, at de blive rigelig betjente med pastoral sjælesorg. Ellers vil der ikke kunne blive tale om, at distriktsfængslet skal kunne magte de opgaver, som vi ovenfor have set, det har at løse. De unge forbrydere, som efter at have gjort de første skridt på forbryderbanen, hensættes her på fangekost, tiltrænge ofte undervisning — der er jo dem, som endnu ikke ere konfirmerede, og der er end flere, som ere konfirmerede med få eller ingen kundskaber — og i ethvert fald trænge de til sjælesorg, om de skulle kunne reddes. I fængslet, hvor de få smage de første bitre frugter af sin forvildelse, gælder det, at kirken udstrækker en frelsende hånd til dem og minder dem om dåbspagten og barnelærdommen for om mulig at drage dem tilbage og vinde dem igen både for Guds rige og for det borgerlige samfund.“ — — — Efter nærmere at have udviklet betydningen af præstens gerning ligeoverfor de forskellige fanger vedbliver vor forfatter: „Men ere nu vore distriktsfængsler således stillede, at de kunne vente at blive ordenlig betjente med pastoral sjælesorg? Det er glædeligt at erfare, at vedkommende myndigheder i den senere tid have haft sin opmærksomhed henvendt herpå; thi det tør vel være at befrygte, at den sag hidindtil har været altfor lidet påagtet. Det er jo i det hele taget først i de senere år, der hos os er begyndt at vågne nogen erkendelse af, at fængsler er noget andet end steder, hvor slette subjekter puttes ind for en tid, og at de have en stor sædelige opgave at løse. Det er især en omstændighed, som står hindrende i vejen for en ordenlig pastoral betjening af distriktsfængslerne, og det er, at de præster, som skulle betjene dem, sidde i embeder, der kræve deres fulde tid og kraft. Flere af vore distriktsfængsler ere således beliggende inden store, vidtstrakte præstegælde, hvor der kun er en fast ansat præst, der selvfølgelig ikke kan afse synderlig tid og kraft til fængslets betjening. Dette er

en mislighed, som vel nu er vanskelig at råde bod på. Dertil kommer en anden omstændighed, der ialfald hidindtil vistnok ikke har været uden indflydelse; der har været gjort altfor lidet for at minde præsten om hans gerning ved fængslet og lægge ham den ret på samvittigheden. Han er som oftest kommen til menigheden uden engang at vide, at der findes et fængsel, som han har at betjene. Når han nu kommer der, så ser han jo nok, at fængslet er der, og deraf kan han jo slutte, at det må påligge ham at have sin opmærksomhed henvendt også derpå som på alt andet i menigheden; men der har ingen eller intet været, som har pålagt ham som en speciel pligt at tage sig af fængslet; ingen har heller spurgt efter, om han har taget sig af det o. s. v. Først i den allersidste tid have vedkommende autoriteter begyndt at henvende sin opmærksomhed herpå. — — — Der kunde rettes en smule herpå derved, at der, når embeder, der have med betjeningen af distriktsfængslerne at bestille, opsloges vakante, i bekendtgørelserne udtrykkelig blev bemærket, „at den ansættende sognepræst (eller kapellan) er forpligtet til at betjene det inden præstegældet værende distriktsfængsel.“ — — — Det er ikke uvæsenlig, at præsten føler sig for en del også som fængselspræst. At give ham nogen instruks med hensyn til hans virksomhed i fængslet vil vel næppe lade sig gøre; dette må det vistnok overlades til præstens skøn selv at bestemme. Derimod turde det ikke være aldeles upraktisk, at pålægge ham at føre en særskilt dagbog, hvori fængselsbesøgene og en kort besked om, hvad der ved dem er udrettet, indførtes; denne dagbog blev da at forelægge visitator ved hver visitats. I ethvert fald bør betjeningen af fængslerne mere end hidindtil være genstand for provst og biskops opmærksomhed. En sørgelig omstændighed er det, at det er så vanskeligt at få distriktsfængslerne forsynede med prædiken om søn- og helligdagene. — — — En velsignet ting er det, at det nu er ordnet således, at præsten

kan beskikke en lærer til at læse med de fanger, der trænge til undervisning.“

Ifølge fængselsloven skal der ved hvert distriktsfængsel være indtil fire af komunebestyrelsen valgte tilsynsmænd. Det går imidlertid hermed som med så meget andet påbudt, at det ikke virker noget, med mindre det er forstået. Opinionen for fængselsgerningen findes næsten ikke i vort land, man påtager sig derfor i mange tilfælde tænker jeg den kommunale pligt at tilse fængslet, men man ved ikke hvorledes man skal gribe tilsynet an. Derfor kan det ikke noksom anbefales, at den offentlige mening bliver bearbejdet og oplyst om alt, hvad der vedkommer fængsler og fangevæsen, hvilket straffeanstalts-kommissionen af 1837 forstod, idet den skaffede sig midler til at oversætte og udbrede gode skrifter om materien. Påfaldende er det, hvor hyppigt der rømmes fra vore distriktsfængsler. Det ser ud som om man troede, „at systemet opretholdes fuldstændigen ved sin egen kraft,“ idet man har en blind tillid til cellerne, således som de ere komne fra arkitektens hånd.

Til en udsigt over fængselsforholdene i landet hører også en redegørelse for, hvad der er gjort og gøres i præventiv retning. Her støde vi på vore penitentiære forholds *corde sensible*, thi der er desværre i denne retning, som naturligvis er den interessanteste og vigtigste af dem alle, gjort alt for lidet. Vi eje en liden agerbrugskoloni „Toftes Gave“, der siden 1859 har virket som sådan, efterat den tidligere havde ført et kummerligt liv som redningsanstalt i Christiania. Den ejede tidligere gården Risebro i Ullensaker, i nærheden af Dals jernbanestation, men det flygtigste blik på den hele institution måtte straks fortælle den nogenlunde kyndige iagttager, at den på langt nær ikke var, hvad den skulde være. Gården var på grund af jordsmonet tung at drive, de i og for sig uhensigtsmæssige bygninger lå fortrykte nede i et lidet dalføre og gjorde et uhyggeligt indtryk. Præstegældets kirke var langt borte, den nødvendige orden og renlighed syntes overalt at være

meget sparsom, mellem gutter og piger var der ikke den ønskeligste separation, hvorhos man så fuldstændig syntes at savne den familieånd, som skulde belive og varme det hele. Anstaltens direktion havde også øje for disse og andre mangler, og da loven af 3 Juni 1874 optog en bestemmelse om deslige anstalter, satte den sig i bevægelse i den hensigt at reformere det hele. Nævnte lov gør nemlig følgende tillæg til vor kriminallovs kap. 6—8:

„Derhos kan dommeren, forsåvidt dertil er adgang, på personer i den nævnte alder (mellem 10 og 15), istedenfor straf af fængsel eller ris, efter indhentet betænkning fra fattigkommissionen på det sted, hvor angældende hører hjemme, anvende indsættelse i opdragelses- eller redningsanstalt, hvis plan af Kongen er stadfæstet. I sådan anstalt forbliver angældende, sålænge det af anstaltens bestyrelse anses fornødent for hans moralske forbedring, dog ikke udover det fyldte 16de år.“

Direktionen fandt grund til, som et forsøg, at åbne anstalten for unge forbrydere men besluttede først at opgive den u hensigtsmæssige gård Risebro og istedenfor den at købe gården Nedre Sund paa Helgøen i Mjøsen. Dette skete; men da midlerne til planens videre realisation vare utilstrækkelige, satte direktionen sig i forbindelse med en del andre mænd, blandt hvilke kirkedepartementets og justitsdepartementets chefer, og gjorde et almindeligt opråb til publikum. Den ansøgte desuden storthinget om bidrag, hvilket dog afsloges; men da regeringen, som kgl. proposition, optog anstaltens andragende om at bevilges kr. 40000, som det halve bidrag til byggeforetagendet, blev den bevilget af 1878 års storthing. Den 10 December 1877 flyttedes anstalten til Helgøen. Bygningerne ere dog endnu ikke fuldførte, hvorfor anstalten fortiden har et belæg af kun 50 gutter, medens den vil kunne rumme 120 i fire afdelinger, når alt er færdig. Piger har anstalten i den sidste tid ikke befattet sig med og vil heller ikke gøre det. Den ny gård indeholder 463 mål dyrket og 500 mål

udyrket jord, dels naturlig eng dels havnegang, hvoraf det meste af samme gode beskaffenhed som den dyrkede jord, så der er rig anledning til sysselsættelse med jordbrug. Gården har hidtil kunnet føde 10 heste, 50 kør, 12 svin og endel småfæ. Den er indkøbt for 17000 spd. Den ligger ligeoverfor Næs hovedkirke, kun adskilt fra den ved et sund, og på Helgøen er desuden et kapel, hvori gudstjeneste hver fjerde søndag. Den nuværende forstander er cand. theol. P. HELGEBY, en mand, som gennem en artikel i Morgenbladet har udtalt sunde anskuelser om opdragelse af moralsk forvildede og fordærvede børn, og som derhos heldigvis er en fjende af al slags humbug, hvoraf der i vore dage ikke findes så ganske lidet på de penitentiære marker.

Man skulde altså tro, at alting hos os var i bedste velgående, hvad de præventive anstalter angår. Vel begyndt er halv fuldendt, siger man jo, og det kan ikke negtes, at den begyndelse, som i den allersidste tid er gjort, er god. Men hvad forslår „Toftes Gave“? Det er jo næsten kun en dråbe i havet, og endnu ikke er den opinion født hos os, som kræver stadig opmærksomhed og bistand fra det offentliges side til redning for de stakkels børn, som på grund af ulykke og dem utilregnelige omstændigheder sikkert ville gå tilgrunde. Men hverken føler man det moralske ansvar eller indser det økonomisk ukloge i at lade det forvildede barn modnes til forbryder, med udsigt til at gennemgå den hele række af rigets straffeanstalter. Enhver straffeanstaltsbestyrer føler bedst, hvorledes håbet lidt efter lidt glipper en ud af hånden, eftersom der overgår forbryderen en ny dom, og hvor det er vigtigt at begynde nedefra, medens gemyttet endnu er friskt og fordærvelsen endnu ikke har sløvet eller forstenet individet. Man kan have fuld sympathi for hvad der gøres i straffeanstalterne, for at de overensstemmende med de nye teorier kunne være så systematisk ordnede som muligt med fangens rehabilitation som øjemed, men man er fristet til at opgive denne sym-

pathi, når man ser, at der ikke samtidig gøres noget klækkeligt for den opvoksende ulykkelige slægt, der ligesom kun venter på den kriminelle lavalder, som et opråb til staten om at tage sig af den, skønt da i reglen for sent, og man har en fornemmelse af, at midlerne ere tagne fra de små og givne til de store.

Et lidet blik på vore kriminalistiske tabeller viser os, hvor utilstrækkelig en redningsanstalt på 120 børn er for vort land. I femåret 1871—1875 (for senere år haves endnu ikke tabeller) er der afstraffet af børn mellem 10 og 15 år:

1871:	156	gange	gutter	}	168
	12	—	piger		
1872:	235	—	gutter	}	256
	21	—	piger		
1873:	338	—	gutter	}	356
	18	—	piger		
1874:	322	—	gutter	}	339
	17	—	piger		
1875:	185	—	gutter	}	210
	25	—	piger		

Tabellerne tælle ikke individerne, så rimeligvis i disse store tal et og samme individ kan optræde flere gange, men tilnærmelsesvis angive de dog tallet på de dømte børn. Det er visselig ikke for højt beregnet, når man til disse tal lægger det halve, betegnende de børn, som vel ere for-dærvede og forvildede, uden at de dog vitterligt have over-trådt straffeloven, eller som vel have overtrådt den, men som enten have undgået politiets opmærksomhed eller af en eller anden grund have sluppet for tiltale. Går man på denne måde ud fra året 1875, hvis formindskede tal rimeligvis ere begrundede i det ny tillæg til kriminallovens cap. 6—8, ifølge hvilket børn mellem 10 og 15 år i enkelte tilfælde istedenfor at ilægges straf kunne tildeles en alvorlig ad-varsel og formaning i retten, så får man en årlig tilvækst

af 300. Om end dette tal må reduceres noget for pigernes vedkommerde og de gutters, som optræde mere end 1 gang, så viser det sig dog betænkeligt stort. Nogen grund til fremtidig formindskelse er næppe tilstede, sandsynligheden er snarere for, at tallene ville øges. Og disse tal betegne alle slags forbrydelser, mord, ildspåsættelse, falsk, bedrageri overfald, omgængelse mod naturen, men fremfor alt naturligvis tyveri. Købstæderne og især Christiania, som den voksende hovedstad, tage naturligvis broderparten af tallene på sig, hvilket ses af følgende sammenstillen:

1871: 105 gutter	}	115,	af hvilke fra Christiania:	39 gutter	}	45.
10 piger				6 piger		
1872: 159 gutter	}	178,	—	101 gutter	}	110.
19 piger				9 piger		
1873: 266 gutter	}	279,	—	149 gutter	}	153.
13 piger				4 piger		
1874: 239 gutter	}	255,	—	109 gutter	}	114.
16 piger				5 piger		
1875: 124 gutter	}	141,	—	59 gutter	}	64.
17 piger				5 piger		

Man ser, at pigerne næsten udgør en svindende størrelse ved siden af gutterne, hvorfor heller ikke trangen til en egen anstalt for dem er så stor som hos gutterne, medens man for deres vedkommende måske kan blive stående ved den af Stockholmer-kongressen sanktionerede mening, at anbringelsen af det forvildede barn i en god, alvorlig og kristelig familie er den bedste foranstaltning, men hvem tør negte, at der endnu hos os er et skrigende savn efter redning —, eller for at bruge det smukkere og mere anbefalelsesværdige udtryk — opdragelsesanstalter for moralsk fordærvede gutter? Alene Christiania kan tiltrænge en anstalt for sig, thi i denne by kender man næsten ikke habituelle forbrydere uden i barnealderen, eller begrebet bande

med en chef i spidsen, uden af så små individer, at man næsten skulde troe, at de legte med forbrydelsen, ligesom man ser børn af de lykkeligste klasser lege røvere. Men desværre, der er en sørgelig alvor i legen, og det vilde være en velsignelse for vort samfund, om den snart kunde blive endt.

Ågeberg, 10 Februar 1879.

De
forebyggende bestræbelser

ligeoverfor

brødefulde og forsømte børn.

Af FR. STUCKENBERG.

Hensigten med nærværende artikel er i korte træk at gøre rede for de forebyggende bestræbelser ligeoverfor brødefulde og forsømte børn i de stater, hvor en fuldstændig eller væsentlig gennemførelse af institutioner i denne retning har fundet sted. Således slutter den sig til den side 71 optagne artikel om: Betydningen af forebyggende bestræbelser ligeover for forsømte børn. Det er ikke alle de forskellige former, hvorunder de nævnte bestræbelser optræde, som skulle omhandles, men kun de af disse, som lovgivningsmagten selv har besluttet eller i hvert tilfælde sluttet sig til og anerkendt. De stater som her således ville blive omtalte, ere England, Frankrig og Belgien og tildels Unionen i Amerika. Et betydeligt materiale findes i så henseende i den af den protestantiske præst E. ROBIN i Paris nys udgivne bog om dette spørgsmål, hvilken findes omtalt i den foran nævnte artikel i Tidsskriftets nærværende

årgang. Ligeledes har OTHENIN d'HAUSSONVILLE i artikler i flere årgange af „Revue des deux Mondes“ belyst de samme forhold, hvilke for Belgiens vedkommende blandt andet findes behandlede i „Das belgische Gefängniswesen“ af W. STARKE. Foruden hvad dertil lovbestemmelser, officielle rapporter og beretninger meddele, kan endelig henvises til de omfangsrige forhandlinger på den penitentiære kongres i Stockholm om dette spørgsmål. Dette rige og interessante materiale giver imidlertid, når en meget begrænset form, således som i nærværende tilfælde, er nødvendig, ikke få vanskeligheder at overvinde.

Med hensyn til de brugte betegnelser „brødefulde og forsømte børn“ må forudskikkes, at den første omfatter børn, der have begået en forbrydelse; den sidste børn, som ved betleri, skulkeri, omflakken uden at søge hjemmet, ulydighed og trods ligeoverfor forældrenes befalinger vise en forsømt moralsk og intellektuel opdragelse. Hvorimod forældreløse, forladte børn og sådanne, som ved tilfældigheder, som forældres sygdom og afsoning af straf, midlertidig behøve støtte (casual children), i almindelighed overalt forsørgeres af særlige offentlige institutioner.

Den engelske fredsdommer BARWICK BAKER siger i sit lille skrift „Thoughts after the Congress“: „Alt, hvad vi kunne gøre, er at forebygge eller formindske forbrydelsen i fremtiden; det skete er forbigangen, ene fremtiden er mere eller mindre i vor magt.“ I denne udtalelse ligger den almindelige grundtanke i de voksende bestræbelser, som have betegnet den penitentiære sags udvikling, for gennem straffen at opdrage fangen til et ordnet liv i fri forhold. Denne måtte selvfølgelig lede bestræbelserne hen imod at begynde opdragelsen fremfor alt hos de unge forbrydere og måtte føre til særlige forholdsregler ligeoverfor disse. Men den ovennævnte udtalelse peger videre endnu. Skal nemlig fremtiden blive vor, må bestræbelserne for denne fremtid tage fat så tidligt som muligt, forinden sporene af det forbigangne ere blevne for dybe. Derved bliver arbej-

det mindre vanskeligt også for den lidende part, og sandsynligheden af et godt udbytte vokser. Kunde man altså, istedenfor at vente til forbrydelsen forelå, skaffe sig indflydelse der, hvor selve de slette tilbøjeligheder eller svag villie i forbindelse med uheldige livsforhold vidnede om fare for den indtrædende forbrydelse, var man rykket målet betydelig nærmere. Således skødes lidt efter lidt de rent forebyggende bestræbelser ligesom for brødefulde og forsømte børn frem i forgrunden, og af disse udsprang de omhyggelige og udstrakte forholdsregler, som i flere stater ere i virksomhed og som uimodsigelig betegne det vigtigste trin i den penitentiære sags udvikling i de sidste 20 til 30 år.

En særlig behandling af forbryderiske børn var altså det første skridt i udviklingen, og i så henseende lå det nærmest at foretage en adskillelse af børnene fra de voksne. Dette var alt længe erkendt i Belgien som rigtigt, men man var dog ikke nået længere end til at foretage adskillelsen indenfor fængslets mure. Vel bestemte code pénal af 1810, at anklagede børn under 16 år, som erklæredes for fri, fordi de havde handlet uden skelneevne (*sans discernement*), skulde indsættes i et fængsel (*maison de correction*) til opdragelse. De derimod som havde handlet med skelneevne (*avec discernement*) skulde dømmes ind i et fængsel (*maison de correction*) til straf. Opholdsstedet blev imidlertid det samme som før, og der var endnu ikke tale om særegne anstalter for børnene. Værd er det at lægge mærke til den adskillelse, som her gøres imellem om handlingen er udført med eller uden skelneevne (*avec* eller *sans discernement*). Denne adskillelse, der allerede findes i den franske code pénal af 1791, går nemlig bestandig igen i alle senere bestemmelser om børns behandling ikke blot i Belgien og Frankrig men også indirekte i England, ligesom den har fundet et udtryk i den tyske rigsstraffelovs § 56. Den er ikke begrændset af nogen bestemt alder indenfor den i de forskellige stater fastsatte aldersgrændse for unge forbrydere.

Særlig i Belgien har den fået stor betydning for unge forbryderes behandling derved, at, som alt i en tidligere artikel anført, de belgiske domstole ved hele den penitentiære sags udvikling efterhånden ere førte til at benytte frikendelsen på grund af manglende skelneevne i stort omfang, ligesom de derhen hørende penitentiære institutioner synes udviklede med dette mål for øje. Oplysende er det således, at i 1876 fandtes i anstalterne i Namur 280 drenge, af hvilke 260 vare frifundne og 20 dømte, og 111 piger, af hvilke 97 vare frifundne og 14 dømte. Når ARENAL i en rapport om dette spørgsmål til kongressen i Stockholm fremhæver vanskeligheden ved at bestemme tidspunktet for skelneevnens indtræden, viser også dette betydningen af denne adskillelse, hvorved man bliver i stand til at give individet en langt fyldigere og fuldstændigere opdragelse end gennem en mulig meget kort straf, efter hvis udløb et tilbagefald måtte kunne ventes. En herhen hørende bemærkning gør d'HAUSSONVILLE i en af hans foran nævnte artikler, idet han henleder opmærksomheden på den mere end tilsyneladende modsigelse, der er imellem lovens bestemmelser om mindreårige, hvem den fraskriver mangel på evne til at træffe civilretlige dispositioner, medens den tillægger en langt tidligere alder skelneevne i kriminel henseende.

Den foran nævnte bestemmelse i code pénal af 1810 førte således ikke umiddelbart til særegne anstalters oprettelse, men opmærksomheden for en særegen behandling af børnene bragte syn for, at denne behandling måtte være overvejende pædagogisk, og overbevisningen om denne opdragelses vigtighed førte lidt efter lidt erkendelsen med sig om nødvendigheden af særlige anstalter for unge forbrydere, hvor de mange forskellige hensyn, som måtte tages, først kunde ske fyldest. Forinden Belgien imidlertid nåede såvidt, havde man i juliregeringens første år bygget fængslet *La Petite Roquette* i Paris. Dette var vel egentlig bestemt til kvindefanger og skulde indrettes efter det auburnske system, men under opførelsen forandredes

det til et cellefængsel for brødefulde børn. Loven af 1850, hvorom senere, forandrede forholdene i dette fængsel, der under kejserdømmet lukkedes som korrektionsanstalt og nu i hovedsagen er departemental arresthus for unge forbrydere under anklage eller hvis straffetid er indtil seks måneder. Fik dette fængsel ikke den tiltænkte betydning, så havde dets indretning dog betydningsfulde følger. Striden, som var bleven ført om fængslets indretning til cellefængsel¹⁾, medførte, at man ad privat vej satte sig i bevægelse for at indrette korrektionsanstalter, for brødefulde børn, på landet, hvor disse skulde beskæftiges ved agerbrug. Dette førte til oprettelsen af agerbrugskolonierne i *Mettray* 1839 og senere Val d'Yèvre med mange flere. Derved slap sagens ordning for en del ud af statens hånd, og endnu er det ikke lykkedes at bringe nogen ensartethed tilveje mellem de 40 private og 12 statsanstalter, som findes i Frankrig.

I Belgien var imidlertid udviklingen skreden sikkert frem, og samtidig med at man i 1847 kunde tage den første korrektionsanstalt i St. Hubert i brug, var også den hele ordning fuldfærdig i alle enkeltheder. Jo mere man havde givet sig af med spørgsmålet, desto klarere var det blevet, at de onder, der skulde modarbejdes, vare af en sådan natur, at der behøvedes en opdragelse, der besad en vis grad af strenghed ved siden af et omhyggeligt tilsyn. Dette er det, man i det penitentiære sprog kalder: *korrektional opdragelse*. Denne måtte komme til anvendelse på alle unge forbrydere (*enfance coupable*), medens man fra disse måtte adskille betlende og vagabonderende børn (*enfance abandonnée*), hos hvilke der var en fare for at komme ind på forbryderbanen og som derfor også måtte underkastes en opdragelse

¹⁾ d'Haussonville gør opmærksom på, at der i *Mettray* findes et såkaldt *maison paternelle* for børn, der optages efter forældrenes ønske. I denne afdeling anvendes og erkendes cellen for det eneste system, der kan fæmme disse urolige børn.

i andre statsanstalter. I denne adskillelse i forbindelse med betydningen af tilstedeværelsen af eller manglen på skelneevne findes hovedreglerne for behandlingen af brødefulde og forsømte børn i Belgien.

Da det er givet, at alle af den brødefulde ungdom have forbrudt sig mod loven, må de stilles for dommeren, og han må træffe valget mellem dom og frikendelse efter de ovenanførte bestemmelser. I sidste tilfælde afgør han spørgsmålet om individets anbringelse i en opdragelsesanstalt. Den belgiske lovgivning har ingen minimal grænse for strafbarhedens alder; derimod fordrer den afgørelsen af skelneevnens tilstedeværelse eller ikke indtil det sekstende år. Denne alder danner altså grænsen for indsættelsen til straf eller til opdragelse i en korrektionsanstalt. Dog kunne unge forbrydere indtil 18 år, når de særlig trænge til opdragelse, indsættes i slige anstalter. Disse ere i *St. Hubert* for drenge, der oplæres til agerbrug, i *Namur* for drenge der oplæres i håndværk, og en særlig anstalt i *Namur* for piger. Kun de, hvis domme lyde på mere end seks måneder indtil to år, indsættes i korrektionsanstalterne i *Namur*. Er straffetiden under seks måneder, afsones den i de stedlige fængsler. Dette er begrundet i erkendelsen af, at den opdragelse, som korrektionsanstalterne byde, fordrer tid for at kunne udføres og give et godt resultat. Er straffetiden over to år, anbringes de i straffeanstalten i *Louvain*. Ligeledes anbringes i korrektionsanstalten i *Namur* børn fra byerne, som ere over 14 år og ere frifundne; hvorimod alle indtil det fjortende år og børn fra landet indtil det sekstende år, som ere frifundne, anbringes i agerbrugsanstalten i *St. Hubert*. De børn, der ere frikendte, kunne holdes i anstalterne til det et og tyvende år, de dømte i reglen ikke ud over det attende år. At de frifundne ere skilte fra de dømte i samme anstalt er en selvfølge, ligesom også at omsorgen for legemlig og åndelig udvikling er stor. Alle over fjorten år væmmes til ordnet arbejde. Cellen anvendes i almindelighed kun som disciplinærstraf. At gå nærmere

ind på den særlige ordning og ledelse af disse anstalter er ikke denne artikels opgave, og det må derfor være nok at bemærke, at den omsigt og omhu i alle enkeltheders ordning, den harmoniske forbindelse og sammensmeltning, som overhovedet udmærker de penitentiære forhold i Belgien, også findes anvendt i disse anstalter.

Omtrent samtidig med oprettelsen af korrektionsanstalten i *St. Hubert* for brødefulde børn giver loven af 3 April 1848 bestemmelser om indretningen af statsanstalter for belende og vagabonderende børn. Disse vare hidtil anbragte i arbejdsanstalterne (*depôts de mendicité*) sammen med ældre individer af samme slags. At der af denne sammenblanding måtte udvælde en betydelig demoralisation var åbenbart.

Hvor stor trangen var til den iværksatte forandring fremgår af efterfølgende tal:

Af børn og unge mennesker fandtes nemlig			
i	1845.	1846.	1847.
i fængslerne	2575.	5886.	9352.
i arbejdsbusene	1823.	2914.	3697.
Ialt	4398.	8800.	13049.

Dette er altså den anden klasse af børn, de forsømte, som her bliver tale om; de børn, hvis sløtte vaner og dårlige livsforhold medføre fare for kommende forbrydelser. Det er forøvrigt en selvfølge, at anstalterne for disse børn må have en noget anden karakter end de ovenfor nævnte, som i grundtrækkene ere fængsler. Man har derfor også kaldt dem *colonies agricoles de réforme* eller *écoles de réforme*. Skønt navnet i og for sig ikke har nogen afgørende betydning ligeoverfor ordningen af institutionen, skal det dog bemærkes, at navnet „reformskole“ er i England og i Unionen betegnelsen for de skoler eller anstalter, som svare nærmest til korrektionsanstalterne i Belgien, medens Englands og Unionens industrielle skoler svare til Belgiens reformskoler. Disse anstalter, som DUCPETIAUX har kaldt „vore adoptivbørn“, findes i *Ruyssede* og *Wyngheue* for

drengene, og af disse er den sidste særlig bestemt for drenge, som oplæres til søvæsnet, og i *Beernem* for piger. De ligge alle tæt op til hverandre, i nærheden af Gent. Af hensyn til deres opgave og til den befolkning, de ere indrettede for, har man valgt en beliggenhed fjernere fra store byer, for derved at undgå berørelsen med slette elementer, ligesom man har gjort dem til agerbrugskolonier for derved at vænne børnene til strengt arbejde, til at tåle vejrligets omskiftelser, til praktisk virksomhed også i de håndværk, som have særlig betydning for landbefolkningen, ved siden af at man ved denne beliggenhed har udsigt til at forøge børnenes legemlige udvikling og styrke deres helbred. Ligesom imidlertid den strenge orden og pligt i anstalterne skal gøre dem til dygtige og flittige menneskere, der føle glæde ved arbejdet, således lægger man på den anden side vægt på at vinde deres tillid og hengivenhed. Det ligger derfor også i forholdenes natur, at disse anstalter ere åbne på alle sider. Anstalterne kunne rumme 600 drenge og 300 piger.

Loven af 3 April 1848 sætter aldersgrænsen for indsættelsen til 18 år. Indtrædelsen i anstalten kan være frivillig, og opholdet skal da for første gang vare mindst seks måneder, for følgende gauge mindst et år. Er det pågældende barn dømt til at indsættes for betleri eller omflakken, varer det første ophold to år, senere fire år. Dersom barnet er frifundet for betleri eller omflakken, bestemmer dommeren varigheden af opholdet, som kan udstrækkes til det et og tyvende år. De fleste børn ere mellem 12 til 14 og 14 til 16 år. Det gennemsnitlige ophold er for drenge tre år og for piger to år. Mere end halvdelen af dem, der forlade anstalterne, har fyldt seksten år. Endnu skal kun bemærkes, at børnene ere delte i afdelinger med et militær tilsnit.

Til den nævnte lov af 1848 slutter sig en lov af 6 Marts 1866 og §§. 343—347 i code pénal belge af 1867, ifølge hvilke bestemmelser ethvert sundt individ over fjorten år,

som træffes betlende eller omflakkende, skal straffes og derefter stilles til regeringens disposition. Straffen er fængsel fra 1 til 7 dage og i tilfælde af gentagelse 8 til 15 dage, som altid skulle afsones i celle. Individer under fjorten år, som ere overbeviste om betleri eller omflakken, skulle føres for dommeren men ikke straffes; derimod stilles de til regeringens disposition, det vil altså sige indsættes til opdragelse.

Når jeg sålænge har dvælet ved den belgiske ordning, ligger det i, at der i dens simple, klare og rene bestemmelser, i deres praktiske, konsekvente og sammenhængende udførelse er såmeget, der uvilkårligt vækker beundring og binder interessen. Man føler, at det har været en tanke og en ånd, der har ledet udviklingen, der har evnet at gøre sig gældende i de mindste enkeltheder og som har været mægtig nok til at give sine værker livskraft. Fransk-mændene d'HAUSSONVILLE og FELIX VOISIN, som besøgte Belgien på den franske enquête-kommissions vegne, have således ikke overdrevet i mindste måde, da de udtalte, at Belgien havde besluttet at betræde ny baner med tro til resultaterne af dets anstrengelser, og at man, når man har set dets anstalter, må sige, at intet er forsømt for at nå det mål, som alle civiliserede nationer tilstræbe, fængernes forbedring. Loven af 5 Juni 1875, som indfører cellestraffen i Frankrigs departementsfængsler, kan anses for resultatet af dette besøg i Belgien.

Ligesom den forannævnte lov således bærer også den franske lov af 5 August 1850 (*sur l'éducation et le patronage des jeunes détenus*) vidnesbyrd om belgisk indflydelse. Det kan i så henseende bemærkes, at den udgik to år efter, at ordningen i Belgien var slået fast. Denne lov indeholder de endnu gældende hovedbestemmelser på dette område i Frankrig. Foruden at den i overensstemmelse med code pénal hævder adskillelsen imellem om individet besidder skelneevne eller ej indtil det sekstende år, bestemmer den, at unge forbrydere under anklage eller dømte til en straf

af højst seks måneder skulle deteneres i de departementale fængsler. Ere de dømte til en straf af seks måneder til to år, anbringes de i de penitentiære kolonier, hvor de i de første tre måneder af straffetiden holdes adskilte fra de øvrige. Ligeledes anbringes de, der ere frikendte af mangel på skelneevne men som skulle overgives til opdragelse, i de samme penitentiære kolonier, hvor de kunne holdes til tyve års alderen. Som særligt bestemmer loven, at der kan finde en vilkårlig løsladelse sted på grund af god opførsel, ligesom det på grund af manglende skelneevne henviste barn kan blive fri før indsættelsen, hvis et patronageselskab vil modtage det. Udførelsen af loven har imidlertid ikke svaret til hensigten, fordi, siger den franske enquête-kommission, de mange private anstalter vanskeliggøre ensartetheden, fordi adskillelse mellem dømte og frifundne så godt som ikke udføres og fordi det ikke er praktisk at lade alle de detenerede uden hensyn til deres meget forskellige udspring opdrage ved landbrug. Hvad derimod loven medførte var adskillelsen af børn under seksten år fra ældre fanger, hvilken hidtil ikke havde fundet sted i Frankrig, når undtages forsøget, som foran omtalt, med La Petite Roquette i Paris. Iligemåde foranledigede loven oprettelsen af et større antal af korrektionsanstalter. — Det er en selvfølge, at loven stiller alle disse anstalter også de private under statens tilsyn.

Ved siden af de mangler, hvoraf efter det foregående behandlingen af de brødefulde børn lider, savner man i Frankrig lovbestemmelser og institutioner, som særligt arbejde på de forsømte børns opdragelse. „Barnet“, siger ROBIN, „vil altid være tilgængeligt for indflydelsen af den omgang, hvori det lever; derfor er opdragelsen af betydning“. Den første pligt er at forhindre fordærvelse ved andre. Fra arresteringsøjeblikket bør den penitentiære behandling være rettet på opdragelsens indflydelse. Derfor har et patronageselskab i Versailles grundet et optagelseshus, hvor det arresterede barn anbringes istedenfor i fængslet, og hvor der gives under-

visning, således som man i Amerika og England har optagelsesthus eller politistationer med celler. På dette spørgsmåls ordning er opmærksomheden stærkt rettet i Frankrig. Med dette for øje ere ROBINS bog og d'HAUSSONVILLES artikler skrevne. De søge begge at fremstille betydningen af, at opdragelsen begyndes så tidlig som muligt. Efter at have givet et billede af udviklingen hos disse forsømte børn i Paris, der ende som tyve, og fremhævet den uheldige indflydelse af de hyppigt tilbagevendende korte straffe, siger ROBIN: „Se så først skrider retfærdigheden ind, så kommer loven af 1850 til anvendelse og så sendes den unge forbryder til korrektionsanstalten — for at opdrages.“ Han oplyser, at af de børn, som i 1876 bragtes til politi-præfekturet i Paris, blev

1100	arresterede første gang	
308	— anden	—
144	— tredie	—
75	— fjerde	—
122	— femte	— og derover.

Af disse børn overgaves 203 til deres familier, medens 517 løslodes af mangel på bevis; 500, som vare anholdte ved politistationerne, gaves nogle timer efter fri. Dette udgør 1300 børn, siger han, som blev givne tilbage til „gaden.“ I La Petite Roquette fortæller d'HAUSSONVILLE, at han har set to børn, under seksten år, som havde været arresteret femten gange. „Se det er,“ siger han, „en skole par excellence for recidivister.“ Årsagen til denne hyppige tilbagevenden til politiets arrester ligger for en del hos øvrigheden, der, i modsætning til hvad der foran er fremhævet om den belgiske øvrighed, holder sig tilbage fra at anbringe barnet til opdragelse, førend det er forsilde, og derved tvinges til de idelig tilbagevendende, korte straffe.

Til det foran anførte skal tilføjes som bestemmelser, der indirekte ere af betydning i det omhandlede spørgsmål, en lov af 2den Juni 1874 om børns arbejde i fabriker,

hvis bestemmelser om disse børns skolegang have ført til oprettelsen af 237 fabrikskoler i Frankrig med 9600 børn, ligesom 60 særlige kursus ere oprettede af større municipaliteter. Loven af 20 Decbr. 1874 forbyder børns overgivelse til omrejsende gøglere. Endelig skal erindres om de i en foregående artikel nævnte *écoles d'apprentis* i Paris, hvor tiden deles mellem arbejde og undervisning, og årsagerne til omflakken hæves. Som noget særligt må det dog endnu fremhæves, at man i de sidste to år i kolonien *St. Foy* har anvendt et slags progressiv system, som er blevet prøvet ved to reformskoler i Amerika. Herom meddelte pastor ROBIN ved kongressen i Stockholm, at anvendelsen af dette system havde givet de bedste resultater; cellerne ere blevne unødvendige, andre straffe meget sjældne og den vilkårlige løsladelse anvendt i meget stort omfang. Man havde flere vilkårligt løsladte i de to år end i de ti år førend anvendelse af dette system. — Hvad her er nævnt, er som det vil ses kun spredte forholdsregler, der ikke føre direkte til målet, en ordnet præventiv opdragelse for forsømte børn. „Der diskuteres ikke længere“, siger imidlertid ROBIN, „om den præventive opdragelses fortrin og nødvendighed; alle kompetente mænd ere enige i dette punkt. Det er organisationen som der handles om.“ Ser man hen til den iver og dygtighed, hvormed der i de senere år arbejdes i den penitentiære sag i Frankrig, må man således forudsætte en snarlig og heldig løsning også af dette spørgsmål.

Medens således Belgien står med en i dens yderste enkeltheder udført, fuldstændig statsmæssig ordning af det hele forhold, og medens Frankrigs ordning, som endnu langt fra er fuldført, har en dels statsmæssig, dels privat karakter, så er ordningen i England ligesom i Unionen i Amerika lagt fuldstændig i private hænder med statens tilslutning og erkendelse og under dens kontrol. Denne sidste, halv officielle form, mener Dr. WINES, fører sikrere til målet, idet den har nogle fordele fremfor den statsmæssige. Således kontrolleres den af dens egne venner, hvorved en varm sym-

pathi for børnene tillige er sikret. Skønt der i en tidligere periode såvel i Amerika som i England var stiftet selskaber med det formål at tage sig af forsømte børn, så er det dog først i 1853 i Amerika og i 1854 i England, at begyndelsen gøres til denne store bevægelse, der i løbet af 25 år har taget en så mægtig udvikling, at den sørger for tusinder af børn, som trænge til at tages under armene, og alt dette er sket ved private kræfter alene.

Loven af 22 Juli 1847 i England (*juvenile offenders act*) bestemmer vel, at de såkaldte *indictable offences*, som i almindelighed er simpelt tyveri (*larceny*), kunne afgøres, når barnet er under 14 år, for sammene domstole med fængsel i ikke over tre måneder (med eller uden straffe-arbejde), og når det er en dreng, med ris, og desuden kan øvrigheden af hensyn til barnet sætte dette i frihed med eller uden kavtion, når den finder det rigtigt; men den førte ingen adskillelse med sig af børnene fra de voksne. Denne adskillelse hidfører først loven af 1854, som tillader dommeren at sende de unge forbrydere, under 16 år, dømt for kvalificeret tyveri, hæleri, brandstiftelse, slag og sår, i to til fem år til private af staten anerkendte (*certified*) anstalter for at undergives korrektionel opdragelse. Forud for denne indsættelse går fængsel i fra ti dage til fire måneder. Her have vi altså reformskolen i England. Til at oprette en sådan hører, at man har de nødvendige bygninger, jord, kort sagt hele det ydre apparat. Derom underrettes regeringen, som ved inspektøren for disse skoler lader foretage en undersøgelse, og hvis hans rapport er tilfredsstillende, giver skolen ret til at modtage elever efter henvisning fra øvrigheden og til at beholde disse børn samt overtage fædremyndigheden over dem under opholdet.

Den ældste reformskole er *Red-Hill* eller *Philanthropic society farm school*, som kan rumme 300 børn. Den er indrettet efter Mettrays mønster, hvilket ellers ikke er almindeligt i England, med fem særskilte huse. Børnene lære agerbrug og tømrer, smede og bagerhåndværket. Med hen-

syn til denne skoles resultat kan anføres, at af 222 i de sidste tre år udgaaede børn ere 26 tilbagefaldne eller over 11 pct. I Frankrig er middeltallet af recidivister efter d'HAUSSONVILLE 14 pct. Af 412 børn, udgaaede i de sidste tre år fra Mettray, vare kun 18 recidivister. Det er pålagt enhver skole at meddele inspektøren oplysning om ethvert barn i tre år efter dets løsladelse. De ved denne foranstaltning vundne resultater ere, at 72 af 100 drenge og 74 af 100 piger vise god opførsel, at 14 af 100 drenge og 6 af 100 piger ere recidivister, resten er tvivlsom eller forsvunden. Reformskolernes antal var 65 i 1862, nemlig 45 for drenge, deraf 3 for skibsdrenge, og 20 for piger, og dette antal er ikke senere forøget, fordi trangten til reformskolen er bleven mindre ved den senere betydelige udvikling særlig af de industrielle skoler. Efter den for 1876 afgivne rapport fandtes der den 31 Decbr. i skolerne 5402 drenge og 1212 piger. Den samlede tilgang til 31 Decbr. 1876 udgjorde 31982, hvoraf 25995 drenge og 5997 piger. Den samlede afgang var 24363, hvoraf 8901 vare anbragte i tjeneste, 2007 udvandrede, 2980 som søfolk, 513 som soldater, 775 vare døde og 234 undvegne. At det navnlig er i alderen 12—15 år, at tilgangen finder sted, hvilket jo også ligger nærmest, når man erindrer, at disse børn ere dømt, fremgår af oplysningen om tilgangen i 1876. Af 1520 vare nemlig 15 under 10 år og 20 mellem 10 og 12 år, medens 598 vare mellem 12 og 14 år og 696 mellem 14 og 16 år. Af den samme tilgang vare 992 ikke forhen straffede og 444 en gang før; der falder således kun forholdsvis lave tal på flere gange straffede. Endnu skal tilføjes, at medens antallet af voksne forbrydere, som ere domfældte, i 1876 er steget med 8 pct., er de domfældte børns antal formindsket med 1 pct. Medens reformskolen nødvendigvis må have en vis karakter af fængselsmæssig strengthed, er dette ikke i den grad nødvendigt ved den industrielle skole. På dette punkt er det, at d'HAUSSONVILLE gør Englænderne

den komplement, at de fremfor det franske folk forstå at hævde disciplin og frihed i forening.

Allerede i 1857 indførtes den industrielle skole i England, og den bestemtes for vagabonder og tiggere, som loven af 1854 ikke berørte. Loven af 10 August 1866, som nærmere ordner denne skoles forhold til staten og som har haft stor indflydelse på dens videre udvikling, nævner otte kategorier til optagelse i skolen: børn under 14 år, som ere tiggere, vagabonder uden tilholdssted, forældreløse, børn i ledtog med tyve, efter forældrenes ønske som ustyrlige, trodsige, børn hvis forældre afsone en idømt straf, små forbrydere under 12 år, som ikke forhen ere straffede. Herved må dog bemærkes at forældreløse og forladte børn nærmest forsørges gennem fattigvæsenet, og at det kun er, forsåvidt som deres moralitet ellers opfordrer dertil, at de anbringes i den industrielle skole. Ligesom denne skoles opgave er at tage alle børn, som ere udsatte for at blive forbrydere, i sin varetægt, således viser dens særegne betydning sig også ved siden af de klasser af individer, den optager, i visse ydre former. De børn, den optager, ere ikke straffede, de indtræde direkte i skolen uden nogen forudgående straf, og det kan også nævnes, at drengene fra dens skibsskoler kunne indtræde i den kgl. marine, drengene fra reformskolen derimod ikke. Fremgangsmåden for at få barnet anbragt er meget simpel. Hvis en politibetjent anholder barnet og bringer det til en station, indsættes det der i celle, indtil dommeren samme dag eller dagen efter kan afgive sin kendelse om barnets anbringelse. Forøvrigt kan enhver bringe et barn under fjorten år, som hører til de kategorier, skolerne modtage, til øvrigheden. Med det formål er der endogså stiftet selskaber i England. Øvrigheden bestemmer skolen, som skal være anerkendt (certified) af staten, og varigheden af opholdet, dog ikke ud over det sekstende år. Vilkaarlig løsladelse før den fastsatte tid kan finde sted. Undvigelse straffes med fængsel fra 14 dage til 3 måneder og tilbagevenden

til skolen. Trods straffes på samme måde men med anbringelse i reformskolen. Bestyrelsen af skolen, som bestemmer opdragelsesmåden, kan tillade barnet efter otte måneders ophold i skolen at tage bolig udenfor denne i tre måneder, og denne tilladelse kan fornys for tre måneder ad gangen. Den kan også sætte barnet i lære og med dets samtykke indgå kontrakt derom. Arbejdet i industriskolen er såvel agerbrug som håndværk. Staten betaler 2 sh. ugenlig for hvert barn, der indsættes i disse private anstalter, og forøvrigt søger man at lade forældrene såvidt muligt betale for deres børn. Loven af 1870 om oprettelsen af skolekommissioner pålægger disse at våge over loven af 10de August 1866 og tillader dem at benytte de anerkendte industrielle skoler. Endelig har loven af 1876 indført dagskoler (*day industrial schools*), hvor barnet kun har ophold om dagen, og der får føde og undervisning. Disse skoler, hvis opgave er at være præventive i forhold til de industrielle skoler, skyldes i væsenlig grad et forslag af Miss CARPENTER på en social-videnskabelig kongres i Glasgow i 1874. De af staten anerkendte industrielle skolars antal i England var 115 ved udgangen af 1876, deraf 58 for drenge, af disse ere fire skibsskoler, 39 for piger og 18 blandede. Børnenes antal i disse skoler var på samme tid 10499 drenge og 2976 piger. Tilgangen for 1876 var 3463 eller 526 flere end i 1875, og alderen var 5 til 8 år for 266, 8 til 10 år for 720, 10 til 16 år for 1325; 12 til 14 år for 1052. Den hele tilgang til udgangen af 1876 var 32019 børn. Resultatet af disse skolars virksomhed er, at 79 af 100 drenge vise god opførsel, og ligeså 81 af 100 piger; 5 af 100 drenge og 3 af 100 piger ere faldne. I denne henseende kan endnu anføres, at antallet af straffede under 25 år nu udgør $\frac{1}{4}$ af alle fanger, medens det i 1866 udgjorde $\frac{1}{3}$ og medens i samme tidsrum de voksne fangers antal er steget med 40000.

Den største industriske skole er i *Feltham* for grevskabet Middlesex; den rummer 800 børn, som ved siden af militær disciplin oplæres i alle håndværk og agerbrug.

samt militær musik. Recidivisterne have udgjort i tre år 8 af 100. Ellers rumme såvel disse skoler som reformskolerne i almindelighed næppe gennemsnitlig 100, og sjelden nogen over 200 børn. —

Således er den højst interessant udviklede og med så gode resultater udførte ordning af den præventive opdragelse i England, og det er ikke det mindst interessante, at siden 1865, altså siden den industrielle skoles kraftige udvikling, er ingen ny reformskole oprettet. Om sagens standpunkt i almindelighed skal jeg anføre en udtalelse af den gamle inspektør for reform- og industriskolerne, TURNER, som efter i nitten år at have beklædt denne stilling, er fratrådt den ved udgangen af 1876. I sin sidste beretning siger han: „Det synes ikke nødvendigt, at der skal være en grændse for udviklingen af de præventive institutioner, som ere skabte ved loven om de industrielle skoler. Den tilladelse, som er given skolekommissionerne, ved loven om den elementære undervisning, til at benytte de industrielle skoler, vil også bidrage til udviklingen. — — — Der er årsag til at tro, at man ikke vil bygge flere reformskoler, og at flere af dem ville forsvinde i fremtiden; især hvis man kun modtager børn over 12 år i disse skoler. — — Reformskolerne ville blive industrielle skoler, og disse ville i almindelighed blive anvendte til skulkere og ville blive et middel til at få et regelmæssigere besøg i dagskolerne.“

At forbigå at omtale Unionen i Amerika ved denne sag vilde være en utaknemlighed; thi meget af hvad der er sket skyldes de anstrengelser og bestræbelser, som ere prøvede der. Ingensteds findes en rigere og mere veltalende litteratur om disse spørgsmål end der. I meget ligner udviklingen den i England, og her skal derfor kun berøres et par punkter. Først og fremmest er ordningen aldeles privat. Hvis et selskab giver tilstrækkelig garanti, bliver det anerkendt (incorporated) og understøttes af staten mod at afgive en beretning og underkastes offentlig tilsyn. Som almindeligt princip for ordningen kan man vistnok opstille,

at man først ad frivillighedens vej søger at nå målet og derefter efterhånden søger med større eller mindre anvendelse af magt at få udrettet, hvad man tilstræber. Således ere dagskolerne (externater) frivillige. Skønt de altså aldeles ikke stå i nogen forbindelse med de forebyggende bestræbelser, som denne artikel behandler, så have de dog en indirekte præventiv betydning ligeoverfor den øvrige præventive opdragelse. De ere elementære og professionelle men ikke penitentiære skoler. Deres indflydelse på forældrene skal være god. Børnene komme ofte pjaltede og uvidende ind i skolen og udgå efter to års forløb til de offentlige skoler. Denne bestræbelse må overhovedet fremhæves for en stor del lignende anstalter, at man søger at gøre barnet dygtigt til at besøge den offentlige skole. Ved loven af 12 April 1853 bestemtes, at ethvert omstrejfende og dovent barn kan indlægges i et asyl af øvrigheden. Man er herved altså kommen til ufrivilligheden, til internatet, den industrielle skole, den præventive opdragelse, den repressive foranstaltning, som medfører halv tvang. Af sådanne industrielle skoler findes en stor mængde. Her skal nævnes en af de ældste: *New York Juvenile Asylum*. Efter dens af lovgivningen sanktionerede statuter, som i årenes løb gennem forskellige lovbestemmelser ere blevne udvidede og præciserede, kunne alle børn mellem 7 og 14 år, som i New York streife om, ere trodsige og behøve tvang, sendes derhen efter øvrighedens ordre eller forældrenes anmodning. Forinden barnet anbringes i asylet, indlægges det i optagelseshuset, en anstalt som i Amerika i almindelighed hører til disse asyls. I optagelseshuset sker undersøgelsen, førend den endelige bestemmelse tages, ligesom man søger at vække barnets tillid. Altså man byder først barnet beskyttelse, førend man revser det, man vil bevare det mod berøring med brødefulde individer i politiets lokaler, kort sagt man viser det en omhu i de første timer og dage, fordi man anser denne for at være af yderste vigtighed, en bestræbelse, som jo også kendes i England. Efter et ophold

af tyve dage kan øvrigheden sætte barnet i frihed eller dømme det. Opholdet i asylet er fra seks måneder til to år. Tiden går med arbejde og undervisning. Betegnende er det jo i det hele taget for den vægt, staten, særlig i Amerika, lægger på barnets opdragelse, at, som alt nævnt i en tidligere artikel, New Yorks politi optager alle i skoletiden omstrejfende børn, for at de kunne blive sendte i skole, ligesom at enhver fader, som ikke sender sit barn i skole, fratages myndigheden over barnet, som anbringes i en industriel skole. Det her oplyste antyder, hvorledes som foran sagt, udviklingen i Amerika i hovedsagen ligner den i England. — „Vi ville,“ siger sekretæren ved fattigkomiteen i Massachussets, *Sanborn*, i en rapport i 1868, „at fængslerne skulde være ligesom en hånd af jern, der er stærk nok til at tæmme de mest forhærdede forbrydere, men hvis hårdhed skal blødgøres som af en silkehandske for tillige at kunne tage barnet ved hånden.“

Efter således i korthed at have gengivet grundtrækkene i de foran nævnte staters institutioner og i det jeg erindrer om den ligeledes foran nævnte udtalelse af pastor *Robin*, at der ikke diskuteres om, hvorvidt den præventive opdragelse er nødvendig, derom er man enig, men at man kun forhandler om organisationen, skal jeg sluttelig fremhæve de almindelige hovedmomenter i den hele organisation, således som de fremgik af det foran oplyste, og deraf ville altså også de principielle synspunkter træde frem. Først må spørgsmålet blive, når skal den præventive opdragelse begynde? Skønt det ikke særlig er alderen her tænkes på, skal jeg dog bemærke, at denne tidligst må blive den, hvori der begyndes at tænke på skoleundervisning; de industrielle skoler i England have børn fra fem år gamle, den preussiske lov af 13 Marts 1878 nævner seks år, New York juvenile asylum har børn fra syvårs alderen. Nej spørgsmålet drejer sig hovedsagelig om, når foreligger der i barnets handlinger momenter, der berettiger til en indskriden. Svaret herpå bliver ikke en bestemmelse af dette

tidspunkt men lyder omgæende: lad barnet komme så tidligt som muligt. Dertil sigter først og fremmest dagskolen i Amerika, som vil forebygge en senere foranlediget indskriden. Dagskolen i England har en noget anden karakter, idet den mere er beregnet på forældre, som kunne betale for deres børn men ikke kunne tøjle dem. Den præventive opdragelse må begynde, såsnart der viser sig farlige elementer hos barnet, som ved manglende agtpågivenhed og tilsyn kunne forudsættes at ville udvikle sig. Faren, som skal undgås, er gentagelsen såvel af handlingen som af straffen; begge dele svække moraliteten og agtelsen for lovbudet. Det er en erfaringssætning, at korte straffe ere en rig kilde til tilbagefald. Skønt den kun er fremsat om voksne, må den fremfor alt gælde for børn, hos hvem indtrykket hurtigere udviskes; og det er navnlig på disse de korte straffe hyppigst anvendes. For at forhindre denne gentagelse og for tillige at forhindre slette vaners udvikling til laster, skal den præventive opdragelse begynde tidligst muligt. Med dette for øje er det, at loven af 10 August 1866 om de industrielle skoler i England søger i sine otte klasser af børn at samle alle, som der kan blive tale om. Til dette mål sigte den belgiske lovgivnings bestemmelser om vagabonderende børn og de for disse indrettede anstalter, ligesom også bestemmelserne i den engelske og amerikanske lovgivning om, at enhver kan bringe barnet til øvrigheden, m. fl.

I forbindelse hermed står behandlingen af barnet ved dets første anholdelse. Navnlig i England og Amerika har man haft følelsen af, hvilke uheldige følger denne anholdelse i barnealderens første år kan have. Man har lagt en umådelig vægt på at tage barnet snarest muligt ind i opdragelsesanstalten, men man vilde tillige kalde alle gode, barnlige følelser frem, eller i ethvert tilfælde undgå fordærvelse ved andre mere eller dog ligeså fordærvede børn. Dette kunde vanskeliggøres ved en arrest, derfor byggede man optagelseshuse, hvad man jo, som nævnt, også har

forsøgt i Frankrig i Versailles; eller man indrettede på politistationerne særlige lokaler med celler for børn. Illegemåde søgte man, ved en så summarisk fremgangsmåde som muligt, at fremskynde indsættelsen i anstalten. „Nødvendigheden“, siger ROBIN, „af at undgå at sætte arresterede børn, selv om kun i en time, sammen med andre ligeså fordærvede børn, er almindelig erkendt. — — — Jeg har ikke truffet en eneste tjenestemand, en eneste øvrighedsperson, som ikke har beklaget en sådan forening.“ „Staten“, siger SANBORN i den foran nævnte rapport, „overtager et stort ansvar, når den bemægtiger sig individet og berøver det friheden. Det er ansvaret for det gode eller det onde, som det skal uddrage af de indflydelser, som det stilles under. En side af de indflydelser, som fængslet fører med sig, er skrækken; men denne skræk svækkes ved gentagelsen. Den første dag, den første time kan komme til at afgøre, om fængslingen skal kunne drage individet bort fra forbryderbanen eller om denne i modsætning dertil skal bemægtige sig ham uigenkaldelig.“ Denne udtalelse har børnene til genstand.

Erkendelsen af de korte straffes ikke blot betydningsløse men ofte ligefrem uheldige indflydelse på børnene og erkendelsen af nødvendigheden af et ophold, udstrakt over en lang tid for at blive istand til at gennemføre en gavnlig udvikling såvel i moralsk som intellektuel henseende, måtte føre til mindre bestemt fastsatte grænser for opholdets varighed. Dette er for så vidt bleven en af de praktiske følger af de franske og belgiske loves bestemmelser om adskillelsen mellem mangel på skelneevne eller ikke, idet man derved bliver istand til at bestemme et forholdsvis længere ophold istedenfor en ofte meget kort og gentagen straf. Forøvrigt er derved kommen den modsigelse frem, at den, der indsættes af mangel på skelneevne, kan berøves friheden i et længere tidsrum end den, som på grund af skelneevne idømmes en mere begrændset straffetid.

Børnenes adskillelse indbyrdes efter de kategorier som

de høre til, og deres adskillelse fra voksne forbrydere høre også med til reglerne for den hele ordning; dette har jo ført forskellen mellem præventiv og korrektionel opdragelse med sig. Idet jeg i så henseende kan henvise til, hvad der foran er bemærket herom, skal jeg dog tilføje, at man i Frankrig klager over, hvad der også fremgår af enquête-kommissionens forannævnte udtalelse, at adskillelsen mellem børnene, som ere dømte, og dem, som ere indsatte til opdragelse, ikke overholdes. At denne adskillelse også strækker sig til kønnene vil let forstås, dog gør Amerika, hvor denne adskillelse i almindelighed ikke kendes i skolerne, en undtagelse, ligesom England har, som foran nævnt, flere skoler, fælles for drenge og piger; vel at mærke er her kun tale om den præventive opdragelse. Ved forhandlingen på kongressen i Stockholm udtalte forhenværende fængselsinspektør MOUAT den uden tvivl rigtige mening, at indtil det tiende år er der ingen kønsforskul, som giver årsag til særskilt opdragelse. Efter den alder er det klogt at skille kønnene ad men at lade dem komme sammen i skolen, ved gudstjenesten, legene og festerne, således som tilfældet er i „*Das Rauhe Haus*.“ Kønnenes gensidige indflydelse og dennes betydning i alle livsforhold vinder man derved.

En side af ordningen, som grændser nær til den foregående er børnenes anbringelse. Efter Frankrigs, Englands og Amerikas med flere landes lovgivninger kan der under forskellige forudsætninger finde en anbringelse af ikke straffede eller strafskyldige børn sted i dertil egnede familier. Denne anbringelsesmåde, hvorved man selvfølgelig vil komme barnets oprindelige forhold så nær som muligt, er imidlertid i de stater, hvor en almindelig udvikling af hele spørgsmålet har fundet sted, skudt noget til side, fordi vanskelighederne ved at finde „dertil egnede“ familier ere særdeles store og større nu, da fordringerne ere voksede med udviklingen. — Anbringelsen i skoler, i hvert tilfælde en tid, er bleven den almindelige, fordi man på den måde sikrest bringer alle betingelserne tilstede for et godt resultat. Men her står

jo striden mellem familie- og kasernesystemet. Det sidste er udført i Belgien, England og Amerika; men derved må dog mærkes, at man i disse staters anstalter har mange underafdelinger på mellem 40 til 60 individer. Direktøren for reformskolen i Schlieren (Kanton Zürich), *Tschudi*, anbefaler afdelinger på 40. I England og Belgien er vistnok 60 det almindelige tal. Til disse afdelinger hører naturligvis særlige funktionærer for hver. Man har derved villet både berede vejen for det nødvendige inderligere tillidsforhold mellem børn og opdragere og gøre behandlingen forskellig efter det individuelle. Familiesystemet, som er udgået fra „*Das Rauhe Haus*“ ved Hamborg og er indført i en del af Frankrigs korrektionsanstalter samt i Red-Hill, tilligemed et par andre anstalter i England, gør sine afdelinger mindre (fra 10—20 individer) under en husmoders opsyn for pigerne og en husfaders for drengene, med et hus til hver afdeling, hvori den fører sit hjemlige liv for sig. Blind for at denne ordning har fordele kan man ikke være; men i realiteten for udbyttet af en slig anstalts virksomhed vil foretrækkelsen af den ene for den anden ikke have nogen væsentlig betydning.

Hermed står et andet spørgsmål i forbindelse. Skal man foretrække Belgiens statsmæssige ordning for Amerikas og Englands private? De sidste tiltale ved deres mægtighed og ved det liv, der ligesom føles ud derfra; den første fængsler ved sin grundsikrede regelbundne soliditet. Det må være en selvfølge, at ingen ordning kan ske uden at være i overensstemmelse med lovgivningen, uden at være anerkendt af den og beskyttet af den. Således ere jo forholdene i Amerika og England, hvorfra der dog lyde klager. Ved en socialvidenskabelig kongres i Cheltenham i 1878 udtaltes således, at disse institutioner for største delen ere beundringsværdigt ledede, men ikke desto mindre er systemet udsat for store misbrug, og det kan ikke vare længe, førend det må behandles på en bestemt måde med hensyn til den offentlige kontrol. Inspektør TURNER siger i sin rapport fra 1876; at i 22 af disse skoler var opdragelsen utilfredsstillende. Hermed kan

sammenholdes de foran nævnte klager fra Frankrig, hvis hele forhold bedst viser, hvor uheldigt det er, når en sådan sag udvikles ubehersket af lovgivningen og uden overensstemmelse med denne.

Endnu et spørgsmål af almindelig interesse for den hele ordning er børnenes beskæftigelse, hvoraf anstaltens beliggenhed for en del bliver afhængig. Dette spørgsmål er selvfølgelig af stor betydning for børnenes senere liv, og bør derfor heller ikke løses ensidigt. Af fremstillingen om Belgien vil det fremgå, at man har vist stor omsigt og søgt at anvende agerbrug ved siden af håndværk med så stort hensyn som muligt til børnenes fortid og fremtid. Det samme har foranlediget, at man i England ligeledes har valgt såvel agerbrug som professionel opdragelse, hvad der også finder sted i Amerika. I Frankrig derimod har bevægelsen for agerbrugs-kolonier været så stor, at man først for sent så fejlen. Man gik ud fra, at det galdt om at bringe børnene så langt bort fra byen som muligt, de skulde glemme bylivet og undlade at vende tilbage dertil; derfor oplærte man dem ved agerbrug. Følgen blev det modsatte. Familien trak dem tilbage til byen, eller deres egne længsler førte dem derhen, og som agerbrugere kunne de ikke ernære sig i byerne. Derfor finder nu også ved siden af agerbruget en håndværksmæssig opdragelse sted i Mettray og Val d'Yèvre. Kolonierne i Moisselle og i Courcelle ere udelukkende professionelle. Også dette gør en forandring af loven af 1850 i Frankrig nødvendig, idet den kun taler om anbringelse i agerbrugskolonier. Med hensyn til familiens indflydelse på de tilbagevendende børn skal kun i forbigående bemærkes, at efter d'HAUSSONVILLE skal en meget omhyggelig statistik for nogle engelske anstalter vise, at det hovedsagelig ere disse børn, som falde.

Disse ere altså hovedmomenterne i dette betydelige spørgsmål, hvis enkeltheder hver for sig have været underkastede, og endnu underkastes, en indtrængende opmærksomhed, ligesom udviklingen følges med en usvækket inter-

esse. Alt hvad således ånden har kunnet oplyse, tanken udklække, sjælen fornemme, hjertet føle, forstanden klare, penge bidrage, og menneskelige evner udrette for at redde den forsømte og brødefulde ungdom, det er nedagt i disse mægtige, velsignelsesrige og opoffrende bestræbelser, som foran ere omtalte, for at lægge det grundlag, som CHARLES LUCAS kalder det sande grundlag for den penitentiære reform. — Hvem tør vel tvivle om at det er så?

Hvad under derfor, at der i adskillige stater, særlig i denne ene retning af den penitentiære sag finder en virksomhed sted, så varm, så ivrig, så udholdende for at få denne grundsten lagt sikkert tilrette for den penitentiære reforms tunge og betydelige bygning?

Blandet indhold.

Die Rheinisch-Westphällische Gefängniss-Gesellschaft giver i sin en og halvtredsindstyvende beretning for 1877 foruden præsidentens redegørelse for selskabets virksomhed i det forløbne år meddelelser om forhandlingerne på selskabets generalforsamling. Dets agent, pastor STURSBURG refererede om: forseers og forbrydelsers tiltagen og årsagerne dertil, hvilke udtalelser selskabet har udgivet og som findes omtalte i Tidsskriftets første bind, side 333 og 336. Dernæst fortsattes de i de foregående års generalforsamlinger førte forhandlinger og oplysninger om den vilkårlige løsladelses anvendelse i Tyskland, hvilke ere meddelte i første bind side 78. Som et nyt moment til bedømmelsen af den forskellige udførelse af den vilkårlige løsladelse i Tyskland anførtes i disse forhandlinger, at varetægtsarrestens varighed i nogle stater regnedes med til de tre fjerdedele afsonet straffetid, som rigsstraffeloven fordrer for at der kan blive tale om den vilkårlige løsladelse, i andre ikke. Forhandlingerne endte med et andragende til rigsdagen om at virke hen til, at der opnåedes en større ensartethed i udførelsen af rigsstraffelovens § 23 om vilkårlig løsladelse, samt at afslag på andragender om samme måtte blive ledsagede af grunde.

I den særlige konference af embedsmænd ved straffeanstalter behandledes spørgsmålet om konfiskation af sager, hvis besiddelse er fangen forbudt, og om den hensigtsmæssigste måde at skaffe straffeanstalterne godt brød på. Dette sidste besvaredes derhen, at anstalterne selv bør bage deres brød. I fængselspræsternes konference var hovedspørgsmålet: om prædiken i fængslerne. Endelig forhandles i den samlede konference om nødvendigheden af en solidere lovlig ordning af varetægtsarresten og grundsætningerne for samme og om den principielle berettigelse for uddeling af arbejdspræmier til fangerne og disses betydning for straffefuldbyrdsen.

Selskabets præsident er konsistorialråd NATORP.

„Lindevangshjemmet“ har udgivet sin første beretning for året 1878. Dettets opgave er at tilbyde unge kvinder, som udgå fra straffeanstalterne eller arresthusene, efter udstået straf et asyl, hvor de kunne uddannes til dygtige tjenestepiger. Anledningen til dette asyls stiftelse er den erfaring, som haves fra det optagelseshus, hvori Københavns fængselselskab giver løsladte kvinder et midlertidigt tilflugtssted, at dette ikke kan byde tilstrækkelig tid og lejlighed til nogen egenlig uddannelse, og at mangelen af de nødvendige egenskaber som tyende kan berede tilbagefald. I Lindevangshjemmet tænkes en uddannelsesetid af indtil to år. Ved en gave af 12000 kr. fra senere afdøde Etatsråd STOLTENBERG lagdes grunden til den kapital, som ved frivillige bidrag øgedes til over 30000 kr., hvorfor asylet byggedes og indrettedes i Lindevangen på Frederiksberg. Det er foreløbig indrettet til 12 kvinder, som hver har sit soverum, og som beskæftiges med vask, strygning, syning og lignende arbejde ved siden af den husgerning, som selve asylets drift fører med sig. Desuden gives to gange ugenlig undervisning i læsning, skrivning, regning og bibelhistorie. Om søndagen deltage de i gudstjeneste, modtage besøg af slægtninge og spadserer under tilsyn eller sysle, efter årstiden, i haven, ligesom der efter lejlighed læses højt i gode bøger. Asylet har i årets løb optaget 14 piger, hvoraf 2 over 20 år, de øvrige fra 15—20 år gl. Af disse piger ere 3 udgaaede fra kvindefængslet, 11 fra Københavns arresthus. To ere bortsendte, en på grund af sindssygdom og en, som virkede demoraliserende på omgivelserne. En pige har selv forladt asylet, så at der ved årets udgang fandtes 11. Den daglige gerning ledes af forstanderinden, som bistås af en medhjælper og en kone, der forestår vasken. Det er en selvfølge, at ingen pige optages imod sit eget ønske. At der efter det første års forløb kun kan udtales, at arbejdet er beaværligt og fordrer mangan kamp, ligger i sagens natur. Udbyttet af denne slags gerning beror næsten udelukkende på den kraft og overlegenhed, der sættes ind derpå.

Viborg Fængselselskab har udgivet sin nittende beretning for tidsrummet fra 1 Debr. 1877 til 30 Nobr. 1878. Selskabet har i den tid antaget sig 89 løsladte, nemlig 12 fra kvindefængslet, 60 fra Vridsløselille, 14 fra Horsens og 3 fra Viborg straffeanstalt før nedlæggelsen. Af disse vare 6 under 20, 39 mellem 20 og 30 år; resten ældre. Ligeledes vare 35 ikke forhen straffede, 15 en gang, 18 to gange og 21 indtil seks gange straffede tidligere; disse sidste skulde man synes måtte falde udenfor fængselselskabernes virksomhed. Af de 89 understøttede ere 65 eller 73 pct. hjulpet med beklædning og penge. Dette tyder ikke på nogen heldig form for hjælpens ydelse, idet pengehjælpen for en stor del må forudsættes ikke at anvendes på rette måde, når den således ydes direkte; og denne form, der også almindelig fordømmes, vilde blive meget mere begrundet, hvis filialer af fængselselskaberne fandtes rundt om. Fra

1 Debr. 1868 har selskabet understøttet 868 løsladte fanger, af hvilke 245 ere straffede påny. Selskabets bestyrelse klager over tidernes trykkede forhold, der også udøve indflydelse på selskabets virksomhed. Det er vanskeligere at skaffe arbejde, og pengemidlerne blive knappere, medens trangen forøges. Ifølge selskabets love kunne personer, der have udstået straf af simpelt fængsel eller vand og brød, støttes, forsåvidt midlerne tilstrække. Beretningen henleder de jyske retsbetjentes opmærksomhed derpå. Det synes imidlertid ikke, at denne hjælp i årets løb er bleven ydet. Selskabets pengebeholdning var ved regnskabsårets begyndelse 14292 kr. Dets årlige bidrag udgjorde 2235 kr., deraf 1380 kr. fra 116 større og mindre kommuner. Understøttelserne i årets løb beløb sig til 2608 kr. og kassebeholdningen 30 Nobr. 1878 var 14051 kr.

Finland. I Tammerfors — en fabrikstad på 13000 indvånere — har kommunalbestyrelsen vedtaget at give 10000 finske mark til et grundfond for en opfostringsanstalt for forældreløse og forladte børn. Endvidere har den givet 1500 mark til anskaffelsen af klæder og arbejde til løsladte fanger, ligesom den også har bestemt nogle hundrede mark til indkøb af bøger til stadshæktets bibliotek. Man har heri et smukt bevis på den interesse, som i Finland vises den penitentiære sag, og hvorfor Finlands fængselselskab har sin del af æren.

Amerika. Af de oplysninger, som den en og tyvende årsrapport for *the public institutions of City of Boston* for 1877—78 meddeler, skal her fremhæves: Arbejdshuset (*house of industry*) beskæftiger sine kvindelige fanger, hvoraf nogle i det omhandlede år ere flyttede til et særskilt indrettet *reformatory prison*, med husgerning og mandfolkene med agerbrug og håndværk, hvortil er kommet stenhugning i ikke ringe omfang. Af de 6579 individer, som i 1877—78 have været anbragte deri, vare 4937 dømte for drukkenskab. I forbedringsanstalten for børn (*house of reformation*) var i 1877—78 365 drenge og 48 piger. Af disse løslodes i årets løb efter afsonet dom 6 drenge og 6 piger, på prøve 90 drenge og 10 piger. Den 1 Maj 1878 var der 181 drenge og 32 piger tilbage i anstalten. Tilgangen i årets løb var 77 drenge og 22 piger, som vare fra 7 til 18 år gamle, deraf 72 mellem 13 og 16 år. De vare dømte til et ophold fra 1 måned til mindreårighedsalderen. De hyppigste årsager vare: vagabonderen 9, tyveri 49, ulydighed og trods 19. Af drengene have 60 ældre fra Maj til November været beskæftigede med agerbrug og om vinteren søgt skolen. De yngste have gået i skole hele året rundt. Et forsøg har man gjort med at beskæftige drengene ved tre bogtrykkerpresser, hvilket er faldet heldigt ud og hvoraf man lover sig meget. Ligeledes har man oprettet et musikkorps på 33 drenge og en militær bataillon. Disse øvelser have været til stor fornøjelse, bidraget til en god disciplin og en god

helbred. En særegen afdeling for skulkere er indrettet, som i 1877—78 har omfattet 199 børn fra 6 til 16 år, og deraf 160 mellem 10 og 14 år. De vare dømte til et ophold fra 4 til 24 måneder. Et særligt hjem for fattige børn og for børn, som indsættes paa grund af deres forældres fersømmelighed og lastefuldhed, er oprettet i Maj 1877 (*the Marcella Street Home*). De sidstes antal har i årets løb været 105, og tilgangen 36, jevnt fordelt over alderne 5 til 14 år, med et ophold fra 6 måneder indtil mindrecårighedsalderen. I fængslet (*House of Correction*) var i årets løb 1612 fanger, nemlig 1360 mænd, 242 kvinder. Tilgangen var 818 mænd og 179 kvinder. Af dette antal var 190 under 20 år, 461 mellem 20 og 30 år, 200 mellem 30 og 40 og resten over 40 år. 647 vare straffede første gang, 186 anden gang og 1 endogså 27 gange. Af mandsfangerne ere 285, med lange straffetider, benyttede til at drive symaskiner. Da fangetallet er vokset i det sidste år med 43, hvorved anstalten er overfyldt, hvad navnlig virker uheldigt på samlingen af for mange fanger på sovesalene, foreslås en ny bygning opført med 200 til 250 celler. Agenterne for løsladte fanger have assisteret 1394 mænd og drenge, skaffet dem arbejde og hjulpet dem til værktøj; ligeledes ere 1119 kvinder støttede.

Literatur.

La Suède, ses progrès sociaux et ses institutions pénitentiaires.

Forfatteren, generaldirektøren for Sveriges fængselsvæsen G. Fr. ALMQUIST, siger i fortalen, at de mange udlændinge, som den penitentiære kongres sidste sommer havde samlet i Stockholm, kun kunde tilbringe så kort tid i Sverige, at de ikke derved kunde få nogen klar forestilling om de virkelige sociale forhold. De oplysninger om disse forhold, som ofte meddeles i fremmede blade, blive let vildledende, fordi de i mange tilfælde hvile på misforståelser eller på mangel på tilstrækkelig kendskab til alle de spørgsmålet betingende momenter. Deri har forfatteren set en opfordring til den givne fremstilling, og af særlig hensyn til bogens formål at oplyse udlandet er den skreven på fransk.

Forfatteren hævder med rette i fortalen den uafviselige forbindelse, der er mellem de sociale institutioners udvikling og til-

stand i almindelighed og de penitentière forhold. Deraf den form forfatteren har givet sin bog. Overensstemmende med formålet giver bogen således oplysninger om landets beliggenhed, temperatur, inddeling, befolkning, konstitutionnelle forhold, domstole, tidligere lovgivning, tidligere fængselsvæsen, reformernes oprindelse, skoleundervisning, religion, industri, forbindelsesmidler, post og telegraf, sparekasser, fattigvæsen, pengevæsen, den nyere lovgivning og kommer så til selve fængselsvæsenet, som det er ordnet i øjeblikket.

Man vil heraf se, fra hvormange sociale områder bogen bringer meddelelser. Den forfatteren egne, sluttede stil har lettet ham vanskeligheden ved at meddele det nødvendige og betydningsfuldeste i en sammentrængt form. At arbejdet er lykkedes, må man lykønske ham til og glæde sig over, thi man får igennem hans bog et interessant billede af Sveriges udvikling i social henseende, som enhver udlænding må være taknemlig for. Fremstillingen af selve fængselsvæsenet i Sverige har ikke mindre interesse og tillige den fordel, at den ikke lader læseren drukne i tal. At gengive enkeltheder af bogen kan her ikke blive tale om, der vilde i så tilfælde blive meget at meddele; men Tidsskriftet har håb om at kunne i en nær fremtid levere et uddrag af bogens indhold.

Bulletin de la Société générale des prisons indeholder i nr. 1 og 2 for 1879 foruden en fortsættelse af oplysninger fra de forskellige stater om lovgivningens bestemmelser ligeoverfor forbryderiske sindssyge — blandt andet en rapport om en international patronagekongres, som afholdtes i Paris i 1878; beretning om en scorbut-epidemi i Mazas; den vilkårlige løsladelse i England; forslag til lov om unge forbrydere; loven af 12 Juli 1877, som er omtalt i Tidsskriftets første bind, side 332; rapport om den korrektionelle opdragelse og en rapport om transportationen i engelsk Indien.

Den
Nordiska Penitentiärföreningen.

Meddelelse.

Det til sommeren 1879 i Kjøbenhavn foreløbig bestemte
møde af den Nordiska Penitentiärföreningen, er ifølge aftale
mellem samtlige medlemmer af bestyrelsen udsat til 1880.

Kjøbenhavn, i Marts 1879.

Goos.
Professor.

De
repressive og penitentiære institutioner
og de præventive institutioner,
ligeoverfor børn,
i England og Frankrig.

Brudstykke af en beretning til Akademiet for de moralske og
politiske videnskaber i dettes samling d. 11 Januar 1879,

af CHARLES LUCAS.

(Oversættelse fra Fransk.¹⁾)

I.

Reformskolerne i England.

De institutioner, som i den sociale og moralske ordens
interesse omfatte børnene, ere af en dobbelt slags og svare
til to systemer, som i principerne og betingelserne for
deres anvendelse må støtte hinanden, men ingensinde
blandes sammen.

¹⁾ Denne artikel findes optaget i Bul. de la Soc. gén. des Pris-
Marts 1879, n:r 3. Den er skreven fra et udpræget fransk stand-

Det ene, det tugtende system (*répressif*) omfatter de institutioner, som ere bestemte til tugt og forbedring for de brødefulde børn.

Det andet, det forebyggende system (*préventif*), repræsenteres af de institutioner af enhver slags, som tage sig af børn, der ere ulykkelige, forladte, fordærvede ved slette vaner eller ved familiens skyld, og som have til opgave at frarive elendigheden, uvidenheden, forladtheden og fordærvelsen såmange som muligt.

I mit arbejde om *le Système pénal et répressif*, offentliggjort 1827, og i et andet om *la Théorie de l'emprisonnement* af 1832 har jeg alt udviklet nødvendigheden af den samtidige beståen af disse to ordninger, den ene tugtende, den anden forebyggende. Jeg har senere i forskellige skrifter og ofte også i mine meddelelser til Akademiet fastholdt, at der må være en dyb skillelinie imellem de to slags institutioner, der repræsenterer de nævnte systemer. Denne grundregel er aldeles ikke overholdt i England, hvor den penitentiære tugt ikke er strengt opretholdt i reformskolernes organisation og hvor det forebyggende system langt fra er godt bestemt og udført i fattighusskolerne og de industrielle skoler.

Lad os først tale om reformskolerne, idet vi kortelig berøre hensigten med dem og deres gerning.

Den første bestemmelse, som i England betegner lov-

punkt og indeholder en meget nærgående og i flere punkter overdreven kritik over de engelske forhold, hvorfor den selv må læses med kritik. Idet den særlig synes fremkaldt ved Enquête-kommisionens beretninger, d'Haussonvilles og Robins udtalelser og er bleven, tildels gennem sine angreb på de engelske forhold, et ivrigt forsvar for de tilsvarende franske, indeholder den dog, udgået fra en så fremragende forfatter, mangen en sandhed, mangen en beløring, som vil kunne bidrage til i almindelighed at belyse de spørgsmål, den omhandler. Da Tidsskriftet i nærværende årgang har meddelt oplysninger om de samme spørgsmål, har Redaktionen anset det for heldigt også at kunne bringe en oversættelse af denne artikel.

givningens omsorg for de unge forbrydere, er loven af 1847 (*Juvenile offenders act*), ifølge hvilken børn, som have gjort sig skyldige i tyveri m. m., når de ere under fjorten år, skulle stilles for sammære domstole ledede af fredsdommere. Disse havde myndighed til at idømme bøder, ikke over tre måneders fængsel med eller uden straffearbejde, og drenge pisk. Denne sidste straf udføres, siger d'Haussonville, med birkeris, som intet have tilfælles med den berygtede „kat med ni strenge“, hvis anvendelse er så frygtet af voksne. D'Haussonville har selv forvissat sig derom; thi han ved, hvormeget anvendelsen af pisk, som i den engelske opdragelse benyttes selv ved universitetet i *Oxford*, strider imod de franske sæder¹⁾.

Loven af 1847 rørte ikke ved straffebehandlingen og foreskrev heller ikke oprettelsen af nogen særlig afdeling for unge forbrydere i selve fængslerne. Den eneste særlige anstalt for unge fanger, som fandtes på den tid, var i *Pakhurst*, på øen *Wight*.

Når man læser en meddelelse, som for kort tid siden er givet Akademiet af en af dets betydelige korrespondenter, Svenskeren OLIVECRONA, nemlig en udsigt over den gradvise udvikling af de penitentiære agerbrugskolonier i Frankrig, vil man se, hvormeget, alt på dette tidspunkt,²⁾ Frankrig var forud for England. Loven af 5 August 1850 kom i virkeligheden mindre for at tilskynde til end for at sætte lovgivningens stempel på en alt bestående tilstand, nemlig den samtidige tilstedeværelse af offentlige og private kolonier.

Denne engelske lov af 1847, som ikke bragte nogen alvorlig forandring i tilstanden, medførte kun, at tilbage-

¹⁾ Hvis man anser den legemlige revselse i de tugtende anstalter i England for en overdrivelse, må man tilstå, at man kan hebrejde Frankrig et overdrevet filantropisk føleri, når et administrativt reglement i de offentlige og private kolonier har forbudt at give barnet tro slag i hånden med en stok, hvilket kun anvendtes som disciplinær straf.

²⁾ Se Tidsskriftet, anden årgang, side 133—34. (Red. anm.)

faldene blandt de unge forbrydere fordobledes, og man havde hastværk med at få dem op i den nødvendige alder for at skille sig af med dem ved transportation. I 1852 rørte det engelske parlament sig dels på grund af forbrydelsernes tiltagen hos ungdommen i England og dels foranlediget ved den mærkelige udvikling i Frankrig af de såvel offentlige som private penitentiære agerbrugskolonier for unge fanger. Den kommission, som blev nedsat, forberedte loven af 1854 om oprettelsen af reformskoler, som på ingen måde svarede til straffens fordringer. Disse skoler, som syntes at have lånt det repressive og penitentiære system fra den franske lov af 1850, kom i virkeligheden til at tage fejl af princippet og til at forrykke dets praktiske betydning.

Loven af 1854 bærer spor af de falske ideer, som en velmenende men uforsøgt filantropi havde skaffet udbredelse og gjort populære selv i England. Denne filantropi forlangte, at barnet under fjorten år, hvorledes end dets stilling var, selv om det var forbryder, skulde efter sin alder underkastes en reformerende behandling, som kunde afholde det fra fordrydelsen i fremtiden, istedenfor at straffe det. Spørgsmålet blev såvel ligeoverfor den unge forbryder som overfor det forladte eller forældreløse barn kun et opdragelsesspørgsmål, og systemet, som var anvendeligt på børn af alle kategorier uden forskel, kaldtes det forebyggende system (*préventif*). Jeg tror ikke, at jeg behøver at opholde mig ved at bevise den farlige sammenblanding i et system, som gendriver sig selv. Dog er der en gendrivelse, som jeg undrer mig over, at den ikke er vegen tilbage for, nemlig statistikens.

Når jeg undersøger den offentlige penitentiære statistik i Frankrig for 1875, som udmærker sig ved betingelser for nøjagtighed fremfor den engelske, finder jeg iblandt den tilstedeværende befolkning i anstalterne for unge fanger 10 dømte for mord og forgiftning, 152 for drab og vold, 116 for brandstiftelse, 337 for sædeligheds forbrydelser, 381 for

kvalificeret mord, 4802 for simpelt tyveri og bedrageri. Der-
som man fra den moralske ordens standpunkt ikke må
stille den uskyldige forældreløse sammen med den unge
forbryder, tror man da, at man fra den sociale ordens stand-
punkt kan have fordel af at indskrænke sig til at indtage
den første under et præventiv system, som passer for den
sidste? Kort sagt bør det tugtende system lukkes ude, når
statistikens vidnesbyrd påkalder dets uafviselige og kraftige
mellemkomst i den offentlige sikkerheds interesse, som er
alvorlig truet af den brødefulde ungdoms handlinger.

Den franske lovgivning har med god grund tænkt, at
det var magtpåliggende i anstalterne, som særlig ere bestemte
for unge fanger, at indføre en tugtende ordning, som svarer
til den offentlige sikkerheds lovlige fordringer. Med dette
mål for øje er det, at den er gået frem på følgende måde.

1. Den har først villet dele de unge fanger i to
kategorier, idet den til den ene har henført dem, der ere
dømte som havende handlet med skelneevne, og til den
anden dem, som ere dømte og burde være straffede men
ere frikendte som havende handlet uden skelneevne. Begge
bør underkastes en streng disciplin; men denne disciplin
må have en strengere karakter for de første, som leve i
de korrektionnelle anstalter, end for de sidste, som holdes
i anstalter, som man foreslår at betegne med navnet reform-
anstalter.

2. Lovgiveren vil den samtidige beståen af offentlige
og private anstalter, og han indordner nødvendigvis i de
offentlige anstalter de korrektionnelle, som ere bestemte til
at modtage de udisciplinerede fra reformanstalterne foruden
de børn, der ere dømte som havende handlet med skelne-
evne.

Loven af 1854 har haft til opgave at tillade øvrig-
hedspersonerne, som lede assiserne eller danne den sammære
jurisdiktion, at sende de unge forbrydere, som have gjort
sig skyldige i sådanne forbrydelser som kvalificeret tyveri,
hæleri, brandstiftelse, vold m. m., til de private af staten

anerkendte anstalter for der at underkastes en reformatrisk opdragelse i mindst to år og højst fem år.

Den engelske lov har således indskrænket sig til at låne institutionen med private anstalter for unge fanger fra den franske lov. Den udelukker altså den samtidige beståen af offentlige kolonier eller med andre ord den ret, som staten bør udøve, den pligt, som den bør opfylde som den ansvarlige vogter af den offentlige sikkerhed. Den engelske lov kaster den tugtende ordning overbord, hvis lovlige repræsentant staten er igennem den offentlige koloni, og som den ikke opretholder i den private; deraf følger, at den slet ikke eksisterer. Den engelske lov viser dog en ringe frygt ved kun at arbringe den unge forbryder i private, af staten anerkendte anstalter. Den fastsætter, at forud for anbringelsen skal der gå fængsel i mindst 14 dage (senere nedsat til 10), som i praksis sjelden går op over 4 måneder. Derved begås en anden inkonsekvens forat bøde på den tidligere. Thi hvis reformskolens formål er at unddrage den unge fange fra opholdet i fængslet, hvorfor da begynde med at sende ham derhen.

Hvad der især viser den engelske lovgivers bestræbelser for at banlyse tanken og karakteren af tugt fra de særlige anstalter for unge forbrydere, det er navnet „skole,“ som han har givet disse anstalter, ligesom om det kun drejede sig om elever, der skulle undervises, og ikke om unge forbrydere, hvis handlinger nødvendigvis må hemmes og hvis farlige tilbøjeligheder må tæmmes. I en tidligere meddelelse til Akademiet angående den mærkelige rapport om revisionen af loven af 5 Aug. 1850, som er afgiven af FELIX VOISIN i den palamentariske undersøgelseskommissions navn, har jeg alt gjort opmærksom på den beklagelige misbrug, som man gjorde i England og de Forenede Stater af ordet „skole“ ved at anvende det også på en tugtelsesanstalt. Det er at gøre vold på dette ords særegne betydning og bringe forstyrrelse ind i begreberne og institutionerne.

Den engelske lovgivning har påtaget sig at berøve alt,

hvad der vedkommer de unge forbrydere, karakteren af tugt, så at den såkaldte reformskoles ordning, selv efter d'HAUSSONVILLES erklæring, ikke er forskellig fra den industrielle skoles.¹⁾ Det er kun drengenes forskellige fysionomi, siger han, i den ene og anden slags skole, som gør det muligt at adskille dem. Det er først, når der bliver tale om en frivillig indtrædelse i den kongelige marine, at der drages en skillelinie, og det en dybere end selv i Frankrig, mellem de to forskellige elementer i reformskolernes og de industrielle skolars befolkning. Bestemmelsen, som forbyder elever fra reformskolerne frivillig indtrædelse i den kongelige marine, er i England absolut, medens den i Frankrig ikke berører dem, som have handlet uden skelneevne, og flere af disse, som ere udgæede fra Mettray og Val d'Yèvre, ere blevne dekorerede med den militære medaille. Man går således fra en yderlighed til en anden. Thi i virkeligheden er der en underlig mangel på sammenhæng deri, at man, når der er tale om en frivillig indtrædelse i den kongelige marine, udelukker endogså børn, som have handlet uden skelneevne, medens man, når der er tale om den disciplinære ordning, blander de to så forskellige elementer i reformskolerne og de industrielle skoler sammen.

Ved siden af den maritime opdragelse, som gives ombord på de dertil bestemte skibe, ere reformskolerne såvelsom de industrielle skoler henviste til professionnel arbejde eller agerbrug. Og det er ikke blot indeni men også udenfor, at man bestræber sig for at give reformskolens bygninger et smilende præg, som berører dem aldeles den ydre lighed med en tugtelsesanstalt. Dette er lykkedes i den grad, at

¹⁾ D'HAUSSONVILLES udtalelse vedrører kun de ydre forhold. Det vilde jo desuden være ubegribeligt, at man har oprettet industrielle skoler, når man ikke dermed tilsigtede noget andet end ved reformskolen, og dobbelt at man i så tilfælde gjorde dem ens. De engelske udtalelser ved kongressen i Stockholm om de herhen hørende spørgsmål vidne også imod forfatteren. (Red. anm.)

d'HAUSSONVILLE tøvede, da han skulde ringe på klokken til en af disse „reformskoler,“ fordi han var bange for at tage fejl og komme ind i et landsted hos en hæderlig og velhavende familie.

Man regner 14 pct. tilbagefald blandt drengene i løbet af tre år efter udgangen fra reformskolerne. Dette vilde være det samme resultat som i Frankrig. Men man må huske på, at statistiken i England ikke besidder den videnskabelige tiltro, fordi den mangler garantier for nøjagtighed¹⁾ og autenticitet, som bestyrelsen af den kriminelle retspleje og strafferegistrene (*casiere judiciaires*) give i Frankrig.

I Frankrig er den udgift til den penitentiære tugt af de unge forbrydere, der er pålagt staten som den offentlige sikkerheds årvågne og ansvarlige vogter, ligesom alle udgifter til den offentlige administration underkastet den budgetære kontrol. Statens tilskud til de private anstalter for unge fanger udgør for øjeblikket 0,75 fr. (54 øre) daglig og stiger for nogles vedkommende til 0,80 fr. (58 øre). I Val d'Yèvre er den daglige bekostning 0,61 fr. (44 øre), altså noget mindre end i de private anstalter. Derimod er den daglige bekostning i de andre fire offentlige kolonier betydelig højere end i de private. Skillelinien er således dragen godt i Frankrig imellem den penitentiære tugts anstalter og velgørehedsanstalterne.²⁾

D'HAUSSONVILLE oplyser, at staten betaler de private anstalter (i England), som ere erkendte af den som reformskoler, for hvert barn 2 sh. om ugen; men han tilføjer, at dette tilskud næppe udgør halvdelen af deres indtægter, som desuden bestå i årlige private og kommunale bidrag.

¹⁾ Se i så henseende en udtalelse af d'HAUSSONVILLE i Tidsskriftet, anden årgang, side 153 nederst. (Red. anm.)

²⁾ I overensstemmelse med denne skillelinie forbød programmet til grundlæggelsen af forsøgskolonien i Val d'Yèvre al bistand fra den offentlige og private velgørehed, og denne regel er fulgt indtil det mindste i de 25 år, da denne koloni bestod som privat anstalt.

Man ser således, at man ikke kan sammenligne de offentlige og private anstalter i Frankrig med reformskolerne i England. De to lande have med hensyn til de principer, som bør herske i den penitentiære tugt og velgørenhed ligeoverfor børnene, fulgt to forskellige veje. Jeg tror, at den, som Frankrig er slået ind på, er den bedste. Men jeg skal derfor ikke miskende, hvor fortjenstfuld et værk reformskolernes gerning er i England. Selv om man må beklage, at det ansvar, som den offentlige myndighed har, ikke er repræsenteret derved, må man ikke desto mindre beundre det private initiativs ædelmodige begejstring, som har ladet disse anstalters antal vokse op til 65, og ingen ærer mere end jeg deres grundlægges opofrelser.

Disse anstalter lide imidlertid af en hovedfejl, som man ikke kan lægge deres stiftere til last; thi den er ene den ansvarlige lovgivers. Denne hovedfejl består i, at de ikke afhjælpe den penitentiære tugts trang og den sociale ordens såvel som den offentlige sikkerheds lovlige fordringer i dette punkt.

Iblandt de unge forbrydere er der et element, som det altid er forekommet mig burde tages i alvorlig betragtning, og det er børn under tolv år, som have begået lovovertrædelser, der straffes med fængsel, og som ikke have været straffede før. I programmet for stiftelsen af kolonien i Val d'Yèvre i 1846 har jeg anset det for rigtigt ikke at sende disse børn til de offentlige og private penitentiære anstalter men at anbringe dem i forbedrende opdragelsesanstalter, som særlig skulle være oprettede for dem. Det er i overensstemmelse med dette princip, at fundatsen for kolonien i Val d'Yèvre bestemmer, at den kun vil modtage unge forbrydere på tolv år og derover. Denne forskrift blev et dødt bogstav, men princippet, som havde dikteret den og hvis betydning var undsluppen den franske lovgiver i 1850, har fra administrationens side modtaget en ny og heldig anvendelse, som OLIVECRONA har fremhævet i den meddelelse til Akademiet, som jeg alt har nævnt.

Han omtaler deri den beretning, i hvilken den penitentiære administrations dygtige direktør forelægger det øverste fængselsråd den forholdsregel, som i principet er antaget, at hellige særlige anstalter til forbedrende opdragelse af unge forbrydere under tolv år, en forholdsregel hvis udførelse allerede er begyndt. To anstalter, i hvilke opdragelsen af disse børn er betroet til barmhjertige søstre, ere blevne oprettede, den ene 1876 i *St. Eloi* nærved Limoges, og den anden 1877 i *Frasnes le Château* nærved Vesoul. Jeg kan kun rose tanken i denne fornyelse men må forbeholde mig de bemærkninger, som jeg vil have at gøre om dens udførelse, når der tilbyder sig en lejlighed til at undersøge de principer, som bør være de ledende ved oprettelsen af disse anstalter for unge forbrydere under tolv år.

Den engelske lovgiver, der ligesålidt i loven af 1854, som den franske i loven af 1850, har tænkt paa disse unge forbrydere, har taget sig sammen i loven af 1866 om oprettelsen af industrielle skoler. Hans opmærksomhed er bleven henvendt paa de unge forbrydere under tolv år; men han har grebet ikke sålidt fejl, idet han har taget dem bort fra reformskolerne og anbragt dem i de industrielle skoler istedenfor at anbringe dem i særlige anstalter. Dette var, som vi snart skulle få at se, at begå en anstødelig og utålelig anomali. Efter min mening skulde den engelske lovgivning hellere for de unge forbrydere på tolv år og derover have oprettet offentlige og private anstalter, hvis samtidige beståen for alvor, ligesom i Frankrig, svarer til den penitentiære tugts fordringer, og til en forbedrende opdragelse af de unge forbrydere under tolv år have anvendt de private reformskoler, som iblandt de bestående bedst egnede sig til denne bestemmelse.¹⁾

Idet jeg gør disse kritiske bemærkninger om den engelske

¹⁾ Forfatteren må altså her, idet han foretrækker den engelske private reformskole for børnene under tolv år, mene, at der dog er nogen forskjel på denne og den industrielle skole. (Red. anm.)

lov af 1854, være det forøvrigt langt fra mig at overse manglerne og hullerne i loven af 5 Aug. 1850. Denne lov fyldestgør langt fra programmet for den penitentiære tugt, som de unge forbrydere må underkastes, således som jeg har aflattet det og som jeg endnu holder fast ved det. For at overbevise sig herom er det nok kortelig at genkalde grundreglerne, som bestemme programmet.

Det indeholder:

1. Bestemmelsen af særlige anstalter for unge fanger fra 12 års til mindst 16 års alder, med ophold i fællesskab og med dag- og natceller til brug i disciplinære forseelser.

2. Den repressive og penitentiære organisation af disse anstalter grundet på foreningen af afskrækkelses og forbedringsprincippet for at forebygge såmange tilbagefald som muligt.

En straf, på mindst et år, grundet på afskrækkelsesprincippet alene, og som følge deraf ren repressiv og anvendelig på voksne fanger, passer ikke på unge fanger

3. Den obligatoriske oprettelse af offentlige anstalter ved staten, som på en gang er indehaveren af den offentlige myndighed, repræsentanten for den sociale orden og den ansvarlige vogter af den offentlige og private sikkerhed, der altfor ofte foruroliges af børn som ophavsmænd til forbrydelser, der ere begåede med eller uden skelneevne. Denne forpligtelse er absolut ligeoverfor de dømte, med hensyn til hvilke staten ikke kan overdrage udførelsen af straffeloven til det private initiativ.¹⁾

¹⁾ Ikkeoprettelsen af offentlige anstalter fra den engelske lovgivers side er såmeget mere beklagelig, som de unge fanger, der ved lovene af 1854 og af 1866 ere overgivne til det private initiativ, ere børn, som ere erklærede skyldige i forbrydelser; thi disse love omfatte ikke kategorien børn der ere frikendte og skulle holdes fast som havende handlet uden skelneevne. Dette er en beklagelig anomali. Men det, som gør ikkeoprettelsen af offentlige anstalter endnu uheldigere, er, at artikel 8 i loven af 1866 erklærer, at bestyrelserne af reformskolerne kunne vægre sig ved at modtage unge forbrydere, som ere tilsendte dem efter denne lov. Som følge deraf

4. Delingen af de offentlige anstalter i to klasser under navn af korrektionelle- og reformanstalter:

De første, med en streng disciplin, bestemte for børn, dømt for forbrydelser begåede med skelneevne, og for de genstridige fra reformanstalterne.

De sidste, med en mindre streng disciplin, ere bestemte for børn, der ere dømt og frikendte som havende handlet uden skelneevne.

5. Myndighed for staten til at tilstå oprettelsen af private reformanstalter for børn, der ere dømt og frikendte som havende uden skelneevne begået andre forbrydelser end drab, mord, forgiftning og brandstiftelse, fordi disse ere af en altfor alvorlig natur til at staten ved en privat anstalt kan frigøre sig for det ansvar, som i så henseende påligger den.

6. Råd til staten om at bruge denne myndighed til at fremkalde en hæderlig, nyttig kappestrid imellem de offentlige og private anstalter om den bedste form for og den bedste udførelse af den tugtende og penitentiære opdragelse.

7. Den samtidige beståen af landbrugs- og industrielle anstalter med en såvidt mulig klart udtalt foretrækkelse af de første.

Men det, som skulde være det særegne ved programmet, var landbrugsanstalten (*établissement rural*) på grund af dens betydningsfulde rolle og af det hul, den skulde udfylde, ved den særlige ordning, som den krævede. Hvor man end vil se hen, enten til de to franske og engelske love af 1850 og 1854 eller til de administrative og lovgivningsmæssige bestemmelser, som gå forud for disse to love i Frankrig og udlandet, eller til de i Europa og de Forenede Stater offentliggjorte skrifter, som udtale sig til fordel for anvendelsen af de unge fanger til agerbrug, overalt, hvor dette gives fortrinnet, sker det altid som en anbe-

bliver staten prisgivet de private anstalter, og de unge domfældte, som de negte at modtage, blive i fængslerne for voksne fanger.

faling til at underkaste dem landbrugsarbejde uden nogen-
sinde at angive hvilket, idet man i den grad synes at tro,
at den penitentiære agerbrugskoloni skal tage en avlsgård
til model, så at man endogså ofte giver den navn deraf.

Således havde programmet en fejl at rette, nemlig den
utilladelige sammenblanden af den penitentiære agerbrugs-
koloni med en avlsgård, og et hul at udfylde, nemlig de
særlige betingelser for den penitentiære kolonis ejendom-
melige drift. Derfor ere landbrugsanstalterne i dette pro-
gram genstand for teorien om barnets forbedring ved
jorden og jordens ved barnet. Denne teori går ud fra
den altfor miskendte kendsgerning, at medens man, således
som i avlsgården, benytter sig af alt det, som kan for-
mindeske udgifterne til håndkraft, selv ved hjælp af maskiner,
så søger man derimod i den penitentiære koloni de mest
ejendommelige fremgangsmåder ved kultiveringen for at
drage fordel af håndkraften. Her er altså to forskellige
og endogså hinanden modsatte udgangspunkter og systemer.

Jeg forbeholder mig i en særlig meddelelse at frem-
stille principerne, midlerne og betingelserne for anvendelsen
af denne teori. Her skal jeg indskrænke mig til at sige,
at den fra et moralsk og fysisk synspunkt støtter sig på
landlivet, som giver de bedste garantier for sjælens og
legemets sundhed; fra et økonomisk og finantsiel synspunkt
på anvendelsen af de unge fanger til bearbejdelsen af jorden
for derved at frembringe den højeste værdi, som først skal
give grundlæggerne deres lovlige vederlag, og som desuden
lader kolonien bidrage til forøgelsen af landets rigdom på
agerland ved at bringe udyrkede og frugtbare jorder i kultur;
fra et professionnel standpunkt på fortrinnet ved at bringe
udtørrede sumplande i kultur, som give lejlighed til at for-
ene dyrkningen af urter og havedyrkningen med kornavl
og således byde en vid horizon for en forskelligartet pro-
fessionnel undervisning; den store fordel deraf er, når løs-
ladelsens øjeblik kommer, at den gør det muligt for kolo-
nisterne, som vende tilbage til byerne, der alle have

haver og flere omgivende sumplande at opdyrke til det daglige forbrugs behov, at finde midler til at ernære sig og blive dygtige i det, de have lært; endelig fra håndgeringens standpunkt på valget af kulturer, som kræve lugning, ophakning, gravning og fordre den meste håndgerning således som dyrkning af vinstokken og endnu bedre gartneriet og dyrkning af urter; endvidere på det fortrin, i opdyrkningen af udtørrede sumplande at give ligesom det ved sine frembringelser mest lønnende og for barnet mest passende arbejde, når der tages hensyn til alderne og de dertil svarende kræfters ulighed.

Man vil således se hvilken betydelig rolle landbrugsanstalten spiller; thi medens den industrielle anstalt indskrænker sig til at konkurrere med landbrugsanstalten i at forhindre tilbagefald, er denne kaldet til ikke blot at lade landets moralitet vokse ved at formindske tilbagefaldene, men også dets rigdom på dyrket jord ved at hringe udyrkede og frugtbare jorder under kultur.

Vi skulle endnu til programmet føje den vilkårlige løsladelse af den unge fange for ved benyttelsen af denne at lære ham den gode brug, han kan gøre af den endelige frigivelse: en udmærket målestok, når man går frem med al mulig omsigt, men som jeg dog ikke, da jeg rådede til den, troede bestemt til at få den udstrækning, som man nu vil give den, og som jeg ikke kan lade være at nære nogen frygt for¹⁾.

Endnu skulle vi fremhæve en anden udmærket institution, nemlig patronageselskaberne for de børn, der løslades enten vilkårligt eller endeligt.

¹⁾ Således tillader loven af 1866 i § 18 bestyrerne af reformskolerne efter 18 måneders ophold at tilstå vilkårlig løsladelse.

Her handles ikke om børn, der ere frikendte som havende handlet uden skelneevne, men som ere dømt som skyldige i forbrydelser, og her er altså atter et tilfælde, hvor den engelske lovgiver overlader udførelsen af straffeloven til det private initiativ.

Se, således er uddraget af programmet for de unge fanger på over 12 år og til under 16 år.

Hvad børnene under 12 år angår, som ikke tidligere have været straffede, anbefaler programmet oprettelsen af forbedrende opdragelsesanstalter.

Hvad der i dette program giver mig nogen tillid det er, at det skyldes, ved siden af theoretiske studier, den praktiske erfarings værdifulde lærdomme, som jeg i min 33 årige virksomhed som generalinspektør og formand i generalinspektørernes fængselsråd har kunnet samle i den penitentiære administrations omfattende værksted ligesom i den mere begrænsede, men mere særlige og rent personlige virksomhed nemlig i patronageselskabet for unge løsladte i Seinekredsen og i forsøgskolonien Val d'Yèvre. Denne var endnu altfor ufuldstændig og uudviklet til at fortjene navn af mønsteranstalt, da jeg ved blindhed efter 25 års forløb nødtes til at opgive min virksomhed ved den; men jeg tror, at de samlede resultater, navnlig de som vedrøre den landlige ordning, i det mindste kunne berettige til at nævne denne anstalt som en kendsgerning, der kan blive et præcedens for forsøget af teorien om barnets forbedring ved jorden og jordens ved barnet.

En del af dette program findes i loven af 1850, men en større del findes der ikke, fordi dets principer i punkter af betydning ikke stemme overens med dem i den franske lov af 1850 og i den engelske af 1854, navnlig i grundreglen om de offentlige anstalters overvægt. Den franske lov har ved sin overdrevne foretrækkelse af private anstalter gjort den offentlige til en undtagelse, og den engelske lov har aldeles udelukket den.

Dersom Frankrig, hvad man har sagt,¹⁾ ikke besidder det praktiske greb på livet i fællesskab, som det i England er lykkedes at give vidnesbyrd om ved foreningen af disci-

¹⁾ Se Tidsskriftet, anden årgang, side 143. nederst. (Red. anm.)

plin og frihed, kan man dog ikke miskende, at det har gjort nogle fremskridt i så henseende i organisationen af agerbrugskolonier for unge fanger, idet det har indrømmet den nødvendige frihed til ydre landarbejder uden at ofre fordringerne til årvågenheden og den penitentiære tugt.

II.

Fattighusskolerne.

(Les écoles des workhouses)

Straffelovgivningens ufuldkommenhed var ikke den eneste årsag, som den bekendte kommission af 1852 tilskrev udviklingen af brødefuldheden hos børnene. Den pegede også på en anden, nemlig den dårlige opdragelse, som gaves de fattige børn i fattighusene, og bidrog til indførelsen af ganske betydelige forbedringer deri. Den lovmæssige ordning af fattigvæsenet siden 1602 er et sår, som England uophørlig søger at bøde på med anstrengelser, der siden 1834 ikke have været uden frugter. Loven af 1834, som foreskrev adskillelsen af de forskellige elementer i fattighusenes befolkning, tillod samlingen af de børn, der vare komne til fattighuset med forældrene eller på grund af deres trang og forladthed, i en særlig afdeling. Dette var en første og betydningsfuld forbebring, som d'HAUSSONVILLE fremhæver, idet han gør opmærksom på, at fattighuset havde den grove fejl at indgive barnet den opfattelse, at den anstalt, som beskyttede dets barndom, også vilde kunne tjene til tilflugtssted i alderdommen efter et tøjlesløst og uordentligt liv.

Det blev derefter af vigtighed at oprette særlige skoler udenfor fattighuset, hvilke man fortrinsvis anbragte på landet for at styrke det fattige barns sundhed, der altfor ofte er svækket af ulykken, ved en ren og sund luft. Denne nyttige

ordning, som oversteg et enkelt sogns kræfter, kan iværksættes af flere sogne i forening, og England tæller således i øjeblikket omtrent 60 særlige skoler (*union schools*).

For at opnå endnu et fremskridt i fattigskolernes ordning forlangte man forøgede midler til en forening af flere *unions* og til at bygge fællesskoler for, som da fik navn af distriktsskoler. Lovene af 1845 og 1848 have givet den lokale bestyrelse udstrakt myndighed til at afgøre de vanskeligheder, som kunne forstyrre det gode forhold imellem *unionerne*. Hvis man vil kende den sidste form for en god skoleopdragelse i England, så skal man, siger d'HAUSSONVILLE, ikke besøge en særlig men en distriktsskole. Men han beklager, at man ikke altid har forstået at værgе sig imod arkitektonisk luksus udvendig og kostbare indretninger indvendig. Deri mener han man må søge forklaringen af den store ulighed i udgifter til et barns undervisning i Londons 13 unioner, hvilke stige fra 412 fr. til 920 fr. om året for et barn. Indretningen af distriktsskolerne opfylder med en beundringsværdig omhu alle hygieniske betingelser; men man begår den fejl, som, overalt hvor man vil give opdragelse, er tilstrækkelig til at neutralisere virkningen; man samler for mange børn sammen. Distriktsskolernes antal er 9, hvoraf 5 i London. Den mindste af dem besøges af mere end 800 børn og den i Sutton af mere end 1500 børn. Denne sammenhobning er i mine øjne nok til at give de særlige skoler fortrinnet for distriktsskolerne; thi ved skolernes organisation gælder det mere om at stræbe efter en moralsk forbedring end efter den materielle organisation.

Et af de uheldigste resultater af fattigbehandlingen i England er, at antallet af fattige er steget som følge af fattigdommens arvelighed. Det er ikke alene individerne, men også slægterne følge efter hinanden i asylerne, der ere åbne for fattigdommen. Man angriber altså en af ondets ældste rødder, når man forbedrer skolerne for fattighusenes børn.

Ved at formindske fattigdommens arvelighed, som viser

sig på fattighusenes registre i navnene på de samme familier, som man ser optræde der, har organisationen af de forbedrede skoler for fattige børn vistnok bidraget sit til formindskelse af fattigdommen, som efter d'HAUSSONVILLE i tyve år er gået ned fra 940552 til 752887 individer i England og Wales. Ligeledes må man antage, at den forbedrede opdragelse af de fattige børn ikke har kunnet undlade at have en heldbringende indflydelse på bevægelsen i barndommens brødefuldhed.¹⁾

III.

De industrielle skoler.

Man bebrejdede loven af 1854, som indførte reformskolerne, at den ikke sendte de vagabonderende og tiggende børn derhen, og d'HAUSSONVILLE lykønsker den engelske lovgivning til at den har udfyldt dette hul ved loven af 1866, hvorved den industrielle skole stiftes. Deraf kan man altså slutte, at den industrielle skole er en institution, som er bestemt for de vagabonderende og tiggende børn. Men det forholder sig ikke således. Den er bestemt til at modtage alle de børn, som have fællesnavnet „*Arab boys*“. De elementer, der henføres hertil, ere følgende: 1. Vagabonder og tiggere på 14 år og derover; 2. forladte og forældreløse; 3. børn uden passende forsorg; 4. børn hvis forældre ere i fængsel; 5. børn som unddrage sig fædremyndigheden; 6. børn der vise sig trodsige i fattighusskolerne; 7. endelig de unge forbrydere under 12 år, som have begået en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel og som

¹⁾ Opdragelsen i fattigskolerne skal være lykkedes mindre godt for pigernes vedkommende, som strande på prostitutionen, der ikke er underkastet noget hemmende tilsyn i England.

ikke før ere blevne dømt. Af så forskellige elementer består befolkningen i de industrielle skoler. Hvad nu fremgangsmåden ved barnets indsættelse og dommerens myndighed i så henseende angår, tilkender loven af 1866 de øvrighedspersoner, som danne den sammære jurisdiktion, ret til at befale, at alle disse børn skulle indsættes i en anerkendt industriel skole sålænge, som øvrigheden forud bestemmer. Efter lovens bestemmelser har enhver ret til at bringe et barn, der hører til en af disse så talrige og ubestemte kategorier, for øvrigheden. Efter så ofte at have hørt oprettelsen af de industrielle skoler rose som en filantropisk institution, der gjorde England ære og burde efterlignes i andre lande, er det ikke uden en følelse af mistro til mig selv at jeg føler mig tilskyndet af en uimodståelig overbevisning til en meget afvigende bedømmelse. På hvilket standpunkt jeg end stiller mig, enten jeg tager hensyn til de så uensartede elementer i de industrielle skolers befolkning, eller til det hastværk hvormed en anormal fremgangsmåde griber barnet på gaden for at bringe det for dommeren, eller til dommerens diskretionære myndighed til at bestemme varigheden af barnets ophold i den industrielle skole, så kan jeg ikke dele de lovtaler, der ere holdte over denne institution.

Hvorfor blande de forladte og forældreløse børn med dem, der have de fordærvelige vaner at flakke om og at tigge? Hvorfor sætter man, sammen med den unge forbryder under 12 år, som har begået en lovovertrædelse, der fordrer straf af fængsel, barnet, som er uden passende beskyttelse, og den mindreårige, som trodser fædremyndigheden, medens i Frankrig selv navnet på dette barn ingensinde må findes på den anstalts registre, hvor det holdes isoleret i den tid, som fædremyndigheden har bestemt uden at overskride maximum af tiden, som loven fastsætter.

Jeg har spurgt mig selv, hvad man har ment med navnet: industriel skole. Er det, således som man efter benævnelsen skulde tro, en skole til professionnel under-

visning i et eller flere håndværk? Jeg ved det ikke, thi d'HAUSSONVILLE nævner ikke de industrigrene, som læres eller som udøves der. Dersom det er i de industrielle skoler som i de særlige skoler og distriktsskolerne for fattige børn, hvor man kun anvender to almindelige håndværk, skrædderi og skomageri, vil den professionelle undervisning spille en noget tarvelig rolle. Af de 118 anstalter, som i 1876 fandtes i England under navn af industrielle skoler, vare flere rene agerbrugsskoler, og betegnelsen industriel skole bliver derfor unøjagtig særlig ligeoverfor de sidst nævnte. Hvad er da en industriel skole, når den ikke er, hvad navnet lader formode? Den er på én gang et samlingssted for tiggere, siden man sender tiggere og vagabonder derhen; en reformskole, siden den modtager unge forbrydere; en anstalt for forældreløse, siden man bringer sådanne og forladte børn og børn uden passende forsorg derhen;¹⁾ en anstalt til hævdelse af fædremyndigheden, siden den modtager mindreårige, som unddrage sig denne myndighed, i lighed med den institution, hvis grundlæggelse er en ære for Hr. DEMETZ minde, han som har villet knytte denne nyttige stiftelse til anstalten i Mettray men uden nogen sinde at blande dem sammen. Der er noget i denne kørsammen af børn med så forskellige forhold og så forskellig moralitet, som støder min moralske og praktiske sands. Men bestemmelserne i loven af 1866. som ordne fremgangsmåden ved barnets pågribelse og stillen for dommeren, såre ikke mindre min retsfølelse. Hvorledes kan man forstå denne ret, der er givet enhver, til at tage ethvert barn af de nævnte kategorier og bringe det til øvrigheden? D'HAUSSONVILLE tilstår selv, at en slig fremgangsmåde vilde oprøre

¹⁾ Her er en misforståelse fra forfatterens side, således som det også fremgår af de engelske udtalelser på kongressen i Stockholm. Kun for så vidt de forældreløse og forladte børn tigge og flakke om eller begå en lovovertrædelse i en alder af under 12 år, sendes de til den industrielle skole, i modsat tilfælde til fattighusskolerne. Se Tidsskriftet, anden årgang, side 144. (Red. anm.)

den offentlige følelse i Frankrig. Jeg erklærer med god samvittighed, at det er mig umuligt i oprettelsen af de industrielle skoler at se et vidnesbyrd om en civiliserende statsstyrelse og opfyldelsen af et humanistisk program.

Jeg kan ikke forstå denne ordning uden ved at henføre den til den befrielsespolitik, hvoraf England lod sig henrive, da det vilde skille sig af med sin forbryderiske befolkning ved transportation til straffekolonier. Denne transportation var kun en udvej og de industrielle skoler ere heller ikke andet. Fra det synspunkt bliver alt forståeligt og forklarligt. Målet, som skulde nås, var at befri Londons gader fra alle disse børn, som man, som før sagt, betegnede ved fællesnavnet „*Arab boys*.“ Uden at opholde sig ved alle disse børns forskellige forhold og moralitet har man målt dem med den samme alen, og i dette land, hvor man sædvanlig forstår så godt at hævde agtelsen for den personlige frihed, har man ofret de elementære principer for det endelige resultat, som man har villet opnå. Men jeg kan endnu mindre forstå, at der i England har dannet sig selskaber, hvis agenter gribe børnene på gaderne og føre dem for øvrigheden og derfra til den industrielle skole.

De industrielle skoler, som have bestået i de sidste ti år, have følt nogle af de mangler, hvorunder deres organisation lider. D'HAUSSONVILLE har med den vante upartiskhed ikke søgt at lægge skjul derpå. Man har erkendt, at det var et altfor energisk middel til at sikre sig børneopdragelse for en del på statens bekostning, og at man ved at gøre altfor lidt regning på forældrenes autoritet på samme tid fritager dem for en hellig pligt. Under indflydelse heraf er det, at loven af 1876 om den elementære undervisning har foreskrevet oprettelsen af industrielle dag-skoler,¹⁾ hvor børnene skulle holdes til at gå efter øvrig-

¹⁾ Se Tidsskriftet, anden årgang, side 145. (Red. anm.)

hedens ordre, hvor de få føde, industriel undervisning, men hvorfra de hver aften vende hjem til deres forældre.

For at hjælpe så meget som muligt på den fejl at lade staten bære de udgifter, som med rette påhvile forældrene, har loven af 1876 givet statskassen myndighed til hos forældrene at søge tilbagebetaling af de summer, som deres børns undervisning har kostet, når de ere istand til at betale dem. Den sum, 318674 kr., som således tilbagebetaltes i 1876, viser, hvilket betydeligt antal forældre der, som d'HAUSSONVILLE siger, støde deres børn ind i det ondes svælg for at befries ved statens hjælp for deres opdragelse.

De industrielle skoler, som bestå i overensstemmelse med loven af 1866, kaldes *certified* på grund af det certifikat, som gives dem og som giver dem ret til en understøttelse af staten og til bidrag af forældrene.

Det er ubestrideligt, at formålet, hvorfor de industrielle skoler oprettedes, for endel er bleven nået, og at de såkaldte *Arab boys* ere blevne færre i Londons gader. Men det er kun en materiel og negativ virkning. Betragter man under ét midlerne, hvortil man har måttet tage sin tilflugt for at opnå det, kan man kun sige, at resultatet retfærdiggør midlerne.

IV.

De unge vagabonder og tiggere.

Mangelen af særegne anstalter for unge vagabonder og tiggere er en lakune, som d'HAUSSONVILLE bebrejder Frankrig, og for at udfylde den, råder han til at låne de industrielle skoler fra England. Således som jeg nylig har vist, synes den industrielle skole mig fuldstændig berøvet karakteren af en særlig anstalt for vagabonderende og tiggende

børn. Men spørgsmålet drejer sig ikke om at låne en slig institution, som slet ikke er til, fra England men om at komme på det rene med, om der er grund til at skabe den i Frankrig. Der findes i Frankrig anstalter, som under benævnelsen *depôts de mendicité* ere bestemte til at forebygge tiggeri; men de ere ikke særligt oprettede for børn og findes ikke i alle departementer. Tiggeriet er kun genstand for revselse (undtagen for tiggerne af sædvane og de arbejdsdygtige) på de steder, hvor slige anstalter findes. Men straffeloven erklærer vagabonderingen for en brøde (*délit*). Benyttende denne lidet brugelige positive form, der, som d'HAUSSONVILLE med god grund siger, lader skimte brødens temmelig vilkårlige karakter, i det mindste i teorien, bestemmer lovgiveren begrebet vagabonder således: „de, som ikke have fast bolig eller midler til opholdet og som sædvanligvis ikke have nogen beskæftigelse.“

Såsnart vagebonderingen er opstillet som en brøde, kan man ikke gøre Frankrigs anstalter for unge forbryderes penitentiære tugt den samme bebrejdelse, som henvendes til den engelske lovgivning, at den ikke i loven af 1866 har medtaget de vagabonderende børn blandt reformskolens elementer.

Man kan sige det samme om børn, som give sig af med at tigge. Tiggeranstaltnes organisation er ikke en sådan, at man må beklage, at de ikke ere blevne almindelige i Frankrig. Barnet som gør en vane af at tigge, egner sig ikke mindre til at anbringes i en penitentiær tugtanstalt. Det er imidlertid ikke mod mangelen af anstalter man skal vende sig, når man ser antallet af børn, der gør en vane af at flakke om og tigge, vokse, men mod fejlen ved den retslige forfølgning. Det er givet, at retsforfølgningen for at hemme omflakken og tiggeri ikke sker med den samme årvågenhed, den samme regelbundethed, som når der er tale om andre almindelige lovovertrædelser.¹⁾ Dette

¹⁾ Se Tidsskriftet, anden årgang, side 140. (Red. anm.)

kan forklares på dobbelt måde. Den ene er, at øvrigheden, som ikke godt kan stille den konventionnelle opfattelse af brøden i omflakken og tiggeri lige med rapseri og tyveri, forøvrigt ikke er aldeles beroliget ved foreningen af disse to forskellige kategorier af unge forbrydere i de samme anstalter. Denne grund fortjener at tages under alvorlig overvejelse. Således stiller det sig ikke med den anden, som består i, at man af frygt for sammenhobning i de særlige anstalter for unge fanger foreskriver ophævelsen af retsforfølgningen af de unge gadestrygere og tiggere, som da til en tid ustraffede kunne hengive sig til udøvelsen af deres slette vaner. Det er en beklagelig praksis, som kun kan svække agtelsen for loven og domstolen. Jeg vil yderligere mene, at det er på tiden at modarbejde den gamle og uheldige administrative tradition, som ikke lægger megen vægt på nytten af opholdet i de særlige anstalter for unge forbrydere og således lader gadestrygere og tiggere, som man kun modtager i anstalterne for unge fanger, forsåvidt som der er plads, blive uberørte af disse.

Man smigrer sig med at opnå en dobbelt økonomi i budgetær interesse nemlig med hensyn til omkostningerne ved oprettelsen og udgifterne til føde og ophold. Men man tænker ikke på, at man istedenfor at formindske børns forbryderiskhed, som omflakken og tiggeri stå i så nært forhold til, begunstiger en gradvis udvikling af denne forbryderiskhed, hvilken man da henfører til mangel på indflydelse hos den penitentiaire tugt istedenfor til denne beklagelige tradition, som ofrer den moralske og sociale interesse for den budgetære.

Hvad grænsen angår, som man må drage imellem det barns moralitet, som er dømt for små tyverier og bedrageri, og gadestrygerens og tiggerens, vilde man udsætte sig for overdrevne konsekvenser, hvis man ikke rådspurgte de praktiske iagttagelser. Disse vise for det første, at mange af de børn, som for omflakken og tiggeri ere sendte til anstalterne for unge fanger, alt have begået mindre tyverier. Men det

som man overhovedet må forlange af den praktiske iagttagelse, det er oplysningen om forholdet mellem virkning og årsag.

Omflakken og tiggeri opstå som alt sagt af elendigheden, af forladtheden, ved familiens egen medskyld og endelig instinktmæssig. Gadestrygere og tiggere kunne deles i tre afdelinger. Der er først dem, som jeg kalder de tilfældige unge gadestrygere og tiggere, som ifølge elendighed og forladthed kun ved tilfældighedens magt give sig hen til omflakken og tiggeri. Deres stilling gør fordring på den velgørende beskyttelse af personer og institutioner, som ofre sig for at tage sig af de forladte børn enten ved at sætte dem i lære eller ved at lade dem få en landbrugs- eller industriel opdragelse i en anstalt for forældreløse. Derefter komme de, som jeg kalder gadestrygere og tiggere af vane, ikke blot på grund af elendighed og forladthed men også på grund af familiens medskyld, fordi den har fordærvet dem ved slet opdragelse og slette eksempler. Det er for disses vedkommende meget magtpåliggende, at den tugtende og penitentiære disciplin lægger sig imellem for at holde dem tilbage fra en tilbøjelighed, som vil føre dem til forbrydelsen. At sende dem til private reformanstalter eller til sådanne, der ere bestemte for unge fanger, er en velgerning imod dem, thi derved kan deres fremtid frelses. Den tredie slags ere de gadestrygere og tiggere, som jeg kalder forhærdede, fordi de, ved siden af en indgroet vane til at flakke om og til at tigge og familiens fordærvelige lærdomme og eksempler, tillige ere fordærvede af deres slette instinkter. Disse bør dømmes til indsættelse i korrektionsanstalterne for unge fanger. Det er naturer, som sætte sig imod at vænnes til arbejde og regelmæssighed ja selv mod at underkaste sig. Imod dem er det om at gøre at kunne anvende en kraftig, tugtende penitentiær disciplin med fare for at se frøet til forbrydelsen, som ligger i deres farlige fortid, skyde op,

Administrationen har ofte i Frankrig henvendt sig til

bestyrerne af de offentlige og private penitentiære anstalter for unge fanger med forespørgsler for at lære de erfaringer, som de have gjort ved behandlingen af gadestrygere og tiggere i disse anstalter, at kende. Jeg har set flere af disse forespørgsler, og jeg har derved kunnet forvisse mig om, at spørgsmål og svar kun stemmede lidet overens, fordi man på den ene side lagde vægten på de tilfældige gadestrygere og tiggere, på den anden side på de forhærdede. På samme måde er det meningen hos bestyrerne af anstalterne, at administrationen har altfor gode tanker om dem, medens denne mener, at bestyrerne gå til den modsatte yderlighed. Jeg tror at man havde forstået hinanden bedre, hvis forespørgslerne havde henledet opmærksomheden på enhver af de tre kategorier, som jeg har opstillet, istedenfor at tale om gadestrygere og tiggere i almindelighed.

Altså vagabonderingen såvelsom tiggeriet af vane er en brøde (délit). Jeg gør ikke fordring på at straffeloven i så henseende skal forbedres, men således som den er, skal den agtes og udføres. Barnet, som gør en vane af at stryge om og tigge, skal forfølges og dømmes som en forbryder, og efter dommen sendes til en anstalt for unge forbrydere, fordi det henhører til denne kategori. Man kan ikke sige, at der er et hul i de tugtende og penitentiære institutioner i Frankrig med hensyn til omflakkende og tiggende børn, thi vi mangle ikke disse institutioner, men de ere utilstrækkelige. Når velgørenheden ikke tager barnet op på gaden ved dets første skridt i denne slemme vane, så er den tugtende og penitentiære anstalt der for at rette det, og det er den ulovmæssige undladelse af at forfølge og straffe, som frembringer et hul i lovens udøvelse, som ikke findes i loven selv. Det er let at komme tilbage til lovmæssigheden ved at oprette særlige anstalter for unge forbrydere under tolv år, som ville give plads i de offentlige og private anstalter til gadestrygere og tiggere.

Slutning.

Endelig kommer jeg da til grænsen for det overblik, der har været så hurtigt og dog så vidstrakt på grund af den uhyre horisont, som en sammenlignende undersøgelse af de væsentligste institutioner, som danne og karakterisere den repressive og penitentiære og den præventive ordning ligeoverfor barndommen, i England og Frankrig, bør omfatte, og jeg tror at være berettiget til at gøre den slutning, at Frankrig ikke står lavest.

Den engelske regering gør ingen forskel på de forskellige anstalter ligeoverfor barndommen. Den overlader dem alle til private og indskrænker sig til at bekræfte deres tilstedeværelse ved et certifikat, idet den blot forbeholder sig ret til tilsyn men uden at beskæftige sig med de forskellige principer for den disciplinære ordning, der skal lede disse to slags anstalter. Af denne forglemmelse fra statens side af den ret, den har at udøve, og den pligt, den skal opfylde som repræsentant for den offentlige sikkerhed, der ofte bringes i fare af forbrydelser begåede af børn, følger at systemet for den penitentiære tugt, som hviler på en nøje og inderlig forening af afskrækkelsens og forbedringens principer, ikke kan finde en organiseret disciplin i Englands reformskoler.

Afskrækkelsens princip, som der ingen forpligtelse hviler på, er ofret for forbedringens, som det private initiativ udelukkende tror sig kaldet til at give sig af med i reformskolerne. Der er således intet repressiv system i England ligeoverfor barndommen. Der findes kun et præventiv system, overalt det samme, hvis ensartede disciplin udstrækkes uden forskel til den unge forbryder og den uskyldige forældreløse.¹⁾

Hvad det præventive system angår, bliver man ganske

¹⁾ Se bemærkningen side 180 under linien. (Red. anm.)

vist slået af velgørenhedens virksomhed i England, når man ser de anerkendte industrielle skoler løbe op til 118 i 1876, og antallet af dem, der ikke få understøttelse, er endnu betydeligt større.¹⁾ Men i denne brogede mangfoldighed af anstalter kan man ikke finde noget rede hvevken i tanker eller handlinger, der tillader en at fatte det mål, som man forfølger, som om det ejendommelige ikke var betingelsen for virksomheden såvel i velgørenheden som i alt andet. Forgæves har jeg søgt efter særlige anstalter for gadestrygere og tiggere, for forældreløse og for forladte børn, hvilke sidste anstalter ere så udbredte i Frankrig, dog langt fra i tilstrækkeligt antal, under navn af landbrugs eller industrielle orfelinater. Jeg har forgæves søgt efter anstalter udelukkende bestemte for børn, der sætte sig op imod forældremyndigheden, og særlige asyler for unge forbrydere under tolv år, som ikke have været straffede før. De anstalter, som i England ere bestemte til at holde barnet fra forbrydelsen, idet de såvidt muligt rive det bort fra elendigheden, uvidenheden, fordærvelsen og forladtheden, synes mig ikke at vise nogen enhed, hvorunder de kunne indordnes, og sete hver for sig mangle de altfor meget ejendommelighedens indflydelsesrige betingelser.

Man kan alligevel ikke miskende den omsorg, hvormed England har organiseret den elementære skoleundervisning ved loven af 1876 og både før og efter denne lov har indført den i fattighusskolerne, i distriktsskolerne, i de industrielle- såvel som i reformskolerne. Men fordi den elementære skoleundervisning bør findes i alle disse anstalter, bør man ikke drage den slutning, at anstalterne alle uforanderlig skulle kaldes skoler, som om man ikke havde villet gøre sig den ulejlighed at se forskellen i deres bestemmelse. Denne misbrug af navnet har nødvendigvis medført beklagelige konsekvenser.

Hvad elendigheden angår, har England snart i tre år-

¹⁾ I London alene findes 61 og i hele Storbritannien og Irland 199. (Red. anm.)

hundreder bestræbt sig for at formilde de sørgelige følger af fattigbehandlingen, som på én gang har frembragt den organiserede og arvelige fattigdom. Det vilde være uretfærdig at overse de forbedringer, som ere foregåede i de fattige børns behandling og opdragelse ved oprettelsen af fattighusskolerne, de særlige skoler og distriktsskolerne, som i det mindste i England og Wales har hemmet forøgelsen af fattigdommen og udbredelsen af dens arvelighed.

De institutioner, som i Frankrig høre til den repressive og penitentiære og til den præventive ordning ligeoverfor børn, have uden tvivl mange ufuldkommenheder. De have ikke været genstand for en forud lagt plan; men der er dog mere orden i tanke og udførelse. Det er af den grund, at tilstanden i Frankrig synes mig at måtte foretrækkes for den i England.¹⁾

Jeg kommer nu til de præventive institutioner i Frankrig, som søge at bevare barnet for forbrydelsen.

Den vej, som disse må følge, er at yde sjæl og legeme den fysiske, professionelle, intellektuelle, moralske og religiøse bistand. Jeg kan ikke her opregne de mange forskellige institutioner, som i Frankrig høre hertil. Men det må være nok at anføre nogle for at vise, at de i forening eller hver for sig forfølge det mål, som de skulle tilstræbe. Jeg skal således nævne plejestiftelsen for små børn, asylet, skolen, arbejdsstuen og de forældreløses hjem. Endelig har det præventive system sine selskaber, ligesom det repressive og penitentiære system, for at bevare barnet fra at falde.

Her må jeg imødegå bebrejdelsen for intet at have sagt om de institutioner, som vedrøre de unge piger. Når jeg hidtil har tiet om disse, er det sandelig ikke for at udelukke det mest brugelige element i min sammenlignende undersøgelse; det er tværtimod i det punkt, at resultaterne efter d'Haussonvilles mening ere mindst tilfredsstillende i England. Men disse institutioner have en altfor stor

¹⁾ Se enquête-kommissionens bemærkninger om forholdene i Frankrig i Tidsskriftet, anden årgang, side 139. (Red. anm).

betydning til at der kan tales forbigående om dem, og jeg har villet forbeholde mig lejlighed til at underkaste dem en særlig undersøgelse.

De institutioners historie, som i Frankrig slutte sig til den præventive ordning ligeover for børn, er endnu ikke bleven skreven, og det er dog nødvendig, at det sker. Man vil først bemærke en fortjeneste, som særlig tilkommer Frankrigs præventive såvelsom repressive og penitentiære institutioner, nemlig at enhver har fået det navn, som er eget for den til betegnelsen af dens formål. Skolen bliver på sin plads og bevarer den rolle, den har for undervisningen. På den anden side må man blandt andet, som man ikke lægger vægt på, beklage med grund den offentliggørelse, som knytter sig til fortællingen om enhver forbrydelse og som bidrager ved sin smitte til den voksende brødefuldhed. Man bør i det mindste lade denne sørgelige indflydelse af offentliggørelsen af det slette opveje af beretninger om det gode og ikke give forbrydelsen udelukkende privilegium på at opfordre til efterlignelse.

En udmærket institution er der, hvis nyttige foranstaltninger jeg gerne vilde se omtalt offentlig for derved at udbrede dens organisation og velgørende indflydelse. Jeg tænker her på orfelinaterne såvel landbrugs som industrielle, uden dog at lægge skjul på min forkærlighed for de første. Jeg ønsker ganske vist ikke at drage velgørenhedens sædvanlige gavmildhed bort fra milde stiftelser og hospitaler. Jeg vil blot sige, at denne gavmildhed vilde ikke have et mindre fortjenstfuld formål i orfelinaterne.

Den oplyste velgørenhed, som ikke lader sin omsorg blive kold for nogen af de ulykkelige, som den omfatter, kan ikke godt undlade at spørge om oprindelse og ansvar. Imellem de ulykkelige møder den altfor ofte nogle, hvem man selv må tilskrive deres tøjlesløse og uordenlige liv. Men hos det stakkels barn, hvem døden har berøvet fader og moder og som står ene i verden, kan ingen fejl i så henseende dadles. Dets ulykke berettiger det i højeste grad til hjælp.

En af hovedfejlene ved de repressive og penitentiære og de præventive institutioner ligeoverfor børn i England er den sammenblanding, som stammer fra navneenheden og den indre ordning. Disse institutioner vidne ganske vist ikke i Frankrig om en rationnel udvikling af en forudlagt plan; men der er dog en vis methode tilstede, som lader skimte i deres hele sammenhæng forbindelsen imellem dem og målet for enhver af kategorierne med deres forskellige benævnelser, der ere karakteristiske for deres forskellige bestemmelse. Noget andet er det i England, hvor den indre ordning ligesom navnet er det samme for alle de forskellige kategorier.

En anden hovedfejl, som er en følge af den foranævnte, er, at skillelinien imellem de tugtende og de forebyggende anstalter ikke findes i England, medens den er ganske godt iagttaget i Frankrig.

Endnu en fejl ved det engelske system, hvis betydning jeg alt har påvist, er denne, at når den franske lov af 1850 har fejlet deri, at den ikke har opretholdt de offentlige anstalters overvægt, har den dog indrømmet deres beståen samtidig med private, medens den engelske lov af 1854 udelukker de offentlige og derved tilsidesætter statens ret og pligt som den ansvarlige vogter af den offentlige og private sikkerhed.

Når reformen kommer, må den give sit grundprincip og sit formål i en klar og bestemt form. Forlanger man grundprincippet og grundformen for den repressive og penitentiære reform, vil jeg svare, hvad jeg ofte har haft lejlighed til at anføre: „den ret, som er kaldet til at lede straffevæsenet og den menneskelige retfærdighed og som er begrændset af den sociale ordens og af den offentlige og private sikkerheds naturlige fordringer, ligger i det lovmæssige forsvar, som foreskriver at sætte den skyldige ud af stand til at skade. Men eftersom fangenskabets på livstid er en materiel garanti, som man kun kan søge til undtagelsesvis i de mest alvorlige tilfælde, må man af den repressive og

penitentiære reform forlange afskrækkelsens og forbedringens moralske garanti for såvidt mulig gennem et fangenskab på tid at forebygge faren for tilbagefald.“

Idet jeg slutter denne lange og dog kortfattede sammenlignende undersøgelse, tror jeg mig berettiget til, jeg gentager det, at sige, at Frankrig følger en bedre vej og at det for øjeblikket, hvad de omhandlede institutioner angår, intet har at misunde og at låne hos England. Man kan sige, at Frankrig i samme henseende ikke er gået rask nok frem, men ikke, at det er gået baglænds på fremskridtets vej.

Når man opmærksom undersøger den vej, som England har fulgt for at omdanne sine penitentiære anstalter og fængsler og administrationen af sin kriminelle retspleje, kan man ikke undgå at bemærke, at det ofte har ladet sig påvirke af hvad der er gået forud i Frankrig. Loven af 1854, om reformskolerne for unge fanger, er, som vi have set, kun en nøjagtig og slet forstået efterligning af den franske lov af 5 Aug. 1850. Hvad angår fængslerne for de voksne fanger, så er det Frankrigs eksempel, som England har ladet sig påvirke af i sin ny lov af 1877¹⁾ forat indføre orden og ensartethed i sine forskellige fængsler, som benyttes såvel til varetægt som til straf.²⁾ Jeg skal tilføje, at jeg ikke vil undre mig over, om England engang for at give sin politiretslige ordning større kraft og sin statistik mere garanti for nøjagtighed lånte af Frankrig fiskalvæsenet (*ministère public*) og nogle praktiske fremgangsmåder hos den kriminelle retsplejes administration.

Det kan nok være tilladt at kritisere England i visse henseender, når man i så mange andre må beundre den fremadskridende ånd hos denne store nation, som behersket af lovene og den offentlige mening følger civilisationens grad-

¹⁾ Se Tidsskriftet, bind 1, side 332 og anden årgang, side 212.

²⁾ Forfatteren sigter her vistnok til den franske lov af 5 Juni 1875 om de departementale fængsler. (Red. anm.)

visе og fredelige udvikling og i to århundreder har foretaget så mange reformer uden nogen revolution.

Der er en fejl, som jeg næppe har omtalt i denne beretning, og den er ikke desto mindre den alvorligste. Det er tilbøjeligheden til en filantropi, som er opfyldt af gode hensigter men altfor modtagelig for ædelmodige illusioner, og som gør fordring på i Frankrig at indføre en ny måde at opfatte og udføre kærlighedsgerningen på, idet den i så henseende tager England til forbillede. Den ser ikke, at man ved at efterligne de industrielle skoler vil bevirke, at Frankrig kommer ind på det lovmæssige velgørenheds system, som vil føre det til det sørgelige system for fattigbehandling, hvis beklagelige følger England i næsten tre århundreder har lidt under. Gud bevare Frankrig for den lovmæssige og pligtmæssige velgørenhed, thi den fører til velgørenhedens selvmord. Staten kan ikke give kærligheden hverken forskrifter eller pålæg. Kærligheden, den eneste sande, den eneste virksomme, den som kristendommens ånd indgiver, som moralen lærer, som filosofien ærer, som den politiske økonomi tilråder, denne kærlighed lever kun i tanken om ofre og i opofrende handlinger, og dens lykkelige praksis er dybt rodfæstet i de franske sæder, uden at man ganske vist kan sige, at den er banlyst fra de engelske. Den har i England vist sig i den beundringsværdige opofrelse, hvormed BARNARDO og STEPHENSON have skabt de mangfoldige institutioner, som blev de anerkendte industrielle skolars forbilleder. Men med det certifikat, som den lovmæssige kærlighed udsteder til den industrielle skole, forsvinder den dydige opofrelse, som ene kan bevare kærlighedens uudtømmelige kilde til gode gerninger. Den industrielle skole er således grændsen, hvor kærlighedens opofrelse ender i England og hvor det system af lovmæssig forpligtelse begynder, som knytter sig til fattighusskolerne. Lad os ikke gå hen og bringe Frankrig i klemme i et lignende maskineri.

Med hensyn til de principer, som skulle styre de fore-

byggende institutioner ligeoverfor børnene, ere vi i Frankrig på rette vej. Lad os da blive der, og lad os blot arbejde på at udbrede og fuldkommengøre anvendelsen af principerne og rette vore kræfter særlig på den fremadskridende bevægelse, som for de forældreløse og forladte børn gør fordring på to udmærkede institutioner, som passe godt til vore sæder og vor nationale karakter, nemlig det agerbrugende og industrielle orfelinat og patronageselskaberne for anbringelsen af børn ved landbrug eller i industrielle værksteder, og vi ville således fuldende et ligeså nyttigt som fortjenstfuldt værk.

Straffekolonien „Port Blair“

på

Andamanerne.¹⁾

Af FR. AD. DE RÖEPSTORFF.

I året 1789 forsøgte det engelsk-ostindiske handels-selskab at benytte Andamanerne til en straffekoloni, men forsøget lykkedes ikke og opgaves helt 1798. Øerne henlå nu uden at påagtes, indtil det indiske oprør udbrød i året 1857. Da besluttede Lord Canning, at Andamanerne igen skulde besættes. En forberedende ekspedition blev sendt derhen under Dr. Mouat, som i et særligt skrift har skildret sit ophold der. Den 10de Marts 1858 kom Dr. WALKER til øerne med de første 200 fanger; men disses tal forøgedes hurtig, og den 12te Juni var der blevet bragt 773 mænd dertil. Det var ingen let opgave, Dr. WALKER havde for sig, thi vanskeligheder ophobede sig på alle sider, og mange farer omgav ham. Han var imid-

¹⁾ Nærværende artikel er en del af et foredrag, som er holdt i det Danske Geografiske Selskab og er trykt i dette selskabs meddelelser. Forfatteren har velvillig tilsendt Tidsskriftet den til benyttelse.

lertid energisk og snarrådig og bragte kolonien ud over den første vanskelige tid. Nu have forholdene forandret sig; det kan ikke mere lade sig gøre som den gang, at fanger i hundredvis flygte ind i skoven; ej heller er noget angreb af de vilde længer at frygte; kolonien er fæstnet, og ud af det vanskelige og tvivlsomme foretagende har der udviklet sig en blomstrende straffekoloni, den største i hele verden. Det system, hvorefter der arbejdes, er ikke fuldbåret sprunget ud af nogen pande, men har udviklet sig gradvis efter koloniens tarv; den klarhed og den plan, som nu går igennem enhver befaling henimod et bestemt mål, har ikke altid været tilstede. Fra de tidligere straffekolonier kunde der ikke hentes megen vejledning; thi denne begyndte under helt andre forhold. De evropæiske forbrydere, der sendtes til de avstralske kolonier, hørte til de mest forhærdede, medens det i Port Blair fortrinsvis var mordere, blandt hvem rekrutteringen fandt sted. Dette gør en meget væsenlig forskel; thi mordere ere meget ofte mænd, der ledede af øjeblikkets indskydelse have stillet sig udenfor loven, men ere ellers stræbsomme og afgive gode elementer til at danne en koloni, idet de, når de have en udsigt til at kunne begynde livet forfra og ere løsrevne fra det samfund, der frygter dem, arbejde, ligesom de forhen arbejdede. Et mord er i reglen en enestående handling i et menneskes liv, medens de forbrydere, der fejde imod næstens ejendomsret, jevnlig ere uhelbredelige, fordi tyveriet tit er frugten af et slet ført liv; ved dem har man altså en slet grund at bygge på. Denne straffekoloni var derfor heldig stillet, når hensås til den *slags* fanger, som sendtes dertil; men på den anden side var der også meget uheldige forhold tilstede.

I et tropisk land med et vejrlig så fugtig som Andamanernes, en umådelig frodig plantevækst, en tildels alluvial jordbund, d. v. s. store sumpe, opstå nødvendigvis dødbringende uddunstninger, som ved enhver kolonisation ville kræve store ofre af liv. Man er nødt til at trænge

urskoven tilbage, udtørre sumpene, afsive jordbunden og skaffe sunde, luftige bygninger, godt vand og god kost. Dette sker imidlertid ikke så let som det i almindelighed menes. Skoven kan ikke tændes; de vældige træer må hver for sig overhugges og fældes; derefter må rødderne udgraves og bortskaffes. I urskoven findes vistnok træarter, der afgive udmærket gavntømmer; men for at kunne benytte dette måtte man først indføre en dampsav. En sådan har nu været i fuld gang siden 1866; men dog er den masse, der frembringes på stedet, forsvindende lige overfor behovet i den stadig voksende koloni. Næsten alle bygninger ere derfor opførte af *indført* teaktræ; men denne indførsel har selvfølgelig kostet umådelige summer. Læserne ville af min fortælling let fristes til at tro, at de veje, jeg således har antydnet, vare aldeles selvindlysende og fulgte fra koloniens grundlæggelse; men dette var ingenlunde tilfældet. Tallet af fanger tiltog meget hurtig, og man måtte have stadig for øje, at flere og flere vilde komme. En stor mængde var til enhver tid syg, og dødeligheden var stor. Hver dag havde nok i sin plage, og det var i mange år ikke muligt at sætte betydelige kræfter tilside for derved at udvikle kolonien.

1865 udnævntes Oberst Ford til koloniens bestyrer. Da han kom, fandt han fangerne og alle andre bosatte i dårlige huse, hastigt og skrøbeligt sammenbyggede af skovmateriale; deres istandsættelse medtog så mange kræfter, at det kun var en dårlig sparsommelighed at beholde sådanne bygninger, især da sygeligheden og dødeligheden var så stor. Han indså straks, at den første betingelse for koloniens fremgang var, at gode bygninger skaffedes tilveje, og gjorde det derfor til sit vigtigste arbejde. For at fremskynde dette udbød han de bygninger, han holdt for fornødne, til licitation, og i løbet af de tre år, han var der, fuldførtes flere bygninger end i de øvrige 17 år af koloniens tilværelse. Til byggepladser valgte han alle højdedragene som de sundeste og lod dem

omhyggelig rensning for underskov; barakkerne hævedes seks eller mindst tre fod fra jorden på pæle. Materialerne blev indført færdige, jernstiverne fra England og tømmeret, savet og numereret, af teaktræ fra Bagindien. En lille flok kinesere indbragtes som tømmere, og den største travlhed udfoldedes. Således skaffedes udmærket husrum til 4250 mandlige og 460 kvindelige arbejdende fanger, samt sygestuer med henholdsvis 470 og 50 senge for de tvende køn. Desuden rejstes barakker til de indfødte tropper og huse til embedsmændene, både civile og militære, alle af teaktræ og efter samme mønster. Denne raske fremgangsmåde har været til stor nytte, thi derved har kolonien i de senere år kunnet få fri hænder til at røre sig. Nogle af disse bygninger blive vel ikke længer beboede og bruges til oplagssteder; men den største del af koloniens indbyggere bor dog den dag idag i oberst Fords bygninger.

Desuden påbegyndte han to store stenbygninger. Den ene var en kaserne, i stil med slottet Windsor, på nordsiden af øen Ross, den anden et fængsel på øen Viper til de værste forbrydere. Begge disse høre nu til koloniens bedste prydelser, men opførelsen varede meget længe og trykkede på kolonien langt ud over oberst Fords tid. Den sandsten, som findes på øerne, egner sig nemlig ikke til at opføre bygninger af, som skulle være varige. Med undtagelse af disse to stenbygninger vare alle oberstens bygninger fuldførte i begyndelsen af 1868, da han med orlov rejste til England. Resultaterne af de gode bygninger og andre sunheds-forholdsregler viste sig vistnok allerede i hans tid; men som det ofte går pionerer, var det dog nærmest andre forbeholdt at nyde frugten af hans arbejde. 1867 gik forholdstallet for dødeligheden, som 1864 havde været 14 $\frac{2}{3}$ og 1866: 10 $\frac{1}{3}$ pct., ned under 4 pct. og er aldrig senere steget derover; 1873 var det 1 $\frac{1}{2}$ og 1875 3 $\frac{1}{2}$ pct.

Lægerne, i hvis interesse det var at få de syges tal

formindsket, begyndte nu, da bygningerne vare fuldførte, at trænge på for at få urskoven fældet. I året 1868 blev der truffet forberedelser til at gøre et indhug på urskoven, når den tørre årstid begyndte, og i de tre påfølgende tørre årstider 1868—69, 69—70, 70—71 fik hver stærk mand, som kunde sættes til dette arbejde, en økse i hånden og brugtes til at nedhugge skoven. Dette var dog ingen let sag. Den tætte underskov, som var fuld af torne, sinkede arbejdet, fangerne led overordenlig af dem, og sko måtte forskrives. Når et stykke skov var fældet, var det vanskeligt at trænge videre frem, da der stadig måtte banes ny vej imellem de faldne træer. Den største vanskelighed var dog, at den fældede skov ikke vilde brænde. Det blev derfor besluttet at afhugge alt kvas, underskov og andre let tændelige substanser og at stable stammer og kvas så meget som muligt sammen, hvorved det svære arbejde tilfaldt elefanterne. Den 17de April 1869 var et meget stort areal således forberedt, og da mørke skyr bebudede regnens snare komme, medens der i de tre måneder forinden ingen regn havde været, blev det pålagt at sætte ild på disse stabler. Dette skete da ved solnedgang og samtidig på flere hundrede steder. Hvide og mørke røg-søjler hævede sig op, indtil flammerne brød frem, og mod den mørke himmel tegnede sig skarpt de hist og her stående, allerede udgåede træer, som man ikke turde fælde. De slyngplanter, der forbandt dem med jorden, forplantede ilden opad stammerne. En time efter, at ilden var tændt, red jeg igennem det brændende distrikt og et mere storartet syn har jeg aldrig set. Det knagede og bragede, som om det var en valplads. Hist og her sås mørke skikkelser at sno sig imellem de brændende hobe; det var de mænd, der skulde vedligeholde ilden. Hele himlen så ud, som om den var glødende, og forbisejlende skibe have let kunnet tage bålet for en virksom vulkan. I tre dage brændte det. På samme måde blev der ryddet i de to påfølgende år, og det var sandelig et hårdt arbejde;

men det værste stod endnu tilbage nemlig at rønsse det areal, hvor den fældede og afbrændte skov havde stået. Det kunde nemlig ilden alene ikke gøre. Vel vare mange af de kæmpestore træer brændte til den sidste splint, så at der kun var en hob hvid aske tilbage; men mange sorte uhyggelige skikkelser dækkede endnu jorden i alle retninger, og de umådelige rødder vare ikke tagne op. Da regntiden forestod, kunde man intet gøre i den retning men nøjedes med at så agurker, græskar og andre urter for at afhjælpe et stort savn; thi det ryddede areal havde hidtil været altfor indskrænket til at kunne yde en tilstrækkelig forsyning af planteføde til fangerne og soldaterne. Men allerede 1871 fandt man det nødvendig at holde inde med fældning af urskov efter stor målestok; thi krat hævdede sig på alle sider, og man måtte derfor gå samme vej tilbage skridt for skridt.

Samme år sendtes til kolonien en mand, som fremkaldte en systemforandring i dens styrelse. Under den første tids kamp for at holde alt gående såvel som under den travle byggeperiode og under krigen imod skovene havde disciplinen ikke udyt tilstrækkelig opmærksomhed og var bleven meget slap. General *D. M. Stewart* blev derfor udnævnt til guvernør og sendtes ud med magt over liv og død. Han indså straks, at en radikal forandring var nødvendig for at hævde disciplinen, men tillige, at med de elementer, der fandtes, vilde det ikke gå an på en gang at omskifte det mindre strenge forhold med det, han selv ønskede indført. Han tog sig derfor tid til at trænge ind i forholdene og sikrede sig efter forhandling med vicekongen dennes understøttelse til sine reformer. Jarl *MAYO*, Indiens virksomme styrer, havde fra sit første år derude (1869) haft sin opmærksomhed henvendt på Port Blair. Oprindelig var det de store omkostninger, der tiltrak sig hans opmærksomhed, men disse skyldtes for største delen oberst *Fords* storartede byggeforetagender. Han ønskede at bringe kolonien til, at den kunde dække sine udgifter;

men jo mere han gjorde sig bekendt med forholdene, desto mere indså han, at dette måtte træde i anden række, fordi kolonien var af overordenlig vigtighed for Indien som deportationssted. Han aftalte derfor med general Stewart, at han selv vilde besøge stedet og med ham lægge en plan til koloniens fremtidige udvikling. Hos fangerne vakte rygtet herom store forhåbninger, thi hvor gammel, svag og ussel en livsfange end bliver, udslukkes i hans hjerte dog aldrig håbet om at genvinde friheden; hvor meget mindre da ikke hos de unge og kraftige, hvem livet endnu kan byde meget. Enhver håbede, at de frigivelser, som rimeligvis vilde finde sted, også måtte omfatte ham selv. Det glade budskab gik igennem hele kolonien fra mand til mand, og med længsel imødesås vicekongens komme.

I de første dage af Februar 1872 kom denne virkelig, ledsaget af Lady Mayo og et talrig følge af damer og herrer. Der blev straks lagt en plan for at tiden kunde benyttes på bedste måde; thi kun tre dage kunde afses til dette besøg. Den første dag brugtes til at se øerne Ross og Viper. Overalt, hvor vicekongen skulde komme, var der truffet de strengeste forholdsregler. Ingen fange fik tilladelse til at nærme sig ham; vagter vare opstillede overalt, og engelske sømænd omgav ham. Vicekongen var henrykt over, hvad han så, og sagde, at nu, da han havde set stedet, kunde han bedre forstå alt. Da dagværket var til ende, gik selskabet i bådene og blev fra Viper ø bugseret op ad havnen for at gå ombord i skibene, hvor der skulde være taffel. På vejen sås den nedgående sol lægge sig om Mount Harriett, det højeste punkt i nærheden, og da der endnu fattedes en time i spisetiden, fik Lord Mayo lyst til at gøre en tur derop. General Stewart bad ham om at opsætte det til næste morgen, fordi intet var gjort rede; men han lod sig ikke overtale. De landede ved foden af bjerget (1080' højt) ved Hopetown station. Der var kun en hest på stedet; denne fik Lord Mayo, og han

red straks op ad bjerget. Opgangen var temmelig stejl, og følget kunde ikke gå så hurtig, som han red. Han nåede derfor toppen et kvarter førend de andre. Under opstigningen modtog han flere ansøgninger fra fanger, der greb lejligheden, da de så vicekongen alene, til at overrække ham deres papirer. Da hans ledsagere forpustede kom op ad bakken, fandt de ham siddende i verandaen, med et glas frisk mælk, som en fange havde budt ham. Han var henrykt over udsigten og erklærede, at den var en af de dejligste, han havde set; den mindede ham om en bestemt udsigt fra hans fædrene ø, Ireland. Han sagde, at disse øer lignede et paradis, og at han vilde gøre alt, hvad der stod i hans magt, for at hjælpe kolonien frem. Mørket begyndte imidlertid at falde på, og man måtte tænke på hjemfarten. Med fakler begyndte nedstigningen, og Lord Mayo gik ned med sit følge. Da de nåede broen, hvor båden lå, og som han i halvmørket stod omgivet af de engelske matroser, alle sine officerer og de tilkaldte soldater, styrtede en fange, der havde skjult sig iblandt nogle stene, pludselig frem og gjorde i et øjeblik ende på jarlens virksomme liv og standsede således et hjerte, som slog varmt for Indien og for fangerne.

Dette sørgelige mord bragte i den nærmest påfølgende tid straffekoloniens tilstand på dagsordenen, og general Stewart fik sin magt udvidet. Det var et stort held, at en så rolig, retfærdig og kyndig mand var sat over fangerne; thi han lod sig hverken lede af bitre følelser eller øjeblikkelige indskydelser. Han indså, at kun den vil arbejde med en god vilie, som har håbet om at kunne forbedre sin stilling. Derfor er det i den af ham foreskrevne ordning stadig holdt fangen for øje, at hans kår kunne forbedres, om han selv vil, og det hjælper i de fleste tilfælde til, at han virkelig vil.

Fangerne, hvis tal 1878 er steget til næsten 10000, ere indelte i 3 klasser, der hver omfatter flere underafdelinger. I 3die klasse tilbringer fangen fire år. I det

første holdes han i lænker, og hans mad bliver køgt af braminer; men dette er for hinduen et stort afsavn, thi efter sin religion og sit lands skik bør han selv koge sin mad. Har han i det første år fået nogen straf, forlænges hans prøveår, men er det vel overstået, får han sine koger og fritages for lænkerne. I *disse fire år* bliver fangen brugt til de hårdeste arbejder og får ikke lov til at have nogen bifortjeneste. Det er en streng tid, og i denne hændes det stundom, at en enkelt bliver ked af livet og ender det ved egen hånd eller over vold imod opsynsbetjentene; men i de fleste tilfælde bestå de prøverne tilfredsstillende og forfremmes til 2den klasse. I denne forbliver fangen i 6 år. I *de første tre år* får han 1 kr. 35 øre om måneden i lommepenge og kan ansættes ved mindre poster i barakkerne eller fængslet, eller også bruges i håndværkerkorpset, hvor han i reglen får særlig betaling for godt udført arbejde. I *de sidste tre år* i anden klasse, altså efter syv års transportation, forhøjes mandens lommepenge til 1 kr. 80 øre om måneden, og han kan nu ansættes som opsynsmand eller blive privat tjener, samt bruges på alle andre måder, hvor han endnu ikke er sin egen herre. *Efter 10 års tjeneste kan* fangen oprykkes i 1ste klasse, og i denne kan han opnå betinget frihed, d. v. s. han får lov til at drive et håndværk og nyder selv hele fortjensten af sit arbejde, eller han forbliver i regeringens tjeneste men kan da få sin løn forhøjet. Også kan han få tilladelse til at lade sin familie komme til sig eller ægte en kvindelig fange. Men kun livsfanger kunne forfremmes til 1ste klasse.

1876 vare de mandlige fanger i 1ste klasse fordelt i følgende næringsveje: agerdyrkere 615, kvægholdere 65, handlende 106, tjenestofolk 147, i andre næringsveje såsom barber, skomager, tømmersmand, smed, sukkerbager, fisker, kulsvier, vandbærer, daglejer, og mange andre, tilsammen 180. Kvinder af samme klasse, som antoges at blive

underholdte af deres ægtemænd, vare 500. — I det hele 1613 af begge køn.

En agerdyrker får så megen jord til leje af regeringen, som han har nødig for at underholde sig og sin familie, og dette er ansat til $2\frac{1}{2}$ engelske acres eller 1 td. 7 skpr. land. Af dette areal udredes i årlig åfgift af alluvial land 12 kroner og af bakkeland 6 kroner. Kvægholdere udrede i græsningsafgift årlig 3 kr. 60 øre for hvert hoved og blive ofte velhavende. For nogle år siden blev en fange frigiven, som i 7 år ved handel havde tjent 90000 kr., altså en hel formue.

Endelig er der stillet fangen i udsigt *efter 20 års ophold*, at hans opførsel i kolonien vil blive tagen i betragtning, og hvis den har været mønsterværdig, og hvis myndighederne i hans hjemsted ikke modsætter sig det, vil han få sin frihed. Læserne se, hvorledes manden på hvert trin, i begyndelsen langsomt men senere hurtigere, kan forbedre sine kår, hvis han skikker sig vel. De fleste fanger skifte helt natur i tyve år; det slette selskab, i hvilket de forhen færdedes, er i de fleste tilfælde ikke mere tilstede, og de have nu mere øje for at tilbringe deres gamle dage roligt. De fleste kunne endog samle sig penge og altså købe sig land i deres hjemstavn.

Den klasseinddeling, der blev indført i året 1872, er meget strengere end den oprindelige. I de tider, da sygdom og dødelighed gjorde fangens liv meget usselt og usikkert, blev det anset for rigtigt at give ham løn istedenfor rationer. Den laveste løn sættes til 22 øre om dagen, hvilket er højt for en arbejder i Indien; meningen dermed var, at fangen skulde sættes istand til at købe sig en og anden lækkerbidsken og måske forbedre sin helbred derved. Det fandtes imidlertid at være meget uheldigt; thi mange sultede sig selv for at lægge penge til side, mangfoldige tilfælde af tyveri indtraf, ja selv mord, og allerede 1869 forandredes dette. Der blev da indført det såkaldte „Straits Settlement-system“, som tidligere var

blevet brugt i Pulo Penang, med fuld ration og penge; men for ikke at forurette dem, der allerede havde løn og ikke fik kost, fik de fanger, der alene fik løn, tilladelse til at beholde denne. Da general STEWART 1872 indførte sine reformer, tillod han de gamle fanger at blive i de klasser, hvori de vare; kun de ny, der kom til kolonien, eller de, der forfremmedes eller nedsattes, skulde behandles efter det ny system. Følgen var, at endnu ere alle tre systemer i brug, men den vanskelighed, dette medfører, aftager efterhånden, som de gamle fanger gå bort.

At *kvindelige fanger* måtte bringes til kolonien, indsås allerede tidlig, og forholdstallet blev sat til 10 pct.; det har i de sidste år været omtrent 13 pct. (1876 — 1010 af 8857). Dog udgør efter min mening de kvindelige fanger et af de svageste punkter ved koloniens ordning. Der opvokser nu en mængde børn, hvis forældre ikke kunne eller ville opdrage dem til nyttige medlemmer af samfundet. Det bliver et fremtidsspørgsmål, endskønt det for længe siden burde have været afgjort, hvad der skal gøres med disse fri børn af ufri forældre. Land kunne de ikke besidde, og det er tvivlsomt, om de bør oplæres i en straffekolonis ufri luft, eller om man på den anden side har ret til at fjerne dem fra forældre, som staten erkender for lovlig gifte. Også er det tit vanskelig at afgøre, hvis hustru en kvinde egenlig er. Et hindu-ægteskab kan nemlig efter deres relegion ikke opløses; men loven siger, at transportation er skilsmissegrund, og endskønt hendes mand i hjemmet vedbliver at regne hende for sin hustru, tillader staten hende dog at gifte sig påny i Port Blair. Bliver hendes ny mand fri og forlader kolonien, kan hun endog gifte sig for tredje gang.

Til Andamanerne sendes folk fra alle britiske besiddelser i Indien, og der er vel derfor intet sted i verden, hvor flere orientalske *nationaliteter* ere repræsenterede. Som de talrigste i dette virvar kunne nævnes de svagtbyggede, kvindagtige Bengalere, de mørke og spinkle, men stærke

og arbejdsomme Tamuler og Telinger, de noget lysere Hindustanere, de store kraftige Pansjaber, Pathaner og Sikher, de lyse og smukke Kasjmire, de praktiske, smukt tatoverede Birmanere; men der findes endnu mange andre Santaler, Koler, Guzerater, Siamesere, Malajer, Kinesere, Afganere, Arabere, Negre, o. s. v. Også enkelte Evropæere sendes hertil og bruges til opsynsmænd eller skrivere. Det vil lettelig forstås, at hvis hver folk talte sit sprog, vilde den babyloniske forvirring fornys. Det er derfor påbudt, at alle skulle tale hindustansk; thi det er forretningssproget.

Efter *trosbekendelsen* inddeltes fangerne d. 31. Decbr. 1875 på følgende måde: Hinduer, mænd 5038, kvinder 653; Muselmænd, mænd 2089, kvinder 301; Buddhister, mænd 71, kvinder 7; Kristne, mænd 23, kvinder 2. Denne opgivelse er meget ufuldstændig; thi alle, der ikke kunde henføres under en af de fire klasser, ere gjorte til Hindu-Parier. Iblandt Muselmænd er der ikke skelnet imellem Sjiiter og Sunniter, og Hinduerne omfatte en uendelighed af kaster, ligefra Braminer til den usleste Bhangi, hvorhos provinsielle ejendommeligheder dele dem i endnu flere skarpt adskilte klasser. Denne mangfoldighed af folkeslag og trosuligheder gør det let at bryde modstandskraften. Hinduer og muselmænd blandes derfor omhyggelig sammen, og de afvigende sæder og religiøse fordomme gøre sig altid gældende imellem dem.

Der er to forskellige *forplejninger*, enten med ris eller med hvede; i reglen forlange fangerne fra Madras og Bengalen den første, de andre derimod hvede. En fuld ration består af 1 pd. 16 lod ris eller 1 pd. 8 lod hvedemel, desuden 8 lod dhall (ærter), 2 lod smeltet smør, 2 lod salt, 1 lod kryderi, 1 lod tamarind, 10 lod grønsager samt hveranden dag 10 lod fisk og 12 lod tykmælk. Denne ration tildeles dem, der have hårdt arbejde og ingen løn få, og den er fuldkommen tilstrækkelig. De mænd, der arbejde i sumpene, få desuden $\frac{1}{2}$ flaske sød mælk om dagen, hvilket

er et godt præservativ imod forkølelser. 1876 uddeltes på denne måde 16638 flasker mælk.

Klædningen leveres arbejderne og består årlig af to trøjer, to stykker lændetøj (dhoti) og en turban, alt af hvidt bomuldstøj, samt et uldent tæppe.

De arbejdende fanger *indkvarteres* i store luftige træ-barakker, som ere hævede fra jorden på pæle; for enhver fange beregnes 36 □ fods overflade. Den store regnmængde, den lette klædedragt og arbejdets beskaffenhed påvirker unegtelig helbredstilstanden, og der er megen sygdom. Når alligevel dødelighedbrøken er så lille, beviser det, at der sørges godt for fangerne.

1875 bleve 16859 *sygdomstilfælde* behandlede i hospitalerne (262 med dødelig udgang), hvoraf 9780 vare koldfebre (deraf døde 28), 1428 legemsbeskadigelser (17 døde) og 1438 ondartede bylder (25 døde); den sygdom, der krævede de fleste ofre i forhold til tilfældene, var lunge-svindst: 87 (31 døde).

Til *koloniens beskyttelse* findes to kompagnier engelske fod-soldater og et regiment Madras sepoyer, samt en politistyrke, der stå under de civile myndigheder. Tropperne have aldeles intet med fangerne at skaffe, og der gøres alt for at hindre, at noget samkvem finder sted.

Fangerne regeres af den *civile administration*, men de forvalte sig selv. Det vil sige, der er ingen fri opsynsmænd, og alt det underordnede tilsyn er overgivet til ældre og pålidelige fanger. Det er denne indbyrdes kontrol, der for en stor del er skyld i, at kolonien har udviklet sig så godt, i det der blandt de transporterede findes langt bedre og pålideligere elementer end mellem de slet lønnede bestillingsmænd i Indien.

Den *overordnede styrelse* er nedlagt i én mands hænder, en militær, som fører titel af Chief Kommissioner og Superintendent, og til hans stab høre ti embedsmænd, der have den udøvende og dømmende administration fordelt imellem sig. Deres pligter ere mangeartede, idet de have tilsyn

med alle arbejder, med disciplinen og forplejningen, samt med de vilde o. s. v.

Et særligt *forplejningsvæsen* sørger for tilvejebringelsen, opbevarelsen og fordelingen af provisioner til 10—11000 munde daglig: thi det forsyner både militæret, embedsmændene, fangerne og tildels også de vilde; på stedet avles nemlig ikke tilstrækkelig korn til så mange.

Oberst FORD efterlod kun det nødvendige land ryddet rundt om sine bygninger, men siden er koloniens *materielle udvikling* gået stærkt fremad. Meget bakkeland er blevet ryddet og bruges til kaffe- og sukkerplantager, til haver og til græsning, og desuden ere store arealer af sumpene inddæmmede og forvandlede til rismarker. De fleste kyster ere tilplantede med tusinder af kokustrær, og gode landeveje gennemskære kolonien i alle retninger. Der findes teglbrænderier, stenbrud, saltværk, dampsavmølle og andre industrielle etableringer, og en rejsende, som ikke vidste det, vilde med vanskelighed kunne slutte sig til, at dette smukke venlige sted er en straffekoloni med 10000 fanger under meget streng disciplin.

De *omkostninger*, der ere forbundne med hver fanges underhold, vare i gennemsnit i året 1875—76: rationer 88, 20 kr., klædning 7,91, administration 46,24, politi 67,24, hospitaler 12,30, andre udgifter 32,41, tilsammen 254,30 kr. Over 250 kroner kunde synes en stor sum, især når man tager i betragtning, at en mængde fanger, istedenfor at koste staten noget, underholder sig selv og betaler betydelige afgifter, og at udgifterne til tropperne ikke ere regnede med deri. Man kunde derfor spørge om, hvad der vindes ved en så kostbar institution, da det samme kunde opnås ved at holde disse mænd i fængsler i deres hjemstavn. Svaret er, at dels vilde det da være nødvendig at opføre ny fængsler, dels er der mange forbrydere, som det er klogt at fjerne fra deres hjem, således politiske forbrydere og landevejsrøvere; men især gør hensynet til fangerne selv transportationen ønskelig. Thi derved undgås den umenne-

skelige straf af livsvarig indespærring, og ligeledes den fare, der kan følge af, at en mand for tidlig vender tilbage fra fængslet til samfundet (hvad der ofte klages over ligeoverfor de løsladte „ticket-of-leave“ folk). Her ere fangerne ikke indmurede ligesom vilde dyr; vel ere de om natten lukkede inde, men det er kun træremmer, der holde dem indsluttede, og det er altså ikke, fordi de ikke kunne undslippe, at de roligt blive. De arbejde om dagen ude i den fri luft, hvor fuglenes sang, skoven og solens stråler opmuntre dem. Dernæst har fangen på ethvert trin det håb stillet sig for øje, at han, hvis han vil opføre sig vel og arbejde, efter et vist tidsrum bliver forfremmet. Den nylig hidkomne ser, hvor godt de ældre fanger have det, ser dem færdes i deres egne haver; han hører nyheder fra yderverdenen, kan spøge og le. Denne behandlingsmåde, hvor regelret brug af tiden, hårdt arbejde og ubetinget lydighed fra den første dag pålægges sammen med langt større frihed, end nogetsomhelst fængsel kan byde, medfører, at manden i regelen gør sin pligt og bevarer sit gode humør. Han får smag for arbejde, og meget ofte forvandles den farlige forbryder til en nyttig borger. Udgifternes størrelse må derfor blive et underordnet hensyn. I dette tilfælde anser jeg dem endog for meget moderate. Det må dog indrømmes, at straffesystemets gode virkninger ikke altid indtræde. På nogle bløde, frygtsumme karakterer har ulykken at blive skilt fra de kære og fra hjemmet, at sendes over „det sorte vand“ (kali pani), som Hinduen bærer rædsel for, og at blive tvungen til hårdt arbejde den virkning, at de tabe modet. De forsøge derfor at løbe bort, skønt de af ældre kammerater høre, at intet opnås derved, og forsvinde for en tid i urskoven. Andre ere fuldstændig fordærvede og leve kun for den dag idag; de rapse eller vække optøjer, og straf har ingen anden virkning på dem, end at gøre dem bitre i sindet; de tro, at alles hånd er hævet imod dem, og indse ikke, at det er dem selv, der bære skylden. De forbedres ikke; de gå fra straf til straf og søge gerne

hospitalerne i håb om at kunne narre lægen. En sådan mand giver mere bryderi end 100 fanger, der opføre sig vel; han gør straffe- og sygelister utroværdige og ender i reglen med at tilbringe sin meste tid i oberst FORDS fængsel på Viper. Sådanne tilfælde ere dog heldigvis meget sjældne.

På grund af naturforholdene er der kun fare ved *rømninger*, når de ske ad søvejen. Det hænder undertiden, at nogle fanger ikke findes ved mønstringen om aftenen. Der tændes da blålys på deres station, et lys for hver, som er rømt, og disse signaler gentages fra alle højderne, og fem minutter efter vides det på alle stationer, både hvor mange der ere rømte og hvorfra. Dette er af vigtighed, thi stundom have landsmænd på forskellige stationer på en eller anden måde truffet aftale om at rømme til samme tid. Vagterne træde da under våben, adgangen til skovene besættes, og ved alle landingspladser tælles bådene. Er natten hengået rolig, overlades de bortløbne til deres skæbne. De vilde ere alt fra den tidlige morgen ude for at spore dem op, og der er kun levnet tre muligheder for flygtningerne, at fanges af de vilde, at forvilde sig i skoven og dø, eller at søge tilbage til en koloni og selv melde sig, når hunger og feber knuge dem. Vel kunne stærke og dristige fanger underholde sig nogen tid med at vandre fra sted til sted, men også de henfalde tilsidst under en af de tre muligheder. For tre år siden indtraf dog et alvorligt tilfælde; 50 ny fanger, bjergfolk fra Indiens nordgrænse, vare forblevne samlede på én station. De besluttede at flygte og at forsvare friheden med livet. Kl. 8 om aftenen, da fangerne taltes, savnedes de; der blev slået allarm; det opdagedes, at de havde gjort indbrud og stjålet økser. Tilfældig var en embedsmand i nærheden. Han red straks hen til en kaserne, fik soldaterne under våben, dannede en kordon og fangede omtrent halvdelen. Resten var allerede udenfor kjæden og holdt i flere dage kolonien i skræk ved deres indbrud snart hist snart her, hvorfor der tilsidst udsendtes politi for at hjælpe de

vilde. I tre dage fulgtes flygtningernes spor, og efter en hårdnakket kamp blev 7 dræbt og alle de andre sårede og fangne.

I tidligere tid hændtes det undertiden, at fangerne trods alle forholdsregler flygtede tilsøs i både, og når man betænker, at henved 150 både færdes hver dag på havnen, roede af fanger, vil det heller ikke undre. I de senere år er dog intet sådant tilfælde indtruffet. Derimod fandt en mærkelig flugt sted for nogle år siden. To fanger undløb i skoven. Ved stranden fandt de en træstamme, som flød i vandet, og da det var nø.-monsunen, gik de tilsøs fra vestkysten og vare så heldige at blive optagne af et tysk skib, der skulde til Bremen. Med fagter forklarede de kaptainen, at de vare skibbrudne matroser, og han tog vel imod dem, gav dem klæder og tog dem med sig til Bremen. Her afleveredes de til den engelske konsul, som sendte dem til London, hvor de indkvarteredes i „Asiatic home“ og besøgte Krystalpaladset, dokkerne og andre seværdigheder. Men her var der folk som kunde tale deres sprog, og da deres forklaringer ikke vare tilfredsstillende, lod politiet dem fotografere, uden at de vidste, hvorfor dette skete. Efter et lystigt ophold blev de sendt hjem, og da de landede i Bombay, mødte en politimand dem med deres billeder i hånden, hvorpå deres navne og numre vare blevne skrevne, deres billeder vare nemlig også blevne sendte til Andamanerne, og der havde man kendt dem.

Hermed afslutter jeg min skildring af Andamanerne. Da det er den fyldigste meddelelse om denne øflokk, som endnu er fremkommen for offentligheden, har det været mig en særlig glæde at kunne forelægge den for mine landsmænd, og jeg håber, at det er lykkedes mig at vække nogen interesse også her i landet for disse øer i det fjerne østen, med deres vilde indfødte og de mange indførte fanger, hvor jeg nu i 10 år har haft min virkekreds langt fra mit fædreland.

Englands distriktsfængsler.

Af FR. STUCKENBERG.

Tidsskriftet har i første bind, side 332 meddelt et uddrag af lov af 12 Juli 1877, som er trådt i kraft 1 April 78, om fængslerne i England. Tilsvarende love ere udgaaede for Scotland og Irland. Disse love vedrøre alene distriktsfængslerne i grevskaberne og byerne, som foruden straffefanger, der ere dømte til *to år og derunder*, tillige modtage gældsarrestanter og andre, ikke kriminelle fanger. Straffefanger dømte til *fem år og derover*¹⁾ anbringes derimod i de centrale fængsler (*convict prisons*), hvoraf der i England findes tretten, som allerede længe have været underlagt indenrigsministeriet (*Home Office*). Foruden de ovennævnte distriktsfængsler findes et antal detentionslokaler (*House of correction*), hvoraf der i Irland omtrent er hundrede, men derimod meget få i England og Scotland.

Distriktsfængslerne (*goal-prison*) bestyredes hidtil af de distrikter, hvortil de hørte og hvori de lå. Heraf var der

¹⁾ Den engelske straffelovgivning har ingen straffetid på tre eller fire år.

efterhånden opstået en forskelligartethed i ordning, der ikke blot i mange henseender var uretfærdig men tillige medførte unødvendige og forholdsvis overflødige bekostninger, store forskelligheder i beskæftigelse, kost, bestyrelse m. m. Den årlige arbejdsfortjeneste på en fange regnedes således gennemsnitlig i et fængsel til 396 kr., i andre til 10 kr. ja selv kun til 5 kr. På lignende måde beløb den årlige gennemsnitsudgift for en fange sig fra 288 kr. til 1440, 1678 og endog til 2322 kr. Ved disse meget afvigende indtægter og udgifter have selvfølgelig de mange meget korte¹⁾ straffe spillet en rolle, ligesom også det ofte meget ringe antal af fanger, der igennem et år havde ophold i flere af fængslerne, har haft indflydelse på de uforholdsmæssig store udgifter. Der fandtes således fængsler, som i gennemsnit ikke havde 6 fanger året rundt. I Irland var der i gennemsnit en embedsmand til tre fanger.

Af det foregående er det let forståeligt, hvad hensigten har været og er med lovene af 1877. Man har villet bringe orden, ensartethed og forstandighed ind i ledelsen af distriktsfængslerne. Dertil har der kun været den vej, man er gået, at underlægge dem indenrigsministeriet, som ordner deres ledelse ved en fængselskommission. At denne centrale bestyrelse, i spidsen for hvilken DU CANE, direktøren for Englands fængselsvæsen, står, har grebet stærkt ind i de lokale forhold, følger af disses forskelligartede natur. At der derved, sålænge indtil forholdene efterhånden ordne sig, kan opstå misnøje på enkelte steder, dårligt samarbejde med de ved lovene indsatte tilsynskomiteer ja selv misligheder er jo let tænkeligt. Mangen fredsdommer har med stor forkyndelse været knyttet til disse fængsels bestyrelse, som

¹⁾ Howard Selskabets sekretær, W. TALLACK, efter hvis artikel om Englands fængsler i Bul. de la Soc. gén. des Pris. 1878 no. 8 de ovenanførte tal ere tagne, beretter således, at han i October 1877 traf i et fængsel en kone, som den 150 gang afsonede en kort straf.

nu er lagt i andre hænder, og derved er hans tidligere indflydelse indskrænket. De engelske blade indeholde derfor hyppigt beretninger og udtalelser, der søge at påpege misligheder ved den ny ordning. Således genlyder klagen over, at tilsynskomiteernes indflydelse er ingen, at de tilsidesættes af fængselsbestyrerne og at deres klager til indenrigsministeriet ikke besvares. *Daily Chronicle* af 5 Debr. 78 indeholder beretningen om forhøret i anledning af en fanges død i *Coldbathfields* fængsel, som er det største i London. I dette forhør fremhæver tilsynskomiteen disse ovennævnte klager, og juryens erklæring går ud på, at fangen, som var brystsvag, er død ved overdreven og gentagen straf på vand og brød, som er befalet af fængslets direktør med lægens bifald, og at al slags gentagen straf ene kan iværksættes efter tilsynskomiteens billigelse. Ved denne sag oplyses tillige, at dødsårsagerne til de forekommende dødsfald i *Coldbathfields* fængsel have i de sidste tre år for mere end 60 pct. været en eller anden akut lungeaffektion, og at det hele antal, med få undtagelser, foreløbig en kort tid har været anvendt ved strengt arbejde (hard labour). *Manchester Guardian* af 7 Januar d. å. bringer en meddelelse om rettens fjerdingårs session i *Salford*. Tilsynskomiteen fremlagde en rapport, som var en formelig klage, der var indgivet til statssekretæren. Ved samme lejlighed omtaltes, at DU CANE havde villet besøge fængslet men var bleven afvist, fordi man ikke kendte ham. Portneren, som ikke vilde lade sig fratage nøglerne, og som havde handlet efter sit reglement, blev ved en skriftlig ordre tilkendt en straf, hvilken dog senere mundlig tilbagekaldtes.

Ifølge *The Evening Standard* er der i April d. å. i London afholdt et talrig besøgt møde af medlemmer af tilsynskomiteerne ved distriktsfængslerne for at diskutere resultaterne af loven om distriktsfængslerne af 1877. En dommer i Clerkenwell nedlagde protest imod mødet som unødvendigt. Diskussionen drejede sig også her om util-

fredsheden med tilsynskomiteernes stilling og deres ringe indflydelse. Formanden for mødet tog anledning til at udtale, at der uden tvivl havde været megen spænding (*a great deal of friction*), men man måtte gøre sit bedste for at gøre sagens udvikling mere jevn. Tilsynskomiteerne stod nu mellem fangen og fængselskommissionen og måtte betragtes som en slags beskytter af fangen ligeoverfor staten. At tilsynskomiteernes myndighed fik et større område var vistnok ønskeligt. Et vidnesbyrd om iveren, hvormed striden føres, er ligesom beretningen, som foran er omtalt, om Du CANES besøg ved et fængsel, en oplysning, som fremkom ved mødet, om umuligheden af at få leveret til brug ved et fængsel seks blå blyanter og seks almanaker, efterat der var korresponderet om, hvortil de nævnte genstande skulde bruges.

Spectator, et af Londons mest upartiske og indflydelsesrigeste blade, skriver ved offentliggørelsen af nogle memoirer af en fange, som har været dømt til fem års fængsel: „Vogterne kunde drille dem, som de ikke holdt af, ved næsten hver dag at lade dem blive barberede eller ved at sætte folk med dannelse mellem de råeste mennesker; man lod dem tage piller eller amerikansk olie midt under deres måltid. Man forestille sig, hvad det vil sige at rejse sig, i det øjeblik man spiser kogt kød, for at tage en portion olie; eller for en person, som lider af akut rheumatisme, at klæde sig af i en gang, hvor vinden blæser igennem, og vente der i to timer på lægen!“ Skønt dette, der er anført efter samme foran nævnte artikel af W. TALLACK, ikke berører distriktsfængslerne, bliver det dog et bidrag til bedømmelsen af de fordringer på bedre opsyn og tilsyn i fængslerne samt adskillelse og en mere reel klassifikation af fangerne, som ofte vende tilbage, når penitentiere spørgsmål bringes på bane i England.

Trods de klager, der således af og til komme frem, synes det imidlertid i almindelighed erkendt, at lovene om distriktsfængslerne ved deres fuldstændige omordning af

fængslerne medføre betydelige fremskridt navnlig i retning af større økonomi ved nedlæggelsen af mange små fængsler, ved ensartet ledelse, ved større orden i regnskabsføring og ved en forstandigere anvendelse af arbejdskraften. Den af *the Commissioners of prisons* i Juli 1878 afgivne første rapport meddeler adskillige oplysninger dels om tilstanden, da loven trådte i kraft, dels om de forandringer, der alt ere foretagne eller tilstræbes. Således oplyses, at distriktsfængslernes antal i *England og Wales* i 1779 var 244 med 4379 individer. I 1834 var antallet vokset til 256 men er derefter i årenes løb formindsket, så at det d. 31 Aug. 1878 udgjorde 69, hvis befolkning i Juli 78 var 21030. Fængselskommissionen håber desuden at kunne komme så vidt, at visse fængsler kunne blive bestemte for visse kategorier, således at kvindefanger samles for sig i enkelte fængsler, soldater og matroser, som ere dømte ved krigsretterne, i andre, ligeledes fanger med korte straffe i visse fængsler i distrikterne.

Ved denne ordning venter man tillige at blive istand til at finde passende arbejder for de forskellige fangekategorier. Det vil erindres, at arbejdsfortjenesten, som foran anført, var meget forskellig i de forskellige fængsler og i nogle endogså forsvindende. Dette bliver forståeligere, når det oplyses, at næsten 10000 fanger beskæftigedes med måtteffletning, hvorved man tillige skabte en ruinerende konkurrence for de 3000 fri mennesker, der ernærede sig ved samme industri. At nogen løsladt fange skulde kunne ernære sig derved, blev på denne måde også udelukket. En komite, som blev nedsat for at udtale sig om regnskabsvæsenet og arbejdsvirksomheden, har i sin rapport foreslået, at arbejdskraften i fængslerne anvendes fornemlig til disses eget behov og til arbejder for staten. Den anbefaler tillige, at kontrakter afsluttes med entreprenører, som levere råstofferne og betale arbejds løn for det udførte arbejde. Hvad salg af arbejde angår, er rapporten imod alt arbejde efter ordre og imod al detailsalg ved agenter og mellem-

mænd. Den angiver endelig, hvilke fængsler der særlig synes ved deres beliggenhed at egne sig til bestemte industrigrene.

Fængselskommissionens rapport nævner også bestræbelser for at give passende reglementer for behandlingen af varetægtsarrestanter, gældsarrestanter og folk, der ere indsatte for slet opførsel, idet den dog gør opmærksom på vanskelighederne, der i så henseende gøre sig gældende ligeoverfor den sidst nævnte kategori, som indbefatter meget forskelligartede forseelser.

Fængslernes embedsmænd og opsyn har hidtil været meget forskelligt lønnet. Ved nogle fængsler have sportler spillet en ikke ringe rolle. Disse forhold ere ordnede efter bestemte ensartede regler, som meddeles i rapporten. Den samme uensartethed gælder fangernes bispisning. Også denne er efter rapporten ordnet ved et almindelig gældende spisereglement, ligesom ny leverancekontrakter ere afsluttede.

Spisereglementet skelner mellem fire slags kost, som retter sig efter fangens ophold i fængslet, således at den første klasse gælder for syv dage, hvis straffetidens varighed er indtil en måned. Anden klasse gælder for højst en måned, hvis straffen varer indtil fire måneder, tredie klasse for fire måneder ved en straffetid udover fire måneder og fjerde klasse for resten af straffetiden over fire måneder. Kosten i første klasse er brød morgen og aften, grød til middag. I anden klasse gives brød og havresuppe morgen og aften, til middag, vekslende, fedtbudding, kartofler eller suppe alt med brød til. Tredie classes kost består af brød og havresuppe morgen og aften. Til middag gives afvekslende fedtbudding, kogt kød uden ben eller suppe, alt med kartofler og brød til. Fjerde classes kost er den samme som tredies, men der gives større kvantiteter. Kødet kan ombyttes med flæsk, salt kød og fersk eller salt fisk, ligesom kartoflerne kunne erstattes ved roer, gulerødder, porrer eller ris. Som straffekost er indført vand og brød samt grøddiæt.

Loven af 1877 bestemmer, at strengt arbejde af første klasse i de første tre måneder af straffetiden kan afkortes til en måned. Ved udførelsen af denne bestemmelse har man etableret et progressiv system, hvorom det hedder i fængselskommissionens rapport: „Vi have bestræbt os for ved indførelsen af et sådant system at sørge for, at den disciplinens strenghed, som enhver fange vil blive underkastet, trin for trin er lagt i dennes egen hånd. Idet han begynder med den strengeste disciplin og det hårdeste og mindst adspredende arbejde, må han gennemgå fire grader, som medføre visse begunstigelser eller ophævelsen af visse disciplinære forholdsregler. Disse grader opnås kun ved udførelsen af et vist kvantum arbejde, og dårlig opførsel forhindrer oprykningen eller foranlediger nedsættelse i en lavere grad. Mængden af arbejdet, som vil blive pålagt i så vid udstrækning som mulig, vil blive godtgjort ved tegn (*marks*). Et vist antal af disse vil blive fordret som kvalifikation for oprykning i en højere klasse, og vil blive fradraget ved nedrykning for slet opførsel. I hver klasse, undtagen den første, kan gives en ringe pengebelønning, som i visse tilfælde, når fangens arbejde er af særlig betydning for det offentlige, kan forøges dog ikke udover 2 £ sterling. Vi håbe, at fængselsbestyrerne ved dette system skulle blive istand til at fremme disciplin, flid og god orden i fængslerne uden at behøve at ty til strengere straffemidler.“

Denne klasseinddeling har altså efter det ovenanførte ikke blot betydning ved tildeling eller fratagelse af et vist antal tegn; men dens klasser medføre tillige andre goder eller onder i behandlingen, og iblandt disse må benyttelsen af en *træbriks* som leje nævnes. Om denne udtaler rapporten: „Da bestemmelserne om benyttelsen af træbriksen have tildraget sig megen opmærksomhed, som om dette straffemiddel var indført ved loven af 1877, må det fremhæves, at træbriksen blev anbefalet af en komite i overhuset i 1863. . . . Den blev almindelig benyttet næsten i alle Englands fængsler før 1 April 1878 og i nogle endogså

for længere tidsrum, end loven af 1877 bestemmer. I praksis var dens anvendelse i forskellige fængsler forskellig ligeoverfor kvinder og børn; men et stort antal gjorde i så henseende ingen stor forskel på kvinder og mænd, og der kendes ingen uheldige følger deraf, medens de officielle rapporter vise, at de lokale autoriteter fandt megen fordel ved anvendelsen af træbriksen for begge køn.“

Udførelsen af det progressive system sker efter følgende hovedbestemmelser:

Fangen skal blive istand til at tjene otte, syv eller seks mærker hver dag i forhold til arbejdet, han leverer, og for søndagen tilstås ham mærker i forhold til den foregående uges arbejde.

Hver fange skal gennemgå fire klasser eller såmange, som hans straffetid tillader. Han skal blive i hver af de tre første klasser, til han har tjent 224 mærker i hver af dem, og i den fjerde resten af straffetiden. Er denne 28 dage eller kortere, bliver fangen hele tiden i første klasse.

Ved slet opførsel eller uopmærksomhed mistes den fortjente belønning eller den, som kan blive fortjent, en højere classes fordele, eller fangen forbliver i den klasse han er i, indtil han har fortjent et tillægsantal af mærker. Ingen af disse straffe skal fritage fangen for nogen anden straf, som han har forskyldt ved brud på fængslets regulativer.

Fangen i første klasse skal tilbringe 10 timer daglig i streng ensomhed ved første classes hårdt arbejde; således beskæftiges han 6 til 8 timer ved et drivhjul, trædehjulet eller lignende. Han skal sove på en træbriks uden madrasse og fortjener ingen belønning. I anden klasse har han i den første måned af straffetiden samme arbejde som i første klasse og derefter anden classes hårdt arbejde, sover to nætter ugenlig på en træbriks uden madrasse, de andre nætter med madrasse, får skoleundervisning, har skolebøger i cellen og kan fortjene en belønning ikke udover 1 shilling. Denne belønning må for fanger, hvis straffetid ikke er lang nok til i denne klasse at tjene 224 mærker, beregnes til

1 pence (*d*) for hver 20 fortjente mærker. I tredje klasse gives hårdt arbejde af anden klasse, kun én nat ugenlig soves uden madrasse, skoleundervisning, skolebøger og underholdende bøger haves i cellen. Belønningen må ikke overstige 1 sh. 6 d. og regnes, hvis straffetidens længde hindrer fangen i at tjene 224 mærker i denne klasse, til 1 d. for hver 12 fortjente mærker. Fangen i fjerde klasse foretrækkes til betroet arbejde i fængslets tjeneste, sover altid på madrasse, har skoleundervisning, skole- og underholdende bøger i cellen, kan modtage og skrive breve og få besøg i 20 minutter. Belønningen må ikke overstige 2 sh. og beregnes i samme tilfælde som i de andre klasser til 1 d. for hver 10 fortjente mærker. Hvis straffetiden er lang nok til at tjene mere end 4×224 mærker, beregnes belønningen på samme måde, dog må den ikke overstige 10 sh. For arbejde af særlig betydning for det offentlige kan belønningen forhøjes dog ikke over 2 £ sterling.

Træbriksen kan kun anvendes hos dømte kriminelle fanger.

Med hensyn til benyttelsen af tegn eller mærker som grundlag for oprykning i en højere klasse må det bemærkes, at man derved giver fangen et ligesom mere håndgribeligt vidnesbyrd om hans egen færd og opførsel, som han selv kan holde regnskab med, og at man derved undgår at fangen forudsætter personlig uvillie eller uretfærdighed, når han ikke rykkes op, hvad der i sådanne forhold lettere hænder, hvor opholdet i klasse er sat til en bestemt tid.

Hvad den religiøse opdragelse angår, så er der med stor omhu sørget for denne ved alle engelske fængsler og det samme gælder den profane undervisning i de centrale fængsler, hvor der findes fortræffelige biblioteker. Derimod have distriktsfængslerne været meget forskelligt stillede med hensyn til denne undervisning. I nogle fængsler har man, når fangen opholdt sig der nogle måneder, bestræbt sig for at give ham såmeget undervisning som mulig i læsning, skrivning og regning, og dette har haft sin betydning, fordi største-

delen af fangerne ved indsættelsen vare uvidende. En væsentlig hindring er imidlertid de meget kortvarige straffe. Af fangerne i distriktsfængslerne tilbringe 75 pct. ikke over tre måneder i fængslet, og i den tid kan fangen selvfølgelig hverken få noget væsentligt udbytte af undervisningen, ligesålidt som han kan lære et håndværk. Derfor vil også den i den forannævnte anden klasse bestemte skoleundervisning ikke få nogen betydning sålænge de meget korte straffetider bibeholdes.

Hvormegen indflydelse den indførte progression i straffen vil få på fangernes forbedring, må blive tvivlsomt, når størstedelen af dem underkastes meget korte og ofte gentagne straffe. At den vil være et stærkt disciplinerende moment i straffen, synes der derimod ikke at kunne næres tvivl om, og forsåvidt som det afskrækkende moment i straffen ene kan have nogen betydning som afværgende gentagelse af forbrydelsen, har man ganske vist gjort straffens begyndelse og første forløb så extensiv trykkende, hvad ophold, kost, arbejde m. m. angår, og så lidet adspredende, at man i så henseende må kunne vente gode resultater.

Muligt vil loven få en vistnok mindre heldig betydning for patronageselskaberne. En indtægt for disse vare den lokale administrations tilskud efter forslag af de fredsdommere, der kontrollerede fængslerne. Disse tilskud udgjorde i 1877: 27378 kr. Fra 1 April til 1 Debr. 1878 have de kun udgjort 4824 kr. Der er i hvert tilfælde grund til at mene, at disse dommers forandrede stilling til fængslerne, som foran er berørt, spiller en rolle med i disse, netop siden lovens ikrafttræden, stærkt formindskede tilskud.

At den ny ordning betegner en hel omvæltning i distriktsfængslernes organisation og ledelse, vil fremgå af det foregående, idet intet enemærke på den penitentiere sags område er blevet uberørt ved den. At den får betydning for fængslerne og fængselsvæsenet ligger allerede i den mere ordnede tilstand, som den har medført; hvor stor betydningen vil blive, må derimod afhænge af udførelsen.

Blandet Indhold.

Norge. De norske fællesanstalter. Bestyrerne af de herværende fællesanstalter (Akershus fæstnings straffeanstalt og Kristiania tugthus) have af min opsats i nærværende Tidsskrift taget noget anstød, idet de, på grund af at jeg af det Norumske skrift citerer hans dom for 20 år siden om fællesanstalterne uden at tilføje noget om disse anstalters tilstand nu, have været bange for, at læserne skulde tænke sig muligheden af, at der i mellemtiden ingen forandring har været i fællesanstalterne til det bedre, og at navnlig arbejdsforholdene vare lige så mørke nu som da.

Efterat der ved kongressen i Stockholm havde været en rigelig udstilling af norsk fængselsarbejde og efterat navnlig de svenske aviser og nærværende Tidsskrift med så overordenlig megen forekommenhed havde omtalt dette, kan jeg ikke tænke mig muligheden af, at Tidsskriftets læsere af min tavshed skulde føle sig opfordrede til at tro om de norske fællesanstalter, at de i løbet af 20 år ikke skulde have gjort noget fremskridt. Jeg benytter dog med glæde lejligheden til at modsige slige tanker, om de virkelig skulde eksistere, idet jeg ved, at der i det heromhandlede tidsrum har været så meget liv og bevægelighed indenfor alle vore fællesanstalter i kraft af den nyere ånd, som i de sidste decennier er kommet til orde, at ingen væsenlig anke kan rettes mod dem. Hvad navnlig arbejdsforholdene angår, skal jeg efter indhentede oplysninger fra de herværende fællesanstalter meddele følgende. På Akershus fæstning har arbejdsfortjenesten pr. fange pr. virkelig arbejdsdag været i

1874	—	36 øre
75	—	38 -
76	—	52 -
77	—	58 -
78	—	66 -

Fangerne have i flere år gennemsnitlig været sysselsatte således:

29	som	skomagere
20	-	skræddere
46	-	snedkere og drejere
37	-	smede

7 som blikkenslagere
 7 - malere
 24 ved uldmanufakturen
 54 som stenhuggere
 2 - bogbindere
 6 - kurybindere
 3 - sadelmagere,

foruden at en del fanger have været sysselsatte i køkkenet, i
 bageriet som afskrivere, vaskere, sygeoppassere, vedhuggere o. s. v.

Arbejdsfortjenesten pr. fange pr. virkelig arbejdsdag har i 1878
 været

snedkerværkstedet nr. 1 kr. 1,37
 — nr. 2 - 1,44
 i skomagerværkstedet - 1,03
 i skrædderværkstedet - 0,99
 i stenhuggeriet - 0,93.

For Kristiania tugthus vedkommende meddeles,

I. at den daglige middelfortjeneste pr. fange pr. virkelig arbejds-
 dag har været:

	1873	1874	1875	1876	1877	1878
	Skill.	Skill.	Skill.	Skill.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
Ved fabriken	24,88	30,75	42,07	29,47	1.39	1.40
- stenhuggeriet	28,51	43,76	31,47	20,11	0.58	0.55
- vaskeriet	36,56	49,37	44,25	39,87	1.27	1.07
- håndværksdriften	17,40	19,30	—	—	—	—
- snedkerværkstedet	—	—	32,77	14,93	1.75	1.15
- smedeværkstedet	—	—	48,84	42,39	1.92	2.02
- skomager- og skrædderværkstedet	—	—	21,20	21,73	0.96	1.21
- diverse arbejder	—	36,00	28,43	22,93	0.65	0.75

II. Den daglige fortjeneste for hver arbejdsdygtig fange har
 gennemsnitlig udgjort:

i 1873 — 25,08 skill.
 i 1874 — 31,93 -
 i 1875 — 38,76 -
 i 1876 — 28,32 -
 i 1877 — 1 kr. 15 øre
 i 1878 — 1 kr. 07 øre.

R. Petersen.

Foreningen til Forsorg og Beskyttelse for de fra Kristiania Straffe-arbejdsanstalter løsladte Forbrydere blev stiftet 1849 og virkede i nogle år, indtil interessen for selskabet svækkedes. Dets beretninger ophørte at udkomme alt i 1856. Foreningen har imidlertid i 1877 begyndt at røre sig påny tildels tilskyndet ved at flere lignende selskaber ere stiftede i de sidste år rundt om i Norge. På den i Novbr. 1878 afholdte generalforsamling vedtoges at udgive små skrifter, som kunne vække almenhedens interesse, at holde foredrag og møder i samme hensigt, at indrette et arbejdssted for løsladte mænd, indtil de selv kunne få arbejde, muligt at oprette et optagelseshus for løsladte kvinder. Endelig tilsigter man at lønne en mand for at gå bestyrelsen tilhåndе særlig ved de løsladtes anbringelse. Som man vil se har altså bestyrelsen i sinde at anvende alle de midler, som stå til rådighed, for både at skaffe selskabet den nødvendige støtte og at give dets virksomhed livskraft. Foreningens indtægt har i 1878 været 5679 kr. og dens udgifter til løsladte 3705 kr., som fordele sig med 1337 kr. til 296 løsladte fra bodelængslet, med 1736 kr. til 407 løsladte fra Kristiania tugthus, og med 582 kr. til 145 løsladte fra Akershus fæstnings straffearbejdsanstalt. I de i beretningen opgivne tal for understøttede må findes adskillige fra tidligere år, idet der fra Kristiania tugthus kun er løsladt 165 og fra Akershus fæstning 51. Ligeledes må mange af de ydede understøttelser ikke være andet end almisse, idet gennemsnitsbeløbet af hjælpen kun bliver lidt over 3 kr. Der findes således for bodelængslet opført 88 ekstraordinære understøttelser og for Kristiania tugthus ligeledes 209, for hvilke det gennemsnitlige beløb kun er imellem 2 og 3 kr. Hvad der imidlertid er hovedsagen er, at foreningen har rejst sig påny, og dens kraftige anstrengelser må ved fortsat ihærdighed også kunne bringe gode resultater.

Danmark. Lov af 24 Maj 1879, angående forandringer i bestemmelserne om behandlingen af offentlige politisager i Kjøbenhavn efter lov af 11 Febr. 1863, § 2: Uanset bestemmelserne i lov af 11 Febr. 1863 § 5 blive alle sager angående lovovertrædelser, begåede af børn under 15 år, at foretage for lukkede døre; dog kan det tilstedes disses forældre eller dem, som træde barnet i forældres sted, at overvære behandlingen af de nævnte sager. § 3: Foruden på de i lov af 11 Febr. 1863 foreskrevne måder kan dommeren, når han finder, at omstændighederne tale for en sådan afgørelse, slutte alle sager angående lovovertrædelser, begåede af børn under 15 år, med, at forældre eller de, som træde barnet i forældres sted, til retsprotokolen erklære sig villige til at tildele barnet en legemlig revselse i hjemmet, hvortil han efter omstændighederne kan føje den betingelse, at revselsen bliver at tildele under tilsyn af en ved politiet ansat.

Lovens § 2 er motiveret ved, at børn under 15 år efter de hidtil gældende bestemmelser om behandlingen for deres vedkommende af sager angående egenlige forbrydelser i den offentlige politiet vare

hårdere behandlede end ældre forbrydere, for hvis vedkommende slig offentlig behandling ikke finder sted, og at dette kan have såvel en skadelig indvirkning på børnene som virke smittende på andre børn.

Lovens § 3 er ligelydende med § 17 i lov af 21 Febr. 1871, om bestemmelser om politiet udenfor København, og tillæg af 11 Nobr. 1871 til politivedtægten for København af 18 Jan. 1869.

Foreningen til forvildede unge Pigers Frelse har til formål at tage sig af piger til 21 års alderen, hvis uheldige livsforhold, dårlige vaner og udskjelser indeholde væsenlige farer for deres fremtid; kvinder, der have været offentlige fruentimmer, tager den sig ikke af. Foreningen har efter beretningen for 1878 taget sig af 40 piger, af hvilke 4 vare børn fra 11 til 14 år, de øvriges alder var i almindelighed mellem 17 og 20 år, og på én nær hørte de til klassen: tyender uden tjeneste. Børnene anbragtes hos familier, en pige på 15 år anbragtes på Holsteinsminde, 9 fik penge eller klæder indløst, 15 optoges i foreningens pensionater, 3 søgtes uddannede til mejersker, 8 fik tjeneste på landet eller i København. Flere piger, som tidligere ere tagne under foreningens omsorg, ere atter støttede i 1878. Af de tre mejerielever opgav den ene det snart og blev skøge, en tog en anden tjeneste; 4 flygtede fra pensionatet og levede af løsagtighed. Foreningens indtægter have i 1878 været 8261 kr., udgifterne til pigerne 2902 kr.

Fængselselskabet i København har ifølge sin 35 beretning i året fra 1 Debr. 1877 til 30 Nobr. 78 understøttet 53 fanger af de 115, som i dette tidsrum ere løsladte fra kvindefængslet. Af disse 56 fanger ere 26 søgte anbragte i tjeneste og i så tilfælde, for så vidt sådant ikke straks har kunnet ske, optagne i selskabets optagelseshus eller, når en længere forudgående uddannelse og opdragelse ansås for nødvendig af hensyn til tidligere livsforhold, for selskabets regning anbragte i „Lindevangshjemmet“ (Se Tidssk. 2. årg. side 156). Det er i almindelighed yngre, ugifte med celle straffede kvinder, som ere hjulpe på foranførte måde. Resten af de 56, som hovedsagelig have været ældre og gifte kvinder, der ikke have stået i fast tjenesteforhold, ere understøttede med penge og stillede under et tilsyn. Når flere end halvdelen af de løsladte ikke have fået hjælp ligger dette efter beretningen i, at de dels ere gæde ud til gunstigere forhold, dels vare gamle og svage, der nærmest hørte fattigvæsenet til, dels ikke have villet underkaste sig tilsynet, endelig at de ikke have været værdige til hjælp. Af tidligere hjulpe have 13 atter fået hjælp i år; 5 personer, som have været støttede af selskabet, ere i årets løb atter indsatte i straffeanstalten. Selskabet er hidtil det eneste i Danmark, som yder hjælp til fanger, der afsoner straffen i arresthusene. I år har det således hjulpet ialt 63, som ere udgæede fra Københavns arresthus, tilligemed 11 fra

foregående år. Endelig har selskabet hjulpet 5 personer — hvoraf ingen har været i straffeanstalter — bort fra landet hovedsagelig ved privat hjælp. Indtægten har i regnskabsåret udgjort 5949 kr. 94 øre, til understøttelser er medgået 3150 kr. og til optagelseshuset 2000 kr.

Kong Frederik den Syvendes Stiftelse for hjælpeløse og forladte Pigebørn især af Almuen. Denne stiftelse er oprettet af Grevinde Danner, som til den skænkede Jægerspris Slot med flere tilliggende ejendomme samt den største del af hendes øvrige formue. Dens hovedformål er: at give fattige og ulykkeligt stillede børn uden vederlag ophold, undervisning, opdragelse og uddannelse til dygtige tjenestepiger. Opdragelsesanstalten er ordnet efter familiesystemet med indtil 20 børn i hver afdeling, hvis plejemoder forestår økonomien, børneplejen og opdragelsen. Foruden at hver afdeling således fører sin egen husholdning, har den sin egen, fra de øvrige afsondrede bolig med gårdsplads, legeplads og have. Hensigten er, at der skal findes børn af forskellige aldre fra 2 til 16 år i hver afdeling. Stiftelsen har sin egen skole og sit eget lærerpersonale. Undervisningen er, hvad fagene og omfanget angår, den samme som i de almindelige almueskoler. Børn, for hvilke det anses for hensigtssvarende, oplæres udenfor stiftelsen på dens bekostning i skræddersyning, finere madlavning, mejerivæsen, kvindeligt landbrugsarbejde og anden sådan tjenestepigegerning, også efter at vedkommende har fyldt 16 år.

Ifølge stiftelsens beretning for 1878 blev børneantallet i selve stiftelsen på Jægerspris i dette år forøget til 230, foruden at 25 børn have ophold for stiftelsens regning i de københavnske børnehjem. De på Jægerspris værende 230 børn ere fordelt i 12 afdelinger. Af disse børn have 169, delte i 8 klasser, besøgt skolen, der ledes af en overlærer og 6 lærerinder. Undervisningstiden er 22 timer ugenlig for hver klasse. Sundhedstilstanden har i det hele været god. En skarlagensfeberepidemi, som var begyndt i 1877, ophørte i begyndelsen af året efter at have angrebet 17 børn i 3 afdelinger. En stiftelses sygdom, som ligeledes begyndte i 1877, har strakt sig gennem hele året med en ikke ringe udbredelse men synes, efter beretningen, ved trufne foranstaltninger at være bleven begrænset. Søbadene i den nærliggende Isefjord ere benyttede af børnene hver anden dag. Bæspisningen, som iværksættes af hver afdeling for sig, har i 1878 kostet omtr. 28½ øre daglig for hver individ, medens den 1876 kostede lidt over 29 øre og i 1877 mellem 30 og 31 øre. Nedgangen tilskrives lavere priser for de vigtigste fødemidler. De ordinære udgifter til opdragelsesanstalten have udgjort 93987 kr. 25 øre, eller 408 kr. 64 øre for hvert barn. I 1876 udgjorde de 519 kr. 90 øre og i 1877 for hvert barn 477 kr. 89 øre. Dens grundfond udgjorde d. 31 Decbr. 1878: 6,700000 kr. og dens samlede formue 7,361562 kr.

Italien. En kommission til undersøgelse af en reform i det nærværende penitentlære system er nedsat ved et dekret af 27 Febr. 1879. Formand er den tidligere indenrigsminister CRISPI, og blandt medlemmerne findes Prof. ENRICO PESSINA og Generalinspektør for fængselsvæsenet BELTRANI SCALIA. Det er særlig den sidstes omfattende arbejder i så henseende, som skulle være genstand for en undersøgelse og derpå begrundede forslag til en reform. (*Bulletino ufficiale dell' Amministrazione carceraria*, 1879- nr. 1—2).

Frankrig — Officielle aktstykker. *Et forslag af 20 Marts 1879 om dødsstraffens fuldbyrdelse* foreslår denne henlagt til assiserettens hovedsæde og fængslets indre sammesteds eller det nærmeste sted, hvortil adgangen skal forbydes publikum. Endvidere nævnes de personer, som skulle overvære fuldbyrdelsen, og formen for offentliggørelsen af beretningen derom. — *Et forslag om straffen for forbrydelser begåede i fængslerne* foreslår, at den i så tilfælde idømte straf af tvangsarbejde i kolonierne (*travaux forcés*) af assiseretten skal befales udført i en central straffeanstalt i den af retten bestemte tid, som ikke må være kortere end den tughus- eller fængselsstraf, som fangen skulde afsones i forbrydelsens øjeblik. Forslaget er fremkaldt ved, at et cirkulære af 1853, der bestemte, at straffen for enhver forbrydelse, begået i de centrale straffeanstalter, skulde afsones i celle, hævdedes i 1873 som formentlig lovstridigt. Alt fra 1871 var anvendelsen af cirkulæret af den ovennævnte grund bleven mindre almindelig, men fra den tid tiltog drab og forsøg på samme i fængslerne, hvorved fangerne håbede at slippe ud af straffeanstalterne og blive transporterede til kolonierne. Fra 1871 til Marts 1875 beløber den nævnte slags forbrydelse sig til henvend 50 i de centrale straffeanstalter og i de første måneder af 1876 begyndte disse mordforsøg igen med fornyet styrke. — *Et cirkulære af 5 April 1879 om anvendelsen af loven af 5 Juni 1875* (om cellestraffens indførelse) med hensyn til ordningen af departementsfængslerne pålægger præfekterne at opfordre de sammentrædende generalråd til at tage fat på udførelsen af loven, der tilsigter en rationel fangebehandling i disse mindre fængsler. Det påviser hvilke ofre der alt i flere departementer er bragt til lovens gennemførelse. Der er alt udført eller påbegyndt byggeforetagender for 3,204896 frs. Seinekredsens generalråd har vedtaget en omfattende plan for omordningen af dens fængsler, der vil koste 25 mill. frs. Generalrådet for Seine og Oise departementet har besluttet en ombygning af fængslet i *Pontoise* til 108 celler for en udgift af 539522 frs. og fængslet i *Corbeil* til 54 celler for en udgift af 400000 frs.

Patronageselskabet for unge fanger, løsladte fra agerbrugskolonien i Mettray har modtaget fra koloniens grundlæggelse til 1 Jan. 1878: 3900. Af disse vare 2177 agerbrugere, 849 håndværkere og 874 trådte i militær tjeneste. Af disse sidste have 6 fået æreslegionens

kors, 25 den militære medaille og 5 ere blevne officerer, medens mange ere blevne underbefalingsmænd. Siden 1840, da de første løsladelser indtraf, til 31 Decbr. 1877 udgjorde udgifterne 373677 frs. eller gennemsnitlig 95 frs. 80 c. (68 kr. 97 øre) til hver løsladt.

Patronageselskabet for unge fanger, løsladte fra kolonien i St. Foy (Dordogne) har nu bestået i to år og har i den tid taget sig af 48 løsladte, af hvilke 27 ere gåede til landbruget, 16 ere blevne håndværkere og 5 militære. Dets årsindtægt til April 1878 var 1091 frs. og udgiften 890 frs. (Bul. de la Soc. gén. des Pris. 1879 nr. 4)

England. — Reformatory and Refuge Union, som har sit sæde i London, danner et forbindelsesled mellem de forskellige patronageselskaber i England for at hidføre en virksom bistand imellem dem indbyrdes og for at bidrage til, at de gensidig kunne drage fordel af hverandres erfaringer. Det er disse selskabers fælles centrum, samler deres beretninger og forsvare deres kollektive interesser. Ifølge Bul. de la Soc. gén. des Prisons 1879 nr. 4 og 5 findes der 53 patronageselskaber i Storbritannien, af hvilke 4 give sig af med fanger løsladte fra de centrale straffeanstalter og 49 med dem, der løslades fra distriktsfængslerne. Nogle af disse sidste selskaber støtte de førstnævnte særlig ved at føre tilsyn med de løsladte, som opholde sig i selskabets omkreds. I 1877 have 34 selskaber efter de af disse meddelte oplysninger støttet 9005 løsladte, af hvilke 4324 have modtaget midlertidig hjælp, 4681 ere anbragte på forskellig måde. Efter de mangelfulde oplysninger, som *Union* i så henseende har fået, vides kun 1669 med vished at have opført sig godt. Virksomheden ligeoverfor de løsladte fra distriktsfængslerne skal endnu kun være ringe. — De 34 selskaber have i 1877 udgivet 229700 frs. eller 25 fr. 50 c. til hver løsladt.

Pryglestraffen i den engelske hær, som tidligere er bleven hævet på det strengeste, blev i den nyere tid nedsat til 50 slag og vil nu blive nedsat til højst det halve eller 25 slag. Et privat forslag, som nylig er forelagt i underhuset, går imidlertid ud på, at denne straf ikke skal kunne idømmes som disciplinær men kun ved krigsretten, hvorved der bliver udsigt til, at denne straf aldeles vil bortfalde.

Svelts — Dødsstraffen. Artikel 65 i forfatningsloven af 1874 afskaffede legems- og dødsstraffen i Sveits, efterat den sidste med heldige resultater ikke havde været udført i Kanton Neuchâtel i tyve år og i Tessin og Zürich i et kortere tidsrum. Den forøgelse af antallet af grovere forbrydelser, som siden den tid har fundet sted, — i kanton Freiburg forefaldt således 1864—74 kun 7 mord, medens der i 1875—78 skete 20 mord — medførte i mange kantoner stemning for dødsstraffens indførelse påny, ligesom også for afskaffelsen af forbuddet mod legemsstraffe. Dette har haft det ud-

fald, at Nationalrådet og Stænderrådet blev enige om at forandre forbuddet i artikel 65 til: „Ingen dødsdom kan fældes over politiske forbrydere, og alle legemsstraffe ere forbudte.“ Denne afgørelse er vedtaget i Maj d. A. ved en folkeafstemning, som gav 196197 stemmer for og 177263 stemmer imod. Imod stemte kantonerne Zürich, Bern, Basel, Turgau, Neuchâtel og Genf. Det synes forøvrigt af korrespondancer fra Sveits at fremgå, at også andre motiver end selve dødsstraffen have gjort sig gældende ved afstemningen. Således skulle mange have stemt for dens indførelse, fordi man derved mente at tilbagevinde en delvis kantonnal selvstændighed, medens der iblandt stemmerne imod fandtes mange, som ikke vilde rokke ved den endnu unge forfatningslov. Ifølge denne afstemning kan enhver kanton bestemme, om den vil indføre dødsstraffen eller ikke. I kanton Uri har Regeringsrådet, som har den udøvende myndighed, allerede foreslået Landrådet, som har lovgivningsmagten, at dødsstraf fremtidig skal anvendes som straf for mord og brandstiftelse, når menneskeliv ere gåede tilgrunde derved, og at henrettelsen skal foregå i fængslet. Ligeledes vil det Store Råd i kanton Luzern komme til i sin næste samling at behandle et forslag om dødsstraffens indførelse.

Rusland — Deportation til Sagalin. Den 19 Juni afgik et skib fra Odessa med 920 domfældte mænd til den tidligere japanesiske ø Sagalin. Det medfører levnetsmidler, som kunne strække til indtil næste høst, såsæd og alle til agerbrug nødvendige redskaber. Et andet skib med domfældte kvinder skal følge efter.

Østerrig — Fængselsstatistik. Efter Neue Freie Presse, 12 April d. år, angiver den sidst offentliggjorte statistik for de østerrigske straffeanstalter for 1877 antallet af samtlige fanger i dette år til 16715, hvilket er 331 flere end i 1875 og 1611 flere end i 1873, men dertil kommer, at 1587 fange ikke have kunnet finde plads i fængslerne, med hvilke tallet altså yderligere forøges. Med det forøgede antal fanger voksede også forplejningsdagens antal med 107173 til 4,175319. I de tre største straffeanstalter: Stein, Prag og Lemberg var den gennemsnitlige daglige belægning henholdsvis 1151 1288 og 1410. Straffen afsonedes i celle af 1231 individer. Tilgangen i årets løb udgjorde 4479 mænd, og 828 kvinder, som er en tilvækst af 109 mænd og 13 kvinder mod 1876. Af fangerne var 10 pct. mellem 16 og 20, 40 pct. mellem 20 og 30 år. Forandringen i de unge forbryderes antal er næsten ingen. Ægtefødt var af mandsfanger 87,12 pct., af kvindefanger 74,88 pct., uægte af mandsfanger 12,88 pct., af kvindefanger 25,12 pct., ugift var 69,21 pct. af mandsfanger gift 30,79 pct. og forholdet er omtrent det samme for kvindefangernes vedkommende. Med hensyn til fangernes intellektuelle standpunkt har af mandsfangerne 29,14 pct. slet ikke fået undervisning, 9,57 pct. har lært at læse, 57,43 pct. at læse og skrive

og 3,86 pct. har fået en videregående undervisning. Blandt kvindefangerne er forholdet langt ugunstigere, idet 47,71 pct. har slet ikke fået undervisning.

Af mandsfangerne var 22,84 pct. og af kvindefangerne 34,42 pct. ikke straffet før. Recidivisternes antal er formindsket mod 1876 med 1 à 2 pct. Derimod er antallet af recidivister blandt de benådede tiltaget fra 9 til 16 individer altså med 77 pct. Forbrydelserne mod ejendom udgør som før tre fjerdedele af samtlige forbrydelser. Mærkeligt nok udgør forbrydelser mod person, liv og lemmer hos kvinderne 19,32 pct. derimod hos mændene kun 12,5 pct. Ejendomsforbrydelserne falde nærmest på byerne, hvorimod voldshandlingerne på landbefolkningen. Med hensyn til afgang er 7,58 pct. mandlige og 10,99 pct. kvindelige fanger blevne benådede; 78 pct. har afsonet straffen fuldt ud og 12 pct. er død. Sundhedstilstanden har i 1877 forbedret sig betydelig. Kun 30 pct. var syg mod 42 pct i 1876. Dødelighedsprocenten var 3,95 mod 4,8 i 1876. De fleste dødsfald hidrørte fra lungesygdomme. Af de 2 forefaldne selvmord falder det ene på en cellefange. Den samlede bekostning til straffeanstalterne udgjorde 4,285612 kr. Statens tilskud beløb sig til 2,855859 kr. Den årlige gennemsnitlige omkostning for en fange udgjorde 339 kr.

Det stående Udvalg for den internationale penitentlære Kongres har på en forespørgsel modtaget det svar fra Forbundsrådet i Sveits, at det vil kunne træde sammen i Bern i dette efterår.

Literatur.

Le Congrès pénitentiaire international de Stockholm. Stockholm 1879. Dette første bind af beretningen om fængselskongressen i Stockholm indeholder på 655 sider meddelelser om kongressens ordning, beretningen om forhandlingerne såvel i de almindelige- som i sektionernes møder ligesom om den skandinaviske sektion's forhandlinger. I et 177 sider stort tillæg findes de som grundlag for forhandlingerne forfattede afhandlinger om de opstillede spørgsmål. Om nogen tid vil andet bind udkomme indeholdende de til kongressen afgivne skrevne afhandlinger. Beretningen vil kunne fås i boghandelen for 10 kr.

Rivista di discipline carcerarie. Roma 1879. Dette månedsskrift, udgivet af BELTRANI SCALIA, generalinspektør for Italiens fængsler, indeholder i nr. 1—3 for Januar, Februar og Marts d. å.: Den penitentiære reform i Italien, studier og forslag af BELTRANI SCALIA. (Begyndelsen findes i de sidste numre for 1878) Epileptisk og kriminel mani af Dr. GIOVANNI ROCCA. Betænkning af MUSSI over forslaget til indenrigsmisteriets budget for 1879 og forhandlingerne om samme. Den betingede løsladelse af domfældte, af P. NICITO. Skolen og arbejdet i de penitentiære anstalter af M. F. FORNI. Om de unges korrektionelle opdragelse af P. NICITO. — Af blandet indhold fremhæves: Anstalten for unge fordærvede mennesker i Neapel. Arbejdet i fængslerne. Loven mod drukkenskab. Forslag til lov om dødsstraffens udførelse i Frankrig (20 Marts 1879). Forslag til lov om straf for forbrydelser begåede i Frankrigs fængsler (20 Marts 1879). — Månedsskriftet er desuden fængselsadministrationens officielle bulletin.

Bulletin de la Société générale des prisons indeholder i nr. 3—4 og 5 for 1879, foruden den fortsatte undersøgelse af lovgivningen om forræderiske sindssyge, beretning om de i selskabets møder fortsatte forhandlinger om de industrielle skoler og lovgivningen

med hensyn til den korrektionelle opdragelse. Desuden den af CH. LUCAS i Tidsskriftet, anden årgang, side 161 i oversættelse optagne artikel om den repressive, penitentiære og præventive behandling af børn i England og Frankrig. Beskyttelsesselskabet for børn i Paris af Dr. MARJOLIN. De penitentiære anstalter i Frankrig, som ere underlagte indenrigsministeriet. Den første anvendelse af ensomhedssystemet i fængslet i St. Menchould. Asylerne og lovgivningens reformer for at støtte patronagegerningen af CHAUFFARD. Fængslet i Millbank af RAOUL JAY. Mønsterfængslet i Madrid af V. MARCHAND. Lovforslagene om dødsstraffens udførelse og om afstraffelsen af forbrydelser, begåede i fængslerne. Cirk. om udførelsen af lov 5 Juni 1875 (om departementsfængslerne). Strafforetsvidenskaben efter skrifter af Prof. CANONICO af A. DESJARDINS. Landbrugs straffeanstalterne på Corsica af ADRIANI. Politiets tilsyn i England af L. T. CAVE. Varetægtsarresten (af LUCCHINI) af DESJARDINS.

Efter en overenskomst med det almindelige Patronageselskab (*Société générale de patronage*), hvis bulletin er omtalt i nærværende årgang, side 80, optages fremtidig hver anden måned en revue du patronage i den heromtalte bulletin, og uddeles særskilt til patronageselskabets medlemmer. Den således i nr. 4 meddelte *Revue du patronage* bringer oplysninger om flere særlige franske patronageselskaber, statistiske oplysninger om engelske patronageselskaber af F. DESPORTES og beretninger fra lignende selskaber i Maryland og i Rom.

The State of Prisons and of Child-Saving Institutions throughout the Civilized World er navnet på et værk af den berømte penitentiære videnskabsmand, Amerikaneren E. C. WINES, hvilket er bestemt til at udkomme i løbet af dette år. Det vil i 74 afsnit indeholde oplysninger om fængsels- og andre penitentiære forhold i Amerika, Europa, Afrika, Asien og Australien.

Öfversigt
öfver
penitentiära förhållandena
i
Sverige.

Af P. J. Sjöholm.

(Vid nedskrifvandet af ifrågakvarande öfversigt hafva vi hufvudsakligen rådfrågat följande arbeten: Om Frihetsstraffen af Johan Hagströmer, Upsala 1875, La suède ses progrès sociaux et pénitentiaires par G. Fr. Almquist, Stockholm 1879, Sveriges officiella statistik och Svensk författnings samling.)

1. Från äldre tider till år 1809.

Någon gemensam för hela riket gällande lag eller strafflag förefans ej i äldre tider. Hvarje landskap hade sin egen s. k. landskapslag, och enligt dessa lagar var straffet nästan uteslutande den enskilde målsegandens sak samt bestod oftast i böter; kunde böterna ej gäldas, måste förbrytaren blifva målsegandens träl eller aftjena dem med arbete i hans tjänst.

Var brottet af synnerligen grof beskaffenhet, gáfvo lagarne honom magt öfver den brottsliges lif och lem. Något frihetsstraff känna dessa lagar liksom stadslagarne ej till i annan form än den, att Konungens länsman egde förvara å Konungens gård våldsverkaren, tills dom fallit, vare sig denna ådömde böter eller urbota bestraffning¹⁾

Först längre fram i tiden fastställer den världsliga straffrätten fängelsestraff för den, som ej kunde gälda ådömda böter. Så ock enligt de äldre gårdsrätterna skulle förbrytaren „ligga i tornet och kistan och ätavatten och bröd,“ hvartill senare kommer „fängelse,“ „häkte“ och „arrest“.

Inom kyrkolagstiftningen deremot förekommer ganska tidigt fängelsestraff för kyrkans tjenare, som på ett eller annat sätt gjort sig straffskyldige.

Sålunda inkom så småningom i den allmänna strafflagstiftningen *frihetsstraff* under form af *fängelsestraff*. Men vid slutet af 16de århundradet möter oss en ny straffform, *allmänt arbete i jern*, än såsom omedelbart ålagd bestraffning, än för oförmåga att erlägga böter, och 1653 års *straffordning* stadgar uttryckligen sådant straff för tjuftar, som ej förmådde böta, och andra grofva förbrytare. Denna straffart utfördes dels vid „Konungens slott och gårdar,“ der brottslingarne sysselsattes med byggnadsarbete, dels uti bergverken. Under det 17de århundradet förekomma tillika *deportations-* och *galerstraffen*. Så sändes förbrytare till Lifland, Ingermanland och Nya Sverige, och *Kongl. brefvet af den 26 Mars 1670* befaller Magistraten i Stockholm att låta bygga och underhålla några farkoster, hvar på „skalkar“ kunde fastsmidas för att lemna bogserhjälp

¹⁾ Dessa lagar blefvo under loppet af 14de århundradet samlade och sammanförda till tvenne lagsamlingar, *landslagen* och *stadslagen*, och underkastades 1442 en revision samt förblefvo med några modifikationers gällande ända tills år 1734. Man kan derföre med fullt skäl påstå, att den svenska lagstiftningen har varit mindre påverkad af den romerska rätten, än något annat lands i Europa.

åt fartyg på väg från och till staden. Dessa arter af straff förekomma dock ej länge. Vid slutet af nämde århundrade började deremot användas ett straff, som ända in i senare tider tillämpats, nemligen *arbete å fästning*.

Detta var helt visst en följd af vidsträcktare tillämpning af arbete i jern vid Konungens slott och gårdar. Till arbete å fästning dömdes sådana brottslingar, som njöto förskoning från dödsstraffet, och detta straff, som var af svårare beskaffenhet („Marstrands arbete“), utträngde alltmer och mer arbetet i jern. Genom *Kongl. plakatet den 14 Mars 1699* stadgades fängelse och arbete å Marstrand för tjuftar och bedräglige „falliter“. Sedermera användes ock härtill fästningarne vid Stockholm, Göteborg, Kalmar och Karlskrona.

Dessa senare nämnda straff och straffbestämmelser afsågo endast män. För bestraffning af *qvinnor och barn* inrättades *tukthus*. Redan *1624 den 24 April* förståndigaren en förordning „Tuktomästaren“ FIRBRANDT att i tukthuset i Stockholm upptaga 100 fattiga barn och 50 „skallkar“ för att der hållas till sådant arbete, som en „skokio ock boff“ kan blifva tvungen med. Barn- och tukthusförenades på samma ställe, dock under olika förvaltning. Troligen var dock detta tukthus det enda i riket ända tills frihetstiden, då flera upprättades. Senare kommo sådana till stånd vid Göteborg, Långholmen och Norrköping, i hvilka inrymdes qvinnor, tiggare, landsstrykare och annat „löst parti.“

I *1734 års straffordning* upptogos straffen sådana, de under tidernes lopp utvecklade sig. Den innehåller följande straffarter:

a) *Dödsstraff*, hvilket utfördes genom halshuggning eller hängning. Understundom, såsom vid mycket grofva brott, afhöggs före exekutionen högra handen, och efter densamma steglades kroppen samt utställes offentligen till varnagel; qvinnors blefvo å „båle brända“.

Detta straff tillämpades icke allenast för mord, uppror, våld eller hotfulla yttranden om konungen och hans familj,

utan äfven vid andra brott, såsom hädelse mot Gud, trolldom, tvegifte, barnmord, tidelag, 4de resan stöld (understundom vid 3dje), stöld ur kyrka, stöld vid brand, skeppsbrott etc.

b) *Kroppsstraff*, hvilka utgjordes af:

1) *40 par spö* för män och 30 slag af ris för qvinnor (hvarje par spö bestod af 3 slag med tvenne spö eller käppar);

2) *vatten och brödsträff* från 4—28 dagar utan afbrot, dels såsom omedelbar bestraffning, dels såsom förvandling af straff, och ådömdes för oförmåga att erlagga böter, för 1sta och 2dra resan stöld;

c) *arbete å fästning* dels på viss tid dels på lifstid, och var nästan alltid förenadt med de öfriga kroppsstraffen.

d) *Vanhedrande straff*:

1) *ärans förlust*, hvarmed följde förlust af medborgerliga rättigheter, och tillämpades såsom straff för bedrägeri men äfven såsom ytterligare tillkommande straff för andra brott;

2) *kyrkoplikt*. Sedan den sakfälde utstätt ådömda kroppsstraffet, placerades han före gudstjensten på ett särskildt ställe i kyrkan för att vara till skam inför församlingen, och, efter slutad gudstjänst, måste han offentligen göra afbön för sitt brott;

3) *skampålen*. Den dömde utställdes på någon offentlig plats, bunden vid en påle medelst ett jern om halsen, öfver hans hufvud var uppsatt en taffla, hvarå brottet angafs, och sedan domen upplästs, underkastades han spöstraffet; vanligen stod brottslingen vid skampålen några timmar, men understundom upprepades detta 2 à 3 dagar å rad.

e) *Böter*, hvilka i brist på tillgångar förvandlades till fängelse vid vatten och bröd eller enkelt fängelse, som verkställdes i länshäktena.

f) *Landsförvisning* tillämpades vid förnekande af den rena evangeliska läran och för utspridande af upproriska skrifter.

Ofvannämde straffordning mildrades genom senare ut-

komna Kongl. förordningar och förnämligast genom den af år 1779, som dels borttog dödsstraffet för åtskilliga brott, såsom för 3dje och 4de resan stöld, och istället påbjöd arbete å fästning eller tukthus jemte kroppsstraff. Samma förordning talar och om *fängelse å fästning* eller *tukthus utan arbete* såsom en svårare form af fängelsestraff.

Straffanstalterna, länshäkten, tukthus och fästningar, voro i Sverige liksom i andra länder i det bedröfligaste skick liksom ock det sedliga tillståndet derinom. I länshäktena fördes barn och ynglingar tillsammans med fulländade brottslingar; dertill kommer, att i de flesta rådde total sysslolöshet. Väl föreskrefs genom Kongl. påbud, att sysselsättning skulle beredas fångarne, men föga eller intet blef detta efterlevadt. Äfven inom tukthusen tillbringade de flesta fångarne sin tid i fullständig sysslolöshet. Här liksom i länshäktena gemensamhet natt och dag mellan de gröfsta brottslingar och dem, som för fattigdom och nöd förlorat sin frihet.

Med fästningsfängelserna var det ej bättre stäldt. I trånga, fuktiga och osnygga fängelsehvalf sammanpackades massor af fångar, der, äfven om arbete fans att tillgå, utrymmet och förhållandena i öfrigt gjorde det hardt när omöjligt att åtminstone under de mörkare årstiderna förrätta sådant. Väl utkommo Kongl. förordningar, som påbjödo, att de, som för mindre brott voro fängslade, ej fingo sammanföras med gröfre förbrytare, men de utfördes aldrig. Tillika gåfvos några föreskrifter om fångarnes bespisning, beklädnad, och vård, men fängelserna, sådana som de voro, lade oöfverstigliga hinder i vägen för hvarje reform till något bättre, och några större pekuniära nppoffringar för åstadkommande af mera ändamålsenliga straffanstalter ville man ej vidkännas. Den nyare tiden började dock vakna till medvetande om sina pligter i detta hänseende, och äfven inom Sverige börjar skönjas morgonrodnaden af en ny dag, som skulle sprida värma och ljus, lif och välsignelse öfver de fångnes mörka verld.

II. Från år 1809 till 1840.

Med början af innevarande århundrade börjar, som nämdt, en ny anda såväl vid brottmålslagstiftningen som vid fångarnes vård och behandling göra sig gällande.

År 1809 tillsattes en lagkommitte, och i instruktionen för densamma förordnades med hänseende till brottmåls-lagstiftningen, att synnerlig uppmärksamhet borde fästas ej mindre vid brottens karaktärer, nyanser och verkan på samhället än på bestraffningen, så att den senare måtte blifva lämpad efter de förras beskaffenhet, efter den allmänna säkerhetens fordringar, och efter hvad upplysningen, menskligheten och den brottsliges förbättring, jemförd med folkets lynne, seder och tänkesätt samt statens tillgångar kunde medgifva. Härmed var alltså en reform af fångarnes vård och behandling satt såsom högsta uppgiften för nämde kommittes arbeten. Det första resultatet af dennas verksamhet var *Betänkandet af den 31 Mars 1815*. Härei påpekades hufvudsakligen, att kropps- och bötesstraffen borde mindre användas samt uthytas mot frihetsstraff. Med anledning häraf beslöto ock ständerna vid nämde års riksdag, att vid utarbetandet af förslagen till ny strafflag kommittén skulle lämpa dessa efter *arbets- och korrektionshusssystemet*. Men detta var dock i själfva verket ej något annat än det gamla tukthussystemet. Riksdagens beslut om inrättande af arbets- och korrektionshus kom aldrig till utförande, liksom ej heller kommittén framkom med något förslag till brottmålslag. Men då såväl brottslingarnes som lösdrifvarnes antal i betänklig grad med hvarje år tillväxte, måste något för saken åtgöras. Och sedan Kongl. Maj:t genom *skrifvelse den 3 Februari 1825* förordnat särskild *styrelse öfver rikets fängelser och arbetsinrättningar*, beslöts på förslag af denna, sedan ständerne beviljat nödiga medel, att den gamla tukthusbyggnaden å Långholmen skulle ombyggas och utvidgas till en stor korrektionsinrättning för män, och att å Norrmalm i Stockholm en dylik inrättning för kvinnor

skulle anordnas. Härigenom kunde den förderliga sammanblandningen af män och kvinnor inom fängelseinrättningarne upphöra. Vid samma tid inrättades i Malmö i förening med fästningsfängelset derstädes ett arbetsfängelse för män. Härefter funnos alltså utom de gamla fästnings- och häradsfängelserna fem korrektionsinrättningar, nemligen å Långholmen och Malmö för män, samt å Norrmalm, i Norrköping och Göteborg för kvinnor. I dessa trenne senare funnos dock fortfarande både straffångar och försvarslöse blandade om hvarandra, liksom i Malmö båda slagen af fångar höllos till gemensamt arbete. År 1832 utkom lagkommittens *förslag till allmän criminallag*, hvilket hufvudsakligast anslöt sig till auburnska systemet. Enligt detsamma skulle frihetsstraffen vara af tvenne slag: *straffarbete* och *fängelse*, det förra dels på lifstid, dels på viss tid från sex månader till och med tolf år, och för hvarje sådan fånge borde särskildt sofrum anordnas, och tillika föreskrefs i det reviderade förslaget af 1839, att allt samtal fångarne emellan var förbjudet. Åt unga fångar borde särskild vård lemnas. Styrelsen, som hade inseedet öfver inrättningen, skulle angående fånge, som visat förbättrad sinnesart och i öfrigt ådagalagt godt uppförande, för lifstidsfånge efter femton år och för annan fånge efter utstånden $\frac{3}{4}$ af strafftiden ingå till konungen med anmälan derom. *Fängelse* skulle antingen vara *enkelt* fängelse, *ensligt* fängelse, eller *fängelse vid vatten och bröd*. Fängelsefångaringo ej sättas tillsammans med straffångar. Enkelt fängelse kunde ådömas från 12 till 180 dagar, ensligt fängelse från 6—90, och fängelse vid vatten och bröd från 3—45 dagar, i de begge senare slagen af fängelse stadgades afbrott i föreskrifven ordning, under hvilka fången borde lemnas lämplig sysselsättning. Detta kommitterades förslag kom dock aldrig till stadfästelse eller utförande, ty ett nytt system hade alltmer och mer börjat vinna förtroende.

För än vi öfvergå till den senare tidens reformer inom det penitentiära området, vilja vi till belysning anföra föl-

jande sifferuppgifter från tiden 1835—1839 angående häktade personer.

	män	qvinnor	barn vårdade af sina mödrar	Summa
1835	10,500	1,931	368	12,799
1836	11,129	2,080	286	13,495
1837	12,774	2,434	342	15,550
1838	15,842	3,165	477	19,484
1839	14,462	3,360	535	18,357

Af dessa voro 65—70 pCt häktade för brott eller brist på böter, 23—34 pCt. för lösdrifveri och vagabondage, 3—4 pCt. för skuld, 2—3 pCt. barn.

Af dessa suto i fängsligt förvar vid slutet af år

1837 4,974

1838 5,209

1839 5,188

och detta antal jemfördt med rikets folkmängd, omkring 3,138,000, utgjorde vid slutet af år

1837, en individ på 608,

1838 - — - 581 och

1839 - — - 583.

Under de tvenne sistnämde åren dömdes

a) *till döden* 60 personer, af hvilka 17 blefvo afrättade, och 43 genom Kongl. nåd fingo straffet förvandladt till kroppsstraff eller lifstidsstraffarbete,

b) *till straffarbete på lifstid*, respektive 80 och 100

c) - — - *viss tid*, — 471 - 400

Minst 75 pCt. af de till straffarbete på lifstid dömda voro personer, som gjort sig sakre till upprepadt tjafnadsbrott, hvilka brott nu förtiden kunna aftjenas med understundom några månaders straffarbete,

III. Från år 1840 till 1865.

Som ofvan nämndt är, hade redan ett nytt system börjat vinna anhängare hos de för saken intresserade inom riket. Genom uppsatser i tidningar och tidskrifter, genom föredrag och ströskrifter gjordes den svenska allmänheten bekant med filadelfia systemet, redan innan lagkommitten hunnit framkomma med sitt förslag. Härtill kom, att Kronprinsen, sedermera Konung Oscar I, år 1840 utgaf sin uppseendeväckande skrift „Om straff och straffanstalter,“ hvilken framvisade nödvändigheten af ej blott en fullständig reform af den criminela lagstiftningen och fängelsernas förvaltning utan äfven af genomgripande mått och steg för förekommande af brott. Såväl Svea Hofrätt som Högsta Domstolen uttalade sig emot tillämpningen af det auburnska men på det kraftigaste för det filadelfiska systemet, som borde genomföras i hela dess vidd, såväl vid verkställighet af straffarbete som fängelsestraff. Endast i fråga om straffarbete för lifstid borde någon modifikation ega rum. Härvid stödde man sig på de berättelser, som afgifvits af personer, hvilka på uppdrag af de europeiska regeringarne tagit i systemets hemland kännedom derom. Såväl den ädle furstens ofvan påpekade skrift som de högre rättsinstitutionernas ntlåtanden verkade derhän, att ofvansagde års riksdag beviljade för länsfängelsernas ombyggande och anordnande till cellsystem öfver 2,000,000 kronor. Så upprättades, sedan äfven de följande riksdagarne beviljat nya anslag, under loppet af mindre än 20 år cellfängelser inom hvart och ett af rikets samtliga 24 län samt dessutom ett i Stockholms stad och flera mindre kronocellfängelser, afsedda för de städer, invid hvilka de lågo, samt dertill gränsande härader. Filadelfiasystemet kunde dock endast till en början tillämpas på ransakningsfångar, vatten och bröd fångar samt sådana fångar, som dömdes till fängelse. Straffarbetsfångarne förblefvo i gemensamhet såsom förut; dock på grund af ständernas uttalande vid beviljandet af de stora anslagen blef det van-

ligt, att Kongl. Maj:t. af nåd förvandlade ådömdt straffarbete till fängelse i cell.

De öfriga straffanstalterna blefvo icke helt och hållet försummade. Framför allt emottogo korrektionsanstalterna inflytande af reformen. Snygghet och ordning infördes, tillika med fastställd spisordning, och det gamla bruket att gifva fångarne kostpenningar afskaffades. Tillika försågos så småningom samtliga dessa anstalter med ett större eller mindre antal celler, ursprungligen afsedda för första strafftiden, men sedermera använda blott såsom mottagnings- eller bestraffnings celler. Ett ordnad arbetssystem infördes, så att samtliga fångarne kunde erhålla lämplig sysselsättning. Sedan den s. k. kronoarbetareskåren 1842 kommit till stånd, och fästningarne ej kunde rymma straffångarne, inhystes såväl straffångar som de till kronoarbetareskåren dömda å korrektionsinrättningarne, hvilka alltså blefvo straffanstalter och förvaringsorter för försvarslöse, och framträda derföre sedermera under namn af *straff- och arbetsfängelser*.

Emellertid infördes inom dessa det auburnska systemet i så måtto, att tystnad påbjöds, hvilket påbud ock med tränghet upprätthölls. I fästningsfängelserna förvarades nästan uteslutande lifstidsfångar och förblefvo i samma skick som tillförne, om man bortser från några mindre förändringar för att bereda fångarne sundare bostäder.

Behofvet af en ny strafflag gjorde sig med hvarje år allt mer och mer känbart, framför allt sedan reformen inom fängelserna inträdt. En lagberedning nedsattes redan 1831, hvilken under de derpå följande åren framkom med flera olika förslag till strafflag, men intetdera af dessa kunde vinna ständernas bifall. Man inskränkte sig derföre till förändringar af åtskilliga punkter i 1834 års strafflag. Så afskaffades dödsstraff för uppror 1849, för stöld vid brand 1855, för falskmyntning 1858, för barnmord och dråp 1861; kroppens stegling och offentliga utställande eller brännande vid verkställande af dödsstraffet 1841, spöslitningen 1855,

offentliga kyrkoplikten och ståendet vid skampålen 1841, 1855 och 1858.

1855 den 4 Maj promulgerades ny strafflag om tjufnadsbrott, 1858 den 17 September om bedrägeri och annan oredlighet, 1861 den 29 Januari om mord, dråp och andra arter af våld mot person, och 1857 utkom *Kongl. förordningen angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum*. Enligt densamma skulle fängelse med eller utan arbete, fängelse å fästning eller tukthus samt straffarbete på högst två år utstås i cell, hvadan ock 1859 föreskrefs, att straffarbete på högst två år skulle verkställas å *länscellfängelse* i enrum. Straffarbete utöfver två år skulle såsom förut verkställas i gemensamhet, dels å straffängelserna, dels å fästningsfängelserna. Kort derefter försvinner namnet fästningsfängelse, sedan tvenne af dessa fängelser blifvit indragna, och de tvenne återstående omanordnade till straffängelser. Då 1857 års förordning utkom, hade man i sigte att äfven inom straffängelserna införa filadelfiasystemet, men som detta betingade deras totala omgestaltning, såg man sig nödsakad att inskränka detsammas användning inom länscellfängelserna. Då dess utsträckning till de förra ej på halftannat årtionde kunde ske, hade under tiden nya åsikter om cellprincipen börjat göra sig gällande, sedan filadelfiasystemet i sin fulla utsträckning visat sig ej fullt tillfredsställande för verkställighet af frihetsstraff på längre tid.

IV. Från 1865 till närvarande tid.

De ofvan påpekade förändringarne i strafflagstiftningen blefvo samlade till en fullständig *strafflag*, som med vissa förändringar blef af riksdagen 1862—63 antagen och af konungen *stadfästad den 16 Februari 1864* att träda i kraft *den 1 Januari 1865*.

Följande torde angående densamma böra framhållas.
2. kap., om straff, som efter denna lag ådömas må, stadgar:

- a) dödsstraff,
- b) straffarbete,
- c) fängelse och
- d) böter.

Dödsstraffet skall verkställas å fängelsets gård (genom förordning af den 10 Augusti 1877) medelst halshuggning, sedan den dömda lemnats tid att (under fängelsepredikantens handledning) dertill bereda sig, och är icke föreskrifvet att ovilkorligen ådömas utom i ett fall, nemligen då en brottsling, dömd till straffarbete, gör sig saker till mord eller dråp utan förmildrande omständigheter. I andra förekommande fall för synnerligen grofva brott är dödsstraffet endast fakultativt och satt såsom alternativt, beroende på domarens pröfning, som har att taga hänsyn till de omständigheter under hvilka brottet skett, och på grund af dessa döma till döden eller straffarbete på lifstid. För barnmord kan icke dödsstraff ådömas.

Ingen kan undergå dödsstraff, förrän konungen gifvit befallning om domens verkställande.

Straffarbete kan ådömas dels på lifstid, dels på viss tid, i senare fallet icke under två månader, men ej öfver tio år. Vid flera sammanträffande brott kan det höjas till tolf år.

Då detta straff ej öfverstiger två år, skall det verkställas i enrum å länsfängelse eller kronohäkte, går det utöfver denna tid, skall den dömda hållas i enrum den första sjettedelen af strafftiden, dock icke under sex månader, men ej öfver ett år. På den tid, som öfverstiger tre månader, skall för dem, som äro dömda till två år, afräknas en fjerdedel, och en tredjedel för de öfriga. Lifstidsfänge hålles i cell ett år vid början af straffet. Cellstraffet är absolut, ej blott så att fångarne äro åtskilde såväl dag som natt utan äfven under gudstjenst, undervisning och promenad. (Kongl. förordningen af den 21 December 1857 och den 30 Maj 1873).

Verkställighet af straffarbete öfver två år eger rum å

straffängelserna, hvarest fångarne efter utstånden celltid arbeta gemensamt om dagen men äro åtskilda om natten.

Fängelse, enkelt, kan ådömas dels direkt för förseelser, dels såsom förvandling af böter, från en månad till och med två år, och verkställles i enrum å cellfängelse. Fängelsefånge är ej tvungen att arbeta, får begagna egna kläder och anskaffa sig föda utöfver den i stat fastställda och öfriga bekvämligheter, som kunna vara förenliga med ordningen inom fängelset.

Fängelse, vid vatten och bröd kan ej omedelbart ådömas och verkställles vid bristande tillgång på böter och såsom förvandling af dessa.

Detta straff kan ej vara mindre än 3 dagar och ej öfver 20, utstås i cell utan afbrott, och annan föda njutes ej än 2 $\mathcal{R}$ rågbröd per dag och vatten efter behag, samt får ej tillämpas på hafvande qvinnor eller qvinna, som föder sitt barn, ej heller på person under 18 år.

För den händelse personens helsa eller annan orsak lägger hinder i vägen för detsammans verkställighet, förvandlas det till enkelt fängelse på tre gånger så lång tid, som den, hvilken var bestämd för vatten och bröd bestraffningen.

Böterna ådömas i penningebelopp samt tillfalla staten. Minsta bötesbeloppet 5 kronor, högsta 500.

„Ej må i mät för böter tagas den sakfäldes enda fasta egendom, hvaraf han sin nödiga bergning hafver, ej nödig bostad, ej till jordbruket nödiga lösören eller, hvad den sakfælde eljest till sin närings bedrivande behöfver, ej nödiga gång- och sängkläder för den sakfælde, hans hustru och oförsörjde barn, ej heller af det förråd, som i huset finnes, hvad till hans och hans husfolks underhåll i en månads tid erfordras“ (kap. 2 §. 9).

Strafflagen föreskrifver ock såsom särskildt straff för vissa förbrytelser af embets- eller tjenstemän afsättning eller ock suspension för viss tid.

Andra förbrytelser eller brott, som hafva vanhedrande karaktär såsom alla slag af stöld, dock ej snatteri, med-

föra försust af medborgerligt förtroende, för alltid eller viss tid, från fem till högst tio år, numera ändradt: „från och med ett till och med tio år utöfver strafftiden.“ Den, som blifvit ådömd förlust af medborgerligt förtroende, förlorar innehafvande offentliga embeten och förtroende uppdrag och är utesluten under den tid, påföljden honom ådömd är, från alla de rättigheter och förmåner, för hvilkas åtnjutande fordras god frejd. Här må anmärkas, att förlusten af medborgerligt förtroende, enär detta skall antecknas i hans prestbetyg, ofta lägger svåra hinder i vägen vid sökandet af arbetsanställning, och hindrar mängens återgång till samhället såsom redlig medborgare. Kap. 3., om delaktighet i brott, stadgar (§. 3): „Den, som vid brotts utförande annan med råd eller dåd uppsåtligen hjälper, så att gerningen derigenom sker, straffas, som vore han sjelf gerningsmannen.“

Kap. 5., om särskilda grunder, som utesluta, minska eller upphäfva straffbarhet, föreskrifver (§. 1): „Gerning, som eljest straffbar är, vare, utom i det fall, som i §. 2 sägs, strafflös, om den begås af barn, innan det fyllt 15 år; dock ege domstolen efter omständigheterna förordna, att barnet af föräldrar eller annan, under hvars vård och lydnad det står, med aga hemma i huset rättas skall, eller i allmän uppfostringsanstalt insättas, om tillgång dertill finnes,“ och (§. 2): „Har gerning, som i allmänhet är belagd med dödsstraff eller straffarbete öfver två år, blifvit begången af den, som fyllt fjorton men ej femton år, och pröfvas han hafva egt nog urskiljning, att gerningens brottslighet inse, varde då straffad högst med straffarbete i fyra år, om dödsstraff å gerningen följa kunnat, och med straffarbete i två år om sådant arbete på längre tid därför stadgadt är,“ samt (§. 3): „Begår den brott, som fyllt femton men ej aderton år, då skall dödsstraff eller straffarbete på lifstid till sådant arbete från och med sex till och med tio år nedsättas,“ (§. 4): „Gerning som begås af den, som är afvita, eller hvilken förståndets bruk genom sjukdom eller ålderdomssvaghet är beröfvadt, vare strafflös.“

Kapp. 7—24 behandla särskilda slag af brott. Här må bemärkas, att i kap. 14, som afhandlar mord, dråp och annan misshandel, föreskrifves (§. 1): Den, som i uppsåt att döda med berådt mod beröfvar någon lifvet, skall för mord mista lif sitt eller dömas till straffarbete på lifstid; och i kapp. 20 och 21, om stöld och rån bestämmes (§. 1): „Hvar, som stöl gods eller penningar öfver 15 kronor, dömes för stöld till straffarbete i högst sex månader;“ (enkel stöld) och (§. 2): Går värdet ej öfver 15 kronor, då kallas den snatteri, och vare straffet derå böter, högst 100 kronor, eller fängelse i högst sex månader.

Enligt 1864 års strafflag betingar 2dra resan stöld en tillökning i straffet af två år, 3dje af två till sex år utöfver det, som är bestämdt för 1sta resan stöld, 4de och följande resor straffas med straffarbete från sex till tio år t. o. m. lifstid, men enligt lagen af den 19 Juli 1872 skall för 2dra resan stöld ådömas *högst* två års straffarbete, utöfver det som träffar 1sta resan stöld och för 3dje *högst* fyra år och för öfriga resor från och med fyra t. o. m. tio år, men vid mildrande omständigheter kan det nedsättas till två år. För rån (stöld i förening med våld eller hot) kan lifstidsstraffarbete ådömas.

1. Fängelsernas förvaltning.

Då fängelserna inrättades, lydde dessa under den myndighet, hvilken ålåg att hafva högsta inseendet öfver de fästningar, i hvilka fångarne förvarades. Så hänhörde en del fängelser under sjöförvarsdepartementet, andra åter under landtförvarsdepartementet. Öfver fängelserna i länen hade Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillsyn, öfver de mindre fängelserna kommunerna, i hvilka de voro belägna. Men år 1835 den 7 Mars blef högsta förvaltningen uppdragen åt *Styrelsen öfver fängelser och arbetsinrättningar i riket*, hvilken utgjordes af en ordförande med titel af generaldirektör samt af tvenne ledamöter, hvilka af Kongl.

Maj:t. i nåder dertill förordnades. Styrelsen hade till sitt biträde ett kansli med en sekreterare och en kanslist samt ett räkenskapskontor med en kamrer och en revisor. År 1859 utfärdades ny instruktion för nämde styrelse, då med benämning, *Kongl. Fångvårds Styrelsen. 1877 den 22 November* den nu gällande. Enligt denna sistnämnda utgöres styrelsen af en generaldirektör och två byråchefer, den ene för kansliärenden och den andre för kameralärenden och är en sjelfförvaltande myndighet, hvars verksamhet är bestämd genom lag. Den mottager endast instruktioner, utfärdade af Kongl. Maj:t. i statsrådet efter justitieministerns föredragande och de öfriga statsrådets hörande. Styrelsens betänkanden eller förslag insändas till justitieministern för att genom honom föredragas inför Kongl. Maj:t i statsrådet. Kongl. Maj:ts resolutioner meddelas styrelsen genom nämde minister.

Generaldirektören, som utnämnes af Kongl. Maj:t. på Kongl. Maj:ts eget initiativ eller på förslag af justitieministern, är i första rummet ansvarig inför Kongl. Maj:t. för uppfyllandet af styrelsens åligganden, och intager en förtroendebetsmans ställning, hvadan han af Kongl. Maj:t. kan afsättas. då Kongl. Maj:t. anser, att statens bästa fordrar det.

Byråcheferna, hvilka utnämnas af Kongl. Maj:t. på förslag af generaldirektören, åligger, att bereda och handlägga de till en hvars föredragning hörande mål och dervid gifva sin mening i frågan, börande jemväl den andre byråchefen deltaga i öfverlägning till beslut i vissa frågor. Generaldirektören eger allena besluta. Instämmer ej byråchef i generaldirektörens beslut, skall han till protokollet låta anteckna sin särskilda mening. I generaldirektörens frånvaro inträder, der ej Kongl. Maj:t. särskildt annorlunda förordnar, äldste byråchefen med bibehållande af sina öfriga göromål, i utöfning af generaldirektörens åligganden, och skola dervid båda byråcheferna deltaga i afgörande af alla förekommande frågor. Dock må i generaldirektörens frånvaro hvarken afgöras frågor om tjenstemäns tillsättande,

eller utan hans medgifvande beslut fattas eller åtgärder, anbefallas, som i mer eller mindre mån rubba eller ändra de grundsatser för fängvården, som förut blifvit stadgade eller följde. Styrelsen åligger:

att hafva öfverinseende å och allmän ledning af fängvården i riket samt att under iakttagande af Kongl. Maj:ts. nådiga föreskrifter förordna, om hvad till god ordning och hushållning hör;

att inspektera rikets straff- och arbetsanstalter samt öfriga fängelser, (egande inspektionsförrättaren att vid tillfället rätta begångna förseelser samt vidtaga de mått och steg, som för ordningens och disciplinens bibehållande finnas nödiga) äfven stads- och häradshäkten (om missbruk der förefinnas, hos vederbörande göra framställning om afhjelpande deraf), och böra dessa inspektioner och mönstringar hvarje år förrättas af generaldirektören eller af den ordinarie byråchef, som styrelsen dertill förordnar; att tillsätta tjenstmän och betjente vid fängvårdsanstalterna; att i enlighet med fastställda stater och meddelade föreskrifter förvalta och redovisa de statsmedel och andra inkomster, som för fängvårdens behof varda anvisade;

att hos Kongl. Maj:t. göra underdånig hemställan om sådana nödiga och verkställbara förbättringar i fängvården, rörande hvilkas vidtagande Kongl. Maj:ts. beslut erfordras; att årligen afgifva till Kongl. Maj:t. underdånigt förslag till nya eller ändringar i gällande stater för fängvården, under nästföljande år, och att äfven årligen inkomma till Kongl. Maj:t. med berättelse om förvaltningen af de till styrelsens disposition stälde allmänna medel för nästföregående år.

Styrelsen eger och magt att till efterrättelse i tjensten utfärda nödiga instruktioner för vid fängvården anstälde tjenstemän och betjente; att varna, bötfälla eller från lön och tjenst afstänga dessa, om de beträdas med fel eller försummelser i sin tjenst eller befattning; låter den felaktige sig deraf ej rätta, eller är felet af svår beskaffenhet, må han af styrelsen från befattningen skiljas, och

att ålägga fångar och försvarslöse extrajudiciell bestraffning för brott mot ordningen etc. inom fängelset.

Styrelsen bör taga initiativet till förändringar och förbättringar, hvilka angå fängvården, såväl hvad fångarnes vård och behandling beträffar, som ock hvad angår sjelfva fängelserna. Vid fängvårdsstyrelsen äro anstälde:

1 generaldirektör med årlig aflöning af . . .	9000	kr.
2 byråchefer, hvardera -- --	6500 - 7000	-
1 sekreterare -- --	4500 -- 5500	-
1 notarie -- --	3000 -- 4000	-
1 registrator -- --	3000 -- 4000	-
1 kamrer -- --	4500 -- 5500	-
1 kassör -- --	3000 -- 4000	-
2 revisorer -- --	3000 -- 4000	-
1 arkitekt -- --		4500 -
1 läkare -- --		1200 -

2. Fängelserna äro:

a) *Häradsfängelser*, belägna vid häradernas tingställen och afsedda blott för tillfälligt förvarande af ransakningsfångar vid rättegångstillfällen. Dessa underhållas af häraderna.

b). Dels *länscellfängelser*, dels *kronohäkten* äfven benämnde kronocellfängelser, ett eller flera sådana i hvarje län, och finnas i hela riket till ett antal af 44 med 2,482 celler, nemligen:

	taget i bruk.	CELLER	
		ljusa	mörka
I Stockholm, länsfängelse	1846	90	3
- Linköping, —	"	102	3
- Kristianstad, —	"	90	3
- Karlstad, —	1847	78	3
- Gefle, —	"	66	3
- Vexjö, —	1848	90	3
- Mariestad, —	"	96	6
- Fahlun, —	"	66	3
å Långholmen, kronohäkte	1850	87	3
- Norrmalm, —	"	24	"
i Karlskrona, länsfängelse	1851	90	5
- Venersborg, —	"	90	5
- Stockholm, ransakningsfängelse	1852	148	20
- Kalmar, länsfängelse	"	102	5
- Eskilstuna, kronohäkte	"	22	"
- Karlshamn, —	1854	32	"
- Kungsbacka, —	"	12	"
- Malmö, länsfängelse	1855	102	5
- Varberg, kronohäkte	1856	24	"
- Luleå, länsfängelse	"	17	"
- Göteborg, —	1857	102	5
- Vesterås, —	"	66	5
- Halmstad, —	1858	34	"
- Jönköping, —	1859	90	5
- Visby, —	"	34	"
- Norrtelje, kronohäkte	"	16	"
- Örebro, länsfängelse	"	90	5
- Hernösand, —	1861	54	2
- Östersund, —	"	34	"
- Umeå, —	"	24	"
- Upsala, —	1862	66	5
- Nyköping, —	"	46	"
- Norrköping, kronohäkte	"	36	"
- Uddevalla, —	1863	34	"
- Haparanda, —	1865	16	"
- Hudiksvall, —	1869	24	"
- Vestervik, —	1871	54	"
- Lyксеle, —	"	4	"
- Skelefteå, —	"	7	"
- Svanesund, —	1872	6	"
- Kisa, —	1875	6	"
- Ystad, —	1877	53	"
- Sundsvall, —	1878	54	"
- Engelholm, —	"	8	"
Summa		2385	97

Länscellfängelserna och kronohäktena äro belägna vid städernas utkanter och äro oftast omgifna af planteringar, trädgård för direktören och s. k. gånggårdar, i hvilka fångarne en och en i sänder få motionera. Äfven i dessa gånggårdar finnas mindre blomsterplanteringar, hvilka vårdas af fångarne sjelfva.

Alla dessa fängelser äro bygda efter en och samma plan, och de större innesluta

- 1) i byggnadens hufvudparti 54—102 celler, oftast fördelade i tre etager,
- 2) i flygeln, som sammanhängar med fängelset:
 - i *källarvåningen* upplagsplats för ved och belysningsämnen samt värmapparat,
 - i *första våningen* vaktrum, badrum, kök med spiskammare, samt bostäder för kokerskan och vaktqvinnan;
 - i *andra våningen* bostad och expedition för direktören;
 - i *tredje våningen* domsal med rum för domaren och domstolsarkivet samt ett större sjukrum för män och ett mindre för qvinnor.

I några fängelser har det större sjukrummet blifvit anordnad till skolrum med 10—15 cellskåp, hvilka dock, om sjukvårdsbehovet påkallar det, kunna i så fall bortflyttas samt

vindslokal, hvarest fångarnes persedlar och fängelsets beklädnadsförråd m. m. förvaras.

I några af de större cellfängelserna finnas tillika särskilda rum för tillfälligt inhysande af vagabönder.

Cellfängelserna äro icke afsedda för verkställighet af straff, som går utöfver en tid af två år, och cellerne derstädes äro af små dimensioner, deras längd i allmänhet 10 à 11 fot, bredd 7 à 8, höjd 9 à 10 och kubikinhållet 700 à 800 kub. fot. Hvarje cell är försedd med ett fönster 7 fot från golfvet, $1\frac{1}{2}$ fot högt och omkring $2\frac{1}{2}$ fot långt. Fången kan derför endast se himmeln genom detta fönster,

och han finner sig skild från allt, som kan påminna honom om den yttre världen. De flesta cellfängelserna ega dessutom ett visst antal rymligare celler försedda med mycket stora fönster, af hvilka en är afsedd för pastorsexpedition och de öfriga för fångar, som icke äro dömda till straffarbete.

I allmänhet äro cellerna och korridorerna uppvärmda medelst varmvattenledningsapparat, men om antalet af cellerna ej öfverstiger 50 å 60 verkställes uppvärmningen medelst kakelugnar, anbringade i cellmuren, en för tvenne celler. Under senare tider har man funnit, att det icke nödvändigt erfordras att hafva water-closets i cellerna utan endast nattkärl, och i så fall göra fångarne sin bekvämlighet i klosetter vid vistelsen i gånggårdarne. På hvarje celldörr är anbragt ett medelst glas tillslutet litet hål, täckt utvändigt med en klaff, som kan föras åt sidan, genom hvilket hål fången kan observeras.

I hvarje cell finnes en hängmatta att uppfästas vid krokar, indrifna i muren, numera nästan allmänt utbytt mot en jernsäng, hvilken är så inrättad, att den hopslagen tjänar som bord, en mindre träpall fast vid golfvet, en hylla för att derpå förvara böcker och en water-closet. I cellen finnas tabeller, upphängda, en angifvande ordningsreglor för fången, en spisordningen och en lämpliga tänke- och bibelspråk, hvilka senare tabeller af olika innehåll ombytas i cellerna. Genom en ringapparat kan fången meddela sig med vakten i korridoren.

Hvarje sön och helgedag förrättas högmessogudstjänst, hvarvid celldörrarne öppnas så mycket, att fångarne kunna höra predikan och musiken utan att se hvarandra. Härvid kan man ock, enligt vår egen erfarenhet, öppna helt och hållet celldörrarne å hela ena sidan af fängelset, hvarigenom i större cellfängelser åtminstone hvarannan söndag fångarne obehindradt kunna följa med gudstjensten. Predikanten befinner sig vid gudstjenstens förrättande å mellersta etagets golf och derigenom i fängelsets medelpunkt. De flesta fängelserna äro försedda med flyttbara orgelharmonium.

Vid hvarje cellfängelse äro anstälde följande *tjenstemän och betjente*:

1 direktör 1)	med årlig aflöning af 1500 — 3000 kr.
1 vaktmästare 1. 2)	— — - 750 — 1000 -
1 vaktkonstapel 2)	
för 10 à 12 fångar —	— — - 560 — 660 -
1 vaktqvinna 1. 2)	— — - 400 — 500 -
1 kokerska	— — - 250 — 300 -
1 predikant 3)	— — - 600 — 1000 -
1 läkare 3)	— — - 400 — 500 -

Länscellfängelserna äro ställda under Kongl. Maj:ts. Befallningshafvandes tillsyn; kronocellfängelserna, som äro belägna utom residensstaden, under en Tillsyningsman, utnämnd af Kongl. Maj:t. och lydande under nämde myndighet.

- 1) åtnjuter desutom fri bostad, ved och ljus.
- 2) erhåller för godt uppförande och flit i tjensten gratifikation, som kan uppgå till 100 à 150 kronor per år.
- 3) får dermed förena annan befattning.

c) *Central- eller straffängelser.* Man har vid inrättandet af dessa följt den principen, att i hvart och ett borde ej inrymmas mera än 500 fångar på en gång.

1) *Straffängelser för män:*

a) *med cellsystem:*

	Celler.	
	dag.	natt.
å Långholmen, vid Stockholm . . .	208	300
vid Malmö	137	304
å Nya Varfvet, vid Göteborg . . .	58	236
Summa	403	840

Desutom finnas i dessa fängelser så stort antal arbets-salar, att fångarne der kunna arbeta i mindre grupper af 10—15 i hvarje.

Straffängelset å Nya Varfvet är afsedt för sådana fångar, hvilka ega medborgerligt förtroende samt för fångar, under 18 års ålder, de tvenne öfriga för dem, som äro 18 år gamla och derutöfver, dömda på viss tid och förlustiga medborgerligt förtroende.

b) *Med gemensamhetssystem:*

	dagceller	logementer för antal fångar
i Karlskrona	26	300
å Varbergs fästning	32	300
- Landskrona —	32	300
Summa	90	900

Af dessa är straffängelset i Karlskrona afsedt för sådana fångar, som äro dömda på viss tid och ansedda såsom oförbätterliga, och det i Varberg för fullt arbetsföra lifstidsfångar samt det i Landskrona för mindre arbetsduglige sådana. Enligt nyligen fattadt beslut kommer inom kort straffängelset i Karlskrona att omordnas till nattcellsystem, och detta i så stort omfång, att med tiden äfven lifstidsfångar kunna der inrymmas, hvarefter åtminstone det ena af de nu begagnade lifstidsfängelserna kommer att indragas.

2) *Straffängelser för kvinnor* (alla med gemensamhetssystem):

	dagceller	logementer för antal fångar
å Norrmalm, i Stockholm	24	250
i Norrköping	16	200
vid Göteborg	6	100
Summa	46	550

Straffängelset ä Normalm användes för bestraffning af fängar dömda på viss tid och till förlust af medborgerligt förtroende, i Norrköping för de för 4de resan stöld och de till lifstids straffarbete dömda, och det vid Göteborg för sådana, hvilka ej ådömts förlust af medborgerligt förtroende. Äfven är påtänkt att inrätta samtliga eller något af dessa till cellsystem. För närvarande finnas alltså inom riket, såsom af ofvansagde framgår, 3,021 dagceller och 840 nattceller eller summa 3,861 celler.

De *utgifter*, som staten fått vidkännas, för uppbyggandet af nya och omändring af de gamla fängelserna uppgå till öfver 5,500,000 kronor¹⁾. Följande *tjenstemän och betjente* äro anställda vid hvarje straffängelse:

1 direktör	med årlig aflöning	4000 — 5000 kr.
1 bevakningsbefälhafvare	—	2000 — 2500 -
1 kamrer	—	2700 — 3500 -
(1 arbetsföreståndare	—	1200 — 2300 -)
1 fanjunkare	—	980 — 1080 -
6—8 Sergeanter, hvardera	—	780 — 880 -
36—48 konstuplar, —	—	630 — 730 -
1 pastor	—	1000 — 1600 -
1 skolföreståndare	—	1500 -
1 skollärare (tillika organist)	—	1200 -
1 läkare	—	750 — 1200 -

samt dessutom vid straffängelserna för qvinnor:

1 öfver-vaktqvinna	med årlig aflöning	600 — 750 kr.
vaktqvinnor, hvardera	—	450 — 550 -

Med undantag af största delen af konstuplarne och läkaren åtnjuta de öfriga fri bostad och ved. De förra liksom ock fanjunkaren samt sergeanterna kunna årligen erhålla gratifikation af ända till 150 kr. per man.

Pastor får ej med sin befattning förena annan, då han tillika är predikant vid länsfängelse eller kronohäkte.

Läkaren deremot kan bestrida annan läkarebefattning i statens eller kommunens tjenst.

¹⁾ Statens omkostnader för fångvården under år 1877 se bifogade statistiska uppgifter tab. I.

d) *Kronoarbetsstationer*.¹⁾

1) *för män*

(1) å Borghamn i Östergötland och

(2) Tjurkö, ö i Blekingska skärgården.

b) *för kvinnor*

å Normalm i Stockholm, dock helt och hållet skild från dervarande straffängelse för kvinnor.

Till arbete från två till fyra år å dessa inrättningar dömas af Kongl. Maj:t. Befallningshafvande sådana frigifna fångar, hvilka undergått straffarbete för brott, som medfört förlust af medborgerligt förtroende, om de sedermera göra sig förfallne till lösdrifveri och ett oordentligt lefnadssätt.

Vid dessa arbetsinrättningar äro anställda med samma benämning och löneförmåner tjenstemän och betjente som vid straffängelserna.

De lösdrifvare åter, hvilka icke varit straffade för vanhedrande brott, kunna af Kongl. Majts. Befallningshafvande ådömas allmänt arbete från sex månader till högst ett år i länscellfängelse eller kronohäkte, hvarvid en tredjedel af tiden afkortas.

Det s. k. *disciplinkompaniet*, sammansatt af sådana nummeranter från regimenterna, hvilka begått förseelser mot militärreglementen, är förlagdt å fästningen Karlsborg och lyder numera icke under fängelseförvaltningen.

Deremot är detta förhållandet med *pionnier kåren*, förlagd å fästningar i Stockholms skärgård. Till denna dömas numera lösdrifvare och försvarslöse endast från Stockholms stad, hvilka ej begått vanhedrande brott.

Då kronoarbetskåren vid 1840 talet framvisade 7 försvarslöse på 10,000 individer, så visar den numera blott 2, 25 pCt. på ett lika stort antal af rikets innebyggare.²⁾

¹⁾ Dessa äro icke fängelser i egentlig mening, men vi hafva dock ansett oss böra omnämna dem i sammanhang med dessa, enär de äro straffanstalter för försvarslöse etc. och lyda under Kongl. Fångvårds Styrelsen.

²⁾ Angående fångantalet etc. se bifogade statistiska uppgifter tab. II--VI.

3. Arbetet inom fängelserna.

a) *Läns-och kronocellfängelserna*. Vid dessa, i hvilka finnas ej blott de, som äro dömda till straffarbete på två år och derunder, utan ock alla slag af fängelsefångar, hvilka icke äro underkastade arbetstvang, har det framtett sig synnerligt stora svårigheter för anskaffande af tillräckligt och tjenligt arbete. För att, så mycket som möjligt, häfva dessa har staten öfverlåtit åt direktörerna vid dessa fängelser att anskaffa arbete, hvarför direktörerna erhålla en tredjedel, bevakningen en sjettedel af all arbetsinkomst till och med 2000 kronor och hälften så mycket af det, som öfverstiger denna summa samt fången en tredjedel. Det öfriga tillfaller den s. k. besparingskassan, ur hvilken frigifna, välsinnade fångar kunna erhåll understöd.

Inkomsten af det arbetet, som verkställes af fångar, dömda till enkelt fängelse och dem, som äro ställda under ransakning tillfaller dem oafkortad utom i det fall, att direktören försett dem dermed, hvarför han bekommer en tredjedel. Fångar, som undergå fängelse vid vatten och bröd, få ej med arbete sysselsättas.

b). Inom *straffängelserna* bedrefs till en början arbetet för statens räkning, men då det visade sig, att detta arbets-system öfvades med betydlig förlust, utlegdes det till entreprenörer. På senare tider har man inom några straff-fängelser börjat försöka en medelväg mellan dessa tvenne olika sätt att tillgodogöra sig fångarnes arbetskraft, i det man tillåtit fångarne under den lokala förvaltningens kontroll och ledning arbeta för industriidkares eller enskildes räkning, som sjelfva lemnat råmaterialierna. Man har trott sig så kunna bäst undvika olägenheterna af entreprenad-systemet, och i allmänhet har man framför allt vid arbetets ordnande och bedrivande sökt tillgodose det moraliska intresset och ej uteslutande tagit den ekonomiska fördelen i betraktande. Så är ock valet af entreprenörernas tillsyningsmän lagt i den lokala administrationens händer, hvadan de ock kunna afskedas, när helst fängelsets bästa

fordrar det. På grund af lokala förhållanden har man dock sett sig tillsvidare nödsakad att vid fängelserna i Varberg, Karlskrona, Malmö, straffängelserna för kvinnor i Göteborg och Norrköping samt till en del å Norrmalm och Långholmen öfverlåta genom auktion arbetet på bestämd tid, högst tio år, till entreprenörer. Vid de tvenne förstnämde sysselsättas fångarne med stenhuggeriarbeten, dels finare, såsom tillverkning af grafmonument etc. dels gröfre, såsom byggnadsämne, gatsten etc. I Karlskrona äro några fångar sysselsatte med arbete å Kongl. flottans varf. Å straffängelset i Malmö bedrifvas hvarjehanda slag af arbeten såsom trätrådshyfling, snickeri, smidesyrket, skrädderi, skomakeri etc. etc., hvarigenom tillfälle är gifvet fångarne att lära sig eller förkofra sig, uti nästan hvilket som helst yrke, som förekommer i det fria samhället. Flere af de vid fängelset anstälde konstaplar äro skicklige yrkesidkare, hvadan de ock inom dagcellsafdelningen kunna tillika tjenstgöra som arbetsförmän och arbetsinstruktörer. Vid anställande af konstaplar vid fängelserna tages numera allmänt synnerlig hänsyn dertill, att de utom öfriga lämpliga egenskaper ega erfarenhet i något yrke.

Vid straffängelserna för kvinnor i Göteborg och Norrköping sysselsättas fångarne med för kvinnor lämpliga industriella arbeten; i det förstnämnda till en stor del med tvätt och strykning från staden.

De fångar vid Långholmen och Norrmalm, som äro öfverlåtna till entreprenörer, erhålla sysselsättning med tillverkning af kläden, pappersarbeten etc.

Vid straffängelserna å Nya Varfvet, Landskrona och till största delen vid de å Långholmen och Norrmalm är entreprenadsystemet helt och hållet öfvergifvet, och erhålla fångarne arbete på ofvan påpekade sätt genom industriidkare och enskilda, hvilka lemna råmaterialier till fängelset för förädling och bearbetning. För fångarnes arbeten skola entreprenörerna betala dels till staten en viss summa per dag för hvarje person, varierande vid de olika fängelserna

18—44 öre, dels der jemte till fången s. k. uppmuntringsskilling, som ej får öfverstiga 33 öre per dag, att insättas för fångensräkning. Föråtnjutande häraf måste fången utföra visst förelagdt arbete; två tredjedelar för han använda till kostförbättring och, efter särskildt tillstånd, till sin familjs understödjande (bruket af tobak är numera borttaget) etc., det öfriga förvaltas för hans räkning och öfverlemnas åt honom efter frigifningen vid ankomsten till hemorten.

c). Vid de ofvan omnämnda *kronoarbeitsstationerna* för män äro samtliga deri intagne personer sysselsatta med stenhuggeriarbeten, de i Borghamn för statens, de å Tjurkö för entreprenörs räkning.

Följande sammandrag af *daysverksrapporterna* för år 1877 från rikets fängelser torde något belysa det ofvan sagda:

1. Dagsvorken.

Utgjorde	läns- och krono- cellfängelserna.		straffängelserna för		kronoarbeits kären.	Summa.
	män	qvinnor	män	qvinnor		
a) med inkomst . .	254703	38666	280703	122735	75522	772329
b) utan — . .						
för sjöförsvaret. . .	—	—	6369	—	—	6369
- landförsvaret . .	—	—	—	—	79051	79051
- fängelserna. . .	30238	1877	172405	22034	27137	253691
summa . .						1111440
hindrade						
af sjukdom o. d. . .	8994	2611	43542	10516	12486	78149
- helgdagar	66150	9582	84738	28304	37263	226047
- oväder.	—	—	7349	—	10034	17383
- vatten och bröd- straff.	25977	1990	—	—	—	27967
- brist på arbete. .	30515	3546	—	—	—	34061
- andre orsaker. . .	16661	2432	37811	4389	3847	65140
summa . .						448747
Summa summarum						1560187

2. Dagsvorkon med inkomst.

Sysselsättning.	läns- och krono- cellfängelserna		straffängelserna för	
	män	qvinno	män	qvinno
tillverkning af kläde, vadmal, hel och halfylleväfnader . .	—	—	89297	73314
stenhuggeriarbeten	—	—	59515	—
skrädderi och sömnadsarbeten	17707	8617	23176	27554
förfärdigande af trätråd och tändstickslådor	319869	33580	29711	—
skomakeriarbeten	11317	—	11436	—
snickeriarbeten m. m.	5354	3	11050	—
ullförädling	—	—	—	8949
linneväfnads- och spånadsar- beten	224	2218	—	7747
tunnbinderiarbeten	—	—	7323	—
korkskärning	—	—	6492	—
smidesarbeten	—	—	6231	—
tillverkning af brandredskap .	—	—	4457	—
horstbinderiarbeten	2053	—	2525	—
bokbinderi	348	—	2372	—
korgarbeten och mattflätning	4951	35	—	—
kardning, häckling m. m. . . .	594	1646	—	—
fjäder- och dunsprötning . . .	24646	924	—	—
rensning af säd och bönor . .	6551	387	—	—
strumpstickning	10	6249	—	—
nät- och notbindning	1431	—	—	—
renskrifning	3998	100	—	—
tillverkning af listmattor, tofflor och klippning af trasor	894	283	—	—
dref-,tagel- och krollspintred- ning	36085	931	—	—
förfärdigande af papperspåsar m. m.	12263	736	—	—
målning	148	—	—	—
diverse arbeten	1450	281	27117	5171

4. Disciplinen och ordningen inom fångvårdsanstaltarna.

Man kan såsom något glädjande anföras, att fångarnes uppförande inom fångvårdsanstaltarna i allmänhet varit under senare åren ganska oklanderligt. Den humana och rättvisa behandlingen och anordningarna i öfrigt inom fängelserna, logementssystemets minskande, den goda tillgången i allmänhet på passande sysselsättning, skolundervisningens ändamålsenliga ordnande o. s. v. vid straffängelserna och vid flera af cellfängelserna måste härvid verka till något bättre. Procenten af bestraffningar för brott mot ordningen och disciplinen har därför minskats ej obetydligt. Då man ej för mera än tjuga år tillbaka knappast nog såg en enda dag gå förbi, enligt en äldre fängelsetjenstemans utsago, på hvilken ej ransakning för begångna förseelser måste hållas, och bestraffning ådömas eller utföras, hör det numera till sällsyntheterna, att man nödgas använda tid dertill. Då fångarne sjelfva för ej så lång tid tillbaka gåfvo sitt odelade bifall åt den, som förbröt sig på ett eller annat sätt framför allt mot bevakningspersonalen, så är en sådan numera af det stora flertalet ansedd som en dålig kamrat och „oförbätterlig i sin olycka.“ Man spårar tydligen åtminstone inom straffängelserna med cellsystem, att en ny ej blott ordningens utan besinningens anda börjar alltmer vinna insteg hos ganska många, och ej sällan får man höra sådana yttranden som: „Då man ser, huru mycket som göres för oss brottslingar inom fängelserna, så kan man ock nog tacka både Gud och medmänniskor för deras godhet emot oss“. Att äfven den mest illasinnade ej kan gå helt och hållet oberörd af denna „godhet“, är ock påtagligt.

De allmännast förekommande förseelserna mot disciplinen och ordningen inom *cellfängelserna* äro försök att meddela sig med medfångar, skrifning och ritning på cellväggarne eller i böcker, brist på snygghet o. d.

Besträffningarne, hvilka på direktörens förslag, ådömas af Kongl. Maj:ts. Befallningshafvande, bestå i mistning af

sängkläder, förknappning i kost, mörk cell, hvar och en af dessa bestraffningar under högst åtta dagar i sender, och mistning af arbete på viss tid, läseböcker etc.

Inom *straffängelserna och kronoarbetskåren* förekomma sådana förseelser som nösvisket och olydnad mot bevakning, insmugling af otillåtna varor, mindre stölder från medfänge eller arbetsgifvare, lätja, kif med kamrat, skälmstycken etc.

Straffen härför bestå i varningar, inneslutning i cell med eller utan arbete, cell utan sängkläder, mörk cell och förknappning i matranson på högst åtta dagar och, vid svårare fall, pryggel, nedflyttning i skol- och konduitsklass med förlust af dermed förenade förmåner. Alla dessa straff kunna ådömas af direktören eller den lokala förvaltningen, utom i det fall att förseelsen skall straffas med inneslutning i cell öfver en månad, hvilken bestraffning endast Kongl. fängvårds styrelsen kan tilldöma. — Vid hvarje fängelse föres journal öfver ådömda bestraffningar.

Fänge, som ådragit sig svårare disciplinär bestraffning förlorar sin arbetsförtjenst, hvilken i så fall tillfaller besparingskassan.

Strafffänge, hvilken för disciplinär förseelse ådömes inneslutning i cell utan arbete, får utaf sin inbesparade arbetsförtjenst betala omkostnaderna för sin föda, under den tid bestraffningen pågår.

Fångar af synnerligt vildsint lynne, som ej genom andra medel kunna hindras från att skada sig sjelfva eller andra, kunna beläggas med tvångströja, hand- och fotbojor. De tvenne senare tvångsmedel begagnas alltid vid transport af fångar för att hindra dem från rymning.

Angående ordningen och disciplinen inom fängelserna under de sista åren lemnas följande uppgift.

	Medeltal fångar.	sjelf-mord.		rymningar .		straff		Antal straffade.
		utförde	försökte	utförde	försökte	å dömda af domstol.	extra judiciella.	
år 1876:								
Straffängelserna för män	1762	2	”	”	2	2	147	129
— för qvinnor . .	538	”	”	”	”	1	92	78
Läns- och krono-cellfängelserna	1424	4	6	1	”	”	108	98
Kronoarbetsskären .	709	”	”	3	2	3	61	54
år 1877:								
Straffängelserna för män	1734	”	”	3	2	1	131	110
— för qvinnor . .	515	”	”	”	1	”	117	83
Läns- och krono-cellfängelserna	1353	7	1	2	2	4	110	98
Kronoarbetsskären .	672	”	”	7	4	1	43	38

5. Sanitära förhållanden.

Under de senare åren har helsotillståndet varit särdeles gynnsamt inom fängelserna, tack vare ordningen och snyggheten, som derinom herskar, och den omsorg, som egnas fångarne. Dessa hållas till ständig, efter hvars och ens förmåga afpassad sysselsättning och njuta torftig men sund föda.¹⁾

¹⁾ Tillsvidare gäller följande försöksstat å utspisningen vid fängelserna:

Ilvarje dag. Bröd, hvaraf enligt den Nädigst fastställda utspisningsstaten består:

för *Straff- och Arbetsfänge* på bestämd tid, af
mankön i gemensamhetsfängelse 1 π 75 ort

Fångarne i cell arbeta omkring 10 timmar, de inom straffängelserna och kronoarbetskåren högst 12 timmar hvardagligen. Om vintern är tiden från kl. 8 om aftonen till kl. 5 å 6 om morgonen anslagen till hvila och sömn. En half timme hvarje morgon och afton är afsedd till fän-

för Lifstidsfänge af mankön	1	35	ort
- i cell förvarad fänge af mankön	1	-	35 -
för fänge af qvinkön	1	-	15 -
- fänge, som undergår disciplinär bestraffning			
i cell utan arbete, af båda könen	1	-	" -
Smör	"	-	3 -
Salt	"	-	4 -

Dessutom:

Söndag. Middag: Ärtsoppa, kokad på 10 ort salt fläsk och 50 ort ärter samt afredd med 5 ort kornmjöl;

Frukost eller Afton: Gröt, kokad af 35 ort rågmjöl.

Måndag och Torsdag. Middag: Blodpalt, beredd af 25 ort blod, 45 ort rågmjöl, 2 ort ister och 2 ort salt samt välling, kokad med 10 kubiktum skummad mjölk och 5 ort kornmjöl; Frukost eller Afton: Gröt, kokad af 35 ort rågmjöl.

Tisdag och Fredag. Middag: Välling, kokad på 5 ort salt fläsk samt afredd med 15 ort kornmjöl jemte tillsats af peppar eller ingefära till en vigt af 5 korn; 30 ort strömming eller 25 ort sill samt 35 kubiktum potatis (under somaren i st. f. potatis: ärtmos, kokadt af 20 ort ärter och afredd med 5 ort kornmjöl); Frukost eller Afton: Gröt, kokad af 35 ort korngryn och afredd med 10 ort kornmjöl;

Onsdag. Middag: Ärtsoppa, kokad på 10 ort salt fläsk och 50 ort ärter samt afredd med 5 ort kornmjöl; Frukost eller Afton: Gröt, kokad af 35 ort rågmjöl (under sommaren: kokad af 25 ort korngryn och afredd med 10 ort kornmjöl).

Lördag. Middag: Soppa, kokad på 40 ort färskt kött af häst eller nötkreatur och afredd med 10 ort kornmjöl jemte tillsats af 2 ort salt; 35 kubiktum potatis, som utspisas med köttet (under somaren: Soppa, kokad af lika stor portion kött och 10 ort korngryn samt afredd med 5 ort kornmjöl jemte tillsats af 2 ort salt, peppar eller ingefära till vigt af 5 korn och grönsaker för $\frac{1}{4}$ öre); Frukost eller Afton: Gröt, kokad af 25 ort korngryn och afredd med 10 ort kornmjöl.

garnes toilett¹⁾) bön (chorum) och visitation, en half timme till frukost och en timme till middag. Lördagar slutar arbetet kl. 4 e. m. Den öfriga tiden användes dessa dagar till badning och helsovård i allmänhet. Cellfångarne promenera minst en half timme hvarje dag i fängelsets gånggårdar.

De sjuka inom *cellfängelserna* vårdas vanligen i sina celler. Är sjukdomen af synnerligen svår eller epidemisk art, förflyttas de sjuke till de inom hvarje fängelse befintliga sjukrummen.

De öfriga fängelseinrättningarne äga särskildt dertill afsedda sjukhus med rymliga och luftiga sjuksalar, i hvilka fångarne intagas vid sjukdoms fall.

Vid flera af straffängelserna finnes särskild afskild promenadplats för konvalescenter. Fänge, uppförd på sjuklista, får ej uppehålla sig i arbetssal eller logementsrum. Läkaren är förpliktigad att dagligen besöka de sjuka.

De allmännast förekommande sjukdomarne äro lungcatarrh, bronchitis, lunginflammation, mag- och tarmcatarrh bland fångar, som arbeta ute i fria luften och, vissa år, sporadiskt, febrar och frossa. Om sommartiden inträffa fall af skörbjugg.

Om inträffade fall af vansinne och dilirium inom rikets fängelser, torde följande tablå upplysa:

¹⁾ Beklädnadspersedlarne utgöras af för män: mössa, halsduk, väst, kavaj, byxor, alla dessa af gråt tjockt vadmal (under sommaren anläggas busaron och byxor af grof linneväf), skjorta kalsonger, ullstrumpor, skor med träbottnar samt tofflor; för qvinnor: hufvudkläde, klädning, kofta, förkläde, lifstyecke, lintyg, underkjortel, allt af linneväf, underkjortel af ylle, ullstrumpor samt kängor med bottnar af läder eller trä.

År	Fall af vansinne.	Fall af dillirium.
1867	38	14
1868	50	16
1869	40	12
1870	49	5
1871	33	11
1872	45	19
1873	62	30
1874	33	26
1875	44	19
1876	32	27
1877	20	26

Största procenten (70 pCt.) af sinnessjuka förekommer bland fångar i cell och den jemförelsevis mindre (30 pCt.) bland straffångar och kronoarbetskarlar. De sinnesrubgade vårdas å fängelsernas sjukhus och afföras ej till anstalter för sinnessjuka i annat fall, än det visar sig ogörligt att gifva dem behöflig omvårdnad inom fängelserna. Den tid, under hvilken sådana vistas å anstalt för sinnessjuka, afdrages ej af ådömda strafftiden. Vid inträffad sinnesförbättring återsändas de till fängelseanstalterna för att der aftjena återstoden af strafftiden.

Följande tablå torde lemna upplysning om sjuk- och dödlighetsprocenten inom fängelserna under 1867 --1877.

	Sjukdagar på 100 arbetsdagar af dags- verkeus totalsumma.				Dödsfall på 100 af medeltalet af fångar.			
	straf- fångarna	Läns- och kronocell- fångarna	kronoarbets- kåren		straf- fångarna	Läns- och kronocell- fångarna	kronoarbets- kåren	
1867—1871 i medeltal	4	4	6		2,67	1,01	3,1	
1871—1875 - —	3,46	3,06	3,5		2,25	0,96	2,32	
1876—1877 - —	3,47	3,44	3,44		2,79	0,94	2,53	

6. Religionsvård och skolundervisning.

Vid hvarje fängvårdsanstalt är särskild prestman anställd, och får han dermed förena annan presterlig befattning, för såvidt icke derom särskildt annorlunda är stadgadt. Prestmännen vid fängelserna å Långholmen, Malmö, Nya Varfvet, Karlskrona, Norrköping och Norrmalm få ej tillika innehafva annan befattning. Hvar och en af dessa tjenstgöra såväl vid straffängelse som cellfängelse, med undantag af den å Nya Varfvet, hvilken utom befattningen vid straffängelset tillika än Pastor vid Nya Varfvets församling. Hvarje fängpredikant åligger utom handhafvandet af den egentliga självården och dermed förenade expeditionsgöromål samt religionsundervisningen vid fängelsets skola:

att hos högsta lokala förvaltningen öfver fängelseinrättningen anmäla, då ankommen fänge ej kan läsa innantill;

att vid hvarje års början ej allenast till Fängvårdsstyrelsen utan äfven till vederbörande konsistorium ingifva berättelse om religionsvården och skolundervisningen samt

att hafva tillsyn öfver fängelsets skola, der sådan finnes.

Skolundervisning vid a) straffängelserna

har nästan alltsedan deras tillkomst i mer eller mindre mån bedrifvits. Under predikantens ledning och tillsyn bibringades ej blott erforderlig färdighet uti innanläsning åt fångar, som saknade sådan, af passande medfänge utan äfven ofta i räkning och skrifning. Sedermera anställdes vid de flesta af dessa fängelser till predikantens biträde vid undervisningen en lärare, som på lämplig aftontimme meddelade fångarne undervisning i folkskolans ämnen.

1873 den 26 September blef genom Kongl. bref en kommitte af förut varande och tjenstgörande fängpredikanter nedsatt, åt hvilken uppdrogs att öfverlägga och afgifva utlåtande angående lämpligaste sättet för ordnande af en ändamålsenlig undervisning inom rikets fängelser. Med anledning af denna kommittes utlåtande, och sedan vederbörande myndigheter vid fängelserna afgifvit utlåtande och

förslag, fastställdes genom Kongl. Fångvårdsstyrelsens beslut den 7 Januari 1878 nu gällande plan för ordnandet af undervisningen för såväl fångarne som bevakningspersonalen inom straffängelserna vid *Långholmen*, *Malmö* och *Nya Varfvet*.

Jemligt ifrågavarande undervisningsplan för *fångarne* är det *mål*, som genom undervisningen bör eftersträvas, deras andliga pånyttfödelse och borgerliga upprättelse.

De ämnen, som böra förekomma äro: i främsta rummet *religion*, *innanläsning*, *skrifning*, *räkning*, *rättskrifning*, *historia*, *geografi*, *naturlära*, och *sång*, hvartill ock, såvidt sig göralåter, må läggas undervisning i handtverk och teckning.

Sättet för undervisningens meddelande bör vara af öfvervägande praktisk natur, så att hufvudvigten icke så mycket lägges på bibringande af kunskaper i och för sig som fastmera derpå, att goda och ädla tankar väckas till lif och underhållas. Hufvudsakligast genom föredrag meddelas undervisningen.

Pligtig att i den egentliga skolundervisningen deltaga är i regel hvarje fånge under 35 år; jemväl äldre fångar, som sådant önska, kunna få deltaga.

Fångarne äro indelade i detta afseende i klasser, utmärkande särskilda stadier för ett gradvis framåtskridande mot det utstakade målet.

a) *Fångarne i enrum* indelas i 3 klasser.

I *1sta klassen*, som bildar ett förberedelsestadium, och der fången stannar i regeln 3 månader, inträder först en provfotid af 8 dagar, hvarunder fången beredes af pastor till sjelfpröfning och besinning. Härefter vidtager den egentliga undervisningen, som meddelas hufvudsakligen genom samtal vid besöken i cell, jemte det att befintliga brister i innanläsning, skrifning ock räkning afhjelpas särdeles beträffande dem, som alldeles sakna sådana färdigheter.

Fånge på detta stadium tillåtes låna böcker men hufvudsakligen af religiöst innehåll.

I *2dra klassen*, der fången stannar $\frac{2}{3}$ af den återstående

celltiden, får han 5 à 6 timmar i veckan tillträde till cellskolan i ofvannämde ämnen utom i sång och rättskrifning. Böcker från biblioteket får han låna hvar fjortonde dag enligt val af pastor eller skolföreståndare.

Till *3dje klassen* uppflyttas blott sådana fångar, som genom godt uppförande och flit lagt i dagen särdeles märkbara bemödanden att ställa sig gällande föreskrifter till efterrättelse samt att tillgodogöra sig undervisningens förmåner. Jemte fortfarande undervisning i cell får han nu en tillökning af 2 timmars undervisning i cellskolan och rättighet att uttaga ny bok från biblioteket hvar åttonde dag.

Tiden för undervisningen af enrumsfångar är förlagd till hvardagarnes förmiddagar.

b) *Gemensamhetsfångarne* indelas i 2ne klasser.

I *1sta klassen* stanna alla de, som vid strafftiden i enrum hunnit genomgå endast de två första klasserna samt sådana, som från högre klass nedflyttas. Fångarne i denna klass få tillträde till skolan tre timmar hvarje Söndag och under vintertiden en timma i veckan på lämplig aftontimma 1). De få icke hafva räknetafflor i sina celler och få blott låna böcker hvar fjortonde dag enligt pastors eller skolföreståndarens val.

I *2dra klassen* inträda alla de, som under strafftiden i enrum genomgått alla tre klasserna och de, som från 1sta klassen uppflyttas. De få tillträde till skolan tre timmar hvarje Söndag samt under vintertiden två timmar i veckan efter slutadt dagsarbete.¹⁾ De få hafva räknetafflor i sina celler och få efter eget val låna böcker hvar åttonde dag.

Gemensamhetsfångar, som derför hafva anlag, delta i sångöfning. Härvid öfvas psalmsång och quartettsång. Hvad skollokaler för såväl enrums- som gemensamhetsfångar beträffar, äro de synnerligen lämpligt anordnade och försedda med bästa undervisningsmateriel.

1) I Malmö 2 timmar utom sånglektion hvarje Söndag samt respektive två à tre timmar i veckan på lämpliga aftontimmar.

Undervisning för *bevakningspersonalen* meddelas på lämpliga aftontimmar i skrifning, räkning och rättskrifning, hvarjemte föredrag hållas dels i allmännyttiga ämnen för att väcka håg och lust för bildande läsning, dels ock i sådana ämnen, som beröra bevakningspersonalens tjensteåligganden, såsom historik öfver de olika fängelsesystemerna, anvisningar beträffande fångars olika behandling efter deras olika individualitet etc.

Vid hvart och ett af dessa fängelser äro anstälde en *skolföreståndare* med högre akademisk bildning, och en *lärare* med vanlig skollärarebildning.

För att kunna rätt bedöma och handleda inom dessa fängelser intagna fångar är genom skrifvelse af den 2 Februari 1877 befallt:

att af pastor, skolföreståndare, skollärare och tillsyningsman vid arbetena, skola föras särskilda anteckningar rörande fångarnes uppförande och flit i skolan och under arbetet, med ledning hvaraf sedermera skola föreslås eller fastställas de betyg för månaden, som komma att fången meddelas;

att betygen, hvilka skola betecknas med siffror 3 (- mycket godt), 2 (- godt), 1 (- försvarligt) och 0 (- dåligt), skola för bemödande om flit och läraktighet i skolan afgifvas af pastor i samråd med skolföreståndaren eller läraren samt för flit i arbete af direktören i samråd med tillsyningsman för arbetena, hraremot betyg för uppförande skall bestämmas efter gemensam öfverläggning, och

att uppå kallelse af direktören och hans ordförandeskap pastor, bevakningsbefälhafvare, skolföreståndare och skollärare skola sammanträda i början och medio af hvarje månad, dervid skall pröfvas huruvida tillförlitliga och fullständiga upplysningar angående under de närmast förflutna dagarne ankomne fångar förefinnas, och dels vid första månadssammanträdet skola bestämmas och till protokollet antecknas de betyg för uppförande, flit i skola och under arbete, hvaraf fångarne under föregående

månad gjort sig förtjente, och som meddelas fångarne genom betygstaflor.

Äfven vid straffängelset i *Karlskrona* meddelas undervisning åt fångarne af särskildt därför anställd lärare.

Vid straffängelset å *Norrmalm* är jemväl en ordnad skolundervisning införd under ledning af en skollärarinna; och vid fångelserna i *Landskrona*, *Varberg*, *Norrköping* och *Göteborg* samt vid kronoarbeitsstationerna äro åtgärder vidtagna för fångarnes undervisning i räkning och skrifning m. m.

Vid samtliga dessa fångelser hållas derjemte om Söndagseftermiddagarna passande föredrag i hvarjehanda ämnen.

De vid fångelserna befintliga biblioteken innehålla arbeten af religiöst och moraliskt innehåll, men äfven af historiskt, geografiskt (reseskildringar m. m.) och naturvetenskapligt. Tidskriften "Arbetarens vän för gudsfruktan och nyckterhet" är införd i flera exemplar vid hvarje fångelse.

Bevakningspersonalen eger tillträde till särskildt för den inrättadt bibliotek.

Samtliga biblioteken vid fångelserna innehålla omkring 25000 volumer, och blifva med begärlighet begagnade.

b) Vid läns- och kronocellfångelserna meddelas ock undervisning, utom i religion af der anstälde prestmän, ofta dessutom, under dessas tillsyn och ledning, i skrifning och räkning af någon konstapel, som pröfvas dertill lämplig, och hvarför han erhåller särskild gratifikation.

Vid de af dessa fångelser, som äro belägna i närheten af straffångelse, hvarest finnas skolföreståndare och skollärare, erhålla straffångar, dömda till sex månader och derutöfver, undervisning af dessa lärare efter samma plan, som gäller för fången i enrum vid straffångelserna.

Bevakningspersonalen vid de sistnämnda cellfångelserna eger tillträde till den undervisning, som meddelas bevakningspersonalen vid straffångelserna.

7. Proventiva åtgärder.

Sverige har ända till de senare åren saknat särskilda inrättningar för vård af vanvårdade och försummade barn. De särskilda församlingarnes fattigvård har ålegat att antaga sig sådana. Under de sista decennierna har förnämligast genom enskildas åtgöranden uppstått följande sådana:

Kommen till stånd.	Inrättningens namn.	Gossar.	Flickor.
1847	Göteborgs räddningsinstitut på Hisingen	22	”
1863	Råby — — vid Lund . . .	29	10
1865	Foläsa — — i Östergötland	18	”
—	Stockholms —	80	”
1875	— —	”	50
—	Fröbergiska stiftelsen vid Kalmar	34	”
—	Åkerbruks kolonien vid Hall. .	100	”

Denna sistnämde koloni, som blifvit grundad af „OSKAR-JOSEFINA föreningen“ till en del genom donation af framlidna Enkedrottning JOSEFINA till minne af sin gemål Konung OSKAR I, har tagit till mönster franska kolonien i Mettray.

Den är belägen vid en vik af Östersjön i närheten af Södertelge och är afsedd att upptaga 300 vanvårdade barn, dock icke under 10 år gamla. En nyligen i Stockholm af-liden enkefru SOFIE ALM har donerat omkring 750,000 kronor för upprättande af en anstalt för barn af båda könen, hvilka löpa fara att genom dåligt sällskap och vanvårdad uppfostran hemfalla åt brottet. Inom få år kommer denna inrättning att träda i verksamhet.

För att bistå unga brottslingar och frigifna fångar har under senare åren uppstått nio *patronageföreningar* inom ett lika antal län och senast i dessa dagar en sådan för

fångar från Stockholms stad, samt dessutom på initiativ af chefen för Fångvårdsstyrelsen en centralförening för upprättande af patronageföreningar inom rikets samtliga län och för samarbete dem emellan. Flera af de redan till stånd komne föreningarne hafva verkat med mycken framgång och välsignelse.¹⁾ Dessa föreningar erhålla ock, i händelse af vederbörlig framställning derom, bidrag ur den förut påpekade besparingskassan, hvilken numera uppgår till mer än 250000 kronor.

I Stockholm finnas tvenne räddningshem för frigifna och fallna qvinnor, der dessa få kvarstanna omkring ett år, sysselsatte med vanliga husliga göromål, tvätt, strykning etc. hvarpå man söker anskaffa åt dem platser som tjenst-pigor; och har det stora flertalet visat sig värdiga den erhållna hjälpen.

Sådana fångar, hvilka vid frigifningen icke oga tillräcklig sparpenning för att kunna lefva ärligt den närmaste tiden, erhålla på statens bekostnad nödig beklädnad och så mycket penningar, att de kunna upphålla sig några dagar samt dessutom fri resa till hemorten på jernväg eller ångbåt. — De för vanhedrande brott dömda fotografieras före utkomsten ur fängelset, och sändas dessa fotografier till poliskamrarne i de större städerna. Kommunerna åligger det att skaffa frigifven fänge sysselsättning, och polismyndigheten på orten att vaka öfver hans uppförande.

¹⁾ Här om mera i en särskild uppsats, som vi hafva under utarbetande.

I. Statens omkostnader för fängvården
under år 1877.

Fängvårdens utgifter hafva under år 1877 varit:

Löner och arvoden	255,423: 50
Vård och underhåll af läns- och kronohäkten	20,411: 06
Byggnader och reparationer af straffängelserna	15,152: 27
Förplägning	465,007: 04
Beklädnad	86,009: 92
Sängkläder	12,863: 50
Inventarier	9,479: 58
Eldning och lysning	86,572: 20
Renhållning	29,187: 08
Religionsvård	21,468: 82
Sjukvård	46,999: 08
Garnisonskostnad	61,149: 37
Bevakning	441,023: 97
Fångtransport	258,285: 63
Allmänna omkostnader	52,350: 62

Summa 1,861,413: 64

Frändrages inkomsten af fångarnes arbeten 131,631: 54
utgöra omkostnaderna för fängvården år 1877 1,729,782: 10

härin dock ej inberäknade de medel af extra

anslag för vissa straffängelser och krono-
häktens ombyggnad samt uppförande, af

hvilka 1877 användts 270,122: 17

Summa omkostnader 1,999,904: 27

Statens inkomst af fångarnes arbeten har vid straffängelserna och kronoarbetsstationen å Tjurkö utgjort 27 öre per dagsverke, dess utgift vid samtliga fängelserna för matportion i medeltal per dag 29,85 öre, för beklädnad och sängkläder 23 kr. 16 öre per år för hvarje fånge.

II. Vid utgången af åren 1835, 1845, 1855, 1865, 1875 och 1877 ha straffångarnes och de försvarslöses antal varit:

	1835			1845			1855			1865			1875			1877		
	m.	qv.	Summa	m.	qv.	Summa	m.	qv.	Summa	m.	qv.	Summa	m.	qv.	Summa	m.	qv.	Summa
Straffångar.																		
a) för lifstid . .	496	78	575	901	139	1040	1304	216	1520	941	154	1095	496	80	576	460	76	536
b) utöfver 2 å r.	448	128	576	726	201	927	1060	256	1316	1037	349	1386	1342	339	1681	1202	305	1507
c) i 2 år och der- under	"	"	"	"	"	"	145	40	185	735	118	853	729	128	857	604	107	788
Summa	944	206	1150	1627	340	1967	2509	512	3021	2713	621	3334	2567	547	3114	2343	488	2831
Försvarslöse.																		
a) dömda på grund af sär- skilda för- fattningar . .	"	"	1842	1949	368	2317	1041	228	1269	477	166	593	869	125	994	889	141	1030
b) frivillige . .	"	"	"	74	"	74	327	1	328	421	63	484	31	9	40	2	6	8
Summa	"	"	1842	2023	368	2381	1368	229	1597	898	229	1077	900	134	1034	891	147	1038

III. Under åren 1867—1877 har antalet af nykomne straffångar varit:

	1867	1868	1869	1870	1871	1872	1873	1874	1875	1876	1877	Summa
Lifstidsfångar . . .	40	80	44	61	38	61	35	35	47	34	25	500
Straffångar på viss tid:												
a) utöfver 2 år . .	475	716	703	502	509	385	308	357	385	336	331	5007
b) 2 åroch derunder	1926	2053	2132	1467	1377	1284	1283	1305	1325	1188	1253	16593
Summa	2441	2849	2879	2030	1924	1730	1626	1697	1757	1558	1609	22100
Af dessa hade förut undergått straffarbete	540	825	878	623	639	595	475	581	575	457	500	6688
eller procent . . .	22,1	29,0	30,5	30,7	33,2	34,4	29,2	34,2	32,7	29,3	31,1	30,3

277

IV. Procenten af återfall i tjufnadsbrott ha under åren 1867—1877 varit såsom följer:

	Män.												Qvinnor.											
	Summan af de för rån och stöld till straffarbete dömda.		1sta res.		2dra res.		3dje res.		4de res. och deröfver		Summa återfall		Summan af de för rån och stöld till straffarbete dömda.		1sta res.		2dra res.		3dje res.		4de res. och deröfver		Summa återfall.	
			antal	procenten	antal	procenten	antal	procenten	antal	procenten	antal	procenten			antal	procenten	antal	procenten	antal	procenten	antal	procenten		
1867	1363	899	66,0	250	18,3	139	10,2	75	5,5	464	34,0	263	195	78,0	35	13,4	19	7,2	14	5,3	68	25,9		
1868	1999	1321	66,0	364	18,2	185	9,3	129	6,5	678	34,0	335	232	69,3	62	18,5	24	7,1	17	5,1	103	30,7		
1869	1943	1276	65,0	373	19,2	178	9,2	116	5,9	667	34,3	369	257	69,6	67	18,2	32	8,7	13	3,5	112	30,4		
1870	1281	772	60,3	264	20,6	147	11,5	98	7,6	509	39,7	237	168	70,8	35	14,8	20	8,4	14	6,0	69	29,2		
1871	1206	670	55,6	278	23,0	157	13,0	101	8,4	536	44,4	218	127	58,3	56	25,7	23	12,8	7	3,2	91	41,7		
1872	1143	660	57,7	244	21,3	126	11,0	113	10,0	483	42,3	173	110	63,6	33	19,0	20	11,6	10	5,8	63	36,4		
1873	999	605	60,6	196	19,6	121	12,1	77	7,7	394	39,4	173	105	60,7	35	20,2	16	9,3	17	9,8	68	39,3		
1874	1057	620	58,7	204	19,3	138	13,0	95	9,0	437	41,3	127	114	63,3	25	14,5	25	14,5	8	4,7	58	33,7		
1875	1071	612	57,1	214	20,0	118	11,0	127	11,9	457	42,9	182	122	67,0	34	18,9	8	4,4	18	9,9	60	33,0		
1876	939	585	62,3	173	18,4	90	9,6	91	9,0	354	37,7	141	93	66,0	26	18,4	12	8,5	10	7,1	48	34,0		
1877	981	593	60,5	176	17,9	106	10,8	106	10,8	388	39,5	185	120	64,9	33	17,8	16	8,7	16	8,6	65	35,1		
Summa	13982	8613	61,6	2736	19,6	1505	10,8	1128	8,0	5369	38,4	2448	1643	67,1	441	18,0	220	9,0	144	5,9	805	32,9		

V. Proportionsförhållandet
mellan nykomne straffångar och de till allmänt
arbete dömda personer och rikets folkmängd
år 1868—1877.

	Rikets folkmängd vid slutet af året.	Nykomne straffångar.	Nykomne straffångar och folkmängden.	Nykomne till allmänt arbete dömda personer.	Nykomne till allmänt arbete dömda personer och folkmängden.
1868	4,173,080	2798	1 på 1491	732	1 på 5701
1869	4,158,757	2832	- - 1468	751	- - 5538
1870	4,168,525	1988	- - 2097	618	- - 6745
1871	4,204,177	1884	- - 2232	743	- - 5658
1872	4,250,412	1688	- - 2524	952	- - 4465
1873	4,297,972	1584	- - 2713	822	- - 5229
1874	4,341,559	1644	- - 2641	793	- - 5475
1875	4,383,291	1714	- - 2557	1008	- - 4348
1876	4,429,713	1512	- - 2930	1029	- - 4305
1877	4,484,516	1555	- - 2884	1109	- - 4044

VI. Med afseende på fångantalet inom rikets fängelseinrättningar hafva under år 1877 funnits.

	Vid början af året qvarvarande			Under året tillkomne			Under året afgångne			Vid årets slut qvarvarande		
	m.	qv.	Summa	m.	qv.	Summa	m.	qv.	Summa	m.	qv.	Summa
Ransakningsfångar	207	30	237	1917	316	2233	1919	312	2231	205	34	239
Straffångar:												
a) lifstidsfångar	475	83	558	23	2	25	38	9	47	460	76	536
b) på viss tid												
1) utöfver 2 år	1289	323	1621	258	75	333	354	93	447	1202	305	1507
2) i 2 år och derunder	666	86	752	1069	191	1260	1054	170	1224	681	107	788
Fängelsefångar:												
a) urbota	117	7	124	456	30	486	462	29	491	111	8	119
b) i st. f. vatten och bröd	7	"	7	131	38	169	134	37	171	4	1	5
Fångar som undergått vatten och bröd straff	73	7	80	8389	639	9028	8386	643	9029	76	3	79
För försvarslöshet och kring strykande, bettlande . . .	88	12	100	6551	1010	7561	6500	1008	7508	139	14	153
Fångar som hållits till all- mänt arbete:												
a) dömda	880	129	1009	783	139	922	825	128	953	838	140	978
b) frivilliga	2	7	9	2	7	9	2	8	10	2	6	8
c) på grund af fattigvårds- förordning	43	5	48	201	14	215	193	18	211	51	1	52
Bysatte	"	"	"	36	"	36	36	"	36	"	"	"
Summa	3856	6891	4545	15546	1745	17291	15633	1739	17372	9769	695	4464

Omdannelsen

af

strafferetsplejen i det tyske kejserrige.

Medens vi her i Norden alt andet end forhaste os med de reformer i strafferetsplejen, som videnskaben alt forlængst har påtrykket sit godkendelsesstempel, medens Norge og Danmark endnu hjælpe sig med Kristian Vtes lov og de forskellige sig dertil sluttende senere forordninger, som i virkeligheden have ført endnu længere bort fra offentlighed, umiddelbarhed og anklagegrundsætning end selve hin lov, og Sveriges kriminalproces endnu ikke er nået synderlig ud over det temmelig primitive, ilhvorvel i flere retninger, netop med de nyere synsmåder for øje, påagtningsværdige standpunkt, som landsloven i så henseende indtager, medens de Danske og Normændene have talt og skrevet, nedsat udvalg og kommissioner og udarbejdet forslag og betænkninger om strafferettersgangens omordning, men Svenskerne end ikke engang ere komne til dette stadium, har man i det ny tyske rige, uagtet dets fleste enkeltstater allerede i tiden omkring 1848 havde fået et betydeligt for-

spring fremfor os nordboer på dette område, ikke lagt hænderne i skødet men med kraft og omsigt virket videre bl. a. for at tilvejebringe fælles organisation af domstolene og ensartethed i retsøvelsen for hele riget. Frugten heraf foreligger nu i 3de store, vedtagne og stadfæstede lovarbejder: loven af 27 Januar (204 §§), 30te Januar (872 §§) og 1ste Febr. (506 §§) 1877 henholdsvis om retsforfatningen, om civilproces og om straffeprocessordningen, der alle tre, ligesom konkursloven af 10 Febr. 1877 (214 §§), træde i kraft fra 1ste Oktober d. å.

I den forudsætning, at det ikke vil være uden interesse for nærværende Tidsskrifts læsere at erholde et kortfattet overblik over vor mægtige nabolands *strafferetsplejeforhold*, skal der i det efterfølgende blive meddelt et omrids af disse.

I. *Retsorganisationen.*

Efter den tyske lovgivning, der forsåvidt stemmer med den franske, deles de strafbare retsbrud i 3de klasser: *forbrydelser* o: enhver med dødsstraf og tugthusarbejde eller fæstningsarrest på mere end 5 år truet handling; *forseelser* o: enhver med fæstningsarrest indtil 5 år, fængsel eller bøder over 150 mark (ca. 135 kr.) truet handling, og *overtrædelser* o: alle de handlinger, som anses med ringere straf. Til denne inddeling slutter sig tildels, skønt ikke fuldstændig, straffe-domstolenes myndighedsområde i første instans; afset fra de militære og gejstlige retter gives der nemlig af disse *for sædvanlige retsbrud* 3de slags: *edsvorne-retterne*, *landsretternes straffekamre* og *meddomsmændsretterne* („schöffengerichte“).

Meddomsmændsretterne bestå af amtsdommeren — der for amtsretskredsen pådømmer de mindre borgerlige retstrætter som enedommer — og 2de meddomsmænd eller bisiddere („schöffengerichte“). For disse retter høre alle overtrædelser og sådanne forseelser, som kun straffes med højst 3 måneders fængsel eller en bødestraf af indtil 600 m. (ca. 540 kr.); fremdeles alle fornærmelser og legems-

beskadigelser, som påtales ad privat forfølgningsvej, tyveri, bedrageri og beskadigelse af ting samt hæleri, når genstanden ikke har en værdi af over 25 m. (ca. 22 kr:), og endelig en stor mængde hyppigt i livet forekommende forseelser, om hvilke det er antageligt, at de ville kunne afsones med fængsel i højst 3 måneder eller en bøde af ikke over 600 m., når de, på andragende af statsanklageren, af straffekamrene henvises til disse retter, hvilke således i fremtiden ville komme til at pådømme det langt overvejende flertal af forøvede retsbrud.

Ved *landsretterne*, hvis hverv det iøvrigt er at påkende alle større borgerlige retssager og overhovedet de sager, som ej udtrykkelig ere henviste til amtsretterne, er der indrettet *særlige straffekamre* med derunder sorterende undersøgelsesdommere; de sættes i reglen med 5, i visse tilfælde dog også med kun 3 medlemmer, af hvilke den ene fører forsedet. — Under straffekamrene ere henlagte alle de forseelser, som ikke høre for meddomsmændsretterne, forbrydelser, som ere truede med højst 5 års tugthus eller udøvede af personer, som endnu ikke have fyldt deres 18de år, samt tyveri, hæleri, bedrageri og utugt i enkelte tilfælde.

Edsvorneretterne sammensættes af 3de retslærde dommere, af hvilke den ene fungerer som formand, og tolv edsvorne eller, som vi med et nordisk navn kalde dem, nævninger. — Formanden udnævnes for hver retssamling, thi edsvorneretterne sammentræde ikkun til visse tider om året, af præsidenten for vedkommende overlandsret — en domstol, som iøvrigt intet har at gøre med rettens pleje i første instans, men alene er overinstans såvel for borgerlige som kriminelle sager og består af en præsident med det fornødne antal råder — blandt denne rets egne medlemmer; de 2de andre retslærde dommere vælges af landsrettens præsident blandt landsretsdommerne; om de edsvornes udvælgelse skal straks nedenfor blive talt. For edsvorneretterne høre alle forbrydelser, der ej i henhold til det nysanførte ere henlagte under straffekamrene eller rigsretten.

Rigsretten træder som *domstol i 1ste instans* kun undtagelsesvis i virksomhed, idet der for den blot foretages højforræderi og landsforræderiforbrydelser, såfremt de ere rettede mod kejseren eller riget. Rigsretten, hvis hovedopgave det er at fungere som øverste revisions og besværingsinstans for samtlige retter både borgerlige og kriminelle i de til riget hørende stater, har sit sæde i Leipzig og består af en præsident og det fornødne antal senatspræsidenter og råder. Medens alle øvrige retslærde dommere, afset fra de øvrige betingelser, blot behøve at være fuldmyndige og ansættes af vedkommende enkeltstats øverste justitsmyndighed o: vedkommende regent, efter indstilling af statens justitsminister, i hvis landerråde de fungere, udkræves til at blive rigsretsdommer en alder af 35 år og kejserlig udnævnelse. Rigsrettens straffesenater, af hvilke der f. t. gives 3de, træffe deres afgørelser med mindst 7 tilstedeværende dommere, senatspræsidenten derunder indbefattet.

Vi skulle nu med et par ord omhandle *udnævnelsen af edsvorne og meddomsmænd*, hvorom i det væsentlige de samme bestemmelser ere gældende, og *disses virksomhedsområde*.

At være edsvoren eller meddomsmand er på engang både en *æressag* og en *borgerpligt*. Det er en æressag, derfor udelukkes alle berygtede eller uvederhæftige personer, og det er en pligt, som derfor også påhviler alle fuldmyndige og selvstændige statsborgere, hvem ikke en eller anden sjæls- eller legemslyde gør uskikket dertil. Hvervets udøvelse må inidlertid ikke blive for byrdefuldt eller trykkende for den enkelte, derfor kunne medlemmerne af de lovgivende forsamlinger, læger, apothekere, personer på over 65 år eller sådanne, som påvise, at de ikke formå at bære de med denne ulønnede tjeneste forbundne pengeopofrelser, fritages, når de derom fremsætte betimeligt forlangende. Endelig er der visse særlige stillinger, hvis indehavere anses for hindrede fra hvervets udøvelse, såsom ministre, religionstjenere, afsættelige rigs- eller stats-

embedsmænd, skolelærere, de til den aktive hær eller flåde henhørende militære, dommere, statsanklagere og fl. l.

Alle de mænd, som ifølge det foranførte nu enten ikke udelukkes eller fritages, opføres kommunevis årlig af kommuneforstanderen på den såkaldte *ur- eller grundliste* for edsvorne eller meddomsmænd, hvilken en vis tid fremligger til offentligt eftersyn; mulige besværinger over optagelse eller ikke optagelse på denne indgives gennem kommuneforstanderen og påkendes — uden at videre anke tilstedes — af et årlig sammentrædende udvalg, bestående af vedkommende amtsdommer, en statsforvaltningsembedsmand og 7 af amtsretskredsens ejendomsbesidere valgte tillidsmænd. I henhold til dette udvalgs kendelse bliver grundlisten derpå berigtiget, og af denne berigtigede grundliste dannes atter *årslisten*, idet det nysanførte udvalg af samme udtager det for det næste år fornødne antal meddomsmænd og erstatnings-meddomsmænd, hvilke sidste, såvidt gør ligt, skulle have bopæl ved amtsrettens sæde, samt det tredobbelte antal personer af dem, der for amtsretskredsen skulle fungere som edsvorne. Ingen, der er opført på meddomsmænds-årslisten, kan opføres på årslisten over de edsvorne eller omvendt. — Listen over de i forslag bragte edsvorne indsendes til præsidenten for vedkommende landsret, og denne vælger da atter i forbindelse med 4 andre medlemmer af retten blandt de således foreslåede det antal edsvorne og erstatningsedsvorne, som skulle gøre tjeneste for det kommende år.

Meddomsmændsretternes ordenlige tægtedage ere fastsatte forud for hele året, og det bestemmes ved lodkastning, i hvad orden meddomsmændene skulle give møde i årets løb, så at de altså straks fra årets begyndelse kunne indrette sig derefter. I tilfælde af en meddomsmands forfald tilkaldes en af erstatningsmændene; hvo, som udebliver uden lovligt forfald, må betale en betydelig bøde (indtil 900 kr.) og erstatte de ved hans udeblivelse forårsagede omkostninger. Ved den første tjenesteudøvelse aflægger med-

domsmanden ed på „trofast at ville opfylde en meddomsmands pligter og at afgive sin stemme efter bedste vidende og samvittighed“; han får sine rejseudlæg godtgjort, men iøvrigt intet vederlag. Han er såvel med hensyn til afgørelsen af den anklagedes skyld som i henseende til udmålingen af dennes straf fuldstændig amtsdommeren ligestillet og kan forandre, at det tilstodes ham at rette spørgsmål til vidnerne og de sagkyndige i retten, alt dog under amtsdommerens ledelse. Dommen fældes med stemmeflerhed, (altså 2 mod 1); der finder derhos subsidær afstemning sted, således at den meddomsmand, der f. eks. har stemt for den anklagedes frifindelse, ikke kan unddrage sig fra at stemme med om straffen. Ved afstemningen, der ikke er offentlig, stemmer den yngste meddomsmand først og amtsdommeren sidst.

De *edsvorne*, som skulle fungere i de enkelte sager, udtages — ved lodkastning i et offentligt møde 14 dage, før edsvorneretten skal sammentræde, af landsrettens præsident med 2de medlemmer i statsanklagerens nærværelse — 30 i tallet og indføres da på edsvornelisten („spruchliste“), der oversendes til den dommer, som er beskikket til formand for edsvorneretten. Ved de enkelte retssagers foretagelse må der være mindst 24 edsvorne tilstede, og af disse tilkommer det såvel den offentlige anklager som den anklagede hver at udskyde 6, således at retten i hver enkelt sag sættes med ialt 12 edsvorne og som berørt 1 formand og 2 retslærde dommere. — Formanden tilkommer det at lede forhandlingerne; men de edsvorne ere berettigede til at rette spørgsmål til vidner og sagkyndige, men ikke til den anklagede. — Når formanden har sluttet retsforhandlingerne, belærer han de edsvorne om de retslige synspunkter, som komme i betragtning ved sagens afgørelse, uden dog at indlade sig på en bedømmelse af de førte bevisers vægt; thi bevisets afvejelse er udelukkende forbeholdt de edsvorne. — Herefter trække disse sig tilbage i det for dem bestemte rådslagningsværelse, hvor de vælge

en formand, under hvis ledelse de granske besvarelsen af de til dem af retten i henhold til de stedfundne forhandlinger stillede spørgsmål, sigtende til at afgøre den anklagedes *skyld* eller ikke skyld med de samme ledsagende omstændigheder. — Besvarelsen foregår uden angivelse af grunde med „ja“ eller „nej“ eller delvis med „ja“ og delvis med „nej“, med mindst 8 stemmer ved hver afgørelse, som er til skade for den anklagede, og med mindst 7 stemmer, når der er spørgsmål om at forkaste tilstedeværelsen af såkaldte formildende omstændigheder. — De edsvornes erklæring oplæses af deres formand, efter at de ere vendte tilbage til retssalen, og på grundlag af samme fældes derefter den endelige dom af de retslærde dommere med stemmeflerhed. Ikkun hvis disse alle tre ere enige om, at de edsvorne have taget fejl i deres erklæring til skade for den anklagede, henvise de sagen til ny forhandling ved edsvorneretten for den næst følgende retssamling. Mod dennes afgørelse haves intet videre retsmiddel, og dommen må støttes på den erklæring, som de edsvorne nu afgive.

Forinden vi herefter gå over til en kort fremstilling af selve den egenlige rettergangsmåde, skulle vi et øjeblik dvæle ved ordningen af den offentlige *anklagemyndighed m. v.*

Det offentlige anklagerembede udføres ved rigsretten af en *overrigsanklager* med en eller efter omstændighederne flere *rigsanklagere*, ved overlandsretterne, landsretterne og edsvorneretterne af en eller flere *statsanklagere* og ved amts- og meddomsmændsretterne af en eller flere *amtsanklagere*. Anklagemyndigheden er i sine embedsforretninger uafhængig af domstolene; men dens indehavere kunne på den anden side ikke udøve dommerkaldet eller føre noget slags tilsyn med dommerne; derimod ere politiets og sikkerhedstjenestens embedsmænd og betjente forpligtede til at følge statsanklagernes anvisninger ved den landsretskreds, i hvilken de ere ansatte. For at kunne beskikkes til rigs- og statsanklager udfordres de samme egenskaber som til

at blive dommer. Samtlige rigsanklagere udnævnes af kejseren og stå under rigskanslerens tilsyn og ledelse, de øvrige anklagere udnævnes af vedkommende statsregering, hvis øverste justitsforvaltnings tilsyn og ledelse de ere undergivne.

Ved enhver ret ansættes af samme myndighed, som udnævner dommerne, en *retsskriver* med det fornødne underordnede kontorpersonale, ligeledes det fornødne personale af *stævningsmænd*, *bud*, osv. osv.

II. Rettergangsmåden.

Den ny tyske *rettergang* er bygget på anklagegrund-sætning, umiddelbarhed og offentlighed.

Afset fra de undtagelsestilfælde hvor straffeforfølgning kan ske ved privat påtale, er det den offentlige anklage-myndighed, hvem det tilkommer at rejse *påtale* af retsbrud. Til den offentlige anklager henvender sig derfor den ved en strafbar handling forurettede, dog at han, hvis anklageren negter at fremme hans sag, kan indbringe spørgsmålet for den i sagen kompetente domstol, hvis beslutning er for-bindende for anklageren. Denne kan naturligvis også af egen drift sætte sig i bevægelse, og det er overhovedet hans pligt at skride ind over alt, hvor der foreligger en strafbar retskrænkelse understøttet af tilstrækkelige kendsgerninger; den engang rejste offentlige påtale kan ikke atter ensidig tages tilbage.

Såsnart den offentlige anklager har bestemt sig for at påtale, er *straffeforfølgningen begyndt*. Straffeforfølgningen har tvende, ialfald theoretisk-adskillelige stadier: forunder-søgelsen og hovedforhandlingen.

Det er *forundersøgelse*ernes opgave til hovedfor-handlingens forberedelse at samle anklage- og forsvarsstoffet, såfremt et sådant er tilstede. Alt efter det foreliggende retsbruds storhed og mængden af bevismidlerne er forunder-søgelsen enten blot udenretslig o: ført *ved den offentlige anklagemyndighed* alene eller retslig o: tillige ført for en dommer. Den første slags forundersøgelse er foreskrevet for og indtræder naturligt ved *alle* straffesager; den sidste slags

skal ubetinget finde sted i alle sager, som høre for rigsret eller edsvorneret, men *må ikke* anvendes i de sager, som skulle for meddomsmændsretterne. I de under straffekamrene henhørende sager *kan* den retslige forundersøgelse tilstedes, når enten den offentlige anklager eller den sigtede an-
drager derom.

Til fremme af den ham nærmest påhvilende forundersøgelse kan den offentlige anklager fordre ikke blot politiets men alle offentlige myndigheders bistand, han kan lade private personer afhøre (dog uden edsfæstelse) og ved henvendelse til vedkommende amtsdommer og efter hans kendelse lade foretage husundersøgelse, beslaglæggelse af breve og papirer og, om fornødent, fængslinger.

Varetagtsfængsling må kun anvendes, når der er skellig grund til mistanke mod en sigtet, og der er føje til at befrygte, at han enten vil undfly eller søge at tilintetgøre og tilsløre forbrydelsens kendsgerninger; han må i så fald senest dagen efter sin indsættelse i fængslet afhøres om beskyldningen. Kun aldeles undtagelsesvis må han lægges i lænker og det vil i mangfoldige tilfælde kunne tilstedes ham mod tilbørlig sikkerhedstillelse at fri sig for fængslingens fortsættelse.

Iøvrigt er det allerede på dette tidlige trin af sagen den sigtede tilladt på egen bekostning at benytte *rets-kyndig bistand*, hvorved bemærkes at der i alle større misgerningssager af det offentlige beskikkes en forsvarer for den sigtede, medens det i andre tilfælde beror på retsformanden, om han vil forunde den sigtede en forsvarer uden betaling.

Når den offentlige anklager har indsamlet det fra hans standpunkt fornødne materiale, indgiver han, når han vil fremme sagen, enten begæring om retslig forundersøgelse, hvor sådant er foreskrevet eller det er hensigtsmæssigt, eller indsender, hvor forundersøgelse kan undværes, et såkaldet anlageskrift til den til sagens pådømmelse kompetente

ret, eller standser, såfremt intet er fremkommet til mistankens støtte, med de videre skridt.

Begæringer om *retslig forundersøgelse* må i reglen efterkommes. Forundersøgelsen føres almindeligvis af en af undersøgelsesdommerne ved straffekamrene og må ikke udstrækkes videre end fornødent for at kunne afgøre, om sagen bør gå til hovedforhandling eller ikke. Vidner blive derfor som oftest ikke edsfæstede under denne, hvorimod den sigtede stedse skal afhøres, dog uden at anklager eller forsvarer derved tør være tilstede. Anser retten forundersøgelsen for sluttet, er det derefter den offentlige anklagers sag i et kortfattet anklageskrift at andrage enten på hovedforhandling eller standsning af retsforfølgning mod den sigtede. Retten (straffekamret) prøver derefter på grundlag af forundersøgelsen, hvad ligeledes gælder i de tilfælde, hvor sagen indkommer umiddelbart fra statsanklageren uden retslig forundersøgelse, om der er tilstrækkelig grund til mistanke mod den sigtede eller ikke. I sidste tilfælde kan den fordre yderligere oplysninger eller lade videre forfølgning af sagen falde; i første tilfælde tager den beslutning om at sætte den *sigtede under anklage*, hvornæst der efter en af vedkommende retsformand fastsat, passende tidsfrist skrides til sagens *hovedforhandling*.

Ved denne møder, foruden de retslærde dommere og efter sagens beskaffenhed tillige de edsvorne eller meddomsmændene, anklagede, hvis tilstedeværelse kan sikres ved magt; hvis han ikke forinden alt er fængslet, den offentlige anklager og forsvarer, hvis en sådan er beskikket eller antaget, endvidere de tilstævnede vidner, sagkyndige og politifunktionærer. Det er både for vidner og sagkyndige en tvangspligt — hvorfor dog efter omstændighederne ydes større eller mindre vederlag — at indfinde sig ved hovedforhandlingen og besvare samt beedige de dem forelagte spørgsmål. Visse slægtskabs- og svogerskabsforhold berettiger vidnet til at vægre sig ved at afgive forklaring, og samme ret tilkommer gejstlige, sagførere og

læger med hensyn til hvad der er bleven dem betroet på grund af dette deres embedskald; endelig er der adskillige vidner, som ikke stedes til edsaflæggelsen. Selve hovedforhandlingen, der ledes af en retsformand og er fuldkommen offentlig, medmindre den offentlige orden eller sædeligheden derved vilde udsættes for fare, begynder med pårån af de tilstævnede vidner og sagkyndige, efterat anklagebeslutningen — ikke anklageskriftet — er bleven oplæst; derpå følger den anklagedes afhøring, hvilken ligesom bevisets optagelse foretages af formanden, der ved afslutningen af hvert enkelt bevismiddel, der skal forelægges så umiddelbart, som forholdene på nogen måde tilstede, tilspørger den anklagede, om han i anledning af samme har noget yderligere at anføre. Derefter gives vekselvis ordet til den offentlige anklager og til forsvareren og den anklagede, der stedse har ret til det sidste ord. Når derpå retsformanden har erklæret forhandlingerne for sluttede og, såfremt det er en edsvorneret, holdt det ovenfor berørte slutningsforedrag til oplysning for nævningerne, afsiges dommen i overensstemmelse med, hvad ligeledes på sit sted i det foregående er blevet anført, alt efter rettens beskaffenhed som blot bestående af retslærde eller af retslærde og lægmænd i forening.

Af *retsmidler mod fældede domme*, hvis benyttelse må erklæres inden 8te dage efter dommens forkyndelse, haves, hvad meddomsmændsretterne angår, *indankning til højere ret*, og for straffekamrenes og edsvorneretternes vedkommende *revisionsbegæring*.

Indankningen sker til straffekamrene; ligesom der da ved disse finder en hel ny hovedforhandling sted og kan fremføres ny beviser, således kan den tidligere fældede dom blive aldeles kuldkastet og en ny dom blive afsagt. *Revisionen* derimod tilstedes kun, når der føres besværing over, at den for det foreliggende tilfælde gældende lov er bleven tilsidesat eller urigtig anvendt, og foregår enten til rigsretten eller overlandsretten (nemlig hvis den alene støttes på kræn-

kelse af en i vedkommende enkeltstats lovgivning indeholdt retsnorm).

Men foruden disse tvende mere almindelige retsmidler er der indført endnu et tredje, nemlig *genoptagelse eller fornyelse* („forfriskning“) af en ved endelig, retskraftig dom afsluttet retsforhandling. Denne fornyelse kan ske — undtagelsesvis til den anklagedes skade, når han senere har afgivet troværdig tilståelse om den ham påsigtede forbrydelse, eller når det viser sig, at et til hans fordel benyttet bevismiddel har været forfalsket, eller ham gunstige vidner eller sagkyndige have afgivet usande erklæringer, eller når det skulde vise sig, at nogen af dommerne, retslærde eller læge, ved deres forhold har gjort sig skyldig i en strafbar krænkelse af sin embedspligt — men i reglen selvfølgelig til hans eller hans eftermæles gunst såvel i de nævnte tilfælde, som overhovedet når der senere fremkommer kendsgerninger eller beviser, som enten alene eller i forbindelse med, hvad der tidligere forelå, må føre enten til hans frifindelse eller dog til en mildere straf. Ikke blot den domfældte selv, men efter hans død også hans ægtefælle, hans slægtninge i den op- og nedstigende linies 1ste grad og hans søskende kunne andrage på sagens genoptagelse, hvilket andragende i alle tilfælde rettes til og afgøres af den domstol, mod hvis dom retsmidlet agtes benyttet. Findes andragendet begrundet, lader retten en ny undersøgelse af sagen foregå, og hvis denne falder heldig ud for andragendet, foretages efter omstændighederne enten en ny hovedforhandling, eller vedkommende domstol udtaler uden samme den domfældtes frifindelse.

Sluttelig skal endnu tilføjes nogle få ord om *fuldbyrdelsen af de fældede straffedomme*. Det er i reglen ikkun statsanklageren (ikke amtsanklageren), hvem det tilkommer et lade dommene fuldbyrde. En hovedbetingelse er det naturligvis, at dommen er retskraftig, derved at vedkommende udtrykkelig eller forudsætningsvis have givet afkald på mulige retsmidler, eller at disse ere udtømte.

Til fuldbyrdelse af *dødsstraf* behøves ingen særlig stadfæstelse af landsherren (i rigsretssager kejseren), men det er nok, at der foreligger tilkendegivelse om, at denne ikke agter at gøre brug af benådningsretten; dog må ingen afsindig, ej heller nogen frugtsommelig kvinde, så længe svangerskabet varer, henrettes, ligesom der såvel med livsstraffens som overhovedet alle straffes fuldbyrdelse kan gives indtil 4 måneders udsættelse, dersom den øjeblikkelige fuldbyrdelse vilde kunne medføre særlige, udenfor selve straffeondet liggende skadelige følger for domfældte eller hans familie (f. eks. ved tab af arv og dsl). Henrettelsen foregår i et indesluttet rum i nærværelse af vedkommende embedsmænd og 12 agtede menighedsmedlemmer; liget udleveres på forlangende den henrettedes slægtninge for at jordes i al stilhed.

Med hensyn til fuldbyrdelsen af *frihedsstraffene* navnlig indretningerne af tugthusene og fængslerne, fængernes sysselsættelse og behandling overhovedet er det ikke endnu lykkedes at tilvejebringe enhed mellem enkeltstaterne, og det kan næppe modsiges at der, trods den gennem straffeloven og strafferettergangsloven tilvejebragte formelle ensartethed, som følge heraf i virkeligheden indtil videre vil forblive en ikke ganske ringe ulighed og uoverensstemmelse i straffeplejen i det hele.

Bøde- og formuestraffene endelig fuldbyrdes efter de i den borgerlige rettergangslov indeholdte grundsætninger.

For fuldstændigheds skyld skal endnu blot tilføjes, at det bl. a. for såvidt mulig at indskrænke det ellers let overvældende store antal sager, der komme for meddomsmændsretterne og således lægge beslag på lægdommernes tid, er tilladt amtsanklageren, når sagen er klar og straffen ikke bliver højere end en bøde af 135 kr. eller 6 ugers frihedstab, hos vedkommende amtsdommer at andrage på, at denne ved en skriftlig udfærdiget kendelse fastsætter gerningsmandens straf, hvilken forkyndes den pågældende med en kort angivelse af de bevisligheder, som foreligge

mod ham og en tilkendegivelse om, at kendelsen bliver fuldbyrdelig, hvis han ikke inden 8te dages forløb rejser indsigelse mod den. Rejses sådan indsigelse inden tidsfristens forløb, går sagen sin sædvanlige gang til behandling ved meddomsmændsretten; i modsat fald får kendelsen samme retskraft som en endelig dom.

En noget lignende beføjelse tilkommer også politimyndighederne i de enkeltstater, hvor sådant hidtil har været brugeligt, kun at straffen ikke tør overskride fængsel i 14 dage, og at det her tillige foruden at forlange sagen henvist til meddomsmændsretten tilstedes at skyde afgørelsen ind under den overordnede politimyndighed.

Ligesom den ved et retsbrud fornærmede på ethvert trin af en sags forhandling kan slutte sig til den af den offentlige anklager rejste forfølgning, således tilkommer det ham på egen hånd at påtale og forfølge æres- og legemsfornærmelser, i hvilke det offentlige ikke har nogen interesse, uden at hertil behøves samtykke af den offentlige anklager, som da på den anden side ej heller har nogen forpligtelse til at yde ham bistand, medens han, såsnart hensynet til det offentliges interesse måtte udkræve det, er berettiget til at skride ind og overtage sagens videre førelse. Det er derhos, hvad æresfornærmelser angår, foreskrevet, at der først skal være prøvet mægling for en af hver enkeltstats justitsforvaltning nærmere bestemt forligsmyndighed, såfremt parterne have bopæl i samme kommune. Påtalen sker enten ved en protokoltilførsel hos retsskriveren ved pågældende ret eller ved indgivelse af et anlageskrift til denne, hvorom den sigtede meddeles underretning med opfordring til at erklære sig derover inden en vis frist. Retten afgør derpå ved sin kendelse, om der skal finde en hovedforhandling sted i sagen eller om klagen skal afvises, og sagens videre fremme retter sig herefter ganske efter de regler, som gælde, når sagen forfølges af den offentlige anklager. Det står privatklageren frit for atter at lade

sagen falde på ethvert trin af samme, lige indtil dommen er bleven forkyndt.

Således som den tyske straffeprocess nu foreligger, indtager den utvivlsomt et meget højt standpunkt. Ikke blot har den løst den i sig selv såre besværlige opgave at samle de mangfoldige enkeltstaters ikke lidet forskelligartede lovgivninger til et organisk og, om end, som vi have set, med nogle undtagelser, velsammenhængende hele; men den har uden smålige hensyn og betænkeligheder tilegnet sig og indført i livet de vigtigste af de fremskridt, der gennem den nyere retsvidenskab ere vundne. Må det end indrømmes, at fornemmelig anklagegrundsætningen endnu ikke er bleven gennemført med fuldkommen ønskelig konsekvens, og lader det sig end ikke negte, at der tildels måske som følge heraf, tildels også på grund af den fremgangsmåde, der iagttages ved stillingen af spørgsmålene til de edsvorne — et punkt som vi i vor ovenanførte fremstilling ikkun aldeles i forbigående have berørt, — er beredet retsformanden temmelig betydelige vanskeligheder ved udøvelsen af hans alt noksom byrdefulde kald, så står dog også i disse henseender den ny ordning langt over den, som den har afløst. — Vi ville håbe, at man i reformens fædreland må høste alt det udbytte af samme, som man er berettiget til at vente, og at man, som i det øvrige Europa, så ikke mindst i de nordiske riger vil vide at drage nytte af det givne eksempel og uden at hengive sig til blind uovervejethed efterabelse eller, uden tvingende nødvendighed, at bryde med nedarvede retsejendommeligheder, vil forstå at optage det gode og efterlignelsesværdige, kejserrigets omordnede strafferettersgangsmåde har kaldt tillive.

th.

Blandet Indhold.

DANMARK. En konvention om gensidig udlevering af forbrydere er d. 8. April d. å. afsluttet mellem Danmark og Storhertugdømmet Luxembourg.

Arbejdskraften i Horsens tugthus er fra 1. April 1880 udlejet for 33 øre daglig pr. fange til de samme fabrikker, som hidtil betale 64 øre daglig, og hvis kontrakt udløber med udgangen af Marts 1880. Tilbud af andre om overtagelsen af arbejdskraften er ikke sket.

Kjøbenhavns politi i 1878. Ifølge den om Kjøbenhavns politi afgivne beretning for 1878 har antallet af *samlige forbrydelser*, der ved anmeldelse eller opdagelse uden foregående anmeldelse ere komne til politiets kundskab, udgjort 5118 mod 5384 i 1877 og 4964 i 1876.

Forbrydelserne ere fordelte saaledes:	1878,	1877,	1876,
Mod den offentlige myndighed og orden . . .	43	35	46
- sædeligheden	248	205	171
- personer	110	154	129
- ejendomsretten	4575	4854	4523
Falsk	81	68	48
Brandstiftelse	7	6	3
Andre forbrydelser	54	61	46

Procentvis og sammenstillet med de 5 foregående år stiller forholdet sig således, at af hvert 100 forbrydelser udgjorde:

	1878,	1877,	1876,	1875,	1874,	1873,
Forbr. mod sædelighed .	4,85	3,81	3,44	3,56	4,29	2,97
- - personer . .	2,15	2,86	2,58	2,20	2,28	1,96
- - ejendomsret .	89,39	90,16	91,11	91,65	91,40	94,39
Falsk	1,58	1,28	0,96	0,77	0,77	0,86
Andre forbrydelser . . .	2,03	1,89	1,91	1,82	1,26	0,72

Af forbrydelser mod ejendomsretten have
simple tyverier udgjort: i 1878: 2935, i 1877: 3331, i 1876: 3182.
grove — 730, — 603, — 560.
bedragerier — 839, — 840, — 675.

Antallet af simple tyverier er således aftaget med 13,5 pct. mod 1877 men er dog 8,6 pct. højere end i 1875. De grove tyveriers antal er steget med 21,1 pct. mod 1877 og er 285,2 pct. større end i 1875.

Af de begåede tyverier have 2602, nemlig 2197 simple og 405 grove, angået kosten af indtil 10 kr. værdi. Af samtlige tyverier have således 21,0 pct. været småtyverier mod 69,5 pct. i 1877 og 67,3 pct. i 1876.

Antallet af de for forbrydelser anholdte udgør i 1878: 1357 mod 1537 i 1877 og 1338 i 1876.

Tiltalte børn under 15 år
udgjorde i 1878, 1877, 1876, 1875, 1874, 1873,
203, 132, 123, 140, 122, 154,

Af disse i 1878 tiltalte 203 børn vare 106 tiltalte for tyveri, de øvrige hovedsagelig for gadeuorden og slagsmål. I 5 tilfælde ere børn fritagne for tiltale i henhold til straffelovens § 36. Efter forholdet i 1877, da 129 børn af 132 vare tiltalte for forbrydelser mod ejendomsretten, synes enten børns deltagelse i gadeuorden at være tiltagen betydeligt eller også må ordenspolitiet have stillet sig strengere i så henseende end tidligere, hvilket sidste under hele den sociale udvikling kun kan betragtes som heldigt.

For *drukkenskab* er anholdt 4414 mod 3922 i 1877, 3046 i 1876 og 3736 i 1875.

Arrestdagene antal har været 59945, hvoraf 32743 eller 54 pct. ere tilbragte i celle.

Fangernes *beskæftigelse* har ligesom tidligere bestået dels i forskelligt håndværksarbejde og kvindeligt håndarbejde til vedligeholdelse af arresthusets inventarium dels i oplukning af tovværk og krølhår samt kartning af uld (henholdsvis 58730 *W*, 17597 *W* og 59 *W*). Arbejdsfortjenesten har udgjort 4282 kr. 98 øre.

Vridsløselille Fængselselskab har udgivet sin 18de årsberetning for 1878. Denne fremstiller året som særligt vanskeligt dels på grund af det ualmindelig store antal løsladte dels på grund af de trykkede arbejdsforhold, som gjorde det vanskeligere for de løsladte at finde erhverv. Disse forhold have tillige hidført, at et stort antal løsladte fra tidligere år have henvendt sig om hjælp. For disses vedkommende havde man fulgt den regel, at kun de, der ikke havde været 5 år på fri fod, fik hjælp. Deres antal var dog

nået op til 85. Af de 329 i årets løb løsladte personer vare 94 henviste til Viborg Fængselselskab og 32 til Fyns. Selskabet har direkte hjulpet 166, og af disse var det lykkedes at skaffe 28 anbringelse. Ved en henvendelse til proprietærer, fabrikanter og præster havde man søgt støtte i så henseende; men kun få havde været villige hertil. Selskabet har siden dets stiftelse taget sig af 2231 løsladte eller 49,3 pct. af samtlige udgæede fanger. Af de hjulpne vides 1849 ikke at være straffede påny; 332 ere tilbagefaldne. Indtægten har været 7332 kr., deraf fra 76 kommuner 1320 kr., og udgiften til understøttelser 4646 kr. Udgifterne have nødvendiggjort en formindskelse af Selskabets kapitalformue med 1000 kr.; denne er således nu 11500 kr. Derimod er der af de Spanier-ske legater tilstået Selskabet 500 kr. årlig i 5 år, med den begrundning at de skulle anvendes til løsladte fra Kjøbenhavns og Frederiksbergs kommuner.

NORGE. Straffeanstalterne. Beretningen om disse for 1877 er afgiven i Septbr. 1879. Hvad *straffefuldbyrdelsen* angår, er den tidligere bestående forskel mellem udførelsen af straffen for mænd i fæstning og i tugthus ophævet ved lov 30. April 1877. Kvindefangerne fra Bergens tugthus ere overflyttede til Christiania tugthus, og Bergenshus straffeanstalt er bestemt til nedlæggelse, hvilket først har fundet sted i 1878. Med hensyn til tilgangen til bodsfængslet er ved rsl. 29. Aug. 1877 bestemt, at alle mandlige forbrydere mellem 18 og 30 år, som ved underretterne i Bergens stift dømmes til straffearbejde af 5te grad, skulle indsættes i bodsfængslet. Endvidere ere bestyrerne af straffearbejdsanstalterne blevne bemyndigede til i trangstilfælde at anvende det uomgængeligt fornødne beløb for at hjælpe løsladte fanger til hjemstedet. Endelig er det pålagt samme bestyrere, for at få så nøjagtige oplysninger som muligt om recidivisterne, at der månedlig sendes lister over indsatte recidivister til de straffeanstalter, hvor disse før have hensiddet, og disse lister remitteres med de fornødne oplysninger om opførsel, beskæftigelse m. m.

Et nyt lønningsregulativ er vedtaget for de underordnede funktionærer ved straffeanstalterne ligesom også et nyt beklædningsreglement for funktionærer, der leveres beklædning, er indført. Ligeledes ere de i det nævnte lønningsregulativ omhandlede funktionærer blevne tilpligtede at indtræde i den ved lov 31. Maj 1873 oprettede pensionskasse for Statens bestillingsmænd.

Det *samlede fangetal*, som har hensiddet i straffeanstalterne i årets løb, udgør 1699, deraf 1313 mænd og 386 kvinder, medens

det samme tal i 1868 var 2117, som således er formindsket med 19,74 pct., der for mænd bliver 20,18 pct, for kvinder 18,22 pct. Derimod er tilgangen i de 3 sidste år væsentlig uforandret, nemlig i 1877: 567, 1876: 566 og 1875: 551, af hvilke omtrent 20 pct. ere kvinder. Fangeantallet i 1877 i forhold til folkemængden i 1875 er omtrent som 1 til 1071. Med hensyn til *forbrydelsens slags* ere af det samlede fangetal 34 dømte for mord, deraf 20 mænd og 14 kvinder, hvilke tal ere omtrent de samme i 1875 og 76. For fostermord og dermed beslægtede forbrydelser ere 174 kvinder dømte; også dette tal er omtrent det samme i 1875 og 76. Det samme gælder kvinders straf for lejemåls forseelser, hvor tallet er sunket til 33 fra 38 i 1876. Ved straf for tyveri er kvindernes antal steget fra 134 i 1875 til 137, medene mændenes er gået ned fra 1040 til 979. Denne nedgang viser sig også for de i 1877 inddømte mænds vedkommende, idet de for tyveri dømte udgøre 70,5 pct. mod 75,2 pct. i 1876. Ligeledes er i samme kategori straffen for legemsfor nærmelser gået ned til 3,3 pct. fra 6 pct. i 1875, og for røveri til 0,9 pct. fra 3 pct. i 1875. Derimod udgjorde de for blodskam i 1877 inddømte mænd 2 pct. mod 0,7 pct. i 1875. Endnu højere er tallet for kvinder inddømte for samme forbrydelse steget nemlig til 6,8 pct. mod 1 pct. i 1876 og 2 pct. i 1875. De for fostermord og lignende forbrydelser inddømte kvinder udgøre 24,1 pct. i 1877 mod 26,6 pct. i 1876 og 19 pct. i 1875. Længden af *straffetiden* er fra 6 måneder til 1 år for omtrent 25 pct. af det samlede fangeantal i 1877. De højeste tal ere dernæst for mændene ved en straffetid af 1 til 2 år og fra 3 til 4 år, for kvinderne derimod fra 6 til 9 og fra 9 til 12 år. Den *alder*, der såvel for mænd som for kvinder har det største tal, er fra 30 til 40 år. Over 75 pct. af samtlige fanger i 1877 vare *ugifte*.

Ikke tidligere straffet var 27,7 pct. af samtlige fanger, og forholdet er omtrent det samme for de i 1877 inddømtes vedkommende. Derimod udgør de ikke tidligere straffede af samtlige kvinder 51,3 pct. og af de i 1877 inddømte 36,2 pct., medens af samtlige mænd 20,8 pct. ikke har været straffet før og altså omtr. 80 pct. er tidligere straffet. Af samtlige fanger er over 21 pct. fra Christiania. Med hensyn til *tilbagefaldene* udgør disse af fanger, løsladte i 1874, ved udgangen af 1877, altså 3 år efter løsladelsen, 35,4 pct.; formænd 39,6 pct. og for kvinder 19,4 pct. To overfald, et på opsynet og et paa lægen og underinspektøren i bodsfængslet, have fundet sted. Fra Trondhjems tugthus undveg 2 fanger, og i bodsfængslet gjordes et forsøg paa rømning. Fra 1876 vare 4 fanger i Akerhus og 1 i Trondhjems fæstningsanstalter belagte med jern for sikkerheds skyld. Disse

ere juleaften 1877 befriede for jernlænkerne. Forøvrigt ere 68 af det samlede fangeantal straffede *disciplinert* for ulydighed, 80 for besiddelse af utilladte genstande, af disse vare 48 kvinder, og 33 for meddelelse til medfanger, af disse vare 18 kvinder. Af forseelserne ere 140 straffede med berøvelse af tillægskost, 21 mandsfanger i bodsfængslet ere straffede med vand og brød i mørk straffecelle og 24 mandsfanger ere straffede korporligt. Hvad *undervisningen* angår, da har fangen i bodsfængslet, så længe han er i første klasse, religionsundervisning ved et besøg ugenlig i cellen af en af lærerne. I anden klasse gives undervisningen i skolen i to timer ugenlig, hvoraf den ene anvendes til religion, den anden til læsning, regning eller lidt retskrivning. I tredje klasse deltager fangen i en sangtime om ugen og får om søndagen en skrivebog. Bøger fra bibliotheket udleveres til fangerne i anden klasse hver anden uge. Undervisningen i fællesanstalterne er ikke ens i dem alle; forsåvidt der finder ugenlig undervisning sted, er denne hovedsagelig religiøs, dog er der i Akerhus fæstnings straffearbejdsanstalt i slutningen af 1877 meddelt undervisning i norsk, historie og geografi en time daglig til fanger under 35 år. Søndagsskoler findes i alle anstalterne, hvori der undervises i skrivning og regning, og hvortil besøget er frivilligt. Ligeledes gives ugenlig undervisning i sang. Med hensyn til *sundhedstilstanden* har sygeprocenten af samtlige fanger været 15,89 eller 13,25 for mænd og 24,87 for kvinder. Lavest, nemlig 5,16 pct., har den været i bodsfængslet, højest (54,90) for kvinder i Trondhjems fæstnings straffeanstalt. Dødsprocenten har af samtlige fanger udgjort 0,77, i 1876: 0,86 og i 1875: 0,7. Højest har den været i Trondhjems fæstnings straffeanstalt nemlig 1,25, lavest (0,49) for mænd i Christiania tugthus. Af lægerne ved bodsfængslet og ved Trondhjems tugthus er opmærksomheden henledet paa det holdige for sundhedstilstanden, hvis fersk kød eller fisk kan anvendes istedenfor salt. *Arbejdsvirksomheden* er dreven for offentlig regning med 64,4 pct. i gennemsnit af alle anstalters fanger, med 15,4 pct. for privat regning og med 15 pct. i anstalternes egen tjeneste. Samtlige arbejdsdage have udgjort 323779. Værdien af det leverede arbejde i de forskellige kategorier er beregnet til 603339 kr. 92 øre, og den rene indtægt af fangernes arbejde anslås til 268576 kr. 72 øre. Dette er i gennemsnit for hver virkelig arbejdsdag 0,93 kr., medens den højeste gennemsnitsfortjeneste er 1,63 kr. i Bergenhus fæstnings straffeanstalt, den mindste 0,40 kr. i Trondhjems tugthus. Fangernes *kost* har i gennemsnit pr. fange kostet daglig mellem 0,34 kr. i bodsfængslet og 0,40 kr. i Bergens tugthus, og i gennemsnit for alle anstalter 0,37 kr. daglig. Som en opmuntring for

fangerne til flid og god opførsel uddeles tillægskost i enkelte og dobbelte portioner. Af disse anvendes de sidste hyppigst og i ikke ringe omfang. Således ere de i Christiania tugthus endog uddelt til 72,7 pct. af det gennemsnitlige daglige fangebelæg; det almindelige procentforhold er ellers omtr. 50, i bødssfængslet 31,3. Kun i Trondhjems tugthus er procenten 16,5, men så ere de enkelte portioner 53,5 pct., medens disse i de øvrige anstalter ere imellem 20 og 25 pct. *Den samlede udgift* til straffeanstalterne er 930299 kr. eller 55 øre pr. fange i gennemsnit 529,21 kr. årlig og 1,45 kr. daglig. Beretningen slutter med kortelig at omtale fængselselskaberne, som foruden i Christiania (se nærv. årgang side 224) findes i Drammen, Christianssund, Bergen og Arendal, og som tage sig af fanger løsladte fra distriktsfængslerne. Disse fængsler findes derimod slet ikke omtalte i beretningen.

Bødssfængslets virksomhed har, efter den udgivne beretning, i 1878 omfattet 394 fanger, af hvilke tilgangen var 200 og afgang 198. De tilkomnes alder var for 161 eller 82 pct. under 30 år, og af disse var atter 11,93 pct. inddømt for 4 og 5 gang begået tyveri. Tyveri havde 144 begået. Indtil 6 måneder ere 84 idømte, 88 fra 6 indtil 16 måneder, 15 fra 16 måneder til 2 år og 13 fra 2 til 4 år. 51 have forhen været i straffeanstalter, 75 have udstået mindre straffe og 74 ere ikke forhen dømte eller straffede. Ugifte vare 151 og ægtefødte 178. 16,50 pct. havde straffede slægtninge, 29,50 pct. havde i barnealderen mistet den ene eller begge forældre, 15 pct. havde været udsat i pleje, og af disse havde 5 eller 2,50 pct. haft ophold i opdragelsesanstalten „Toftes gave“. Ved udgangen af 1878 hensad 5 fanger med en straffetid af 4 år og 16 på 3 til 4 år i fængslet. Blandt de løsladte vare 4 benådede, af hvilke 2 vare dømte for drab, 1 for ildspåsættelse og 1 for tyveri. Med hensyn til den straffetid, som de løsladte have udholdt, havde 70 afsonet indtil 6 måneder, 76 fra 6 til 16 måneder, 21 fra 16 måneder til 2 år, 16 fra 2 til 3 år og 9 mellem 3 og 4 år. Af samtlige fanger ere 39 straffede 54 gange disciplinært. Af disse 54 straffe ere 44,45 pct. for meddelelse til medfanger og 47 af dem falde på fanger dømte for tyveri ligesom 22 på fanger, der tidligere have hendsiddet i fængslet. Helbredstilstanden har været god. Af dødsfald forekom 1 (akut tuberkulose). En sindssyg overlagdes til sindsygeanstalten, hvorfra han udgik helbredet; 2 med sygelig forstemning udgik sunde. Cellerne oppusses hver fjerde måned ligesom latrinerne en gang ugenlig desinficeres med karbolsyreopløsning. Cellerinduerne have i reglen kun en lille trækrude med riflet glas og et ståltrådgitter udvendig. Heri er for 14 cellers vedkommende

gjort en forandring, idet vinduerne ere indrettede til at åbne fuldstændigt. I bespisningen er der gjort den forandring, at der en gang ugenlig kan gives fangerne fersk fisk istedenfor spegesild til middag, når udgiften ikke derved forøges uforholdsmæssig. Bespisningen har kostet 0,345 kr. daglig pr. fange. Med hensyn til arbejdsvirksomheden bemærker Direktør Petersen, at de slette tider have indvirket på disciplinen, ligesom det at man fratog værkfører og assistent de procenter, disse forhen havde af arbejdet, også naturligt medførte en slaphed. For at modvirke disse forhold er der i hver celle ophængt en paptavle, hvorpå fangens ugenlige fortjeneste anføres, og hvorved der er givet fangen lejlighed til at følge hans egen flid og dygtighed. Man er tilfreds med denne foranstaltning. Fængslet har udstillet sine arbejder på forskellige udstillinger og fået hæderlig omtale og medailler. Arbejdsdagernes antal har været 57231, hvoraf de største tal 8273 falde på 30 æskeklister og 5096 på 21 værkpillere, de øvrige dage fordele sig på en mængde forskelligt arbejde. Den gennemsnitlige arbejdsindtægt pr. arbejdsdag, disse regnede til 57231, udgør 0,569 kr. Netto-udgiften pr. fangedag var 1,211 kr. og pr. år 441,79 kr. Procenten af tilbagefaldene er for 1875: 28,97, medens den for 1874 var 42,58. Tilbagefaldene ere således først beregnede 3 år efter løsladelsen og i dem er indbefattet enhver gentagelse af en kriminel forbrydelse (ikke politiforseelser) uden hensyn til straffen og til forbrydelsens slags. Direktøren mener, at det efter den viste nedgang af procenten synes som om meget gode år og dårlige år, som de nuværende, stille fangen gunstigst, og at det skulde være de middelhøje år, som vare de farligste. Af de tilbagefaldne var 31,86 pct. under 30 år ved indsættelsen og 18,75 pct. over 30 år. Ligeledes 37,50 pct. dømt for tyveri og 7,32 pct. for andre forbrydelser. Af de tilbagefaldne var 45,24 pct. alt tidligere tilbagefaldne, så at tilbagefaldsprocenten af første gang straffede er 18,25. Med hensyn til fangens vægt har af 198 løsladte 49,5 pct. vundet og 44,5 pct. tabt i vægt. I forhold til straffetiden har 57 pct. med et ophold fra 3 til 9 måneder vundet og 39 pct. tabt; med et ophold af 9 måneder til 2 år er procenten omtrent lige. Af fanger med et ophold over 2 år har 32 pct. vundet og 56 pct. tabt. Efter alderen har af fanger fra 18—25 år 51,3 pct. vundet og 42,9 pct. tabt, fra 25—35 år 42 pct. vundet og 51 pct. tabt; over 35 år 57 pct. vundet og 31 pct. tabt.

Fængselselskabet i Thronhjelm har udgivet sin første årsberetning, der omfatter dets virksomhed i regnskabsåret 1878—79. Det blev stiftet 4. Marts 1878 og har i det forløbne år haft en indtægt

af ialt 3138 kr. 76 øre og en udgift af 1512 kr. 12 øre. Der er anvendt til understøttelser 1338 kr. 68 øre, fordelt mellem fanger, der ere løsladte fra Throndhjems tugthus, fra den nu nedlagte fæstningsanstalt og fra distriktsfængslerne. De understøttede personers antal udgjorde 110; hver løsladt fange er altså i gennemsnit understøttet med omtr. 12 kr. Hjælpen har væsenlig bestået i penge, ydet fangerne især ved deres løsladelse; i enkelte tilfælde har man dog også på et senere tidspunkt skænket en og anden pengeunderstøttelse. Også tidligere løsladte, som vare i nød, har man på lignende måde måttet hjælpe med det højst nødvendige. Foruden at hjælpe med penge har man forsynet håndværkskyndige mænd og kvinder med værktøj og arbejdsredskaber, og søvante personer ere blevne udrustede med søklæder for sejlads og fiskeri. Tjenester har man skaffet nogle, og andre har man givet rejsepenge til steder, hvor de håbede at kunne finde sysselsættelse og fortjeneste. Fremdeles er der blevet indkøbt et større antal spisebiller til Throndhjems dampkøkken, som under den hårde og arbejdsløse vinter har forskaffet mangen af nød forkommen person et varmt og nærende måltid. For løsladte kvinder, der ere forblevne i Throndhjem for at søge at ernære sig ved syning, er der anskaffet en symaskine, der går i lån blandt disse.

Bestyrelsen ved med vished, at megen af den hjælp, der er ydet under den almindelig udbredte arbejdsløshed, er bleven modtaget med taknemmelighed og har båret god frugt. Ingen af de understøttede er, så vidt man ved, falden tilbage til straffeanstalterne.

FINLAND. Nionde årsberättelsen afgifven af Fängelseföreningen i Finlands Centralutskott för 1878 gör rede for Foreningens virksomhed i det forløbne år. I årsberetningen for 1877 havde man blandt andet fremhævet, hvor vigtigt det var, at stat og kommuner bidrog til fængselselskabet, samt hvor betydningsfuldt det vilde være for formindskelse af forbryderes antal at få oprettet opdragelsesanstalter for ganske unge forbrydere eller vagabonder. Begge disse spørgsmål har man haft den glæde at se behandlede på fængselskongressen i Stockholm. Hvad det første angik, havde kongressen resolveret, at fængselselskaber udgøre en nødvendig bestanddel af ethvert lands straffesystem og ligesom slutstenen deri. Om det andet spørgsmål udtalte kongressen, at man hellere burde søge at opdrage end at straffe vanartede børn, og at opdragelsen burde finde sted i anstalter under statens tilsyn, når ikke særligt skikkede familier kunde findes, til hvem man kunde overlade børnene. Også i Finland synes nu denne tanke snart at kunne træde ud i livet, idet der i landets

største fabrikstad Tammerfors i 1878 er blevet bevilliget 10000 mark som grundfond til oprettelsen af et hjem for sådanne børn.

Det er en selvfølge, at man, om det end må erkendes, at der er langt frem før målet er nået, hilser et sådant fremskridt med glæde og med håb om, at det må finde efterligning. Også i en anden henseende fortjener Tammerfors at tages til mønster af andre kommuner, idet der bevilligedes 1500 mark til anskaffelse af klæder og arbejdsfortjeneste til løsladte fanger, ligesom der blev skænket 200 mark til stadsfængslets bogsamling. Til forvaltning af disse midler har man udvalgt særlige tillidsmænd.

For at udbrede kendskab til foreningen og vække interesse for dens virken har man blandt den finsktalende del af befolkningen gennem filialerne omdelt en mængde eksemplarer af beretningen for 1877. Omkostningerne ved oversættelsen m. m. (300 mark) har man fået bevilliget af senatet.

I asylet for løsladte kvinder i Helsingfors har i 1878 været optaget ialt 15, i en alder fra 13 til 35 år. Den længste tid, en kvinde har haft ophold i asylet, er 7 måneder og 20 dage og den korteste 10 dage. Til asylet er i sidste år medgået 2256 mark 20 penni.

I fængslet for kvinder i Helsingfors har man sysselsat 70 fanger med strømpestrikning, ligesom man har anskaffet en del bøger til samme fængsels bogsamling og foranlediget, at fangerne have modtaget undervisning af flere i staden offentlig ansatte lærerinder.

Adskillige løsladte mandsfanger har man skaffet såvel arbejde som klæder.

Filialerne have skaffet pladser til løsladte fanger og ydet pengehjælp, optaget i asyl for løsladte (Åbo), givet honorar for sjælesorg i fængsler (Åbo, St. Michel) og for ledelse af kirkesang i et fængsel (Wasa), skænket bøger til brug af fanger samt bekostet undervisning i et fængsel (Bjørneborg). Hele foreningens samlede udgift udgjorde i 1878: 7542 mark 18 penni.

PREUSSEN. Statistik der sum Ressort des Ministeriums des Innern gehörenden Straf- und Gefangen-Anstalten pro I. April 1877—78 giver væsenlig gennem talstørrelser en særdeles udførlig fremstilling af hvad der er foregået i de forskellige ved fængslerne forekommende forvaltningsgrene. Af disse tal skulle her fremhæves efterfølgende.

I begyndelsen af året hensat i fængslerne 24865 personer af begge køn; da der i årets løb indsattes 100213 og løslodes 98855, var der ved årets slutning 1358 flere end ved dets begyndelse. Sammenlignet med tidligere år steg de i fængselindsattes antal ikke ubetydeligt; mod 1876 var forøgelsen således 18,49 pct. Gennem-

snitsantallet af fængslede var steget med 7,72 pct. mod forrige år (medens stigningen i tidsrummet fra og med 1874 til 1877—78 var 13,5 pct.); deraf havde Westfalen det højeste procentantal nemlig 19,88, dernæst Hannover (17,11), Rhinprovindsen (14,14) og Brandenburg (12,01). Slesvig og Holsten tilsammen havde, mærkeligt nok, 7,67 pct. mindre end i 1876.

Med hensyn til det voksende antal af forbrydere meddeles i en sammenlignende anmærkning, hentet fra den preussiske retsstatistik, at i tidsrummet 1872—77 er tallet på de personer, mod hvem nye undersøgelser ere indledede, vokset foruroligende. De højeste procenttal afgive forbrydelser mod sædeligheden nemlig 88 pct., legemsbeskadigelser 85 pct., mord og drab 68 pct. og forbrydelser mod den offentlige orden 57 pct.

Under afsnittet om fangeforplejningen oplyses, at en persons forplejning har kostet gennemsnitlig c. 30 øre for hver fængslingsdag, samt at gennemsnitlig hver person i det forløbne år udenfor den reglementerede forplejning har købt næringsstoffer (brød, kjød, øl og andre tilladte fødemidler) for 3 kr. 79 øre.

Ensomhedsstraf udstod kun 7,83 pct. af samtlige fængslede. Enkeltcellernes antal er dog nu steget til 3877 foruden 3342 soveceller; de fleste af disse sidste ere af jern. — Undervisning modtog kun 13,45 pct. af gennemsnitsfangeantallet. — I henseende til straf for disciplinærforseelser skal anmærkes, at der undertiden i de preussiske fængsler anvendes arrestlokaler, i hvilke gulvet er dannet af skarpe lægter (Lattenarrest). — Dødsfaldenes antal i fængslerne udgjorde 2,45 pct., og de syges antal 3,80 pct. af gennemsnitsfangeantallet. — Vilkårlig løsladelse blev tilstået 152 personer, hvoraf dog 9 atter bleve indsatte.

Fangernes arbejdskraft (derunder ikke regnet varetægts- og gældsfangers) var for størstedelen overdraget til private. Dette var tilfældet med 69,44 pct. af fangeantallet, hvorimod 28,69 pct. blev anvendt til straffeanstaltens eget behov og kun 1,87 pct. beskæftigedes for statens regning.

I et tillæg til statistiken gives bl. a. en oversigt over de grundsatninger, hvorefter arbejdsdriften ledes i de preussiske fængsler, og heraf fremgår det således, at der ifølge straffelovbogen] er anordnet ubetinget arbejdstvang for tugthusstraffens vedkommende, hvorimod det for fængselsstraffens (die Gefängnisstrafe) vedkommende er bestemt, at fangerne skulle beskæftiges på en efter deres dygtighed og forhold passende måde. Til denne sidste bestemmelse knyttes en anmærkning om det uheldige heri, idet simpelt tyveri samt hæleri først for tredje gang har tugthusstraf til

følge, og da personer, der begå denne slags forbrydelser, levere det største kontingent af fangebefolkningen i de fængsler, hvor den mildere form af straffen fuldbyrdes, burde en forandring heri foregå, da den slags forbrydere næppe forbedres ved at behandles så hensynsfuldt. Men trods denne noget for milde form af straffen er hovedreglen, at *alle fanger skulle arbejde*, idet man har ihukkommet John Howards sætning: Gør menneskene flittige, så vil du gøre dem ærlige, samt Frederik den stores udsagn: Arbejdet er fader til dyden.

En anden regel, hvorefter fangearbejdet ordnes, er, at det skal være *nyttebringende*, og det ikke alene af hensyn til at staten derved skaffes en indtægt, men ligesåmeget for at fangen derved kan få lyst til at arbejde. Desuden gives i samme øjemed fangen en *præmie* for vel udført pligtarbejde (fra 2 til 5 pfenning daglig), og det 3- eller 4dobbelte beløb gives ham som overarbejdspræmie. Af denne fortjeneste kan han anvende halvdelen (dog ikke udover 5 pfenning daglig) til fødemidler, den øvrige halvdel gemmes til hans løsladelse. Det forekommer ikke så sjelden, at fangerne begære og få lov til at sende noget af deres tilgodehavende hjem til familien for at befæste båndet mellem denne og fangen. I det forløbne år var således afsendt et beløb af c. 21670 kroner. Fangerne arbejde derfor i reglen med lyst, og arbejdet bliver derved et væsentlig opdragende moment i fangebehandlingen ved siden af kirke, skole og god læsning. Men der klages over, at de korte straffe i forbindelse med fællesstraffens demoraliserende indflydelse i meget modvirke den fra de forskellige sider udgående gode påvirkning.

Hvad angår måden at beskæftige fangerne på, ses det af foranævnte talstørrelser, at det såkaldte *entrepriessystem* i det væsentligste er gennemført. For ikke at optræde for stærkt konkurrerende med frie arbejdere i enkelte industrigrene og især for ikke at fortrædige de i omegnen af fængslerne boende håndværkere og industridrivende, beskæftiger man som regel kun et forholdsvis lidet antal fanger ved hver enkelt arbejdsgren men lægger som følge heraf vind på at drive så *mange forskellige arbejder* som muligt i samme fængsel. Det færdige fabrikat søges i så stor udstrækning, som det kan lade sig gøre, afsat i *udlandet* og for at fuldførelsen af de i fængslerne forarbejdede sager kan komme frie arbejdere til gode, produceres såvidt muligt i fængslerne *halvfabrikata*.

Overfor adskillige klager, der gå ud på, at fangearbejdet på forskellig måde forulemper de frie arbejdere, påvises dernæst, at

klagerne som oftest ere ufornuftige eller savne al grund. Nogle klagerne have fordret i almindelighed, at arbejdsordningen i fængslerne skal indrettes således, at frie arbejdere ikke ville lide skade derved, som om dette var muligt at undgå, når fangerne ikke skulle beskæftiges med blotte skinarbejder; andre fordrede, at fangearbejdet kun skulde gå ud på at frembringe sådanne sager, som ikke ellers produceredes i landet; men til at udfinde og afsætte slige forarbejdelsesgenstande hørte vel i reglen større kræfter, end man har til sin rådighed. Hertil knyttes nogle slutningsbemærkninger, hvilke tildels ere foranledigede ved en undersøgelse, som den tyske handelsdags stående udvalg gennem handelskamrene lod foretage med hensyn til fangearbejdets indvirkning på det frie arbejde, og hvortil straffeanstaltsbestyrelserne have ydet alle ønskelige oplysninger, og hvoraf følgende uddrag meddeles. Regeringen vil ganske vist gerne drage nytte af det rige materiale, som undersøgelsen har skaffet tilveje for at kunne med fordoblet omhu modvirke de misbrug, som kunde indsnige sig i arbejdsvirksomheden i straffeanstalterne. Klagerne over fængselsarbejdet slås imidlertid ikke til jorden dermed; thi konkurrencen bliver ved at bestå, hvorledes man end organiserer arbejdet. At fængselsarbejdet berøver den frie arbejder en del affortjenesten kan ikke negtes, men heller ikke undgås. Bestyrelsen af straffeanstalterne har fremfor alt den pligt at sørge for, at frihedsstraffen fuldbyrdes på en til straffens opgave svarende måde og dertil hører en produktiv beskæftigelse — fangerne have en ret til arbejdet; uden dette vilde de gå såvel legemlig som åndelig tilgrunde. Skatteydernes interesse kan heller ikke lades ude af betragtning. — Det er en berettiget fordring, at fangerne i det mindste tilbagebetale en del af de millioner, som deres indespærring koster, med produktivt arbejde. — De preussiske stænder have i sin tid udtalt sig for det nærværende i straffeanstalterne bestående arbejdsystem, og rigsdagen har anbefalet en almindelig indførelse af de i de preussiske fængsler gældende grundsatninger. Af undersøgelseskommisionens forhandlinger kan der ikke tages anledning til at foretage forandringer i det nærværende system, og regeringen må derfor nødvendigvis have betænkeligheder ved at opgive en organisation, som hidtil i et og alt har stået sin prøve.

Fængselselskaberne. Det preussiske indenrigsministerium har i et cirkulære anbefalet oprettelsen af selskaber til understøttelse af løsladte fanger, idet det henviser til de alt bestående selskabers velsignelsesrige virksomhed ved at modarbejde tilbagefald.

Udgifter til fængselsvæsenet. På Preussens ekstraordinære budget for det kommende år, som er forelagt den nys sammentrædte landdag, er opført 5,873000 mk. til retsbygninger og fængsler i anledning af den ny retsordning og 1,597000 mk. til straffeanstalter.

Unge forbryderes behandling. Det preussiske indenrigsministerium har på foranledning taget den bestemmelse, at unge forbrydere fra 12 til 18 år, som efter straffelovens § 56 ved en retskendelse ere henviste til opdragelsesanstalter, når de have gennemgået almueskolen og ere konfirmerede, på anbefaling af anstaltens forstander må af anstaltens bestyrelse anbringes i lære eller tjeneste mod til enhver tid at være undergivne genindsættelse i anstalten. Den vedkommende mester eller husbonde skal, i lighed med hvad der i de samme forhold finder sted i Sachsen, med regelmæssige mellemrum give vedkommende bestyrelse underretning om lærlingens eller tyendets opførsel, ligesom bestyrelsen skal føre kontrol med de således betingelsesvis løsladte. Anses en forandring af lære eller tjeneste for nødvendig, kan dette ordnes af bestyrelsen. Omkostningerne ved anbringelsen bæres af staten.

Fængslerne i Rhinprovinsen og Westphalen. Disse have længe været overfyldte, hvorfor tre hjælpefængsler ere indrettede til 700 fanger i Andernach, Düsseldorf og Münster. Derved er manglen på plads kun delvis afhjulpen. Man har derfor givet sig til at indrette den tidligere sindssygeanstalt i Siegburg til 400 fanger, og om-dannelsen ventes fuldført inden årets udgang.

BADEN. Om tugthuset for mænd i Bruchsal findes årsberetningen for 1877 i 13. binds 5. hefte af *Blätter für Gefängnissskunde*. Dette fængsel, der oprindeligt var bestemt til gennemførelse af det rene cellesystem, er efter indførelsen af straffeloven af 1872 for det tyske rige gået over til også at fuldbyrde fællesstraf, om end for en mindre del af fangernes vedkommende. I 1876 havde man endnu kun 16 fællesfanger; men i 1877 har man på grund af den stærke tilgang af fanger måttet indrette lokaler til 60 fællesfanger. Disse lokaler bestå af 3 arbejdsale, 3 sovesale samt mindre rum til opsynet, alle beliggende i kælderetagen. Denne foranstaltning er fremgaaet af nødvendigheden af at skaffe mere plads; men anstaltens læge finder den langt fra at være heldig især af hensyn til fangernes sundhed. I 1877 har gennemsnitsfangeantallet været 444; men der har været tider, hvor det hele fangeantal beløb sig til 488, uagtet lokalerne kun vare beregnede til optagelse af 480 fanger. Lægen erklærer derfor, at der finder en permanent overfyldning sted og

at fangernes sundhed allerede af denne grund må lide. Dertil kommer, at de ny lokaler i kælderetagen ere altfor fædkolde. Sygehuset er især nu for lille. Det er bestemt til at optage 25, men har måttet huse 43 personer på en gang. Derved har man i den største del af året kun haft fra 15 til 24 kubikmeter luft til hver mand, ja til tider kun 9 til 18, medens man f. eks. i sygehuset i det ny fængsel i Plötzensee har 27 til 37 kubikmeter og i Londons hospital Gui fra 36 til 56 kubm. til hver person. Tallet på de syge (21,49 personer dagligt gennemsnitsantal) er derfor også blandt de højeste, man har haft, medens anstalten har været til. Det samme er tilfældet med dødsfaldenes antal; dette har været 15 (deraf 2 selvmord) eller 3,37 pct. af gennemsnits fangeantallet. Kun to gange tidligere er dette procentantal oversteget, og det er ret betegnende, at sygdomme i respirationsorganerne spille den væsentligste rolle blandt dødsårsagerne med 53,3 pct., ligesom 9 af dødsfaldene faldt under det første års ophold i fængslet.

Af de 216 fanger, som udgik af fængslet i årets løb, bleve 70 løsladte efter udstået straf, 15 bleve ved benådning eftergivne noget af straffetiden, 29 kom ud ved vilkårlig løsladelse, 87 overførtes til landsfængslet i Bruchsal og 15 afgik som nævnt ved døden.

Blandt de forbrydelser, hvorfor fangerne vare inddømte, optræder tyveri selvfølgelig med det uden sammenligning højeste procenttal nemlig med 42,48 pct. (af de 416 fanger, der hensad 1. Januar 1877). Blandt de andre forbrydelser fremvise forførelse af børn det største procenttal nemlig 10,23, dernæst, voldtægt 5,82 pct.

Disciplinærstraffe anvendtes mod 115 fanger i 172 tilfælde. Af disse falde 45 på hemmelig korrespondance, 29 på ulydighed mod de foresatte, 19 på uorden i kirken, 11 på fordærvelse af brødet og 10 på seen ud af vinduet. Straffene, som hovedsagelig have været straffekost og mørk celle, falde i overvejende antal på fanger straffede for tyveri og forførelse af børn; den strengeste straf, anvendelse af straffestolen, blev tildelt 7 personer.

På grund af det store fangeantal og de vanskelige forretningsforhold i det hele har man haft adskilligt at kæmpe med i henseende til fangernes beskæftigelse. Forplejningsdagens antal har været 161930 og af disse har $\frac{1}{3}$ været tilbragt uden beskæftigelse, idet halvdelen har været søn- og helligdage, halvdelen er hengået under sygdom eller arrest. De fleste arbejdsdage have været anvendte til rør-, strå- og vidiefletning, snedkeri og skrædderi; medens det største daglige udbytte pr. fange falder på smede, bogbindere

og bødkere. En fanges fortjeneste pr. arbejdsdag har beløbet sig til omtr. 1 kr. 4 øre. Den samlede indtægt, beregnet pr. dag og pr. fange beløb sig til omtr. 1 kr. 68 øre, hvorimod udgiften, beregnet på samme måde, udgjorde omtr. 2 kr. 39 øre.

Normalkosten for en sund fange angives at koste mellem 25 og 26 øre pr. dag eller 92 kr. 40 øre årlig. Blandt fangerne, der hendsad i fængslet 31. December 1877, vare de 63,81 pct. katolikker, 35,47 pct. protestanter og 1,22 pct. jøder. Den katholske og den evangeliske præst ved anstalten afgive hver en særlig beretning om de under deres omsorg hørende fanger.

Skoleundervisningen modtog 351 af de 704 forskellige personer, som i årets løb hendsad i fængslet. Af de 288 i årets løb tilkomne fanger kunde 5 hverken læse eller skrive.

FRANKRIG. Kriminalstatistikken for 1873—77, som i Aug. d. å. er offentliggjort af det franske justitsministerium, viser, at totalantallet af *domfældelser* ved Frankrigs assiseretter, hvilket i årene fra 1872 til 1874 (incl.) var stationær, i det følgende triennium er undergået en glædelig forandring. Efter at det i 1874 var 4084 gik det suksessivt ned til 3485 i 1877.

Undersøger man nu hvilken slags forbrydelser, der har bevirket dette, viser det sig, at fra 1874—76 forbrydelser mod ejendomsretten alene ere aftagne, medens at forbrydelser mod personer mer og mer ere tiltagne; men i året 1877, hvori de første kun er aftaget med 12, falder den anden slags fra 1849 til 1653. Overhovedet gælder det for alle de i statistiken anførte forbrydelser, at der er en nedgang mod 1873 når undtages sædelighedsforbrydelser, som ligeoverfor voksne ere stegne fra 97 i 1873 til 103 i 1877 og ligeoverfor børn fra 783 i 1873 til 804 i 1877 (i 1876: 875).

Totalsummen af *anklager*, som i 1873 beløb 5284, er ligeledes suksessivt gået ned til 4413 i 1877; heraf var 2588 for forbrydelser mod ejendomsretten og 1825 for forbrydelser mod personer. Det er værd at lægge mærke til, siger beretningen, hvorledes de individuelle betingelser (køn, alder o. s. v.) hvert år fordeler sig på en ensartet måde, således at forholdstallet i 1877 kan betragtes som repræsenterende et absolut, næsten ubevægeligt udtryk herfor.

Det anførte tal for anklagede i 1877 var 3680 mænd og 733 kvinder (83 pct. og 17 pct.); i forhold til hele landets befolkning bliver det pr. 100000 indbyggere 20 mænd og 4 kvinder. Med hensyn til *alderen* var af de 4413 anklagede 766 under myndighedsalderen (kun 37 var under 16 år); mere end halvdelen, 2373 var i

aldersperioden fra 21 til 40 år, 1022 (23 pct.) fra 40 til 60 år og 252 (6 pct.) 60 år og derover.

Ugifte vare 2441 (55 pct.), gifte 1650 (28 pct.) og 322 (7 pct.) i enkestand. Disse forholdstal give på 100000 indbyggere 33 ugifte og kun en trediedel (11) gifte og ligesåmange enkemænd eller enker. Hvad opholdsstedet angår, var 2574 (58 pct.) fødte og bosiddende i det departement, hvor de vare dømte; 1054 (24 pct.) kun bosiddende der, og 785 (18 pct.) fuldstændig fremmede. Heraf er det første forholdstal det eneste, som regelmæssigt er formindsket, hvad der må forklares ved kommunikationens forøgelse og landboernes indvandring til købstæderne. I perioden fra 1826 til 1850 var 71 af 100 forblevne i deres hjemstavn; fra 1851 til 1877 var dette forhold gradvis sunket ned til 58 af 100.

Efter den sidste folketælling var *landbefolkningen* i hele Frankrig 2 gange (68 pct.) så stor som *købstadsbefolkningen* (32 pct.). Efter de anklagedes tal er forholdet lige det omvendte. På 100000 stadboere faldt 17 anklagede; men på samme antal landboere kun 8.

Den judiciære statistik klassificerer de anklagede i henseende til *stand* eller *erhverv* i 6 store grupper. Af de foran nævnte 4413 anklagede i 1877, var 1493 eller 34 pct. landboere eller markarbejdere; 1316 (30 pct.) håndværkere; 670 (15 pct.) handlende; 308 (7 pct.) tilfældige arbejdere; 317 (7 pct.) tyende og 309 (7 pct.) lediggængere. Men for at kunne give denne gruppering sin rette vurdering bliver det nødvendigt at tage hensyn til, hvorledes hver enkelt gruppe forholder sig til domfældelserne, hvorefter på 100000 indbyggere agerdyrkerne kun giver 7 anklagede, håndværkerne 13, handlende 22, arbejdsfolk 11, tyende 23 og løsgængere 110.

Det vil have en særlig interesse at opstille en parallel mellem den almindelige befolkning og de anklagede efter hensynet til *dannelsestrinet*; hvorom det dog altid vil være særdeles vanskeligt at tilvejebringe et absolut pålideligt resultat. Efter hvad den judiciære statistik herom har kunnet oplyse var i året 1877 af det anførte antal anklagede 1372 (31 pct.) uden al elementær dannelse, 2864 eller 65 af 100 kunde læse og skrive og kun 174 eller 4 af 100 havde en videregående eller højere dannelse. Tallet på dem der hverken kunde læse eller skrive var det samme i året 1876, men det er mindre end det for 1866 nemlig 39 pct.

I dette resultat tør man dog ikke se en formindskelse af forbryderankæg i denne kategori men derimod en følge af almueundervisningens udvidelse, således som det fremlyser af rekrute-

ringens statistik, at tallet på de unge soldater, der ikke kunde læse og skrive, er sunket fra 24 pct. i 1866 til 16 pct. i 1876.

Som følge af *juryens kendelser* have domstolene frikendt 925 altså 21 pct. af de 4412 anklagede og dømt 3467, deraf 31 til døden, 133 til tvangsarbejde på livstid i kolonierne, 863 til samme arbejde på tid, 794 til tugthusarbejde, 1432 til fængsel ud over 1 år, 209 til fængsel på 1 år eller kortere tid og kun 5 i pengebøde. Endelig ere 21 mindreårige som havende handlet uden skelneevne sendte til børneforbedringsanstalterne, 19 indtil det 20de, 1 til det 19de og 1 til det 18de år.

Det største antal frikendelser falder på forbrydelser mod den offentlige orden, nemlig 50 pct., derefter på falsk 26 pct., forbrydelser mod personer 23 pct., usædelighedsforbrydelser 20 pct. og frikendelser for tyveri kun 16 pct.

Også på *juryens kendelser* viser det sig efter beretningen, at køn, alder og dannelsesgrad udøver en indflydelse, som hvert år er analog. Frikendelserne ere hyppigere for kvinderne, nemlig 33 pct., for mændene kun 19 pct. Når man ser bort fra mindreårige under 16 år, mod hvilke juryen viser sig skånsom (den frikendte ganske og aldeles over tredieparten), så viser det sig, at juryens overbærenhed vokser i et ligefremt forhold til de anklagedes alder og dannelsesgrad. Af de 4413 anklagede vare 651 beskyldte for grove forbrydelser. Juryen svarede bekræftende for 362 individers vedkommende, heraf 6 mindreårige, der blev sendt til korrektionsanstalter. For 324 erklæredes formildende omstændigheder at være tilstede; de øvrige 31 (29 mænd og 2 kvinder) tilkendtes *dødsstraf*. Af disse 31 havde 25 begået snigmord, 2 fadermord, 2 mord i forbindelse med voldtægt, 1 forgiftningsmord og 1 mordbrand. Halvdelen (16) var forhen straffet. På 12 blev dødsstraffen udført; for de 19 blev den forandret til tvangsarbejde i kolonierne på livstid.

Af mindre *lovovertrædelser*, hvoraf landets 359 domstole i første instans (politiretterne) i 1876 havde 169313 sager at behandle, have de i 1877 kun haft 165698, uagtet voldshandlinger imod personer steg fra 15829 i 1873 til 18749 i 1877 og usædelighedshandlinger i samme tid med 337 tilfælde; hvorimod tallet på andre lette forbrydelser er faldet, således drukkenskab med 825 tilfælde.

Af de 3488, som dømtes ved assiserne, var næsten halvdelen (48 pct.) *recidivister*. Ligeledes var recidivisternes antal langt større blandt mænd (52 pct.) end blandt kvinder (20 pct.) Af det samlede antal recidivister er 71 pct. tiltalt for ejendomsforbrydelser, 29 pct. for forbrydelser mod personer. Til døden ere 16 recidivister dømt,

68 til tvangsarbejde i kolonierne på livstid, 534 til samme arbejde på tid, 482 til tugthus og 588 til fængsel. Hvad angår de korrektionelle domfældelser var de tilbagefaldnes antal i 1877 steget til en endnu aldrig nået højde, nemlig 40 pct., hvilket er af så meget større betydning, som de dømtes antal er næsten 5000 færre end i 1876. Af de 71045 recidivister ere 63809 mænd og kun 7236 kvinder. Mere end en trediedel eller 76 pct. har været dømt til fængsel indtil et år. Hvad gentagelsen af tilbagefald angår har 1 været dømt tolv gange, 1 ti gange, 3 ni gange, 4 otte gange, 15 syv gange, 30 seks gange, 114 fem gange, 379 fire gange. — Disse tal for recidivister vidne ikke godt for straffevæsenet, dog må der for at dømme derom tages hensyn til tiden og forholdene mellem løsladelsen og tilbagefaldet. Undersøgelserne, siger beretningen, vise, at tilbagefaldenes tiltagen ikke er tvivlsom. I 1876 regnede man 67 pct. tilbagefald af de i 1874 løsladte og i 1877 regner man 71 pct. af de løsladte i 1875. Det samme viser sig for børnenes og de unges vedkommende. Af drenge løsladte i 1875 fra de offentlige anstalter er 20 pct. tilbagefaldne, fra de private 14 pct.; af piger udgæede i 1876 fra offentlige anstalter 21 pct. og fra private 9 pct.; hvilke tal alle ere forøgede mod 1876.

Antallet af politiforseelser, som ere forekomne ved alle de 2683 lokale retter, var 19557 færre i 1877 end i det foregående år, i hvilken formindskelse drukkenskabstilfælde bidrage næsten halvdelen. Omtrent halvdelen af alle disse politiovertrædelser vedrører den offentlige orden og sikkerhed.

ENGLAND. En kongelig kommission om fuldbyrdelsen af straffearbejde. I Januar 1878 nedsattes en kongelig kommission for at undersøge, hvorledes lovene om straffearbejde gennemføres i de britiske og irske fængsler, hvor denne slags straf fuldbyrdes. Kommissionen har nu udgivet beretning om sin virksomhed, hvoraf det fremgår, at de betydeligste fængsler i England og Irland ere blevne underkastede eftersyn. Resultatet heraf er, at man i det hele og store må anerkende, at straffeanstalterne løse deres opgave på en tilfredsstillende måde, men at man dog har fundet anledning til at gøre henstillinger om nogle forandringer i den bestående ordning, hvilke man anser for at være af stor vigtighed. Disse henstillinger indeholdes i følgende 11 punkter:

- „1. At en særskilt klasse bør dannes af de mindre forhærdede domfældte, der ikke ere overbeviste om nogen tidligere forbrydelse, for at forhindre slet påvirkning af ældre forbrydere, der ofte have været straf underkastet“.

Under fremstillingen af motiverne til dette forslag forklares nærmere, at behandlingen i de to klasser skal være ensartet samt at fængselsdirektørerne bør kunne udelukke af den nævnte klasse visse forbrydere som hælere, der have ført et lastefuldt levnet gennem et helt liv, samt folk, der ere skyldige i unaturlige forbrydelser og ere notorisk usædelige, — selv om disse blive straffede for første gang.

„2. At fanger, dømt for højforræderi, bør adskilles fra andre fanger.“

Dette skal ske af hensyn til, at de lettelser, der i flere henseender tilstås sådanne personer, ikke skulle vække misfornøjelse blandt de øvrige fanger og disciplinen derved forstyrres.

„3. At fanger, der ere svaghovede eller fjollede bør adskilles fra andre fanger og undergives opsynsbetjente, specielt valgte på grund af deres intelligens og selvbeherskelse “

Dette slags forbrydere anses for at være en stadig kilde til ærgrelser og vanskeligheder for opsynspersonalet, især fordi de ikke ere modtagelige for de indflydelser, som egen interesse eller frygt for straf ellers føre med sig.

„4. At den bestemmelse i straffeloven af 1864, hvorefter en person, som tidligere har været straffet for en eller anden grov forbrydelse, ikke skal kunne idømmes en kortere straffetid end 7 år, hvis han atter overbevises om en forbrydelse, der falder ind under offentligt straffearbejde, — skal ophæves.“

Der gives nemlig tilfælde, hvor en dom på 7 år vilde være for høj, og da har man kun at idømme 2 års cellefængsel, hvilket kan være for lidt, hvorfor der indenfor dette skillerum bør gives friere hænder.

„5. At den mangel i loven af 1871 om forebyggelse af forbrydelser, (at forbrydere, frigivne betingelsesvis, samt andre under opsyn stillede personer skulle melde sig selv) som gjør det praktisk umuligt i hovedstaden at bringe denne lov i virksomhed, afhjælpes på den af overpolitidirektøren angivne måde.“

Overpolitidirektøren foreslår, at det nævnes bestemt, til hvem vedkommende skal melde sig, f. eks. til den øverste politiembedsmand i det distrikt, hvortil personen hører.

„6. At der i hovedstaden udnævnes særskilte politiembedsmænd til at udføre opsynet med de betingelsesvis løsladte forbrydere

samt andre personer, der skulle stå under kontrol, og at de skulle handle i overensstemmelse med „Det kongelige selskab til bistand for løsladte fanger.“

Dette skal forebygge, at politiet, som det ofte påstås, ved efterspørgsler forårsager, at straffede personer miste deres arbejde, hvilket er tværtimod den regel, at man bør se at forskaffe den straffede person beskæftigelse.

„7. At der ansættes en inspicerende læge af høj anseelse.“

En sådan læge kunde bringe ensartethed ind i lægebehandlingen og virke for indførelsen af det engelske diætssystem, hvilket anses for tidssvarende og heldigt, også i Scotland og Irland.

„8. At der træffes foranstaltninger til oprettelsen af en uafhængig og ulønnet inspektion af fængslerne ved personer udnævnte af regeringen, men uden afhængighed af fængselsdepartementet.“

En sådan inspektion er indført for distriktsfængslernes vedkommende, hvor folk kun sidde fængslede i kort tid; det var da urimeligt ikke også at indføre det samme for straffeanstaltnernes vedkommende, hvor folk inddømmes på lang tid, ja på livstid.

„9. At fængslet i Spike Island nedlægges.“

Dette fængsel er mangelfuldt bygget, og fangerne have ved deres arbejde ikke alene lejlighed til at omgås indbyrdes, men også med fri folk. Disciplinen må derfor blive slet og hele fængslet har intet afskrækkende ved sig.

„10. At diætbestemmelserne, som ere i brug i de scotske og irske fængsler, bør revideres.“

„11. At to medlemmer af den irske fængselsbestyrelse skulle tage aktiv del i bestyrelsen af de irske fængsler.“

Bestyrelsen har siden 1873 alene ligget i Kaptain Barlows hånd. Man er derved bleven overlæst, og man anser det for uheldigt at alt er afhængigt af én mands vilje, hvorfor det foreslås, at i det mindste to medlemmer af den irske fængselsbestyrelse få myndighed til at gribe aktivt ind, når de finde anledning dertil.

Reform- og Industrielle skoler. I den for 1878 udkomne officielle beretning om disse skoler udtaler den offentlige inspektør for samme, Major INGLIS: „I almindelighed bestyres skolerne fremdeles med klogskab og forstand, og resultaterne kunne godt tåle en sammenligning med de foregående års. De indsatte børns antal ved udgangen af året viser en voksende tilbøjelighed til at benytte begge slags skoler.“

At de begge have udført og fremdeles udføre en betydningsfuld gerning er et faktum; thi politirapporterne for 20 til 30 år siden vise tilstedeværelsen af en professionel klasse af unge forbrydere, som senere er i høj grad formindsket; og dette er særlig disse institutioners værk.“

På grund af at den frivillige understøttelse og statens hjælp og tilsyn i forening frembringe et meget virksomt maskineri til udførelsen af forbedring på den ene side og forebyggelse på den anden side, mener Major Inglis, at man må være opmærksom på at holde bevægelsen inden for visse grænser og at man må sørge for, at private og staten ikke belæsses med udgifter, som fattigvæsenet eller børnenes forældre selv bør bære. Med god grund mener han, at de industrielle skoler i mange tilfælde betragtes af forældrene som en billig og behagelig udvej til at slippe for ansvaret for at sørge for børnenes opdragelse. Han anser det derfor for heldigt, om den i Scotland eksisterende lov om dette forhold udstraktes til England. Den bestemmer nemlig, at det sogn, hvor et barn, som sendes til en anerkendt industriel skole, opholder sig i afsendelsens øjeblik, eller hvor det har opholdt sig i de sidste tre måneder, skal betale alle de for opholdet påløbende udgifter til et beløb, som ikke overstiger 5 s. ugenlig.

Major Inglis nævner også, at mange børn indsættes i reformskolerne, som burde være dimitterede efter en kort straf eller sendte til de industrielle skoler, og han anser 12 år for den tidligste alder, undtagen i særlige tilfælde, hvori barnet bør indsættes i reformskolen, i hvert tilfælde for den første forbrydelse. Dersom dette forslag vedtoges, vilde det muligt bevirke, at flere af de tilstedeværende reformskoler kunde lukkes; men inspektøren er vis på, at samfundets interesse vil blive ligeså godt varetaget derved, og at der vil tages mere hensyn til de yngre børns interesse. Dertil kommer forskellen mellem betalingen i reformskolen, som er 6 s. om ugen, og i den industrielle skole, hvor der betales fra 5 s. til 3 s. 6 d. ugenlig.

Det voksende antal børn i den industrielle skole skyldes i stor målestok skolekommissionerne. Loven af 1876 om skolevæsenet åbnede døren på vid gab for oversendelsen af børn til den industrielle skole. Efter denne lov kunne børn, hvis skolegang er uregelmæssig og som ere advarede, sendes til en dagskole (*day industrial school*), hvis en sådan findes i nærheden, i modsat tilfælde til en industriel skole. Skolekommissionerne have alt på flere steder benyttet sig af den magt, som loven om den industrielle skole giver dem, til at oprette industrielle skoler for den nævnte klasse børn

under navn af skulkeskoler (*truant-industrial schools*). Sådanne ere anerkendte i London, Sheffield og Liverpool. Major INGLIS anser det for umuligt at forudse, i hvilken udstrækning slige skoler ville vinde indgang. Hvis de bestående vise sig svarende til hensigten, vil antallet vokse meget betydeligt i få år og med den fordringen til understøttelse. Inspektøren opstiller den mening, at alderen for adgang til den industrielle skole bør forandres fra 6 til 8 år. Skal 6 år beholdes som minimum, mener han, at sådanne børn indtil det ottende år bør stilles under kvindelig omsorg. De ere endnu ikke gamle nok til industriel gerning og trænge til omhu, opmærksomhed og tilsyn, som ingen mand kan give dem. — Undervisningens standpunkt må i det hele anses for tilfredsstillende. De fleste børn kunne før de forlade skolen, læse og skrive godt og ere mere eller mindre kendte med de almindelige regningsarter, de kunne skrive korrekt efter diktat, og nogle have lidt kendskab til geografi, grammatik og historie. Det er og har bestandig været vanskeligt at finde dilige lærere, som have en naturlig evne til at have at gøre med den klasse af børn, som findes i disse skoler.

Inspektøren meddeler endvidere: „Industriel uddannelse er vorre skolars særlige opgave, en uddannelse, som skal give professionel vane og evne samt kendskab til en eller anden håndtering, der kan ernære børnene ved deres løsladelse. Dette tilstræbes med få undtagelser på en heldig måde. I pigeskolerne er der naturligvis ikke megen afveksling i beskæftigelsen. Vask og undertiden noget arbejde til salg er den eneste beskæftigelse, som betaler sig for skolen. Ved siden deraf giver husgerningen, syning af deres egne klæder og hjælp i køkkenet en fortræffelig uddannelse i tjenestepigegerning, som vil blive pigernes tilkommende virksomhed, når undtages i manufakturdistrikterne. I disse drager højere løn og det forholdsvis friere liv dem til fabrikerne. Jeg tror derimod ikke, at man er opmærksom nok på at give dem undervisning i madlavning, og dog spiller dette en rolle i deres senere liv som piger og hustruer. — I drenge-skolerne er anvendelsen mere forskellig. Ager- og havebrug ere de beskæftigelser, som måske bedst egne sig til at sætte drengenes fysiske evner på prøve. Derfor anbefaler jeg, overalt hvor der er lejlighed dertil, at ny skoler bygges på landet. Skrædderi og skomageri drives næsten i alle skoler; i nogle også snedkeri, børstebinding og kurvemageri m. m. De yngre beskæftiges undertiden med at lave svovlstikkeresker. Ombord i uddannelsesskibene gives ved siden af skolegangen en sund og praktisk opdragelse i sømandskab. Der lægges desuden overalt den største vægt på nødvendigheden af religiøs og moralsk opdragelse. I alle de skoler, hvor før

standeren drager omhu for at opnå tilfredsstillende resultater, anses gerningen ikke for fuldført med drengens løsladelse. Man skal hjælpes til en passende stilling og for et tidsrum af mindst 3 år skal forbindelsen mellem ham og skolen søges bevaret.

Der findes 54 *reformskoler* i England og 12 i Scotland. Børnenes antal i disse skoler var d. 31. Debr. 1878: 5775 drenge og 1234 piger. Af disse vare 955 borte med tilladelse, 13 i fængsel og 78 rømte, så at deres virkelige antal var 4880 drenge og 1083 piger, som er en tilvækst af 45 drenge og 17 piger. Tilgangen var 1741 eller en tilvækst af 138 mod 1877. Af disse børn havde 95 mistet begge forældrene, 131 vare forladte, 34 vare nægte, 38 havde forældrene i fængsel, i 897 tilfælde måtte forældrene bidrage. Indtil udgangen af 1878 havde reformskolernes samlede befolkning udgjort 34602; af disse vare 874 eller 2,53 pct. døde; 1019 vare rømte.

De *industrielle skoler* antal var 127, af hvilke 4 ere ny. Børnenes antal udgjorde d. 31. Debr. 78: 11747 drenge og 3206 piger, af hvilke 773 var borte med tilladelse og 74 rømte; tilvæksten mod 1877 er 1459. Det samlede antal indtil udgangen af 1878 har været 39325. I England ere 1251 børn i 1878 af skolekommissioner sendte for omstrejfen og småtyverier til de industrielle skoler. Bidragene, som ere afkrævede forældre og i Scotland tillige kommuner, have i 1878 udgjort over 302268 kr.

Howard-Selskabets beretning for 1879 gør rede for den betydelige virksomhed, der er udfoldet af selskabet også i det forløbne år, især ved dets ualmindelig ihærdige og virksomme sekretær, Hr. WILLIAM TALLACK. Der anføres således, at denne, efter anmodning af den kongelige kommission, som er omtalt foran, nedsat for at afgive betænkning om den hensigtsmæssigste måde at fuldføre straffearbejde på, i en større afhandling havde fremsat selskabets anskuelser om dette emne, og at man havde den tilfredsstillelse at se de allerfleste af de stillede forslag godkendte af kommissionen. Af sådanne forslag skal nævnes: oprettelsen af et uafhængigt (ulønnet) tilsyn med straffeanstalterne samt større klassifikation af fangerne og strengere adskillelse mellem disse indbyrdes, især af de tilbagefaldne. Statssekretæren for indenrigsministeriet havde stillet sig gunstig til disse forslag, hvorfor man håber på deres ophøjelse til lov. Man havde også udtalt, at fængselsdisciplinen i flere henseender trænger til reform; denne mening var grundet på en del kendsgerninger, selskabet havde erfaret, og som tydede på en ikke ringe mangel i denne retning. Ligeledes havde man om det irske straffesystem ytret den anskuelse, at det langt fra fortjente den store berømmelse, der er bleven det til del. Fra Spike Island (i nærheden

af Cork), hovedsædet for nævnte system, havde man modtaget udtalelser (fra bestyreren, præsten, forskellige førværende fanger samt fra chefen for det irske fængselsvæsen), der gik ud på at fremhæve de med systemet forbundne onder. Det er det til systemet hørende fællesskab, man vilde have afskaffet, Præsten ved Spike Island udtaler med hensyn hertil, at de tilbagefaldne træde så glade ind i fængslet igen som om de vare komne hjem, hvorfor han tror, at to eller tre års cellefængsel vilde være mere afskrækkende end fem, ja end ti års fællesfængsel. Fra Mountjoy (i Dublin), der vel af navn er cellefængsel, men hvor fangerne efter en tids forløb gå over til fællesskab, har man en udtalelse af den dygtige overdirektør, Kaptein Barlow, der går ud på, at fællesskabet i Mountjoy er lige så fordærveligt som det i Spike Island og at en kortere cellestraf vilde være at foretrække for en længere straf i fællesskab med hensyn til opnåelsen af øjemedet med straffen. Den samme anskuelse var flere måneder forud bleven gjort gældende af Howard-Selskabets sekretær i hans udtalelse til kommissionen.

Spike Island er da også bleven fordømt af kommissionen, og dets nedlæggelse som fængsel anbefalet. Men fuldstændig ophævelse af hele fællesskabssystemet er desværre ikke bleven anbefalet; man håber imidlertid, at dette en gang vil ske.

Et forslag fra selskabet om at det burde tillades udenfor tænde dertil skikkede personer at besøge fanger for at påvirke disse i religiøs (ikke i sekterisk) og moralsk retning blev ikke anbefalet af kommissionen. Man vilde have anset det for heldigt, om dette var sket, idet man må anse sjælesørgerarbejdet for uoverkommeligt for de for hånden værende kræfter (ved Parkhurst fængsel er der således kun en præst til 668 fanger).

Spørgsmålet om fængselspersonalets sammensætning har selskabet også taget under overvejelse, og man finder, at også på dette område trænges til reform. Det er nemlig en kendsgerning, at personalet for den allervæsenligste del er taget fra hæren eller flåden, dog mest fra den første, og at der ved denne ordning er en fare i moralsk henseende. Ånden i hæren synes nemlig ikke at være god. Efter en beretning fra chefen for straffeanstalterne, Oberst du Cane, om de militære fængsler godtgøres, at der i de sidste ti år fra hæren er bleven afskediget 17628 mænd på grund af slet opførsel, medens der årlig er bleven fængslet et sådant antal soldater, at de vilde kunne danne tre stærke batailloner. Uanset et stort antal personers hæderlighed og udmærkede dygtighed blandt fængselspersonalet kan det ikke fejle, at mange, især blandt de under-

ordnede, ere indlevede i sådanne livsvaner og anskuelser, som ikke kunne andet end modvirke den ånd, der burde råde i fængslerne.

I henseende til de fængsler (distriktsfængslerne), hvor kortere straffe udsones, og som i et større antal ere spredte omkring i landet, gøres gældende, at den ny lov for fængslerne¹⁾ har indført en alt for stor centralisation i bestyrelsen af disse. Den overordnede bestyrelse skal gribe ind i for mange af de dagligdags enkeltheder, hvilke ikke kunne bedømmes ret uden besiddelse af en lokal kundskab, som ikke kan erhverves af dem, der har den øverste ledelse. Heraf følger mange fejltagelser til skade for den gode administration af fængslerne, hvorved da siden de lokale myndigheders iver for at udføre alt på bedste måde bliver kølnet,

Også ved disse fængsler burde efter selskabets mening oprettes et uafhængigt tilsyn med et mere populært præg end det man har. Derved vilde adskillige misligheder, som nu finde sted, blive undgåede.

Forøvrigt anerkendes, at man under den ny ordnings indflydelse har fået sat i gang en mere systematisk anvendelse af industrielt arbejde og et fremadskridende klassesystem til fremme såvel for arbejdet som for disciplinen, ligesom fængslerne i antal ere betydeligt aftagne.

Domfældelse af uskyldige personer formenes at foregå hyppigere end man sædvanlig antager. Der anføres adskillige eksempler herpå, og man opfordrer fængselsdirektørerne til, med hensyn hertil, især at have deres opmærksomhed rettet på fanger med lang straffetid.

Den kendsgerning, at et stort antal forbrydelser have den overdrevne nydelse af spirituose drikke til årsag og at dette i høj grad finder sted i Storbritanien, foranlediger selskabet til at anbefale indførelsen af det såkaldte Gøteborg-system, hvis formål er, at udskænkning af spirituose drikke skal drives uden hensyn til egen (i Gøteborg et aktieselskabs) fordel, og udelukkende med den arbejdende klasses vel i økonomisk og moralsk henseende for øje.

Dødsstraffens afskaffelse søger selskabet at virke for bl. a. ved at fremhæve, at denne straf i praksis ikke er hvad den theoretisk synes at være, idet man kan opvise en mængde eksempler på, at overlagt mord ikke bliver straffet med døden; at eksempler ikke fattes på sådanne personer, der have lidt døden uden skyld, og at

¹⁾ Se bind 1, side 332 og nærv. årgang, side 212.

man derfor ikke burde pålægge en straf, der som denne er uigenkaldelig og for hvilken der ingen erstatning kan gives. Erfaringen synes også at godtgøre, at i de lande, hvor dødsstraffen er bibeholdt, finder et større antal af de værste forbrydelser sted end i de lande, hvor denne straf er erstattet ved en anden, alvorlig, følelig straf.

ITALIEN. Indflydelsen af ægteskabet på forbryderstatistiken.

Rivista di discipline carcerarie anfører, i nr. 6, 1879, følgende:

Af en videnskabelig undersøgelse, offentliggjort af Dr. Bertillon i hans annaler over demografi, ses gennem resultater, opnåede af statistiken, ligesom ægteskabets indflydelse i forhold til forbryderiskheden.

Tagende som udgangspunkt for sammenligningen en forbryderiskhed af 100 mellem ugifte så er forbryderiskheden mellem gifte betegnet ved 49,95 for forbrydelser mod personer og ved 46,51 for indgreb i ejendomsretten. Denne ægteskabets gunstige indflydelse er navnlig tydelig imellem kvinderne. Befolkningen, som årlig leverer hundrede strafskyldige gifte kvinder, leverer 170 mandlige. Medens befolkningen leverer 100 gifte kvindelige forbrydere, leverer den 240 ugifte. Enkestanden reducerer indgreb mod ejendomsretten fra 100 til 67; men antallet af forbrydelser mod personer stiger tydeligt navnlig for kvindernes vedkommende. Ifølge statistiken ere enkerne mest at frygte, og grunden dertil uddrager man navnlig af deres ensomhed, deres elendighed o. s. v. Paterniteten og materniteten viser en højst kendelig indflydelse. Faren for ægteskabets virkning på sindslidelser kan man reducere til omtrent det halve. Af statistiken ses, at faren for sindslidelser er størst mellem 30 og 40 års alderen. Det ses fremdeles af retsstatistiken, at der blandt 1 million ugifte mænd noteres årlig 273 selvmord, enkerne leverer 628 og de gifte kvinder kun 200. Tilstedeværelsen af børn reducerer hangen til selvmord såvel hos manden som hos kvinden til det halve antal.

SPANIEN. Det almindelige Selskab for den penitentiære reform i Spanien. Bulletin de la Soc. gén. des Prisons, nr. 6. 1879, bringer en udtalelse herom, hvoraf meddeles følgende uddrag:

Denne reform er uden tvivl det sociale spørgsmål, hvormed de spanske regeringer og administrationer have beskæftiget sig mindst. Skøndt det ikke i den private sfære mangler på personer, som have helliget sig til studiet heraf.

Det er Oberst Montesinos hvem æren tilkommer for først at have forsøgt en omdannelse af Bagnoet i Valencia; han omdannede

fuldstændigt hele dettes organisation. Hans ven, Don JOSÉ MARIA CONALES fulgte hans spor, og flere have senere i skrift påvist nødvendigheden af en reform. Da imidlertid alle i forbindelse med denne sag stående embeder ere betroede til politiske personligheder uden fagkundskab, møder reformen overalt hos myndigheden kun ligegyldighed. Da der således intet er at vente af regeringen og de administrative kredse, have nogle mænd forenet sig i Barcelona og søgt tilslutning blandt dommerstanden, øvrighedspersoner, adelen og pengeverdenen til en forening for hele Spanien, i lighed med fængselselskabet i Paris. Den har sit hovedsæde i Barcelona og virker gennemsektioner i forskellige andre byer og gennem et tidsskrift. Den agter at oprette skoler for børn og straffekolonier for unge mænd og kvinder, alt ved privat hjælp. Den vil ligeledes søge dannet foreninger for antagelsen af løsladte straffefanger. Man håber at kunne vække interesse hos alle gode elementer i befolkningen for foreningens formål: den domfældtes moralske forbedring og en ophævelse af den lediggang, som hersker i alle fængsler og bagner. Man vil for at nå dette mål søge at formå kamrene til at antage et videnskabeligt straffesystem og regeringen til at ansætte mænd i fængslernes bestyrelse, som forstå denne gerning. Selskabet har taget fat på sin opgave med en iver, hvoraf man tør håbe det bedste for sagen og for landet. — Nærværende Tidsskrift skal hertil føje, at den for sine penitentiære skrifter og fra Stockholms-kongressen bekendte Dr. jur. ARMENGOL & CORNET er en af hovedmændene blandt stifterne af selskabet.

FRANKRIG. Société générale pour le patronage des libérés afholdt sin generalforsamling d. 19. Juni d. å., på hvilken præsidenten, Hr. LÉON LAFÉBURE, afgav beretningen om selskabets virksomhed. Først omtalte han det tab selskabet havde lidt ved Hr. de LAMARQUES død dagen efter at præsidenten for kongressen i Stockholm havde erklæret, at han havde gjort sig højst fortjent af den penitentiære reform, og i samme øjeblik som han havde organiseret en speciel kongres for patronagegerningen. Han var den, der i Trocaderopaladset havde organiseret det nærværende selskab og virket for sagen ved tale og flere skrifter. Vigtigheden af denne virksomhed blev i høj grad anerkendt på kongressen i Stockholm. Det har endvidere været af stor betydning for samme, at der på den omtalte kongres i Trocaderopaladset er tilstræbt en samvirken imellem de forskellige foreninger i Frankrig med dette samme formål. På kongressen vare isøvrigt følgende spørgsmål gjorte til genstand for overvejelse, nemlig udstrækningen af området for den provisoriske frigivelse, lettelser i at få oplysninger fra autoriteterne om de an-

tagne forbrydere og deres familier; de løsladtes udvandring til kolonierne; indsættelsen af en pupilavtoritet i forbindelse med de foreninger, som antage sig børn, m. m. Selskabet havde i 1878 antaget sig omtrent 300 løsladte fanger, deraf vare 50 under 20 år, 73 mellem 20 og 30 år, og 69 mellem 30 og 40 år; resten var ældre.

Af de understøttede vare 57 straffede for løsgængeri, 39 for tyveri og 88 for forskellige slags bedrageri og for tiggeri.

Selskabet havde oprettet en optagelses- og arbejdsanstalt for sådanne personer, som ikke straks kunne skaffes arbejde. I denne, hvor der er plads til 50 senge, har der i den korte tid, den har bestået, været optaget omtrent 200 personer. Der er ansat en præst ved samme og grundlagt en bogsamling.

Selskabet har besluttet hver anden måned i sin Bulletin at give en særlig oversigt vedrørende de løsladtes antagelse. Selskabets regnskab for 1878 udviser en indtægt af 39809 frcs. 38 c. og en udgift af 13197 frcs. 30 c.

FORENEDE STATER. Selskabet for løsladte fanger i Maryland har fra 1ste April 1877 til 31te Marts 1878 givet pengehjælp til 891 personer, hjulpet 294 til hjemrejse og anbringelse på landet, anbragt 61 i byen og fået 120 frigivne. Det har uddelt 41000 skrifter, 500 lærebøger, 500 tavler og blyanter.

I Baltimore opvoksede en stor mængde børn i betleri og lediggang, tildels på forlystelsessteder af en meget ringe slags. Imod dette uvæsen rettedes en lov, som blev vedtaget uden modsigelse af begge kamre. Ifølge denne må intet barn under 14 år opholde sig på forlystelsessteder eller hvor der føres uanstændig tale og vises umoralsk og rå adfærd, eller i vinudsalg uden at være ledsaget af sine pårørende. Ethvert barn under 14 år, som gribes i betleri, bør anholdes. Øvrigheden kan, når den finder det nødvendigt, sende barnet til en opdragelsesanstalt. Det samme kan den gøre med en mindreårig, som omgås bekendte tyve, uanstændige fruentimmer eller søger på bekvæmhedsteder. Dog kunne børn sælge aviser ligesom tidligere. I et møde i April 1878 anbefalede præsidenten oprettelsen af et selskab for at understøtte politiet i den strenge gennemførelse af denne lov. Dette er stiftet den 10de Juni 1878 under navn af „Selskabet til børns beskyttelse mod råhed og umoralitet“.

Fra 1ste April 1878 til 31te Marts 1879 har selskabet for Maryland ydet pengehjælp til 877, har sendt 186 på landet, anbragt 96 i byen, fået 96 løsladte, forsynet 842 med sko, 175 med klæder, har uddelt 405 bibler og testamenter, 10100 småskrifter, 1400 psalmebøger, 27500 religiøse tidsskrifter.

(Bull. de la Soc. gén. des prisons, nr. 6, 1879).

Literatur.

Blätter für Gefängnissskunde er udkommet med 13 binds 5 hefte, hvormed bindet sluttet. I det udkomne hefte meddeles årsberetningen for 1877 om mandstugthuset i Bruchsal, hvorom henvises til nærværende Tidsskrift side 308, samt personal efterretninger. Det tyske Tidsskrift er organ for Foreningen af tyske fængselsembetsmænd og redigeres af Gehejmeråd Dr. ECKERT, som nu er direktør for landsfængslet i Freiburg, Baden.

Bulletin de la Société générale des prisons indeholder i nr. 6 for 1879 beretning om den permanente kommission for den internationale penitentiære kongres, af F. DESPORTES; forsættelsen af diskussionen om de industrielle skoler; det øverste fængselsråds samling i Juni 1879, af REYNAUD; beretning om ombygningen af de departementale fængsler, af JORET-DESCLOSIERES, foruden nogle mindre meddelelser. *Revue de patronage*, som redigeres af de CORNY, bringer meddelelser om et møde af det almindelige fængselselskab i Paris samt beretninger om flere franske og engelske selskaber ligesom om selskabet i Maryland.

Journal d'éducation correctionnelle, nr. 1—3, 1879, indeholder: Præventive forholdsregler, reformskolen, det moderlige asyl, året 1878, kolonien St. Foy og dens patronageselskab, diskussionen om de industrielle skoler, små sande og sørgelige fortællinger, beretningen om agerbrugskolonien St. Foy for 1878—79 og desuden nogle blandede meddelelser samt litteratur. Dette lille skrift udkommer fire gange om året og udgives af direktøren for kolonien St. Foy, den protestantiske præst L. REY. Det er en fornøjelse at læse de udtalelser, som dette lille skrift bringer, om behandlingen af børn, der ere komne på afveje. De vidne lige meget om udgiverens erfaring og varme for gerningen i almindelighed og kolonien i særdeleshed, som han bestyrer. Det vil derfor være af interesse for nærværende Tidsskrift at optage meddelelser deraf, særlig om koloniens forhold.

Rivista di discipline carcerarie, nr. 4—9, 1879, indeholder: Fortsættelse og slutning af Den penitentiære reform i Italien af BELTRANI SCALIA; skolen og arbejdet i de penitentiære anstalter af F. FORNI (fortsat og sluttet); den betingede løsladelse af F. NOCITO (fortsat); et besøg af HANS BLUM fra Leipzig i Sachsens centrale fængsler — fra tysk ved SCHANZ; arbejdet i fængslerne — fra tysk; antropologiske studier over nogle fanger; genindsførelsen af dødsstraffen i Sveits; nogle bemærkninger om den første rapport af komiteen for fængslerne i England af G. G.; nogle franske offentlige aktstykker; beretninger om udgifterne til fængselsvæsenet i Italien i 1879 og forslag til samme for 1880; bestemmelser af det italienske indenrigsministerium om brødet, dets bestanddele, forarbejdning m. m., som leveres fangerne. — Af blandet indhold fremhæves: Det kgl. patronageselskab for mindreårige af begge køn, i Turin; patronageselskabet for løsladte fra distriktsfængslet i Mentova; forbrydelserne i Italien; selskabet for den penitentiære reform i Spanien; indflydelsen af ægteskabet på forbryderstatistiken; fængslerne i Belgien (forbud mod katolske præsters besøg hos fanger af anden trosbekendelse); forbrydelsen og straffeproceduren; guillotinen og kuliten; hjerneanomali hos fanger; fængselsbibliotheker.

Om sjæleplejen i vore arrester, af Pastor C. TOLSTRUP, Roskilde. Det er nogle bemærkninger om det foranskrevne emne, som forfatteren har nedskrevet foranlediget dertil af en artikel i „Fædrelandet“ om samme sag af Pastor Th. FØRGER. Ved at omtale spørgsmålet om der skal holdes gudstjeneste i arresthusene, kommer forfatteren til det resultat, at dette af flere grunde ikke lader sig gøre, og han mener derfor, at præstens gerning må nærmest blive forhandling med den enkelte. Grundene ere imidlertid kun hentede fra de lokale forhold mere end fra et almindeligt synspunkt og gælde således fornemlig kun de nærværende tilstande. I lige måde bekræfter han også de andensteds påpegede mangler ved arbejdet. Hvor fordringsløse de gjorde bemærkninger end træde frem, så ere de dog en maning fra en nidkær præst til sine embedsbrødre og som et lille bidrag til nordens også i den omskrevne retning magre fængselsliteratur fortjene de en tak.

Den Nordiske Penitentiærforening.

Den Nordiske Penitentiærforening, som stiftedes ifjor på fængelskongressen i Stockholm, vil holde sit første møde i løbet af sommeren 1880 i *Kjøbenhavn*. Til deltagelse i dette møde indbydes alle, som theoretisk eller praktisk sysle med fængselssagen og således nære interesse for dens udvikling i norden. Deltagerne erlægge et kontingent af 5 kr., som modtages af undertegnede.

Dagen, da mødet åbnes, vil nærmere blive bekendtgjort. De, der ønske at forelægge forsamlingen spørgsmål til drøftelse, opfordres til *inden den 24de Decbr. d. å.* at fremsende til en af undertegnede et kort motiveret grundlag for forhandlingen.

Kjøbenhavn den 28de Oktober 1879, i den danske bestyrelsesafdeling.

Goos,
Professor.

Bruun,
Fængselsdirektør.